

ДРЖАВНА РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА ЗА
ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГИЈУ - ДЕРК

295

На основу чл. 4.2. и 5.3. Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11) и члана 36 Пословника о раду Државне регулаторне комисије за електричну енергију ("Службени гласник БиХ", број 2/05), на сједници Државне регулаторне комисије за електричну енергију, одржаној 9. априла 2024. године, донесена је

ОДЛУКА
О ОДОБРАВАЊУ ПРАВИЛА ЗА ОБУСТАВУ И
ПОНОВНО ПОКРЕТАЊЕ ТРЖИШНИХ
АКТИВНОСТИ

- Одобравају се Правила за обуставу и поновно покретање тржишних активности, усвојена Одлуком генералног директора Независног оператора система у Босни и Херцеговини број 07-552-1/24 од 4. априла 2024. године.
- Независни оператор система у Босни и Херцеговини објавити ће Правила из тачке 1. ове одлуке на својој интернет страници.
- Обавезује се Независни оператор система у Босни и Херцеговини да о свакој обустави и поновном покретању тржишних активности без одгађања обавијести Државну регулаторну комисију за електричну енергију.
- Ова одлука ступа на снагу осмог дана од објављивања у "Службеном гласнику БиХ", а објавиће се и у службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Број 04-28-7-182-2/24
9. априла 2024. године
Тузла

Предсједавајући Комисије
Никола Пејић, с. р.

На основу чл. 4.2. и 5.3. Закона о пријеносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11) и члана 36. Пословника о раду Државне регулаторне комисије за електричну енергију ("Службени гласник БиХ", број 2/05), на сједници Државне регулаторне комисије за електричну енергију, одржаној 9. априла 2024. године, донесена је

ОДЛУКА
О ОДОБРАВАЊУ ПРАВИЛА ЗА ОБУСТАВУ И
ПОНОВНО ПОКРЕТАЊЕ ТРЖИШНИХ АКТИВНОСТИ

- Одобравају се Правила за обуставу и поновно покретање тржишних активности, усвојена Одлуком генералног директора Независног оператора система у Босни и Херцеговини број 07-552-1/24 од 4. априла 2024. године.
- Независни оператор система у Босни и Херцеговини објавити ће Правила из тачке 1. ове Одлуке на својој интернет страници.
- Обавезује се Независни оператор система у Босни и Херцеговини да о свакој обустави и поновном покретању тржишних активности без одгађања обавијести Државну регулаторну комисију за електричну енергију.
- Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од објављивања у "Службеном гласнику БиХ", а објавити ће се и у службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Број 04-28-7-182-2/24
9. априла 2024. године
Тузла

Предсједavajuћи Комисије
Никола Пејић, с. р.

На основу чл. 4.2. и 5.3. Закона о пријеносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11) и члана 36. Пословника о раду Државне регулаторне комисије за електричну енергију ("Службени гласник БиХ", број 2/05), на сједници Државне

regulatorne komisije za električnu energiju, održanoj 9. travnja 2024. godine, donesena je

ODLUKA O ODOBRAVANJU PRAVILA ZA OBUSTAVU I PONOVNO POKRETANJE TRŽIŠNIH AKTIVNOSTI

1. Odobravaju se Pravila za obustavu i ponovno pokretanje tržišnih aktivnosti, usvojena Odlukom generalnog direktora Neovisnog operatora sustava u Bosni i Hercegovini broj 07-552-1/24 od 4. travnja 2024. godine.
2. Neovisni operator sustava u Bosni i Hercegovini objavit će Pravila iz točke 1. ove Odluke na svojoj internet stranici.
3. Obvezuje se Neovisni operator sustava u Bosni i Hercegovini da o svakoj obustavi i ponovnom pokretanju tržišnih aktivnosti bez odgađanja obavijesti Državnu regulatornu komisiju za električnu energiju.
4. Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a objavit će se i u službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Број 04-28-7-182-2/24
9. travnja 2024. godine
Tuzla

Предсједатељ Комисије
Nikola Pejić, v. r.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

296

На основу члана 39. Закона о Централној банци Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 1/97, 29/02, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 и 32/07), Управни одбор Централне банке Босне и Херцеговине, на 6. сједници од 28.03.2024. године, доноси

ОДЛУКУ О ПОВЛАЧЕЊУ ИЗ ОПТИЦАЈА НОВЧАНИЦА АПОЕНА 10, 20, 50 И 100 КОНВЕРТИБИЛНИХ МАРАКА ПУШТЕНИХ У ОПТИЦАЈ У ПЕРИОДУ ОД 1998. ДО 2009. ГОДИНЕ

Члан 1.

(Предмет повлачења новчаница из оптицаја)

Централна банка Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Централна банка) повлачи из оптицаја новчанице конвертибилних марака (у даљем тексту: КМ) апоена 100 КМ, 50 КМ, 20 КМ, 10 КМ пуштених у оптицај у периоду од 1998. до 2009. године по апоенима и издањима, како сљедеди:

- а) **Новчанице апоена 10 КМ, 20 КМ, 50 КМ и 100 КМ са годином издања 1998, које се налазе у оптицају као законско средство плаћања у складу са Одлуком о издавању и пуштању у оптицај новчаница конвертибилне марке ("Службени гласник БиХ", број 10/98),**
- б) **Новчанице апоена 50 КМ и 100 КМ са годином издања 2002, које се налазе у оптицају као законско средство плаћања у складу са Одлуком о издавању, основним обиљежјима и пуштању у оптицај додатних количина новчаница конвертибилне марке у апоенима од 50 КМ и 100 КМ ("Службени гласник БиХ", број 11/02),**
- ц) **Новчанице апоена 50 КМ и 100 КМ са годином издања 2007, које се налазе у оптицају као законско средство плаћања у складу са Одлуком о издавању, основним обиљежјима и пуштању у оптицај додатних количина новчаница Конвертибилне марке у апоенима од 50 КМ и 100 КМ ("Службени гласник БиХ", број 40/07),**
- д) **Новчанице апоена 10 КМ, 20 КМ, 50 КМ и 100 КМ са годином издања 2008, које се налазе у**

оптицају као законско средство плаћања у складу са Одлуком о издавању, основним обиљежјима и пуштању у оптицај додатних количина новчаница Конвертибилне марке у апоенима од 50 КМ и 100 КМ ("Службени гласник БиХ", број 5/08) и Саопштењем о стављању у оптицај новчаница конвертибилне марке у апоенима од 10 КМ и 20 КМ, додатно штампаних у 2008. години ("Службени гласник БиХ", број 95/08),

- е) **Новчанице апоена 50 КМ са годином издања 2009, које се налазе у оптицају као законско средство плаћања у складу са Саопштењем о стављању у оптицај новчаница конвертибилне марке у апоену од 50 КМ, додатно штампаних у 2009. години ("Службени гласник БиХ", број 93/09).**

Члан 2.

(Коришћења новчаница у промету)

- (1) Новчанице из члана 1. ове одлуке могу се користити у промету до 31. децембра 2024. године.
- (2) Новчанице из члана 1. ове одлуке престају бити законито средство плаћања од 1. јануара 2025. године, не смију се користити у промету и постају искључиво предмет замјене у складу с члановима 3 и 4. ове одлуке.

Члан 3.

(Замјена новчаница код комерцијалних банка)

- (1) Замјену новчаница из члана 1. ове одлуке обављаће комерцијалне банке од 1. јануара 2025. године до 31. децембра 2025. године.
- (2) Централна банка ће путем издвојених трезора sukcesивно (у периоду од 1. јануара 2025. године до 31. децембра 2025. године, а најкасније до 20. јануара 2026. године) примати замијењене новчанице од комерцијалних банака из став (1) овог члана.

Члан 4.

(Замјена новчаница код Централне банке)

- (1) Истеком рока замјене новчаница код комерцијалних банака из члана 3. став (1) ове одлуке, замјену новчаница обављаће Централна банка за наредних 10 година, од 01. јануара 2026. године до 31. децембра 2035. године.
- (2) Замјену новчаница из став (1) овог члана Централна банка обављаће у Централном уреду Централне банке Босне и Херцеговине у Сарајеву и Главној банци Републике Српске Централне банке Босне и Херцеговине у Бања Луци.
- (3) Поступак замјене новчаница код Централне банке биће прописан посебним актом.

Члан 5.

(Ступање на снагу)

- (1) Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".
- (2) Одлука се објављује у "Службеним новинама Федерације БиХ", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко Дистрикта БиХ".

Предсједавајућа

Управног одбора

Централне банке

Босне и Херцеговине

Гувернерка

Др **Јасмина Селимовић, с. р.**

Број УВ-122-02-1-804-7/24
28. марта 2024. године
Сарајево

На основу члана 39. Закона о Centralnoj banci Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", brojevi: 1/97, 29/02, 13/03,

14/03, 9/05, 76/06 i 32/07), Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine, na 6. sjednici od 28.03.2024. godine, donosi

**ODLUKU
O POVLAČENJU IZ OPTICAJA NOVČANICA APOENA
10, 20, 50 I 100 KONVERTIBILNIH MARAKA PUŠTENIH
U OPTICAJ U PERIODU
OD 1998. DO 2009. GODINE**

Član 1.

(Predmet povlačenja novčanica iz opticaja)

Centralna banka Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Centralna banka) povlači iz opticaja novčanice konvertibilnih maraka (u daljem tekstu: KM) apoena 100 KM, 50 KM, 20 KM, 10 KM puštenih u opticaj u periodu od 1998. do 2009. godine po apoenima i izdanjima, kako slijedi:

- a) **Novčanice apoena 10 KM, 20 KM, 50 KM i 100 KM sa godinom izdanja 1998**, koje se nalaze u opticaju kao zakonsko sredstvo plaćanja u skladu sa Odlukom o izdavanju i puštanju u opticaj novčanica konvertibilne marke ("Službeni glasnik BiH", broj 10/98),
- b) **Novčanice apoena 50 KM i 100 KM sa godinom izdanja 2002**, koje se nalaze u opticaju kao zakonsko sredstvo plaćanja u skladu sa Odlukom o izdavanju, osnovnim obilježjima i puštanju u opticaj dodatnih količina novčanica konvertibilne marke u apoenima od 50 KM i 100 KM ("Službeni glasnik BiH", broj 11/02),
- c) **Novčanice apoena 50 KM i 100 KM sa godinom izdanja 2007**, koje se nalaze u opticaju kao zakonsko sredstvo plaćanja u skladu sa Odlukom o izdavanju, osnovnim obilježjima i puštanju u opticaj dodatnih količina novčanica Konvertibilne marke u apoenima od 50 KM i 100 KM ("Službeni glasnik BiH", broj 40/07),
- d) **Novčanice apoena 10 KM, 20 KM, 50 KM i 100 KM sa godinom izdanja 2008**, koje se nalaze u opticaju kao zakonsko sredstvo plaćanja u skladu sa Odlukom o izdavanju, osnovnim obilježjima i puštanju u opticaj dodatnih količina novčanica Konvertibilne marke u apoenima od 50 KM i 100 KM ("Službeni glasnik BiH", broj 5/08) i Saopštenjem o stavljanju u opticaj novčanica konvertibilne marke u apoenima od 10 KM i 20 KM, dodatno štampanih u 2008. godini ("Službeni glasnik BiH", broj 95/08),
- e) **Novčanice apoena 50 KM sa godinom izdanja 2009**, koje se nalaze u opticaju kao zakonsko sredstvo plaćanja u skladu sa Saopštenjem o stavljanju u opticaj novčanica konvertibilne marke u apoenima od 50 KM, dodatno štampanih u 2009. godini ("Službeni glasnik BiH", broj 93/09).

Član 2.

(Korištenja novčanica u prometu)

- (1) Novčanice iz člana 1. ove odluke mogu se koristiti u prometu do 31. decembra 2024. godine.
- (2) Novčanice iz člana 1. ove odluke prestaju biti zakonito sredstvo plaćanja od 1. januara 2025. godine, ne smiju se koristiti u prometu i postaju isključivo predmet zamjene u skladu s članovima 3. i 4. ove odluke.

Član 3.

(Zamjena novčanica kod komercijalnih banaka)

- (1) Zamjenu novčanica iz člana 1. ove odluke obavljat će komercijalne banke od 1. januara 2025. godine do 31. decembra 2025. godine.
- (2) Centralna banka će putem izdvojenih trezora sukcesivno (u periodu od 1. januara 2025. godine do 31. decembra 2025. godine, a najkasnije do 20. januara 2026. godine) primati

zamijenjene novčanice od komercijalnih banaka iz stava (1) ovog člana.

Član 4.

(Zamjena novčanica kod Centralne banke)

- (1) Istekom roka zamjene novčanica kod komercijalnih banaka iz člana 3. stav (1) ove odluke, zamjenu novčanica obavljaće Centralna banka za narednih 10 godina, od 1. januara 2026. godine do 31. decembra 2035. godine.
- (2) Zamjenu novčanica iz stava (1) ovog člana Centralna banka će obavljati u Centralnom uredu Centralne banke Bosne i Hercegovine u Sarajevu i Glavnoj banci Republike Srpske Centralne banke Bosne i Hercegovine u Banja Luci.
- (3) Postupak zamjene novčanica kod Centralne banke biće propisan posebnim aktom.

Član 5.

(Stupanje na snagu)

- (1) Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".
- (2) Odluka se objavljuje u "Službenim novinama Federacije BiH", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko Distrikta BiH".

Broj UV-122-02-1-804-7/24
28. marta 2024. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Upravnog vijeća
Centralne banke
Bosne i Hercegovine
Guvernerka
Dr. Jasmina Selimović, s. r.

Temeljem članka 39. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", brojevi: 1/97, 29/02, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 i 32/07), Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine, na 6. sjednici od 28.03.2024. godine, donosi

**ODLUKU
O POVLAČENJU IZ OPTJECAJA NOVČANICA APOENA
10, 20, 50 I 100 KONVERTIBILNIH MARAKA PUŠTENIH
U OPTJECIJ U RAZDOBLJU OD 1998. DO 2009. GODINE**

Članak 1.

(Predmet povlačenja novčanica iz optjecaja)

Centralna banka Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Centralna banka) povlači iz optjecaja novčanice konvertibilnih maraka (u daljnjem tekstu: KM) apoena 100 KM, 50 KM, 20 KM, 10 KM puštenih u optjecaj u razdoblju od 1998. do 2009. godine po apoenima i izdanjima, kako slijedi:

- a) **Novčanice apoena 10 KM, 20 KM, 50 KM i 100 KM sa godinom izdanja 1998**, koje se nalaze u optjecaju kao zakonsko sredstvo plaćanja sukladno Odluci o izdavanju i puštanju u optjecaj novčanica konvertibilne marke ("Službeni glasnik BiH", broj 10/98),
- b) **Novčanice apoena 50 KM i 100 KM sa godinom izdanja 2002**, koje se nalaze u optjecaju kao zakonsko sredstvo plaćanja sukladno Odluci o izdavanju, osnovnim obilježjima i puštanju u optjecaj dodatnih količina novčanica konvertibilne marke u apoenima od 50 KM i 100 KM ("Službeni glasnik BiH", broj 11/02),
- c) **Novčanice apoena 50 KM i 100 KM sa godinom izdanja 2007**, koje se nalaze u optjecaju kao zakonsko sredstvo plaćanja sukladno Odluci o izdavanju, osnovnim obilježjima i puštanju u optjecaj dodatnih količina novčanica Konvertibilne marke u apoenima od 50 KM i 100 KM ("Službeni glasnik BiH", broj 40/07),

- d) **Novčanice apoena 10 KM, 20 KM, 50 KM i 100 KM sa godinom izdanja 2008**, koje se nalaze u optjecaju kao zakonsko sredstvo plaćanja sukladno Odluci o izdavanju, osnovnim obilježjima i puštanju u optjecaj dodatnih količina novčanica Konvertibilne marke u apoenima od 50 KM i 100 KM ("Službeni glasnik BiH", broj 5/08) i Priopćenju o stavljanju u optjecaj novčanica konvertibilne marke u apoenima od 10 KM i 20 KM, dodatno tiskanih u 2008. godini ("Službeni glasnik BiH", broj 95/08),
- e) **Novčanice apoena 50 KM sa godinom izdanja 2009**, koje se nalaze u optjecaju kao zakonsko sredstvo plaćanja sukladno Priopćenju o stavljanju u optjecaj novčanica konvertibilne marke u apoenima od 50 KM, dodatno tiskanih u 2009. godini ("Službeni glasnik BiH", broj 93/09).

Članak 2.

(Korištenja novčanica u prometu)

- (1) Novčanice iz članka 1. ove odluke mogu se koristiti u prometu do 31. prosinca 2024. godine.
- (2) Novčanice iz članka 1. ove odluke prestaju biti zakonito sredstvo plaćanja od 1. siječnja 2025. godine, ne smiju se koristiti u prometu i postaju isključivo predmet zamjene sukladno člancima 3. i 4. ove odluke.

Članak 3.

(Zamjena novčanica kod poslovnih banaka)

- (1) Zamjenu novčanica iz članka 1. ove odluke obavljat će poslovne banke od 1. siječnja 2025. godine do 31. prosinca 2025. godine.
- (2) Centralna banka će putem izdvojenih trezora sukcesivno (u razdoblju od 1. siječnja 2025. godine do 31. prosinca 2025. godine, a najkasnije do 20. siječnja 2026. godine) primati zamijenjene novčanice od poslovnih banaka iz stavka (1) ovoga članka.

Članak 4.

(Zamjena novčanica kod Centralne banke)

- (1) Istekom roka zamjene novčanica kod poslovnih banaka iz članka 3. stavak (1) ove odluke, zamjenu novčanica obavljati će Centralna banka za narednih 10 godina, od 1. siječnja 2026. godine do 31. prosinca 2035. godine.
- (2) Zamjenu novčanica iz stavka (1) ovoga članka Centralna banka će obavljati u Centralnome uredu Centralne banke Bosne i Hercegovine u Sarajevu i Glavnoj banci Republike Srpske Centralne banke Bosne i Hercegovine u Banja Luci.
- (3) Postupak zamjene novčanica kod Centralne banke bit će propisan posebnim aktom.

Članak 5.

(Stupanje na snagu)

- (1) Ova odluka stupa na snagu osmoga dana od dana objavljivanja u "Službenome glasniku BiH".
- (2) Odluka se objavljuje u "Službenim novinama Federacije BiH", "Službenome glasniku Republike Srpske" i "Službenome glasniku Brčko Distrikta BiH".

Predsjedavajuća
Upravnoga vijeća
Centralne banke

Broj UV-122-02-1-804-7/24
28. ožujka 2024. godine
Sarajevo

Bosne i Hercegovine
Guvernerka
Dr. Jasmina Selimović, v. r.

ВИСОКИ СУДСКИ И ТУЖИЛАЧКИ САВЈЕТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

297

На основу члана 16. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени

гласник Босне и Херцеговине", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 48/07, 63/23 и 9/24), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 20. марта 2024. године, усвојио је

ПОСЛОВНИК О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПОСЛОВНИКА ВИСОКОГ СУДСКОГ И ТУЖИЛАЧКОГ САВЈЕТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

У Пословнику Високог судског и тужилачког савјета БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23 и 9/24) члан 5. мијења се и гласи:

"Члан 5.

(Обавијест о истеку мандата и критеријумима за кандидатуру)

- (1) У обавијести из члана 8. Закона Савјет наводи етничку припадност и пол кандидата за избор члана Савјета, те рок у којем избор треба да се изврши, који не може да буде дужи од 45 дана од пријема обавијести.
- (2) Обавијест из члана 8. став (1) Закона доставља се шест мјесеци прије истека мандата појединог члана Савјета."

Члан 2.

Члан 9. мијења се и гласи:

"Члан 9.

(Почетак мандата члана Савјета)

- (1) Мандат новоизабраног члана Савјета, у правилу, почиње наредног дана од дана истека мандата члана Савјета умјесто којег је биран.
- (2) Уколико додатна провјера из члана 86д. став (7) Закона не буде окончана до истека мандата члана Савјета умјесто којег се бира нови члан, или избор новог члана Савјета није завршен до дана истека или престанка мандата претходног члана Савјета, преузимање дужности новоизабраног члана Савјета се одгађа.
- (3) Мандат члана Савјета у случају из става (2) овог члана почиње тећи на дан када Савјет заприми обавијест о позитивном исходу додатне провјере из члана 86д. став (7), у складу с Правилником из члана 86и. Закона.
- (4) О негативном исходу додатне провјере из члана 86д. став (7) Закона обавјештава се Савјет, одмах по окончању провјере, те се поступа у складу с чланом 8. став (2) Закона и чланом 5. став (1) Пословника.
- (5) Одредбе овог члана односе се једнако на све чланове Савјета, у складу с чланом 86к. Закона."

Члан 3.

Члан 9а. се брише.

Члан 4.

У члану 10. став (2) иза тачке б. додаје се нова тачка ц. која гласи:

"ц. премјештаја с мјеста председника Савјета на мјесто члана Савјета, у складу с чланом 59. став (1) тачка е) Закона."

Члан 5.

У члану 11. став (2) иза тачке б) додаје се нова тачка ц) која гласи:

"ц) премјештаја с мјеста потпредседника Савјета на мјесто члана Савјета, у складу с чланом 59. став (1) тачка е) Закона."

Члан 6.

Иза члана 11. додаје се нови члан 11а. који гласи:

"Члан 11а.

(Одгађање ступања на дужност)

- (1) Уколико је на позицију председника или потпредседника изабран члан Савјета чији извјештај за претходну годину из члана 86. Закона није провјерен, у складу с чланом 86ц. Закона, ступање на дужност председника или потпредседника се одгађа до окончања додатне провјере с позитивним исходом.
- (2) У случају из става (1) овог члана, дужност председника Савјета до стицања услова за ступање на дужност изабраног председника вршиће један од претходних потпредседника Савјета, и то онај који је раније изабран у Савјет."

Члан 7.

У члану 32ф. иза ријечи "за" интерпункцијски знак "запета" се брише и додаје ријеч "и", а иза ријечи "против", ријечи "и суздржан" се бришу.

Члан 8.

У члану 32ј. став (3) иза ријечи "разматра" додају се ријечи "информације из", ријеч "евиденцију" мијења се ријечју "евиденције", а иза ријечи "активностима Савјета" интерпункцијски знак "запета" и ријечи "те по потреби покреће поступак из члана 32к. овог пословника" се бришу.

Иза става (3) додаје се нови став (4), који гласи:

- "(4) Председник Савјета, на основу евиденција из става (3) овог члана, информише Савјет о континуираном одсуству члана Савјета које представља основ за разрешење од дужности у складу с чланом 6а. став (1) тачка ц) Закона, те доставља приједлог за покретање поступка разрешења."

Досадашњи став (4) постаје став (5).

Члан 9.

Члан 32к. мијења се и гласи:

"Члан 32к.

(Поступање по приједлогу за покретање поступка разрешења члана Савјета)

- (1) Када прими приједлог за покретање поступка разрешења члана Савјета, Савјет ће, на првој наредној сједници, испитати да ли је тај приједлог поднесен од овлашћеног лица и да ли указује на разлоге за разрешење из члана 6а. став (1) Закона.
- (2) Уколико утврди да је приједлог допуштен у смислу става (1) овог члана, Савјет ће посебном одлуком формирати комисију из члана 6а. Закона за утврђивање чињеница у вези с разлозима за разрешење. У одлуци о формирању комисије Савјет ће именовати председника комисије (у даљем тексту: Комисија).
- (3) Чланови Комисије који нису чланови Савјета бирају се с листе судија и тужилаца из члана 76. став (3) Пословника."

Члан 10.

Члан 32л. мијења се и гласи:

"Члан 32л.

(Поступање Комисије)

- (1) Комисија има задатак да прикупи и размотри информације које су релевантне за утврђивање чињеница у вези с разлозима за разрешење на које се односи приједлог из члана 6а. став (2) Закона, те да припреми извјештај и предложи Савјету доношење одлуке.
- (2) У прикупљању информација релевантних за утврђивање чињеница у вези с разлозима за изузеће Комисија има овлашћења из члана 6б. Закона.
- (3) Комисија је дужна да пружи могућност члану Савјета против којег је покренут поступак да се, писмено или

усмено на записник, изјасни о чињеницама у вези с разлозима за разрешење који му се стављају на терет, те да достави потребне информације и доказе.

- (4) Поступак пред Комисијом није јаван.
- (5) Комисија, већином гласова, усваја извјештај о спроведеном поступку с детаљно образложеним приједлогом Савјету за доношење одлуке (у даљем тексту: Извјештај).
- (6) Извјештај се, с прикупљеном документацијом и изјашњењем члана Савјета, уколико је дато, доставља Савјету најкасније 30 дана од дана формирања Комисије. Уколико је члан Комисије издвојио своје мишљење, уз Извјештај ће се доставити и то мишљење.
- (7) Уколико Комисија није у могућности да достави Извјештај у року из става (6) овог члана, о томе ће доставити информацију Савјету, уз образложење разлога који су до тога довели.
- (8) У случају из става (7) овог члана, Савјет ће одредити рок у којем је Комисија дужна да достави Извјештај.
- (9) Извјештај се, с прикупљеном документацијом, истовремено доставља и члану Савјета против којег је покренут поступак разрешења."

Члан 11.

Члан 32м. мијења се и гласи:

"Члан 32м.

(Поступање Савјета по Извјештају Комисије)

- (1) Савјет је дужан да размотри Извјештај те донесе одлуку на првој наредној сједници након достављања Извјештаја. У складу с чланом 32е. став (2) Пословника, сједница на којој се разматра Извјештај је отворена за јавност.
- (2) Извјештај на сједници Савјета излаже председник Комисије.
- (3) Члану Савјета против којег је покренут поступак разрешења мора се пружити могућност да се, писмено или усмено на сједници Савјета, изјасни о наводима из Извјештаја, односно о чињеницама у вези с разлозима за разрешење који му се стављају на терет, те да достави потребне информације и доказе.
- (4) Након спроведене расправе, Савјет прво гласа о приједлогу Комисије. При доношењу одлуке Савјет није везан приједлогом Комисије.
- (5) Решење о разрешењу члана Савјета доноси се у складу с чланом 6а. ст. (7) и (8) Закона.
- (6) У рјешењу о разрешењу које је Савјет донио супротно приједлогу Комисије, посебно ће се образложити разлози због којих Савјет није поступио у складу с приједлогом Комисије.
- (7) Одлука Савјета којом се одбија приједлог Комисије да се члан Савјета разријеша дужности, објављује се на интернет страници Савјета и садржи детаљно образложење.
- (8) Одлука којом се, на приједлог Комисије, утврђује да нема основа за разрешење члана Савјета, објављује се на интернет страници Савјета и садржи детаљно образложење."

Члан 12.

Члан 32н. мијења се и гласи:

"Члан 32н.

(Искључење члана Савјета против којег је покренут поступак разрешења)

Члан Савјета против којег је поднесен захтјев за покретање поступка разрешења или је покренут поступак разрешења не може да присуствује, те да учествује у дискусији и одлучивању о било којем питању које се односи на тај поступак."

Члан 13.

Иза члана 32н., у Одјелјку Ј. Права, дужности и одговорност чланова Савјета, додаје се нови члан 32о. који гласи:

"Члан 32о.

(Привремено удаљење од вршења дужности члана Савјета)

- (1) Акт о привременом удаљењу члана Савјета из члана 7. став (2) Закона доноси се најкасније у року од три дана од дана сазнања за околности из члана 7. став (1) Закона и објављује на интернет страници Савјета.
- (2) Привремено удаљење из става (1) овог члана траје док се члан Савјета налази у притвору, односно до престанка привременог удаљења с функције на основу које је именован или биран за члана Савјета.
- (3) Приједлог за привремено удаљење члана Савјета, у складу с чланом 7. став (3) Закона, може да поднесе сваки члан Савјета, Канцеларија дисциплинског тужиоца и Комисија.
- (4) Одлука о привременом удаљењу члана Савјета се доноси у року од 15 дана од дана подношења приједлога из става (3) овог члана за привремено удаљење члана Савјета и ступа на снагу даном доношења.
- (5) Одлуком из става (4) овог члана утврђује се период трајања привременог удаљења, а разлози за доношење овакве одлуке морају да буду детаљно образложени.
- (6) Савјет може, по властитој оцјени, да измијени одлуку о привременом удаљењу члана Савјета, уколико у току трајања привременог удаљења дође до промјене околности на основу којих је ова одлука донесена.
- (7) Одлуке из ст. (4) и (5) овог члана објављују се на интернет страници Савјета."

Члан 14.

Ранији члан 32о. у Одјелјку К. Спречавање сукоба интереса и изузеће се брише.

Члан 15.

Члан 32р. мијења се и гласи:

"Члан 32р.

(Приватни интерес)

Под "приватним интересом" члана Савјета у смислу члана 10а. Закона подразумева се било која материјална и нематеријална корист за члана Савјета, сродника члана Савјета, брачног или ванбрачног друга и његовог сродника, без обзира на то да ли су брак или ванбрачна заједница престали или не, те интересно повезано физичко или правно лице."

Члан 16.

Члан 32с. мијења се и гласи:

"Члан 32с.

(Сукоб интереса)

- (1) Поред ситуација из члана 10а. став (1) Закона, сукоб интереса члана Савјета увијек постоји у следећим ситуацијама:
 - а) у поступку предлагања и доношења одлука из надлежности Савјета у вези с брачним или ванбрачним другом члана Савјета, без обзира на то да ли су брак или ванбрачна заједница престали или не, те у вези са сродником члана Савјета, те сродником брачног или ванбрачног друга члана Савјета;
 - б) у поступку предлагања и доношења одлука из надлежности Савјета у вези с интересно повезаним лицем;
 - ц) у поступку предлагања и доношења одлука из надлежности Савјета у вези са судијом односно тужиоцем из истог суда или тужилаштва у којем

члан Савјета обавља судијску односно тужилачку функцију;

- д) у дисциплинском поступку против судије или тужиоца из истог суда или тужилаштва у којем члан Савјета обавља судијску односно тужилачку функцију;
 - е) ако се на упражњену позицију у правосуђу пријави кандидат који ради у истој институцији у којој и члан Савјета обавља своју професионалну функцију, односно кандидат који је члан исте регионалне адвокатске коморе, односно истог збора адвоката као и члан Савјета.
- (2) Под сродницима члана Савјета подразумевају се његови крвни сродници у правој линији до било којег степена, усвојилац и усвојена дјеца, те крвни сродник у побочној линији до четвртог степена.
 - (3) Под сродницима брачног односно ванбрачног друга члана Савјета подразумевају се њихови сродници до другог степена, без обзира на то да ли су брак односно ванбрачна заједница престали или не.
 - (4) Под интересно повезаним лицем, у смислу овог члана, подразумева се свако лице које је с чланом Савјета у пријатељској, пословној или било каквој другој вези која би могла да утиче на законитост, непристрасност и транспарентност рада члана Савјета.
 - (5) Под упражњеном позицијом у правосуђу у смислу овог члана подразумевају се позиције из члана 17. тачке 1) до 3) Закона, као и позиције главног дисциплинског тужиоца и замјеника дисциплинског тужиоца у Канцеларији дисциплинског тужиоца, те директора и замјеника директора Секретаријата.
 - (6) Члан Савјета је лично одговоран за идентификацију сукоба интереса и дужан је да предузме неопходне кораке за његово спречавање, што подразумева одрицање од приватног интереса, објављивање приватног интереса, те изузеће односно тражење изузећа у складу с одредбама Пословника."

Члан 17.

Члан 32т. мијења се и гласи:

"Члан 32т.

(Разлози за изузеће члана Савјета)

- (1) Члан Савјета не може да учествује у активностима Савјета те ће бити изузет:
 - а) ако је у сукобу интереса, у складу с чланом 10а. Закона и чланом 32с. Пословника, осим у ситуацијама које су Законом прописане као разлог за престанак мандата;
 - б) ако постоје друге околности које доводе у сумњу његову непристрасност.
- (2) Правила о поступку изузећа у дисциплинском поступку регулисана су одредбама Поглавља IV Пословника.
- (3) У осталим поступцима из надлежности Савјета члан Савјета се изузима по службеној дужности или по захтјеву трећег лица."

Члан 18.

У члану 32у. став (1), иза ријечи "именовања" и интерпункцијског знака "запета", ријечи "односно председавајућег дисциплинске комисије чији је члан, уколико се ради о дисциплинском поступку против судије/тужиоца" мијењају се ријечима "као и председавајућег надлежне сталне комисије".

Иза става (2) додаје се нови став (3) који гласи:

- "(3) Уколико се разлог за изузеће члана Савјета из поступка именовања носилаца правосудних функција односи на околности из члана 32с. став (1) тачке ц) и е), члан Савјета се изузима из комисије за обављање разговора с

тим кандидатом, те из поступка предлагања и именовања тог кандидата."

Досадашњи став (3) постаје став (4).

У досадашњем ставу (4) који постаје став (5) иза ријечи "Уколико" ријеч "се" се брише, а иза ријечи "изузећу", ријечи "и покренути поступак из члана 32к. овог пословника" се бришу.

Члан 19.

Члан 68. мијења се и гласи:

"Члан 68.

(Примјена одредаба на стручне сараднике)

- "(1) Уколико није другачије прописано, одредбе поглавља IV и VI, те члана 115. Пословника које се односе на судије примјениваће се и на стручне сараднике које именује Савјет (у даљем тексту: стручни сарадник).
- (2) Уколико није другачије прописано, на стручног сарадника који је кандидат у конкурсној процедури за упражњену позицију судије или тужиоца примјењују се одредбе Пословника које се односе на кандидате који нису носиоци правосудне функције.
- (3) Изузетно од става (2) овог члана, правила из чл. 35. став (5), 36а., 48. и 48а. Пословника, који се односе на носиоце правосудних функција, примјењују се и на стручног сарадника који је кандидат за позицију у конкурсној процедури за упражњено мјесто судије или тужиоца."

Члан 20.

Иза члана 68. додаје се нови члан 68а. који гласи:

"Члан 68а.

(Примјена одредаба у поступку именовања стручних сарадника)

У поступку одабира и именовања стручних сарадника примјењују се на одговарајући начин одредбе Поглавља II Пословника, уколико није другачије прописано."

Члан 21.

У члану 70. иза ријечи "судовима" додају се ријечи "у Федерацији".

Члан 22.

Иза члана 70. додаје се нови члан 70а. који гласи:

"Члан 70а.

(Оглашавање упражњених позиција)

Упражњене позиције стручних сарадника оглашавају се у оквиру јавног конкурса из члана 33. Пословника."

Члан 23.

У члану 71., иза ријечи "став", ријечи "(2) овог пословника" мијењају се ријечима "(4) Пословника".

Члан 24.

Иза члана 71. додаје се нови члан 71а. који гласи:

"Члан 71а.

(Посебна правила о конкурсној процедури)

- (1) Конкурсна процедура за позицију стручног сарадника обухвата обављање разговора с кандидатима, те рангирање и предлагање кандидата, а спроводи је надлежни подсавјет и комисија за обављање разговора.
- (2) Приликом формирања комисије за обављање разговора надлежни подсавјет може да одступи од правила прописаних у члану 41. став (7) тачка а) Пословника, уколико је то потребно да би се обезбиједило ефикасно спровођење конкурсне процедуре.
- (3) На разговор се позивају сви кандидати који задовољавају услове за именовање, уз изузетке прописане у ставу (4) овог члана.
- (4) На разговор се неће позвати кандидат уколико је:

а) с њим у последње двије године обављен разговор за позицију стручног сарадника, и у том случају у обзир ће се узети раније остварени успјех;

б) у суду за који се пријавио на позицији носиоца правосудне функције запослен његов крвни сродник у правој линији без ограничења, у побочној линији до четвртог степена или брачни односно ванбрачни друг или сродник по тазбини, односно сродник ванбрачног друга, до другог степена.

- (5) Изузетно од одредбе става (4) тачка а) овог члана, кандидат може у пријави да поднесе захтјев да се с њим обави нови разговор, након протеча периода од годину дана од последњег разговора, рачунајући до дана истека рока за подношење пријава."

Члан 25.

У члану 72. став (1) тачка д) иза ријечи "научни" додају се ријечи "и стручни".

Став (3) мијења се и гласи:

- "(3) Комисија бодује успјех кандидата по сваком од критеријума из става (1) овог члана бодовима од 1 до 5. Бодови за критеријуме из става (1) тачке ц), д) и е) додјељују се у складу с правилима из члана 72а. Пословника."

Иза става (3) додаје се нови став (4) који гласи:

- "(4) На основу бодова додијељених по сваком од критеријума утврђује се коначна оцјена кандидата у распону од "1" до "5". Коначна оцјена кандидата представља просјек збира бодова додијељених по појединачним критеријумима."

У досадашњем ставу (4) који постаје став (5), иза броја "1", ријечи "значи недовољан, а оцјена "5" значи изврстан" мијењају се ријечима "је најнижа, а оцјена "5" је највиша".

- (8). Досадашњи ставови (5), (6) и (7) постају ставови (6), (7) и (8).

Члан 26.

Иза члана 72. додаје се нови члан 72а. који гласи:

"Члан 72а.

(Правила бодовања)

- (1) За критеријум из члана 72. став (1) тачка ц) бодови се додјељују на следећи начин:
 - а) 1 бод за просјек оцјена од 6 до 6,5, односно просјек оцјена од 2 до 2,5;
 - б) 2 бода за просјек оцјена од 6,5 до 7,5, односно просјек оцјена од 2,5 до 3;
 - ц) 3 бода за просјек оцјена од 7,5 до 8,5, односно просјек оцјена од 3 до 3,5;
 - д) 4 бода за просјек оцјена од 8,5 до 9,5, односно просјек оцјена од 3,5 до 4;
 - е) 5 бодова за просјек оцјена преко 9,5, односно просјек оцјена од 4 до 5.
- (2) За критеријум из члана 72. став (1) тачка д) бодови се додјељују на следећи начин:
 - а) 1 бод уколико кандидат нема додатних активности у струци;
 - б) 2 бода за похађање семинара, радионица и других облика стручног усавршавања у раду;
 - ц) 3 бода за објављени стручни рад;
 - д) 4 бода за објављени научни рад и стицање академског звања магистра права или правних наука;
 - е) 5 бодова за стицање академског звања доктора наука.
- (3) За критеријум из члана 72. став (1) тачка е) оцјена се додјељује за радно искуство на правним пословима стечено након дипломирања, и то на следећи начин:

- а) 1 бод за радно искуство у трајању до 2 године;
- б) 2 бода за радно искуство у трајању до 3 године;
- ц) 3 бода за радно искуство у трајању до 4 године;
- д) 4 бода за радно искуство у трајању до 5 година;
- е) 5 бодова за радно искуство у трајању преко 5 година."

Члан 27.

Члан 73. мијења се и гласи:

"Члан 73.

(Рангирање кандидата)

- (1) На основу оцјене разговора комисија сачињава ранг-листу.
- (2) У случају да више кандидата који су аплицирали на исту позицију има једнаке оцјене, редослијед кандидата на ранг-листи утврђује се према дужини радног искуства кандидата стеченог након дипломирања.
- (3) Ранг-листа кандидата након обављеног разговора доставља се надлежном подсавјету и надлежном одјелу Секретаријата."

Члан 28.

Иза члана 73. додају се нови чланови 73а. и 73б. који гласе:

"Члан 73а.

(Предлагање и именовање кандидата)

- (1) За стручног сарадника може да буде предложен, односно именован само онај кандидат који је на разговору оцијењен најмање оцјеном 2,5.
- (2) Надлежни подсавјет доставља Савјету ранг-листу кандидата, с образложеним приједлогом за именовање. Подсавјет ће у приједлогу за именовање посебно образложити разлоге због којих је предност дао предложеном кандидату у односу на кандидате с истом или већом оцјеном.
- (3) Приликом предлагања кандидата подсавјет, поред остварене оцјене, води рачуна и о околностима које су релевантне за процјену подобности кандидата из члана 48а. Пословника.
- (4) Савјет одлучује о сваком именовању појединачно, на основу приједлога надлежног подсавјета.
- (5) Уколико Савјет не усвоји приједлог подсавјета, а подсавјет не предложи другог кандидата, Савјет може на образложени приједлог било којег члана Савјета да именује неког од кандидата који је на разговору оцијењен најмање оцјеном 2,5, водећи рачуна о околностима које су релевантне за процјену подобности кандидата из члана 48а. Пословника.
- (6) Приликом именовања, Савјет одлучује и о датуму ступања именованог стручног сарадника на дужност.
- (7) Одлука о именовању, без образложења, објављује се у "Службеном гласнику БиХ", те се доставља именованом и суду у који се именовање врши. Образложена одлука о именовању се објављује на интернет страници Савјета.
- (8) Ако је Савјет именовао кандидата који је на разговору остварио исту или мању оцјену у односу на друге кандидате, у одлуци о именовању посебно ће се образложити разлози због којих је Савјет предност дао именованом кандидату у односу на кандидате с истом односно већом оцјеном.

Члан 73б.

(Понављање конкурса за позицију стручног сарадника)

- (1) Конкурс за упражњену позицију стручног сарадника може се поновити уколико ниједан од предложених кандидата не добије већину гласова потребну за именовање, или у случају да нико од пријављених кандидата није остварио одговарајући успјех у конкурсној процедури, или у случају да између

кандидата који су остварили минималан успјех потребан за именовање нема кандидата који су подобни за именовање.

- (2) Информација о понављању конкурса објављује се на интернет страници Савјета и садржи образложење разлога због којих се конкурс понавља."

Члан 29.

У члану 74. став (3) иза ријечи "ранг-листе" додају се ријечи "у складу с правилом из члана 73а. став (1) Пословника", ријеч "мјесто" мијења се ријечју "позицију", а ријеч "упражњено" мијења се ријечју "упражњену".

Члан 30.

Члан 75. мијења се и гласи:

"Члан 75.

(Дисциплински органи)

- (1) У дисциплинском поступку који се води против судија и тужилаца дисциплински органи су: Првостепена дисциплинска комисија, Другостепена дисциплинска комисија и Савјет.
- (2) У дисциплинском поступку који се води против чланова Савјета дисциплински органи су Првостепена дисциплинска комисија и Другостепена дисциплинска комисија."

Члан 31.

У називу члана 76. иза ријечи "комисије" додају се ријечи: "у поступку против судија и тужилаца".

У ставу (3) иза интерпункцијског знака "тачка" додаје се нова реченица која гласи: "Предложен може да буде судија односно тужилац против којег се не води дисциплински поступак и који није дисциплински одговарао у протеклих пет година, који има најмање пет година радног искуства на позицији судије или тужиоца и који има посљедње три оцјене рада "изузетно успјешно обавља функцију" или "успјешно обавља функцију".

Став (4) мијења се и гласи:

- "(4) Листу судија и тужилаца који могу да буду именовани за чланове првостепених дисциплинских комисија утврђује предсједник на основу приједлога достављених од стране судова и тужилаштва."

Члан 32.

Иза члана 76. додају се нови чланови 76а. и 76б. који гласе:

"Члан 76а.

(Дисциплинске комисије у поступку против чланова Савјета)

Савјет посебном одлуком формира листу из члана 61б. Закона и именује чланове:

- а) Првостепене и Другостепене дисциплинске комисије за чланове Савјета из реда судија;
- б) Првостепене и Другостепене дисциплинске комисије за чланове Савјета из реда тужилаца;
- ц) Првостепене и Другостепене дисциплинске комисије за чланове Савјета који се бирају у складу с чланом 4. став (1) тачке л) до о) Закона.

Члан 76б.

(Правила о изузећу)

На чланове дисциплинских комисија који нису чланови Савјета примјењују се, на одговарајући начин, разлози за изузеће прописани у члану 32г. Пословника, те члану 61б. став (5) Закона."

Члан 33.

Члан 77. мијења се и гласи:

"Члан 77.

(Изузеће члана дисциплинске комисије)

- (1) По сазнању за околности које указују на постојање разлога за изузеће из члана 32т. Пословника, члан дисциплинске комисије дужан је да одмах о томе писменим путем обавијести председника Савјета, а ако се ради о председнику Савјета, обавијест ће доставити Савјету.
- (2) Странка може да поднесе захтјев за изузеће члана дисциплинске комисије чим сазна да постоји неки од разлога за изузеће из члана 32т. Пословника, а најкасније до завршетка расправе, а ако није било расправе, до доношења одлуке.
- (3) Странка може у жалби или одговору на жалбу поименично да наведе члана Другостепене дисциплинске комисије, који не би могао да учествује у доношењу одлуке због разлога из члана 32т. Пословника.
- (4) Захтјев за изузеће подноси се председнику Савјета и садржи разлог због којег се изузеће тражи, околности из којих произлази да је приједлог благовремено поднесен и чињенице на којима се заснива постојање разлога за искључење или изузеће.
- (5) Ако се захтјев за изузеће односи на председника Савјета, исти се подноси Савјету.
- (6) Није допуштен захтјев за изузеће члана дисциплинске комисије у којем:
 - а) наведени су исти разлози за изузеће као у захтјеву који је већ одбијен;
 - б) није образложен разлог због којег се изузеће тражи;
 - ц) не тражи се изузеће поименично одређеног члана дисциплинске комисије;
 - д) тражи се изузеће лица које није члан дисциплинске комисије.
- (7) Странке могу да затраже информацију о саставу дисциплинске комисије."

Члан 34.

Иза члана 77. додају се нови чланови 77а., 77б., 77ц. и 77д. који гласе:

"Члан 77а.

(Одлучивање о изузећу)

- (1) О изузећу члана дисциплинске комисије одлучује председник Савјета.
- (2) У случају да се захтјев за изузеће односи на председника Савјета, о изузећу одлучује Савјет.
- (3) Против рјешења којим се захтјев за изузеће усваја није допуштена жалба, а против рјешења којим се захтјев одбија није допуштена посебна жалба.

Члан 77б.

(Одбацивање захтјева за изузеће)

- (1) Неблаговремен, непотпун и недопуштен захтјев за изузеће одбациће председавајући поступајуће дисциплинске комисије.
- (2) Ако је захтјев из става (1) овог члана поднесен на рочишту, председавајући дисциплинске комисије ће га одбацити и наставити рочиште.
- (3) Против рјешења из става (1) овог члана није дозвољена посебна жалба.

Члан 77ц.

(Поступак изузећа)

- (1) Председник Савјета без одлагања писаним путем обавијештава члана дисциплинске комисије чије се изузеће тражи о поднесеном захтјеву за изузеће.
- (2) Члан дисциплинске комисије чије се изузеће тражи дужан је да најкасније у року од три дана од дана

примитка обавијести из става (1) овог члана достави председнику Савјета изјашњење о наводима из поднесеног захтјева.

- (3) Уколико се захтјев за изузеће односи на председника Савјета, изјашњење из става (2) се доставља Савјету.
- (4) Дисциплински поступак се наставља без одгађања до доношења одлуке о изузећу члана комисије.

Члан 77д.

(Изузеће из Савјета као цјелине)

У дисциплинском поступку против судије или тужиоца одредбе чл. 77. до 77ц. примјењују се и на изузеће чланова Савјета, када Савјет поступа као цјелина у складу с чланом 60. став (6) Закона о ВСТС-у."

Члан 35.

Члан 78. мијења се и гласи:

"Члан 78.

(Изузеће главног дисциплинског тужиоца)

- (1) Изузеће главног дисциплинског тужиоца може да тражи:
 - а) судија, тужилац или члан Савјета против којег је покренута дисциплинска истрага, уколико је службеним путем обавијештен да се против њега води истрага;
 - б) судија, тужилац или члан Савјета против којег је покренут дисциплински поступак односно његов пуномоћник;
 - ц) подносилац притужбе.
- (2) Захтјев за изузеће из става (1) тачка б) овог члана може се поднијети до почетка главне расправе, а захтјев за изузеће из става (1) тачка ц) може се поставити у притужби.
- (3) У захтјеву су подносиоци дужни да наведу околности због којих сматрају да постоје неки од разлога за изузеће из члана 32т. Пословника.
- (4) Није допуштен захтјев за изузеће у којем су наведени исти разлози за изузеће као у захтјеву који је већ одбијен, односно захтјев у којем није образложен разлог због којег се изузеће тражи.
- (5) Главни дисциплински тужилац дужан је да у писменој форми обавијести председника Савјета о сваком могућем сукобу интереса који може да настане у току његовог рада. У том случају поступак ће се наставити без одгађања до доношења одлуке о изузећу."

Члан 36.

Члан 78а. мијења се и гласи:

"Члан 78а.

(Одлучивање о изузећу главног дисциплинског тужиоца)

- (1) О изузећу главног дисциплинског тужиоца одлучује Савјет. Недопуштене захтјеве за изузеће, у смислу члана 78. став (4) Пословника, одбациће председник Савјета.
- (2) Прије доношења одлуке Савјета о изузећу из става (1) овог члана узмеће се изјава од главног дисциплинског тужиоца, а према потреби обавиће се и друге потребне радње.
- (3) Против одлуке којом се усваја захтјев за изузеће жалба није допуштена, а против одлуке којом се захтјев одбија или одбацује није допуштена посебна жалба."

Члан 37.

Иза члана 78а. додају се нови чланови 78б. и 78ц. који гласе:

"Члан 78б.

(Поступање у случају изузећа главног дисциплинског тужиоца)

- (1) У случају изузећа главног дисциплинског тужиоца, Савјет одређује судију или тужиоца који ће поступати у

дисциплинском предмету, на основу листе из става (2) овог члана, примјењујући аутоматизовани систем одабира.

- (2) Савјет формира листу судија и тужилаца који могу да буду одређени за поступање у дисциплинском предмету у случају изузећа главног дисциплинског тужиоца.
- (3) Листа се формира на основу позива достављеног свим судијама и тужиоцима.
- (4) На позив се може пријавити судија односно тужилац против којег се не води дисциплински поступак и који није дисциплински одговарао у протеклих пет година, који има најмање пет година радног искуства на позицији судије или тужиоца и који има последње три оцјене рада "изузетно успешно обавља функцију" или "успјешно обавља функцију".
- (5) Формирана листа траје двије године.
- (6) Савјет посебним актом уређује правно-техничке аспекте рада лица ангажованог у складу са ставом (1) овог члана.

Члан 78ц.

(Изузеће запосленика УДТ-а)

Главни дисциплински тужилац одлучује о изузећу запосленика Канцеларије дисциплинског тужиоца из разлога за изузеће из члана 32г. Пословника и у складу с принципима из чл. 78. и 78а. Пословника."

Члан 38.

У члану 81. став (4) иза ријечи "анонимне" додају се ријечи "и повучене".

Члан 39.

У члану 82. став (1) тачка ц) иза ријечи "судије" додаје се интерпункцијски знак "запета", ријеч "или" се брише, а иза ријечи "тужиоца" додају ријечи "или члана Савјета".

Тачке е) и ф) мијењају се и гласе:

"е) се притужба односи на незадовољство донесеном судском или тужилачком одлуком, или одлуком Савјета;

ф) из навода притужбе произлази да нема основа за даљу истрагу;"

Иза тачке г) додаје се нова тачка х), која гласи:

"х) је подносилац повукао притужбу."

Члан 40.

У члану 83. став (2) тачка б) у првој реченици иза ријечи "судију" додаје се интерпункцијски знак "запета", ријеч "или" се брише, а иза ријечи "тужиоца" додају се ријечи "или члана Савјета".

У другој реченици иза ријечи "испитивања, судија" додаје се интерпункцијски знак "запета", ријеч "или" се брише, а иза ријечи "тужилац" додају се ријечи "или члан Савјета".

У ставу (4), иза ријечи "чланом", ријечи "30. став (3)" мијењају се ријечима "25. став (2)", а иза ријечи "тужиоца" додају се ријечи "или члана Савјета".

Члан 41.

Члан 85. мијења се и гласи:

"Члан 85.

(Додјелљивање предмета)

- (1) Додјела дисциплинских предмета на поступање дисциплинским комисијама врши се насумично аутоматизованим системом.
- (2) Уколико су сва три члана комисије којој је додијељен предмет спријечена да учествују у раду комисије, предмет ће се додијелити другој комисији на начин прописан у ставу (1) овог члана.
- (3) У осталим случајевима када је члан комисије којој је додијељен предмет спријечен да учествује у раду

комисије, предсједник Савјета одређује новог члана комисије."

Члан 42.

Иза члана 85. додаје се нови члан 85а. који гласи:

"Члан 85а.

(Додјелљивање предмета у дисциплинском поступку против члана Савјета)

- (1) Дисциплински предмети у поступку против члана Савјета додјелјују се надлежној дисциплинској комисији.
- (2) У случају када је неко од чланова комисије спријечен, из разлога прописаних Законом и овим пословником, да учествује у раду комисије, затражиће се од једне или више институција из члана 61б. ставови (1) и (2) Закона да, у хитном поступку а најкасније у року од 15 дана од дана пријема захтјева, ажурира свој ранији приједлог.
- (3) По пријему ажурираног приједлога, Савјет ће одредити новог члана поступајуће комисије."

Члан 43.

У називу члана 86. ријечи "судији или тужиоцу" се бришу.

Иза ријечи "судији" додаје се интерпункцијски знак "запета", ријеч "или" се брише, а иза ријечи "тужиоцу" интерпункцијски знак "запета" се брише и додају ријечи "или члану Савјета".

Члан 44.

У члану 87. додаје се нови став (6) који гласи:

- "(6) Одредбе овог члана односе се и на члана Савјета против којег се води дисциплински поступак."

Члан 45.

Члан 88. мијења се и гласи:

"Члан 88.

(Припремно рочиште)

- (1) Након истека рока за давање одговора из члана 87. став (2) овог пословника, предсједавајући комисије заказује припремно рочиште у правилу у року од 15 дана.
- (2) На припремном рочишту странке морају да предложе све доказе које желе да изведу у току поступка, наведу имена и адресе предложених свједока и вјештака, те на припремно рочиште донесу све исправе и предмете које желе да употребе као доказ, осим оних за које је потребан налог или одобрење надлежног органа.
- (3) Комисија на припремном рочишту одлучује о чему ће се расправљати и који ће се докази извести на главној расправи.
- (4) Приједлоге које не сматра битним за доношење одлуке комисија ће одбити и у рјешењу назначити разлог одбијања.
- (5) Против рјешења из става (4) овог члана није допуштена посебна жалба. Комисија није у даљем току поступка везана за своја пријашња рјешења из става (4) овог члана.
- (6) Након припремног рочишта нови докази се не прихватају, осим ако из оправданих разлога нису могли да буду предложени на припремном рочишту.
- (7) На припремном рочишту одредиће се датум главне расправе."

Члан 46.

У члану 89. ријеч "Савјета" мијења се ријечју "комисије", а иза ријечи "искористи", ријеч "своја" се брише.

Члан 47.

У члану 91. став (1) иза ријечи "судија" додаје се интерпункцијски знак "запета", ријеч "или" се брише, а иза ријечи "тужилац" додају се ријечи "или члан Савјета".

Члан 48.

У члану 92. став (5) иза ријечи "судија" додаје се интерпункцијски знак "запета", ријеч "или" се брише, а иза ријечи "тужилац" додају се ријечи "или члан Савјета".

У ставу (9), у првој реченици, иза ријечи "судије" додаје се интерпункцијски знак "запета", ријеч "или" се брише, а иза ријечи "тужилац" додају се ријечи "или члана Савјета". У другој реченици, иза ријечи "судија" додаје се интерпункцијски знак "запета", ријеч "или" се брише, а иза ријечи "тужилац" додају се ријечи "или члан Савјета".

Став (10) се брише.

У досадашњем ставу (11) који постаје став (10), тачка а), иза ријечи "судија", додаје се интерпункцијски знак "запета", ријеч "или" се брише, а иза ријечи "или" се брише, а иза ријечи "тужилац" додају се ријечи "или члан Савјета".

У тачки ц) иза ријечи "судија" додаје се интерпункцијски знак "запета", ријеч "или" се брише, а иза ријечи "тужилац" додају се ријечи "или члан Савјета".

У тачки д) иза ријечи "судија" додаје се интерпункцијски знак "запета", ријеч "или" се брише, а иза ријечи "тужилац" додају се ријечи "или члан Савјета".

Став (12) се брише.

Члан 49.

Иза члана 92. додаје се нови члан 92а. који гласи:

"Члан 92а.

(Тонски снимак)

- (1) Рочишта пред дисциплинским комисијама се снимају уређајима за тонско снимање.
- (2) Тонски запис замјењује записник с рочишта. Препис тонског записа у писани облик се не израђује.
- (3) Странака може да захтијева да јој се достави тонски запис с рочишта у року од осам дана од дана када је тонски запис сачињен. Тонски запис се доставља странци у року од пет дана од дана подношења захтјева.
- (4) Тонски запис с рочишта дио је списка дисциплинског предмета. Начин похрањивања и преноса тонског записа, технички услови и начин снимања уређују се посебним актом."

Члан 50.

У члану 93. иза ријечи "тужиоца" додаје се интерпункцијски знак "запета" и ријечи "осим у случају прописаном у члану 86д. став (4) Закона".

Члан 51.

У члану 94. став (1) ријечи "у року од 15" мијењају се ријечима "најкасније у року од 30".

У ставу (2) реченица "Даном стављања на располагање одлуке у просторијама Савјета сматра се да је извршено достављање одлуке странкама." се брише.

У ставу (4) ријеч "три" се мијења ријечју "осам".

Став (8) мијења се и гласи:

"(8) Одлука Првостепене дисциплинске комисије се доставља странкама на начин предвиђен одредбама Закона о парничном поступку које регулишу доставу."

Иза става (8) додаје се нови став (9) који гласи:

"(9) Изузетно од става (8) овог члана, одлука се може доставити странци стављањем одлуке на располагање у просторијама Савјета, уколико се странка на главној расправи определилила за такав начин доставе."

Члан 52.

У члану 95. став (1) иза ријечи "судија" додаје се интерпункцијски знак "запета", ријеч "или" се брише, а иза ријечи "тужилац" додају се ријечи "или члан Савјета".

Члан 53.

У члану 96. став (2) ријечи "или се могу споразумјети да се уместо дисциплинских прекршаја наведених у тужби

утврђује дисциплинска одговорност за други или друге дисциплинске прекршаје" се бришу.

Иза става (5) додаје се нови став (6), који гласи:

"(6) Изузетно од ставова (3) и (4) овог члана, споразум између Канцеларије дисциплинског тужиоца и члана Савјета доставља се на разматрање надлежној Другостепеној дисциплинској комисији."

Досадашњи став(6) постаје став (7).

У досадашњем ставу (7) који постаје став (8) ријеч "Савјету" се брише, а иза ријечи "става (4)" додају се ријечи "и (6)".

У досадашњем ставу (8) који постаје став (9) ријеч "Савјету" се брише, а иза ријечи "става (4)" додају се ријечи "и (6)".

Досадашњи став (9) постаје став (10).

Члан 54.

У члану 98. став (1) ријеч "осам" се мијења ријечју "15".

Члан 55.

У члану 102. став (3) ријеч "главне" се брише, а ријеч "три" се мијења ријечју "осам".

Иза става (3) се додаје нови став (4) који гласи:

"Одлука Другостепене дисциплинске комисије мора да буде израђена у писменој форми најкасније у року од 30 дана од дана доношења одлуке."

Досадашњи ставови (4), (5) и (6) постају ставови (5), (6) и (7).

Досадашњи ставови (7) и (8) који постају ставови (8) и (9) мијењају се и гласе:

"(8) Одлука Другостепене дисциплинске комисије се доставља странкама на начин прописан чланом 94. ст. 8) и (9) Пословника.

(9) Одлука Другостепене дисциплинске комисије донесена у дисциплинском поступку против члана Савјета објављује се на интернет страници Савјета најкасније у року од 8 дана од дана када је израђена, с назнаком датума објаве од којег почиње тећи рок за подношење тужбе сходно члану 61а. став (7) Закона."

Члан 56.

Члан 103. став (1) мијења се и гласи:

"(1) У дисциплинском поступку који се води против судије или тужиоца, на одлуку Другостепене дисциплинске комисије може се уложити жалба Савјету као цјелини у писменој форми у року од осам дана од дана достављања."

Став (5) се брише.

Члан 57.

Члан 105. се брише.

Члан 58.

Члан 106. мијења се и гласи:

"Члан 106.

(Издаци, трошкови и накнаде)

- (1) Свака странка сноси своје трошкове, укључујући и трошкове свједока и вјештака које је предложила.
- (2) Ако се дисциплински поступак оконча одлуком којом се утврди да дисциплински прекршај није доказан, на захтјев судије или тужиоца против којег је вођен дисциплински поступак, Савјет ће надокнадити оправдане трошкове поступка.
- (3) У случају обуставе дисциплинског поступка због стицања услова за обавезан одлазак у пензију туженог судије или тужиоца, у смислу члана 88. став 1. тачка а) Закона или због наступања других околности на које странке нису могле да утичу, Савјет ће, на захтјев судије или тужиоца против којег је вођен дисциплински поступак, надокнадити оправдане трошкове поступка.

- (4) Став (3) овог члана се не примјењује у случају обуставе дисциплинског поступка због подношења оставке од стране туженог судије или тужиоца.
- (5) О захтјеву из ст. (2) и (3) овог члана одлучује Првостепена дисциплинска комисија.
- (6) Против одлуке из става (5) овог члана допуштена је жалба Другостепеној дисциплинској комисији у року од осам дана од дана достављања одлуке."

Члан 59.

Члан 112. мијења се и гласи:

"Члан 112.

(Правила о извршењу дисциплинских мјера)

- (1) Изречена дисциплинска мјера се извршава када постане коначна, односно када се не може побијати правним лијеком пред дисциплинским органима у дисциплинском поступку.
- (2) Савјет уноси податке о изреченим дисциплинским мјерама у персонални досје судије, тужиоца или стручног сарадника.
- (3) У случају када дисциплински тужилац повуче тужбу или када комисија одбије тужбу, забиљешка о тужби неће бити унесена у персонални досје судије или тужиоца.
- (4) Дисциплинска мјера из члана 58. став (1) тачка ф) Закона објављује се на интернет страници Савјета и у "Службеном гласнику БиХ".
- (5) Дужину трајања посебних мјера из члана 58. став (2) Закона утврђује дисциплинска комисија у сваком појединачном случају.
- (6) Коначна одлука о дисциплинској мјери или дисциплинским мјерама из члана 58. став (1), тачке б) до ф) и став (2) Закона доставља се предсједнику суда у којем судија обавља дужност, односно главном тужиоцу тужилаштва у којем тужилац обавља дужност."

Члан 60.

Члан 113. мијења се и гласи:

"Члан 113.

(Начин извршења дисциплинских мјера изречених судији односно тужиоцу)

- (1) Дисциплинска мјера писмене опомене, која се не објављује јавно, извршава се уручењем туженом одлуке која садржи изречену мјеру.
- (2) Дисциплинска мјера јавне опомене извршава се објављивањем изреке одлуке о изреченој мјери на општој сједници суда односно колегијуму тужилаштва. О спроведеном извршењу мјере предсједник суда односно главни тужилац писаним путем обавјештава Савјет у року од 15 дана.
- (3) Дисциплинску мјеру смањења плате извршава предсједник суда односно главни тужилац суда или тужилаштва у којем судија или тужилац којем је изречена ова мјера обавља правосудну функцију, доношењем посебног рјешења којим се утврђује период у којем судија односно тужилац прима плату сходно мјери изреченој коначном дисциплинском одлуком. О спроведеном извршењу мјере предсједник суда односно главни тужилац писаним путем обавјештава Савјет у року од 15 дана.
- (4) Дисциплинска мјера привременог или трајног упућивања у други суд или тужилаштво извршава се ступањем на дужност у другом суду или тужилаштву.
- (5) Дисциплинска мјера премјештаја с мјеста предсједника суда на мјесто судије, односно с мјеста главног тужиоца или замјеника главног тужиоца на мјесто тужиоца извршава се ступањем на дужност судије односно тужиоца.

- (6) На основу одлуке којом се изриче дисциплинска мјера из ставова (4) и (5) овог члана, Савјет доноси посебну одлуку.
- (7) Дисциплинска мјера разрјешења од дужности извршава се уручивањем туженом коначне одлуке која садржи мјеру разрјешења од дужности.
- (8) Предсједник суда односно главни тужилац дужан је да омогући судији односно тужиоцу учешће у програму рехабилитације, савјетовању или стручном усавршавању на начин који је одређен одлуком којом је изречена посебна мјера, у складу с чланом 58. став (2) Закона.
- (9) Предсједник суда односно главни тужилац прати реализацију посебне мјере која је изречена судији или тужиоцу и о томе обавјештава Савјет."

Члан 61.

Иза члана 113. додају се нови чланови 113а. и 113б., који гласе:

"Члан 113а.

(Извршење дисциплинских мјера изречених члану Савјета)
Дисциплинске мјере изречене у дисциплинском поступку против члана Савјета извршава Савјет.

Члан 113б.

(Одлагање извршења дисциплинске мјере)

- (1) Извршење дисциплинске мјере смањења плате из члана 58. став (1) тачка ц) Закона може се одложити или зауставити на молбу судије или тужиоца којем је ова мјера изречена, ако је то оправдано отежано финансијском ситуацијом до које је дошло услјед:
 - а) теже болести судије односно тужиоца или члана породице с којим живи у истом домаћинству,
 - б) веће материјалне штете на имовини судије или тужиоца узроковане елементарним непогодама, или
 - ц) других објективних разлога које Савјет цијени у сваком конкретном случају.
- (2) Молба за одлагање извршења подноси се у року од осам дана од дана уручења судији или тужиоцу одлуке којом му је изречена дисциплинска мјера смањења плате.
- (3) У случају да су околности из става (1) овог члана наступиле у периоду трајања извршења, судија или тужилац којем је изречена дисциплинска мјера смањења плате може по настанку околности да поднесе молбу за застој извршења.
- (4) Молбу из ставова (2) и (3) судија односно тужилац доставља и предсједнику суда односно главном тужиоцу у сврху информисања.
- (5) О одлагању или застоју извршења дисциплинске мјере смањења плате одлучује Савјет. У одлуци се одређује рок на који се одлагање или застој врши."

Члан 62.

Иза члана 113б. додаје се нови одјељак који гласи:
"Одјељак Г – Објављивање информација о току дисциплинског поступка и дисциплинским одлукама", те чланови 113ц., 113д., 113е. и 113ф., који гласе:

"Члан 113ц.

(Објављивање распореда дисциплинских рочишта)

На интернет страници Савјета објављује се распоред заказаних дисциплинских рочишта, који садржи број дисциплинског предмета у којем је рочиште заказано и иницијале туженог судије односно тужиоца.

Члан 113д.

(Информације о току дисциплинског поступка)

- (1) Саопштење за јавност може се издати у вези с дисциплинским поступком за који постоји посебно

изражен интерес јавности, или у вези с поступком о којем су у јавности презентоване погрешне, нетачне или непотпуне информације које је потребно демантовати или исправити.

- (2) Издавање саопштења за јавност из става (1) овог члана одобрава предсједавајући поступајуће дисциплинске комисије односно предсједник Савјета када Савјет поступа као дисциплински орган.
- (3) Објављено саопштење за јавност је доступно на интернет страници Савјета до окончања дисциплинског поступка на који се односи.
- (4) Канцеларија дисциплинског тужиоца објављује саопштења за јавност када је то потребно у складу с чланом 70. став (2) Закона о ВСТС-у БиХ.

Члан 113е.

(Објављивање дисциплинских одлука на интернет страници Савјета)

- (1) У сврху обезбјеђења доступности информација о пракси дисциплинских органа те јачања интегритета правосуђа, на интернет страници Савјета објављују се одлуке Првостепене дисциплинске комисије, одлуке Другостепене дисциплинске комисије и одлуке Савјета као цјелине, на начин који омогућава њихово претраживање према параметрима утврђеним посебним упутством.
- (2) Одлуке из става (1) овог члана објављују се по доношењу коначне одлуке у дисциплинском предмету, а најкасније у року од 60 дана од дана достављања наведене одлуке странкама у поступку.
- (3) Одлуке се објављују у цијелости, уз испуштање личних података о странкама, њиховим заступницима, пуномоћницима и свједоцима, те испуштање оних информација у односу на које је у току дисциплинског поступка била искључена јавност.
- (4) Објављивање одлука је трајно.
- (5) Савјет ће посебним упутством регулисати поступак припреме, анонимизације и објављивања дисциплинских одлука у складу с овим чланом.
- (6) Одредбе овог члана не утичу на објављивање одлуке из члана 61а. став (7) Закона, а у складу с чланом 102. став (9) Пословника.

Члан 113ф.

(Приступ спису дисциплинског предмета)

- (1) Странке имају право да прегледају и преписују односно копирају списе дисциплинског поступка у којем учествују.
- (2) Осталим лицима која учине вјероватним свој оправдани интерес може се допустити прегледање и преписивање односно копирање списка дисциплинског поступка, на властити трошак. Неће се допустити прегледање и преписивање односно копирање списка или дијела списка који садржи законом заштићене податке, као и податке чијим би се прегледањем и преписивањем односно копирањем могла да осујети сврха поступка, или се то противи јавном интересу или оправданом интересу странке или трећих лица.
- (3) Кад је дисциплински поступак у току, допуштење за прегледање и преписивање односно копирање списка даје предсједавајући поступајуће дисциплинске комисије, а кад је поступак завршен, допуштење даје предсједник Савјета.
- (4) Записници о вијећању и гласању, нацрти одлука, реферати и биљешке, те тонски запис с рочишта, нису доступни те се претходно издвајају из списка којем се приступа у складу с одредбама овог члана."

Члан 63.

Иза члана 113ф. додаје се нови одјељак који гласи: "Одјељак Х – Правила о обуци, праћењу и анализирању дисциплинске праксе", те чланови 113г. и 113х., који гласе:

"Члан 113х.

(Обука о дисциплинском поступку и пракси)

- (1) Чланови дисциплинских комисија који су на ту дужност именовани први пут, те лица с листе из члана 61б. став (4) Закона и члана 76. став (4) Пословника дужни су проћи почетну обуку коју организује Савјет.
- (2) Редовна обука чланова Савјета и чланова дисциплинских комисија о дисциплинском поступку и пракси организује се најмање једном у двије године.

Члан 113и.

(Анализа дисциплинске праксе)

Савјет периодично, а најмање једном у двије године, на сједници разматра анализу дисциплинске праксе, као и остала важна питања у вези с дисциплинским поступком и дисциплинским одлукама."

Члан 64.

Члан 114. се брише.

Члан 65.

Члан 115. мијења се и гласи:

"Члан 115.

(Поступак давања мишљења о спојивости додатних активности с дужностима судије или тужиоца)

- (1) Судија или тужилац који затражи мишљење Савјета, у складу с чланом 85. став (1) Закона, дужан је да у захтјеву за давање мишљења наведе потпуне информације о додатној активности коју обавља или намјерава да обавља.
- (2) Предсједник суда или главни тужилац који затражи мишљење Савјета, у складу с чланом 85. став (2) Закона, дужан је да у захтјеву за давање мишљења наведе име и презиме судије односно тужиоца на којег се захтјев односи, информације о активности за коју се мишљење тражи, те доказ да судија односно тужилац обавља или намјерава да обавља ту активност.
- (3) Захтјев претходно разматра стална комисија Савјета надлежна за питања спојивости, која Савјету подноси приједлог за одлучивање по захтјеву.
- (4) У поступку давања мишљења по захтјеву из става (2) овог члана затражиће се изјашњење судије односно тужиоца на којег се захтјев односи.
- (5) Обавјештења из члана 83. став (3) Закона разматра стална комисија Савјета надлежна за питања спојивости, која може по службеној дужности да иницира поступак давања мишљења о спојивости додатних активности на које се обавијест односи с функцијом судије односно тужиоца."

Члан 66.

У члану 118. тачка а) се брише.
Досадашње тачке б), ц) д), е) и ф) постају тачке а), б), ц), д) и е).
Иза досадашње тачке е) додаје се нова тачка ф) која гласи:

"ф) у случају из члана 88. став (1) тачка г) Закона".

Члан 67.

Ступањем на снагу овог пословника поништавају се резултати разговора с кандидатима за позиције стручних сарадника, ради једнообразне примјене правила бодовања критеријума из члана 72. Пословника.

Члан 68.

- (1) Савјет ће најдуже у року од 12 мјесеци од ступања на снагу овог пословника обезбиједити техничке услове за

објаву дисциплинских одлука на начин који омогућава њихово претраживање, како је прописано у члану 113е. Пословника.

- (2) До обезбјеђења услова из става (1) овог члана, објава дисциплинских одлука на интернет страници Савјета вршиће се на начин који је усклађен с постојећим техничким рјешењима.
- (3) У року од 60 дана од дана ступања на снагу овог пословника Савјет ће донијети упутство из члана 113е. став (5) Пословника.

Члан 69.

- (1) Ступањем на снагу овог пословника престаје да важи Одлука о објављивању информација о дисциплинским поступцима, број 08-02-6844/09, од 9. 9. 2009. године и Одлука о измјени и допуни Одлуке о објављивању информација о дисциплинским поступцима број 04-02-1497-2011, од 20. 4. 2011. године.
- (2) Ступањем на снагу овог пословника престаје да важи Одлука о формирању дисциплинске комисије за утврђивање чињеница у вези с повредом дужности члана Високог судског и тужилачког савјета БиХ, број 01-02-2-1844/2023 од 4. маја 2023. године.

Члан 70.

Овај пословник ступа на снагу осам дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 08-02-2-474-3/2024

9. априла 2024. године

Сарајево

Предсједник

Халил Лагумија

На основу члана 16. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 48/07, 63/23 и 9/24), Високо судско и тужилачко вјеће Босне и Херцеговине, на седници одржаној 20. марта 2024. године, усвојило је

POSLOVNIK O IZMJENAMA I DOPUNAMA POSLOVNIKA VISOKOG SUDSKOG I TUŽILAČKOG VIJEĆA BOSNE I HERCEGOVINE

Члан 1.

У Пословнику Високог судског и тужилачког вјећа БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23 и 9/24) члан 5. мијенја се и гласи:

"Члан 5.

(Обавјест о истeku mandata и критеријима за кандидатуру)

- (1) У обавјести из члана 8. Закона Вјеће наводи етничку припадност и spol кандидата за избор члана Вјећа, те рок у којем се избор треба извршити, који не може бити дужи од 45 дана од пријема обавјести.
- (2) Обавјест из члана 8. став (1) Закона доставља се шест мјесеци прије истeka mandata појединог члана Вјећа."

Члан 2.

Члан 9. мијенја се и гласи:

"Члан 9.

(Почетак mandata члана Вјећа)

- (1) Mandat novoizabranog člana Vijeća, u pravilu, počinje narednog dana od dana isteka mandata člana Vijeća umjesto kojeg je biran.
- (2) Ukoliko dodatna provjera iz člana 86d. stav (7) Zakona ne bude okončana do isteka mandata člana Vijeća umjesto kojeg se bira novi član, ili izbor novog člana Vijeća nije završen do dana isteka ili prestanka mandata prethodnog

člana Vijeća, preuzimanje dužnosti novoizabranog člana Vijeća se odgađa.

- (3) Mandat člana Vijeća u slučaju iz stava (2) ovog člana počinje teći na dan kada Vijeće zaprimi obavijest o pozitivnom ishodu dodatne provjere iz člana 86d. stav (7), u skladu s Pravilnikom iz člana 86i. Zakona.
- (4) O negativnom ishodu dodatne provjere iz člana 86d. stav (7) Zakona obavještava se Vijeće, odmah po okončanju provjere, te se postupa u skladu s članom 8. stav (2) Zakona i članom 5. stav (1) Poslovnika.
- (5) Odredbe ovog člana odnose se jednako na sve članove Vijeća, u skladu s članom 86k. Zakona."

Члан 3.

Члан 9а. се брише.

Члан 4.

У члану 10. став (2) иза тачке б. додаје се нова тачка с. која гласи:

"с. премјештаја с мјеста предсједника Вјећа на мјесто члана Вјећа, у складу с чланом 59. став (1) тачка е) Закона."

Члан 5.

У члану 11. став (2) иза тачке б) додаје се нова тачка с) која гласи:

"с) премјештаја с мјеста потпредсједника Вјећа на мјесто члана Вјећа, у складу с чланом 59. став (1) тачка е) Закона."

Члан 6.

Иза члана 11. додаје се нови члан 11а. који гласи:

"Члан 11а.

(Одгађање ступања на дужност)

- (1) Ukoliko je na poziciju predsjednika ili potpredsjednika izabran član Vijeća čiji izvještaj za prethodnu godinu iz člana 86. Zakona nije provjeren, u skladu s članom 86c. Zakona, stupanje na dužnost predsjednika ili potpredsjednika se odgađa do okončanja dodatne provjere s pozitivnim ishodom.
- (2) U slučaju iz stava (1) ovog člana, dužnost predsjednika Vijeća do sticanja uslova za stupanje na dužnost izabranog predsjednika vršit će jedan od prethodnih potpredsjednika Vijeća, i to onaj koji je ranije izabran u Vijeće."

Члан 7.

У члану 32f. иза riječi "za" interpunkcijski znak "zarez" се брише и додаје riječ "i", а иза riječi "protiv", riječi "i suzdržan" се бришу.

Члан 8.

У члану 32j. став (3) иза riječi "razmatra" dodaju се riječi "informacije iz", riječ "evidenciju" mijenja се riječju "evidencije", а иза riječi "aktivnostima Vijeća" interpunkcijski znak "zarez" i riječi "te po potrebi pokreće postupak iz člana 32k. ovog poslovnika" се бришу.

Иза става (3) додаје се нови став (4), који гласи:

- "(4) Predsjednik Vijeća, na osnovu evidencija iz stava (3) ovog člana, informiše Vijeće o kontinuiranom odsustvu člana Vijeća koje predstavlja osnov za razrješenje od dužnosti u skladu s članom 6a. stav (1) tačka c) Zakona, te dostavlja prijedlog za pokretanje postupka razrješenja."
- Dosadašnji stav (4) postaje stav (5).

Члан 9.

Члан 32k. мијенја се и гласи:

"Члан 32k.

(Postupanje po prijedlogu za pokretanje postupka razrješenja člana Vijeća)

- (1) Kada primi prijedlog za pokretanje postupka razrješenja člana Vijeća, Vijeće će, na prvoj narednoj sjednici, ispitati

da li je taj prijedlog podnesen od ovlaštenog lica i da li ukazuje na razloge za razrješenje iz člana 6a. stav (1) Zakona.

- (2) Ukoliko utvrdi da je prijedlog dopušten u smislu stava (1) ovog člana, Vijeće će posebnom odlukom formirati komisiju iz člana 6a. Zakona za utvrđivanje činjenica u vezi s razlozima za razrješenje. U odluci o formiranju komisije Vijeće će imenovati predsjednika komisije (u daljnjem tekstu: Komisija).
- (3) Članovi Komisije koji nisu članovi Vijeća biraju se s liste sudija i tužilaca iz člana 76. stav (3) Poslovnika."

Član 10.

Član 32l. mijenja se i glasi:

"Član 32l.

(Postupanje Komisije)

- (1) Komisija ima zadatak da prikupi i razmotri informacije koje su relevantne za utvrđivanje činjenica u vezi s razlozima za razrješenje na koje se odnosi prijedlog iz člana 6a. stav (2) Zakona, te da pripremi izvještaj i predloži Vijeću donošenje odluke.
- (2) U prikupljanju informacija relevantnih za utvrđivanje činjenica u vezi s razlozima za izuzeće Komisija ima ovlaštenja iz člana 66. Zakona.
- (3) Komisija je dužna pružiti mogućnost članu Vijeća protiv kojeg je pokrenut postupak da se, pismeno ili usmeno na zapisnik, izjasni o činjenicama u vezi s razlozima za razrješenje koji mu se stavljaju na teret, te da dostavi potrebne informacije i dokaze.
- (4) Postupak pred Komisijom nije javan.
- (5) Komisija, većinom glasova, usvaja izvještaj o provedenom postupku s detaljno obrazloženim prijedlogom Vijeću za donošenje odluke (u daljnjem tekstu: Izvještaj).
- (6) Izvještaj se, s prikupljenom dokumentacijom i izjašnjenjem člana Vijeća, ukoliko je dato, dostavlja Vijeću najkasnije 30 dana od dana formiranja Komisije. Ukoliko je član Komisije izdvojio svoje mišljenje, uz Izvještaj će se dostaviti i to mišljenje.
- (7) Ukoliko Komisija nije u mogućnosti dostaviti Izvještaj u roku iz stava (6) ovog člana, o tome će dostaviti informaciju Vijeću, uz obrazloženje razloga koji su do toga doveli.
- (8) U slučaju iz stava (7) ovog člana, Vijeće će odrediti rok u kojem je Komisija dužna dostaviti Izvještaj.
- (9) Izvještaj se, s prikupljenom dokumentacijom, istovremeno dostavlja i članu Vijeća protiv kojeg je pokrenut postupak razrješenja."

Član 11.

Član 32m. mijenja se i glasi:

"Član 32m.

(Postupanje Vijeća po Izvještaju Komisije)

- (1) Vijeće je dužno razmotriti Izvještaj te donijeti odluku na prvoj narednoj sjednici nakon dostavljanja Izvještaja. U skladu s članom 32e. stav (2) Poslovnika, sjednica na kojoj se razmatra Izvještaj je otvorena za javnost.
- (2) Izvještaj na sjednici Vijeća izlaže predsjednik Komisije.
- (3) Članu Vijeća protiv kojeg je pokrenut postupak razrješenja mora se pružiti mogućnost da se, pismeno ili usmeno na sjednici Vijeća, izjasni o navodima iz Izvještaja, odnosno o činjenicama u vezi s razlozima za razrješenje koji mu se stavljaju na teret, te da dostavi potrebne informacije i dokaze.
- (4) Nakon provedene rasprave, Vijeće prvo glasa o prijedlogu Komisije. Pri donošenju odluke Vijeće nije vezano prijedlogom Komisije.
- (5) Rješenje o razrješenju člana Vijeća donosi se u skladu s članom 6a. st. (7) i (8) Zakona.

- (6) U rješenju o razrješenju koje je Vijeće donijelo suprotno prijedlogu Komisije, posebno će se obrazložiti razlozi zbog kojih Vijeće nije postupilo u skladu s prijedlogom Komisije.
- (7) Odluka Vijeća kojom se odbija prijedlog Komisije da se član Vijeća razriješi dužnosti, objavljuje se na internet stranici Vijeća i sadrži detaljno obrazloženje.
- (8) Odluka kojom se, na prijedlog Komisije, utvrđuje da nema osnova za razrješenje člana Vijeća, objavljuje se na internet stranici Vijeća i sadrži detaljno obrazloženje."

Član 12.

Član 32n. mijenja se i glasi:

"Član 32n.

(Isključenje člana Vijeća protiv kojeg je pokrenut postupak razrješenja)

Član Vijeća protiv kojeg je podnesen zahtjev za pokretanje postupka razrješenja ili je pokrenut postupak razrješenja ne može prisustvovati, te učestvovati u diskusiji i odlučivanju o bilo kojem pitanju koje se odnosi na taj postupak."

Član 13.

Iza člana 32n., u Odjeljku J. Prava, dužnosti i odgovornost članova Vijeća, dodaje se novi član 32o. koji glasi:

"Član 32o.

(Privremeno udaljenje od vršenja dužnosti člana Vijeća)

- (1) Akt o privremenom udaljenju člana Vijeća iz člana 7. stav (2) Zakona donosi se najkasnije u roku od tri dana od dana saznanja za okolnosti iz člana 7. stav (1) Zakona i objavljuje na internet stranici Vijeća.
- (2) Privremeno udaljenje iz stava (1) ovog člana traje dok se član Vijeća nalazi u pritvoru, odnosno do prestanka privremenog udaljenja s funkcije na osnovu koje je imenovan ili biran za člana Vijeća.
- (3) Prijedlog za privremeno udaljenje člana Vijeća, u skladu s članom 7. stav (3) Zakona, može podnijeti svaki član Vijeća, Ured disciplinskog tužioca i Komisija.
- (4) Odluka o privremenom udaljenju člana Vijeća se donosi u roku od 15 dana od dana podnošenja prijedloga iz stava (3) ovog člana za privremeno udaljenje člana Vijeća i stupa na snagu danom donošenja.
- (5) Odlukom iz stava (4) ovog člana utvrđuje se period trajanja privremenog udaljenja, a razlozi za donošenje ovakve odluke moraju biti detaljno obrazloženi.
- (6) Vijeće može, po vlastitoj ocjeni, izmijeniti odluku o privremenom udaljenju člana Vijeća, ukoliko u toku trajanja privremenog udaljenja dođe do promjene okolnosti na osnovu kojih je ova odluka donesena.
- (7) Odluke iz st. (4) i (5) ovog člana objavljuju se na internet stranici Vijeća."

Član 14.

Raniji član 32o. u Odjeljku K. Sprečavanje sukoba interesa i izuzeće se briše.

Član 15.

Član 32r. mijenja se i glasi:

"Član 32r.

(Privatni interes)

Pod "privatnim interesom" člana Vijeća u smislu člana 10a. Zakona podrazumijeva se bilo koja materijalna i nematerijalna korist za člana Vijeća, srodnika člana Vijeća, bračnog ili vanbračnog druga i njegovog srodnika, bez obzira na to da li su brak ili vanbračna zajednica prestali ili ne, te interesno povezano fizičko ili pravno lice."

Član 16.

Član 32s. mijenja se i glasi:

"Član 32s.

(Sukob interesa)

- (1) Pored situacija iz člana 10a. stav (1) Zakona, sukob interesa člana Vijeća uvijek postoji u sljedećim situacijama:
- u postupku predlaganja i donošenja odluka iz nadležnosti Vijeća u vezi s bračnim ili vanbračnim drugom člana Vijeća, bez obzira na to da li su brak ili vanbračna zajednica prestali ili ne, te u vezi sa srodnikom člana Vijeća, te srodnikom bračnog ili vanbračnog druga člana Vijeća;
 - u postupku predlaganja i donošenja odluka iz nadležnosti Vijeća u vezi s interesno povezanim licem;
 - u postupku predlaganja i donošenja odluka iz nadležnosti Vijeća u vezi sa sudijom odnosno tužiocem iz istog suda ili tužilaštva u kojem član Vijeća obavlja sudijsku odnosno tužilačku funkciju;
 - u disciplinskom postupku protiv sudije ili tužioca iz istog suda ili tužilaštva u kojem član Vijeća obavlja sudijsku odnosno tužilačku funkciju;
 - ako se na upražnjenu poziciju u pravosuđu prijavi kandidat koji radi u istoj instituciji u kojoj i član Vijeća obavlja svoju profesionalnu funkciju, odnosno kandidat koji je član iste regionalne advokatske komore, odnosno istog zbora advokata kao i član Vijeća.
- (2) Pod srodnicima člana Vijeća podrazumijevaju se njegovi krvni srodnici u pravoj liniji do bilo kojeg stepena, usvojilac i usvojena djeca, te krvni srodnik u pobočnoj liniji do četvrtog stepena.
- (3) Pod srodnicima bračnog odnosno vanbračnog druga člana Vijeća podrazumijevaju se njihovi srodnici do drugog stepena, bez obzira na to da li su brak odnosno vanbračna zajednica prestali ili ne.
- (4) Pod interesno povezanim licem, u smislu ovog člana, podrazumijeva se svako lice koje je s članom Vijeća u prijateljskoj, poslovnoj ili bilo kakvoj drugoj vezi koja bi mogla uticati na zakonitost, nepristrasnost i transparentnost rada člana Vijeća.
- (5) Pod upražnjenom pozicijom u pravosuđu u smislu ovog člana podrazumijevaju se pozicije iz člana 17. tačke 1) do 3) Zakona, kao i pozicije glavnog disciplinskog tužioca i zamjenika disciplinskog tužioca u Uredu disciplinskog tužioca, te direktora i zamjenika direktora Sekretarijata.
- (6) Član Vijeća je lično odgovoran za identifikaciju sukoba interesa i dužan je preduzeti neophodne korake za njegovo sprečavanje, što podrazumijeva odricanje od privatnog interesa, objavljivanje privatnog interesa, te izuzeće odnosno traženje izuzeća u skladu s odredbama Poslovnika."

Član 17.

Član 32t. mijenja se i glasi:

"Član 32t.

(Razlozi za izuzeće člana Vijeća)

- (1) Član Vijeća ne može učestvovati u aktivnostima Vijeća te će biti izuzet:
- ako je u sukobu interesa, u skladu s članom 10a. Zakona i članom 32s. Poslovnika, osim u situacijama koje su Zakonom propisane kao razlog za prestanak mandata;
 - ako postoje druge okolnosti koje dovode u sumnju njegovu nepristrasnost.
- (2) Pravila o postupku izuzeća u disciplinskom postupku regulisana su odredbama Poglavlja IV Poslovnika.
- (3) U ostalim postupcima iz nadležnosti Vijeća član Vijeća se izuzima po službenoj dužnosti ili po zahtjevu trećeg lica."

Član 18.

U članu 32u. stav (1), iza riječi "imenovanja" i interpunkcijskog znaka "zarez", riječi "odnosno predsjedavajućeg disciplinske komisije čiji je član, ukoliko se radi o disciplinskom postupku protiv sudije/tužioca" mijenjaju se riječima "kao i predsjedavajućeg nadležne stalne komisije".

Iza stava (2) dodaje se novi stav (3) koji glasi:

- "(3) Ukoliko se razlog za izuzeće člana Vijeća iz postupka imenovanja nosilaca pravosudnih funkcija odnosi na okolnosti iz člana 32s. stav (1) tačke c) i e), član Vijeća se izuzima iz komisije za obavljanje razgovora s tim kandidatom, te iz postupka predlaganja i imenovanja tog kandidata."

Dosadašnji stav (3) postaje stav (4).

U dosadašnjem stavu (4) koji postaje stav (5) iza riječi "Ukoliko" riječ "se" se briše, a iza riječi "izuzeću", riječi "i pokrenuti postupak iz člana 32k. ovog poslovnika" se brišu.

Član 19.

Član 68. mijenja se i glasi:

"Član 68.

(Primjena odredaba na stručne saradnike)

- "(1) Ukoliko nije drugačije propisano, odredbe poglavlja IV i VI, te člana 115. Poslovnika koje se odnose na sudije primjenjivat će se i na stručne saradnike koje imenuje Vijeće (u daljnjem tekstu: stručni saradnik).
- (2) Ukoliko nije drugačije propisano, na stručnog saradnika koji je kandidat u konkursnoj proceduri za upražnjenu poziciju sudije ili tužioca primjenjuju se odredbe Poslovnika koje se odnose na kandidate koji nisu nosioci pravosudne funkcije.
- (3) Izuzetno od stava (2) ovog člana, pravila iz čl. 35. stav (5), 36a., 48. i 48a. Poslovnika, koji se odnose na nosioce pravosudnih funkcija, primjenjuju se i na stručnog saradnika koji je kandidat za poziciju u konkursnoj proceduri za upražnjeno mjesto sudije ili tužioca."

Član 20.

Iza člana 68. dodaje se novi član 68a. koji glasi:

"Član 68a.

(Primjena odredaba u postupku imenovanja stručnih saradnika)

U postupku odabira i imenovanja stručnih saradnika primjenjuju se na odgovarajući način odredbe Poglavlja II Poslovnika, ukoliko nije drugačije propisano."

Član 21.

U članu 70. iza riječi "sudovima" dodaju se riječi "u Federaciji".

Član 22.

Iza člana 70. dodaje se novi član 70a. koji glasi:

"Član 70a.

(Oglašavanje upražnjenih pozicija)

Upražnjene pozicije stručnih saradnika oglašavaju se u okviru javnog konkursa iz člana 33. Poslovnika."

Član 23.

U članu 71., iza riječi "stav", riječi "(2) ovog poslovnika" mijenjaju se riječima "(4) Poslovnika".

Član 24.

Iza člana 71. dodaje se novi član 71a. koji glasi:

"Član 71a.

(Posebna pravila o konkursnoj proceduri)

- (1) Konkursna procedura za poziciju stručnog saradnika obuhvata obavljanje razgovora s kandidatima, te rangiranje i predlaganje kandidata, a provodi je nadležno podvijeće i komisija za obavljanje razgovora.
- (2) Prilikom formiranja komisije za obavljanje razgovora nadležno podvijeće može odstupiti od pravila propisanih u

- članu 41. stav (7) tačka a) Poslovnika, ukoliko je to potrebno da bi se osiguralo efikasno provođenje konkursne procedure.
- (3) Na razgovor se pozivaju svi kandidati koji zadovoljavaju uslove za imenovanje, uz izuzetke propisane u stavu (4) ovog člana.
- (4) Na razgovor se neće pozvati kandidat ukoliko je:
- a) s njim u posljednje dvije godine obavljen razgovor za poziciju stručnog saradnika, i u tom slučaju u obzir će se uzeti ranije ostvareni uspjeh;
 - b) u sudu za koji se prijavio na poziciji nosioca pravosudne funkcije zaposlen njegov krvni srodnik u pravoj liniji bez ograničenja, u pobočnoj liniji do četvrtog stepena ili bračni odnosno vanbračni drug ili srodnik po tazbini, odnosno srodnik vanbračnog druga, do drugog stepena.
- (5) Izuzetno od odredbe stava (4) tačka a) ovog člana, kandidat može u prijavi podnijeti zahtjev da se s njim obavi novi razgovor, nakon protoka perioda od godinu dana od posljednjeg razgovora, računajući do dana isteka roka za podnošenje prijava."

Član 25.

U članu 72. stav (1) tačka d) iza riječi "naučni" dodaju se riječi "i stručni".

Stav (3) mijenja se i glasi:

- "(3) Komisija boduje uspjeh kandidata po svakom od kriterija iz stava (1) ovog člana bodovima od 1 do 5. Bodovi za kriterije iz stava (1) tač. c), d) i e) dodjeljuju se u skladu s pravilima iz člana 72a. Poslovnika."

Iza stava (3) dodaje se novi stav (4) koji glasi:

- "(4) Na osnovu bodova dodijeljenih po svakom od kriterija utvrđuje se konačna ocjena kandidata u rasponu od "1" do "5". Konačna ocjena kandidata predstavlja prosjek zbira bodova dodijeljenih po pojedinačnim kriterijima."

U dosadašnjem stavu (4) koji postaje stav (5), iza broja "1", riječi "znači nedovoljan, a ocjena "5" znači izvrstan" mijenjaju se riječima "je najniža, a ocjena "5" je najviša".

Dosadašnji stavovi (5), (6) i (7) postaju stavovi (6), (7) i (8).

Član 26.

Iza člana 72. dodaje se novi član 72a. koji glasi:

"Član 72a.

(Pravila bodovanja)

- (1) Za kriterij iz člana 72. stav (1) tačka c) bodovi se dodjeljuju na sljedeći način:
- a) 1 bod za prosjek ocjena od 6 do 6,5, odnosno prosjek ocjena od 2 do 2,5;
 - b) 2 boda za prosjek ocjena od 6,5 do 7,5, odnosno prosjek ocjena od 2,5 do 3;
 - c) 3 boda za prosjek ocjena od 7,5 do 8,5, odnosno prosjek ocjena od 3 do 3,5;
 - d) 4 boda za prosjek ocjena od 8,5 do 9,5, odnosno prosjek ocjena od 3,5 do 4;
 - e) 5 bodova za prosjek ocjena preko 9,5, odnosno prosjek ocjena od 4 do 5.
- (2) Za kriterij iz člana 72. stav (1) tačka d) bodovi se dodjeljuju na sljedeći način:
- a) 1 bod ukoliko kandidat nema dodatnih aktivnosti u struci;
 - b) 2 boda za pohađanje seminara, radionica i drugih oblika stručnog usavršavanja u radu;
 - c) 3 boda za objavljeni stručni rad;
 - d) 4 boda za objavljeni naučni rad i sticanje akademskog zvanja magistra prava ili pravnih nauka;
 - e) 5 bodova za sticanje akademskog zvanja doktora nauka.

- (3) Za kriterij iz člana 72. stav (1) tačka e) ocjena se dodjeljuje za radno iskustvo na pravnim poslovima stečeno nakon diplomiranja, i to na sljedeći način:

- a) 1 bod za radno iskustvo u trajanju do 2 godine;
- b) 2 boda za radno iskustvo u trajanju do 3 godine;
- c) 3 boda za radno iskustvo u trajanju do 4 godine;
- d) 4 boda za radno iskustvo u trajanju do 5 godina;
- e) 5 bodova za radno iskustvo u trajanju preko 5 godina."

Član 27.

Član 73. mijenja se i glasi:

"Član 73.

(Rangiranje kandidata)

- (1) Na osnovu ocjene razgovora komisija sačinjava rang-listu.
- (2) U slučaju da više kandidata koji su aplicirali na istu poziciju ima jednake ocjene, redoslijed kandidata na rang-listi utvrđuje se prema dužini radnog iskustva kandidata stečenog nakon diplomiranja.
- (3) Rang-lista kandidata nakon obavljenog razgovora dostavlja se nadležnom podvijeću i nadležnom odjelu Sekretarijata."

Član 28.

Iza člana 73. dodaju se novi članovi 73a. i 73b. koji glase:

"Član 73a.

(Predlaganje i imenovanje kandidata)

- (1) Za stručnog saradnika može biti predložen, odnosno imenovan samo onaj kandidat koji je na razgovoru ocijenjen najmanje ocjenom 2,5.
- (2) Nadležno podvijeće dostavlja Vijeću rang-listu kandidata, s obrazloženim prijedlogom za imenovanje. Podvijeće će u prijedlogu za imenovanje posebno obrazložiti razloge zbog kojih je prednost dalo predloženom kandidatu u odnosu na kandidate s istom ili većom ocjenom.
- (3) Prilikom predlaganja kandidata podvijeće, pored ostvarene ocjene, vodi računa i o okolnostima koje su relevantne za procjenu podobnosti kandidata iz člana 48a. Poslovnika.
- (4) Vijeće odlučuje o svakom imenovanju pojedinačno, na osnovu prijedloga nadležnog podvijeća.
- (5) Ukoliko Vijeće ne usvoji prijedlog podvijeća, a podvijeće ne predloži drugog kandidata, Vijeće može na obrazloženi prijedlog bilo kojeg člana Vijeća imenovati nekog od kandidata koji je na razgovoru ocijenjen najmanje ocjenom 2,5, vodeći računa o okolnostima koje su relevantne za procjenu podobnosti kandidata iz člana 48a. Poslovnika.
- (6) Prilikom imenovanja, Vijeće odlučuje i o datumu stupanja imenovanog stručnog saradnika na dužnost.
- (7) Odluka o imenovanju, bez obrazloženja, objavljuje se u "Službenom glasniku BiH", te se dostavlja imenovanom i sudu u koji se imenovanje vrši. Obrazložena odluka o imenovanju se objavljuje na internet stranici Vijeća.
- (8) Ako je Vijeće imenovalo kandidata koji je na razgovoru ostvario istu ili manju ocjenu u odnosu na druge kandidate, u odluci o imenovanju posebno će se obrazložiti razlozi zbog kojih je Vijeće prednost dalo imenovanom kandidatu u odnosu na kandidate s istom odnosno većom ocjenom.

Član 73b.

(Ponavljanje konkursa za poziciju stručnog saradnika)

- (1) Konkurs za upražnjenu poziciju stručnog saradnika može se ponoviti ukoliko nijedan od predloženih kandidata ne dobije većinu glasova potrebnu za imenovanje, ili u slučaju da niko od prijavljenih kandidata nije ostvario odgovarajući uspjeh u konkursnoj proceduri, ili u slučaju da između kandidata koji su ostvarili minimalan uspjeh potreban za imenovanje nema kandidata koji su podobni za imenovanje.
- (2) Informacija o ponavljanju konkursa objavljuje se na internet stranici Vijeća i sadrži obrazloženje razloga zbog kojih se konkurs ponavlja."

Član 29.

U članu 74. stav (3) iza riječi "rang-liste" dodaju se riječi "u skladu s pravilom iz člana 73a. stav (1) Poslovnika", riječ "mjesto" mijenja se riječju "poziciju", a riječ "upražnjeno" mijenja se riječju "upražnjenu".

Član 30.

Član 75. mijenja se i glasi:

"Član 75.

(Disciplinski organi)

- (1) U disciplinskom postupku koji se vodi protiv sudija i tužilaca disciplinski organi su: Prvostepena disciplinska komisija, Drugostepena disciplinska komisija i Vijeće.
- (2) U disciplinskom postupku koji se vodi protiv članova Vijeća disciplinski organi su Prvostepena disciplinska komisija i Drugostepena disciplinska komisija."

Član 31.

U nazivu člana 76. iza riječi "komisije" dodaju se riječi: "u postupku protiv sudija i tužilaca".

U stavu (3) iza interpunkcijskog znaka "tačka" dodaje se nova rečenica koja glasi: "Predložen može biti sudija odnosno tužilac protiv kojeg se ne vodi disciplinski postupak i koji nije disciplinski odgovarao u proteklih pet godina, koji ima najmanje pet godina radnog iskustva na poziciji sudije ili tužioca i koji ima posljednje tri ocjene rada "izuzetno uspješno obavlja funkciju" ili "uspješno obavlja funkciju".

Stav (4) mijenja se i glasi:

- "(4) Listu sudija i tužilaca koji mogu biti imenovani za članove prvostepenih disciplinskih komisija utvrđuje predsjednik na osnovu prijedlogâ dostavljenih od strane sudova i tužilaštava."

Član 32.

Iza člana 76. dodaju se novi članovi 76a. i 76b. koji glase:

"Član 76a.

(Disciplinske komisije u postupku protiv članova Vijeća)

Vijeće posebnom odlukom formira listu iz člana 61b. Zakona i imenuje članove:

- a) Prvostepene i Drugostepene disciplinske komisije za članove Vijeća iz reda sudija;
- b) Prvostepene i Drugostepene disciplinske komisije za članove Vijeća iz reda tužilaca;
- c) Prvostepene i Drugostepene disciplinske komisije za članove Vijeća koji se biraju u skladu s članom 4. stav (1) tačke 1) do o) Zakona.

Član 76b.

(Pravila o izuzeću)

Na članove disciplinskih komisija koji nisu članovi Vijeća primjenjuju se, na odgovarajući način, razlozi za izuzeće propisani u članu 32t. Poslovnika, te članu 61b. stav (5) Zakona."

Član 33.

Član 77. mijenja se i glasi:

"Član 77.

(Izuzeće člana disciplinske komisije)

- (1) Po saznanju za okolnosti koje ukazuju na postojanje razloga za izuzeće iz člana 32t. Poslovnika, član disciplinske komisije dužan je odmah o tome pismenim putem obavijestiti predsjednika Vijeća, a ako se radi o predsjedniku Vijeća, obavijest će dostaviti Vijeću.
- (2) Stranka može podnijeti zahtjev za izuzeće člana disciplinske komisije čim sazna da postoji neki od razloga za izuzeće iz člana 32t. Poslovnika, a najkasnije do završetka rasprave, a ako nije bilo rasprave, do donošenja odluke.
- (3) Stranka može u žalbi ili odgovoru na žalbu poimenično navesti člana Drugostepene disciplinske komisije, koji ne bi mogao učestvovati u donošenju odluke zbog razloga iz člana 32t. Poslovnika.

- (4) Zahtjev za izuzeće podnosi se predsjedniku Vijeća i sadrži razlog zbog kojeg se izuzeće traži, okolnosti iz kojih proizlazi da je prijedlog blagovremeno podnesen i činjenice na kojima se zasniva postojanje razloga za isključenje ili izuzeće.
- (5) Ako se zahtjev za izuzeće odnosi na predsjednika Vijeća, isti se podnosi Vijeću.
- (6) Nije dopušten zahtjev za izuzeće člana disciplinske komisije u kojem:
 - a) navedeni su isti razlozi za izuzeće kao u zahtjevu koji je već odbijen;
 - b) nije obrazložen razlog zbog kojeg se izuzeće traži;
 - c) ne traži se izuzeće poimenično određenog člana disciplinske komisije;
 - d) traži se izuzeće lica koje nije član disciplinske komisije.
- (7) Stranke mogu zatražiti informaciju o sastavu disciplinske komisije."

Član 34.

Iza člana 77. dodaju se novi članovi 77a., 77b., 77c. i 77d. koji glase:

"Član 77a.

(Odlučivanje o izuzeću)

- (1) O izuzeću člana disciplinske komisije odlučuje predsjednik Vijeća.
- (2) U slučaju da se zahtjev za izuzeće odnosi na predsjednika Vijeća, o izuzeću odlučuje Vijeće.
- (3) Protiv rješenja kojim se zahtjev za izuzeće usvaja nije dopuštena žalba, a protiv rješenja kojim se zahtjev odbija nije dopuštena posebna žalba.

Član 77b.

(Odbacivanje zahtjeva za izuzeće)

- (1) Neblagovremen, nepotpun i nedopušten zahtjev za izuzeće odbacit će predsjedavajući postupajuće disciplinske komisije.
- (2) Ako je zahtjev iz stava (1) ovog člana podnesen na ročištu, predsjedavajući disciplinske komisije će ga odbaciti i nastaviti ročište.
- (3) Protiv rješenja iz stava (1) ovog člana nije dozvoljena posebna žalba.

Član 77c.

(Postupak izuzeća)

- (1) Predsjednik Vijeća bez odlaganja pisanim putem obavještava člana disciplinske komisije čije se izuzeće traži o podnesenom zahtjevu za izuzeće.
- (2) Član disciplinske komisije čije se izuzeće traži dužan je najkasnije u roku od tri dana od dana primitka obavijesti iz stava (1) ovog člana dostaviti predsjedniku Vijeća izjašnjenje o navodima iz podnesenog zahtjeva.
- (3) Ukoliko se zahtjev za izuzeće odnosi na predsjednika Vijeća, izjašnjenje iz stava (2) se dostavlja Vijeću.
- (4) Disciplinski postupak se nastavlja bez odgađanja do donošenja odluke o izuzeću člana komisije.

Član 77d.

(Izuzeće iz Vijeća kao cjeline)

U disciplinskom postupku protiv sudije ili tužioca odredbe čl. 77. do 77c. primjenjuju se i na izuzeće članova Vijeća, kada Vijeće postupka kao cjelina u skladu s članom 60. stav (6) Zakona o VSTV-u."

Član 35.

Član 78. mijenja se i glasi:

"Član 78.

(Izuzeće glavnog disciplinskog tužioca)

- (1) Izuzeće glavnog disciplinskog tužioca može tražiti:

- a) sudija, tužilac ili član Vijeća protiv kojeg je pokrenuta disciplinska istraga, ukoliko je službenim putem obaviješten da se protiv njega vodi istraga;
 - b) sudija, tužilac ili član Vijeća protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak odnosno njegov punomoćnik;
 - c) podnosilac pritužbe.
- (2) Zahtjev za izuzeće iz stava (1) tačka b) ovog člana može se podnijeti do početka glavne rasprave, a zahtjev za izuzeće iz stava (1) tačka c) može se postaviti u pritužbi.
- (3) U zahtjevu su podnosioci dužni navesti okolnosti zbog kojih smatraju da postoje neki od razloga za izuzeće iz člana 32t. Poslovnika.
- (4) Nije dopušten zahtjev za izuzeće u kojem su navedeni isti razlozi za izuzeće kao u zahtjevu koji je već odbijen, odnosno zahtjev u kojem nije obrazložen razlog zbog kojeg se izuzeće traži.
- (5) Glavni disciplinski tužilac dužan je u pismenoj formi obavijestiti predsjednika Vijeća o svakom mogućem sukobu interesa koji može nastati u toku njegovog rada. U tom slučaju postupak će se nastaviti bez odgađanja do donošenja odluke o izuzeću."

Član 36.

Član 78a. mijenja se i glasi:

"Član 78a.

(Odlučivanje o izuzeću glavnog disciplinskog tužioca)

- (1) O izuzeću glavnog disciplinskog tužioca odlučuje Vijeće. Nedopuštene zahtjeve za izuzeće, u smislu člana 78. stav (4) Poslovnika, odbacit će predsjednik Vijeća.
- (2) Prije donošenja odluke Vijeća o izuzeću iz stava (1) ovog člana uzet će se izjava od glavnog disciplinskog tužioca, a prema potrebi obaviti će se i druge potrebne radnje.
- (3) Protiv odluke kojom se usvaja zahtjev za izuzeće žalba nije dopuštena, a protiv odluke kojom se zahtjev odbija ili odbacuje nije dopuštena posebna žalba."

Član 37.

Iza člana 78a. dodaju se novi članci 78b. i 78c. koji glase:

"Član 78b.

(Postupanje u slučaju izuzeća glavnog disciplinskog tužioca)

- (1) U slučaju izuzeća glavnog disciplinskog tužioca, Vijeće određuje sudiju ili tužioca koji će postupati u disciplinskom predmetu, na osnovu liste iz stava (2) ovog člana, primjenjujući automatizovani sistem odabira.
- (2) Vijeće formira listu sudija i tužilaca koji mogu biti određeni za postupanje u disciplinskom predmetu u slučaju izuzeća glavnog disciplinskog tužioca.
- (3) Lista se formira na osnovu poziva dostavljenog svim sudijama i tužiocima.
- (4) Na poziv se može prijaviti sudija odnosno tužilac protiv kojeg se ne vodi disciplinski postupak i koji nije disciplinski odgovarao u proteklih pet godina, koji ima najmanje pet godina radnog iskustva na poziciji sudije ili tužioca i koji ima posljednje tri ocjene rada "izuzetno uspješno obavlja funkciju" ili "uspješno obavlja funkciju".
- (5) Formirana lista traje dvije godine.
- (6) Vijeće posebnim aktom uređuje pravno-tehničke aspekte rada lica angažovanog u skladu sa stavom (1) ovog člana.

Član 78c.

(Izuzeće zaposlenika UDT-a)

Glavni disciplinski tužilac odlučuje o izuzeću zaposlenika Ureda disciplinskog tužioca iz razloga za izuzeće iz člana 32t. Poslovnika i u skladu s principima iz čl. 78. i 78a. Poslovnika."

Član 38.

U članu 81. stav (4) iza riječi "anonimne" dodaju se riječi "i povučene".

Član 39.

U članu 82. stav (1) tačka c) iza riječi "sudije" dodaje se interpunkcijski znak "zarez", riječ "ili" se briše, a iza riječi "tužioca" dodaju riječi "ili člana Vijeća".

Tačke e) i f) mijenjaju se i glase:

"e) se pritužba odnosi na nezadovoljstvo donesenom sudskom ili tužilačkom odlukom, ili odlukom Vijeća;

f) iz navoda pritužbe proizlazi da nema osnova za daljnju istragu;"

Iza tačke g) dodaje se nova tačka h), koja glasi:

"h) je podnosilac povukao pritužbu."

Član 40.

U članu 83. stav (2) tačka b) u prvoj rečenici iza riječi "sudiju" dodaje se interpunkcijski znak "zarez", riječ "ili" se briše, a iza riječi "tužioca" dodaju se riječi "ili člana Vijeća".

U drugoj rečenici iza riječi "ispitivanja, sudija" dodaje se interpunkcijski znak "zarez", riječ "ili" se briše, a iza riječi "tužilac" dodaju se riječi "ili član Vijeća".

U stavu (4), iza riječi "članom", riječi "30. stav (3)" mijenjaju se riječima "25. stav (2)", a iza riječi "tužioca" dodaju se riječi "ili člana Vijeća".

Član 41.

Član 85. mijenja se i glasi:

"Član 85.

(Dodjeljivanje predmeta)

- (1) Dodjela disciplinskih predmeta na postupanje disciplinskim komisijama vrši se nasumično automatizovanim sistemom.
- (2) Ukoliko su sva tri člana komisije kojoj je dodijeljen predmet spriječena da učestvuju u radu komisije, predmet će se dodijeliti drugoj komisiji na način propisan u stavu (1) ovog člana.
- (3) U ostalim slučajevima kada je član komisije kojoj je dodijeljen predmet spriječen da učestvuje u radu komisije, predsjednik Vijeća određuje novog člana komisije."

Član 42.

Iza člana 85. dodaje se novi član 85a. koji glasi:

"Član 85a.

(Dodjeljivanje predmeta u disciplinskom postupku protiv člana Vijeća)

- (1) Disciplinski predmeti u postupku protiv člana Vijeća dodjeljuju se nadležnoj disciplinskoj komisiji.
- (2) U slučaju kada je neko od članova komisije spriječen, iz razloga propisanih Zakonom i ovim poslovnikom, da učestvuje u radu komisije, zatražit će se od jedne ili više institucija iz člana 61b. stavovi (1) i (2) Zakona da, u hitnom postupku a najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva, ažurira svoj raniji prijedlog.
- (3) Po prijemu ažuriranog prijedloga, Vijeće će odrediti novog člana postupajuće komisije."

Član 43.

U nazivu člana 86. riječi "sudiji ili tužiocu" se brišu.

Iza riječi "sudiji" dodaje se interpunkcijski znak "zarez", riječ "ili" se briše, a iza riječi "tužiocu" interpunkcijski znak "zarez" se briše i dodaju riječi "ili članu Vijeća".

Član 44.

U članu 87. dodaje se novi stav (6) koji glasi:

"(6) Odredbe ovog člana odnose se i na člana Vijeća protiv kojeg se vodi disciplinski postupak."

Član 45.

Član 88. mijenja se i glasi:

"Član 88.

(Pripremno ročište)

- (1) Nakon isteka roka za davanje odgovora iz člana 87. stav (2) ovog poslovnika, predsjedavajući komisije zakazuje pripremno ročište u pravilu u roku od 15 dana.
- (2) Na pripremnom ročištu stranke moraju predložiti sve dokaze koje žele izvesti u toku postupka, navesti imena i adrese predloženih svjedoka i vještaka, te na pripremno ročište donijeti sve isprave i predmete koje žele upotrijebiti kao dokaz, osim onih za koje je potreban nalog ili odobrenje nadležnog organa.
- (3) Komisija na pripremnom ročištu odlučuje o čemu će se raspravljati i koji će se dokazi izvesti na glavnoj raspravi.
- (4) Prijedloge koje ne smatra bitnim za donošenje odluke komisija će odbiti i u rješenju naznačiti razlog odbijanja.
- (5) Protiv rješenja iz stava (4) ovog člana nije dopuštena posebna žalba. Komisija nije u daljnjem toku postupka vezana za svoja prijašnja rješenja iz stava (4) ovog člana.
- (6) Nakon pripremnog ročišta novi dokazi se ne prihvataju, osim ako iz opravdanih razloga nisu mogli biti predloženi na pripremnom ročištu.
- (7) Na pripremnom ročištu odredit će se datum glavne rasprave."

Član 46.

U članu 89. riječ "Vijeća" mijenja se riječju "komisije", a iza riječi "iskoristi", riječ "svoja" se briše.

Član 47.

U članu 91. stav (1) iza riječi "sudija" dodaje se interpunkcijski znak "zarež", riječ "ili" se briše, a iza riječi "tužilac" dodaju se riječi "ili član Vijeća".

Član 48.

U članu 92. stav (5) iza riječi "sudija" dodaje se interpunkcijski znak "zarež", riječ "ili" se briše, a iza riječi "tužilac" dodaju se riječi "ili član Vijeća".

U stavu (9), u prvoj rečenici, iza riječi "sudije" dodaje se interpunkcijski znak "zarež", riječ "ili" se briše, a iza riječi "tužilac" dodaju se riječi "ili člana Vijeća". U drugoj rečenici, iza riječi "sudija" dodaje se interpunkcijski znak "zarež", riječ "ili" se briše, a iza riječi "tužilac" dodaju se riječi "ili član Vijeća".

Stav (10) se briše.

U dosadašnjem stavu (11) koji postaje stav (10), tačka a), iza riječi "sudija", dodaje se interpunkcijski znak "zarež", riječ "ili" se briše, a iza riječi "tužilac" dodaju se riječi "ili član Vijeća".

U tački c) iza riječi "sudija" dodaje se interpunkcijski znak "zarež", riječ "ili" se briše, a iza riječi "tužilac" dodaju se riječi "ili član Vijeća".

U tački d) iza riječi "sudija" dodaje se interpunkcijski znak "zarež", riječ "ili" se briše, a iza riječi "tužilac" dodaju se riječi "ili član Vijeća".

Stav (12) se briše.

Član 49.

Iza člana 92. dodaje se novi član 92a. koji glasi:

"Član 92a.

(Tonski snimak)

- (1) Ročišta pred disciplinskim komisijama se snimaju uređajima za tonsko snimanje.
- (2) Tonski zapis zamjenjuje zapisnik s ročišta. Prijepis tonskog zapisa u pisani oblik se ne izrađuje.
- (3) Stranka može zahtijevati da joj se dostavi tonski zapis s ročišta u roku od osam dana od dana kada je tonski zapis sačinjen. Tonski zapis se dostavlja stranci u roku od pet dana od dana podnošenja zahtjeva.
- (4) Tonski zapis s ročišta dio je spisa disciplinskog predmeta. Način pohranjivanja i prijenosa tonskog zapisa, tehnički uslovi i način snimanja uređuju se posebnim aktom."

Član 50.

U članu 93. iza riječi "tužioca" dodaje se interpunkcijski znak "zarež" i riječi "osim u slučaju propisanom u članu 86d. stav (4) Zakona".

Član 51.

U članu 94. stav (1) riječi "u roku od 15" mijenjaju se riječima "najkasnije u roku od 30".

U stavu (2) rečenica "Danom stavljanja na raspolaganje odluke u prostorijama Vijeća smatra se da je izvršeno dostavljanje odluke strankama." se briše.

U stavu (4) riječ "tri" se mijenja riječju "osam".

Stav (8) mijenja se i glasi:

"(8) Odluka Prvostepene disciplinske komisije se dostavlja strankama na način predviđen odredbama Zakona o parničnom postupku koje regulišu dostavu."

Iza stava (8) dodaje se novi stav (9) koji glasi:

"(9) Izuzetno od stava (8) ovog člana, odluka se može dostaviti stranci stavljanjem odluke na raspolaganje u prostorijama Vijeća, ukoliko se stranka na glavnoj raspravi opredijelila za takav način dostave."

Član 52.

U članu 95. stav (1) iza riječi "sudija" dodaje se interpunkcijski znak "zarež", riječ "ili" se briše, a iza riječi "tužilac" dodaju se riječi "ili član Vijeća".

Član 53.

U članu 96. stav (2) riječi "ili se mogu sporazumjeti da se umjesto disciplinskih prekršaja navedenih u tužbi utvrđuje disciplinska odgovornost za drugi ili druge disciplinske prekršaje" se briše.

Iza stava (5) dodaje se novi stav (6), koji glasi:

"(6) Izuzetno od st. (3) i (4) ovog člana, sporazum između Ureda disciplinskog tužioca i člana Vijeća dostavlja se na razmatranje nadležnoj Drugostepenoj disciplinskoj komisiji."

Dosadašnji stav (6) postaje stav (7).

U dosadašnjem stavu (7) koji postaje stav (8) riječ "Vijeću" se briše, a iza riječi "stava (4)" dodaju se riječi "i (6)".

U dosadašnjem stavu (8) koji postaje stav (9) riječ "Vijeću" se briše, a iza riječi "stava (4)" dodaju se riječi "i (6)".

Dosadašnji stav (9) postaje stav (10).

Član 54.

U članu 98. stav (1) riječ "osam" mijenja se riječju "15".

Član 55.

U članu 102. stav (3) riječ "glavne" se briše, a riječ "tri" mijenja se riječju "osam".

Iza stava (3) se dodaje novi stav (4) koji glasi:

"Odluka Drugostepene disciplinske komisije mora biti izrađena u pismenoj formi najkasnije u roku od 30 dana od dana donošenja odluke."

Dosadašnji stavovi (4), (5) i (6) postaju stavovi (5), (6) i (7).

Dosadašnji stavovi (7) i (8) koji postaju stavovi (8) i (9) mijenjaju se i glase:

"(8) Odluka Drugostepene disciplinske komisije se dostavlja strankama na način propisan članom 94. st. (8) i (9) Poslovnika.

(9) Odluka Drugostepene disciplinske komisije donesena u disciplinskom postupku protiv člana Vijeća objavljuje se na internet stranici Vijeća najkasnije u roku od 8 dana od dana kada je izrađena, s naznakom datuma objave od kojeg počinje teći rok za podnošenje tužbe shodno članu 61a. stav (7) Zakona."

Član 56.

Član 103. stav (1) mijenja se i glasi:

"(1) U disciplinskom postupku koji se vodi protiv sudije ili tužioca, na odluku Drugostepene disciplinske komisije može

se uložiti žalba Vijeću kao cjelini u pismenoj formi u roku od osam dana od dana dostavljanja."

Stav (5) se briše.

Član 57.

Član 105. se briše.

Član 58.

Član 106. mijenja se i glasi:

"Član 106.

(Izdaci, troškovi i naknade)

- (1) Svaka stranka snosi svoje troškove, uključujući i troškove svjedoka i vještaka koje je predložila.
- (2) Ako se disciplinski postupak okonča odlukom kojom se utvrdi da disciplinski prekršaj nije dokazan, na zahtjev sudije ili tužioca protiv kojeg je vođen disciplinski postupak, Vijeće će nadoknaditi opravdane troškove postupka.
- (3) U slučaju obustave disciplinskog postupka zbog sticanja uslova za obavezan odlazak u penziju tuženog sudije ili tužioca, u smislu člana 88. stav 1. tačka a) Zakona ili zbog nastupanja drugih okolnosti na koje stranke nisu mogle uticati, Vijeće će, na zahtjev sudije ili tužioca protiv kojeg je vođen disciplinski postupak, nadoknaditi opravdane troškove postupka.
- (4) Stav (3) ovog člana se ne primjenjuje u slučaju obustave disciplinskog postupka zbog podnošenja ostavke od strane tuženog sudije ili tužioca.
- (5) O zahtjevu iz st. (2) i (3) ovog člana odlučuje Prvostepena disciplinska komisija.
- (6) Protiv odluke iz stava (5) ovog člana dopuštena je žalba Drugostepenoj disciplinskoj komisiji u roku od osam dana od dana dostavljanja odluke."

Član 59.

Član 112. mijenja se i glasi:

"Član 112.

(Pravila o izvršenju disciplinskih mjera)

- (1) Izrečena disciplinska mjera se izvršava kada postane konačna, odnosno kada se ne može pobijati pravnim lijekom pred disciplinskim organima u disciplinskom postupku.
- (2) Vijeće unosi podatke o izrečenim disciplinskim mjerama u personalni dosje sudije, tužioca ili stručnog saradnika.
- (3) U slučaju kada disciplinski tužilac povuče tužbu ili kada komisija odbije tužbu, zabilješka o tužbi neće biti unesena u personalni dosje sudije ili tužioca.
- (4) Disciplinska mjera iz člana 58. stav (1) tačka f) Zakona objavljuje se na internet stranici Vijeća i u "Službenom glasniku BiH".
- (5) Dužinu trajanja posebnih mjera iz člana 58. stav (2) Zakona utvrđuje disciplinska komisija u svakom pojedinačnom slučaju.
- (6) Konačna odluka o disciplinskoj mjeri ili disciplinskim mjerama iz člana 58. stav (1) tačke b) do f) i stav (2) Zakona dostavlja se predsjedniku suda u kojem sudija obavlja dužnost, odnosno glavnom tužiocu tužilaštva u kojem tužilac obavlja dužnost."

Član 60.

Član 113. mijenja se i glasi:

"Član 113.

(Način izvršenja disciplinskih mjera izrečenih sudiji odnosno tužiocu)

- (1) Disciplinska mjera pismene opomene, koja se ne objavljuje javno, izvršava se uručenjem tuženom odluke koja sadrži izrečenu mjeru.
- (2) Disciplinska mjera javne opomene izvršava se objavljivanjem izreke odluke o izrečenoj mjeri na općoj sjednici suda odnosno kolegiju tužilaštva. O provedenom

izvršenju mjere predsjednik suda odnosno glavni tužilac pisanim putem obavještava Vijeće u roku od 15 dana.

- (3) Disciplinsku mjeru smanjenja plaće izvršava predsjednik suda odnosno glavni tužilac suda ili tužilaštva u kojem sudija ili tužilac kojem je izrečena ova mjera obavlja pravosudnu funkciju, donošenjem posebnog rješenja kojim se utvrđuje period u kojem sudija odnosno tužilac prima plaću shodno mjeri izrečenoj konačnom disciplinskom odlukom. O provedenom izvršenju mjere predsjednik suda odnosno glavni tužilac pisanim putem obavještava Vijeće u roku od 15 dana.
- (4) Disciplinska mjera privremenog ili trajnog upućivanja u drugi sud ili tužilaštvo izvršava se stupanjem na dužnost u drugom sudu ili tužilaštvu.
- (5) Disciplinska mjera premještanja s mjesta predsjednika suda na mjesto sudije, odnosno s mjesta glavnog tužioca ili zamjenika glavnog tužioca na mjesto tužioca izvršava se stupanjem na dužnost sudije odnosno tužioca.
- (6) Na osnovu odluke kojom se izriče disciplinska mjera iz stavova (4) i (5) ovog člana, Vijeće donosi posebnu odluku.
- (7) Disciplinska mjera razrješenja od dužnosti izvršava se uručivanjem tuženom konačne odluke koja sadrži mjeru razrješenja od dužnosti.
- (8) Predsjednik suda odnosno glavni tužilac dužan je da omogući sudiji odnosno tužiocu učešće u programu rehabilitacije, savjetovanju ili stručnom usavršavanju na način koji je određen odlukom kojom je izrečena posebna mjera, u skladu s članom 58. stav (2) Zakona.
- (9) Predsjednik suda odnosno glavni tužilac prati realizaciju posebne mjere koja je izrečena sudiji ili tužiocu i o tome obavještava Vijeće."

Član 60.

Iza člana 113. dodaju se novi članovi 113a. i 113b., koji glase:

"Član 113a.

(Izvršenje disciplinskih mjera izrečenih članu Vijeća)

Disciplinske mjere izrečene u disciplinskom postupku protiv člana Vijeća izvršava Vijeće.

Član 113b.

(Odlaganje izvršenja disciplinske mjere)

- (1) Izvršenje disciplinske mjere smanjenja plaće iz člana 58. stav (1) tačka c) Zakona može se odložiti ili zaustaviti na molbu sudije ili tužioca kojem je ova mjera izrečena, ako je to opravdano otežanom finansijskom situacijom do koje je došlo uslijed:
 - a) teže bolesti sudije odnosno tužioca ili člana porodice s kojim živi u istom domaćinstvu,
 - b) veće materijalne štete na imovini sudije ili tužioca uzrokovane elementarnim nepogodama, ili
 - c) drugih objektivnih razloga koje Vijeće cijeni u svakom konkretnom slučaju.
- (2) Molba za odlaganje izvršenja podnosi se u roku od osam dana od dana uručenja sudiji ili tužiocu odluke kojom mu je izrečena disciplinska mjera smanjenja plaće.
- (3) U slučaju da su okolnosti iz stava (1) ovog člana nastupile u periodu trajanja izvršenja, sudija ili tužilac kojem je izrečena disciplinska mjera smanjenja plaće može po nastanku okolnosti podnijeti molbu za zastoj izvršenja.
- (4) Molbu iz stavova (2) i (3) sudija odnosno tužilac dostavlja i predsjedniku suda odnosno glavnom tužiocu u svrhu informisanja.
- (5) O odlaganju ili zastoj izvršenja disciplinske mjere smanjenja plaće odlučuje Vijeće. U odluci se određuje rok na koji se odlaganje ili zastoj vrši."

Član 61.

Iza člana 113b. dodaje se novi odjeljak koji glasi: "Odjeljak G – Objavljivanje informacija o toku disciplinskog postupka i disciplinskim odlukama", te članovi 113c., 113d., 113e. i 113f., koji glase:

"Član 113c.

(Objavljivanje rasporeda disciplinskih ročišta)

Na internet stranici Vijeća objavljuje se raspored zakazanih disciplinskih ročišta, koji sadrži broj disciplinskog predmeta u kojem je ročište zakazano i inicijale tuženog sudije odnosno tužioca.

Član 113d.

(Informacije o toku disciplinskog postupka)

- (1) Saopštenje za javnost može se izdati u vezi s disciplinskim postupkom za koji postoji posebno izražen interes javnosti, ili u vezi s postupkom o kojem su u javnosti prezentirane pogrešne, netačne ili nepotpune informacije koje je potrebno demantovati ili ispraviti.
- (2) Izdavanje saopštenja za javnost iz stava (1) ovog člana odobrava predsjedavajući postupajuće disciplinske komisije odnosno predsjednik Vijeća kada Vijeće postupa kao disciplinski organ.
- (3) Objavljeno saopštenje za javnost je dostupno na internet stranici Vijeća do okončanja disciplinskog postupka na koji se odnosi.
- (4) Ured disciplinskog tužioca objavljuje saopštenja za javnost kada je to potrebno u skladu s članom 70. stav (2) Zakona o VSTV-u BiH.

Član 113e.

(Objavljivanje disciplinskih odluka na internet stranici Vijeća)

- (1) U svrhu osiguranja dostupnosti informacija o praksi disciplinskih organa te jačanja integriteta pravosuđa, na internet stranici Vijeća objavljuju se odluke Prvostepene disciplinske komisije, odluke Drugostepene disciplinske komisije i odluke Vijeća kao cjeline, na način koji omogućava njihovo pretraživanje prema parametrima utvrđenim posebnim uputstvom.
- (2) Odluke iz stava (1) ovog člana objavljuju se po donošenju konačne odluke u disciplinskom predmetu, a najkasnije u roku od 60 dana od dana dostavljanja navedene odluke strankama u postupku.
- (3) Odluke se objavljuju u cijelosti, uz ispuštanje ličnih podataka o strankama, njihovim zastupnicima, punomoćnicima i svjedocima, te ispuštanje onih informacija u odnosu na koje je u toku disciplinskog postupka bila isključena javnost.
- (4) Objavljivanje odluka je trajno.
- (5) Vijeće će posebnim uputstvom regulisati postupak pripreme, anonimizacije i objavljivanja disciplinskih odluka u skladu s ovim članom.
- (6) Odredbe ovog člana ne utiču na objavljivanje odluke iz člana 61a. stav (7) Zakona, a u skladu s članom 102. stav (9) Poslovnika.

Član 113f.

(Pristup spisu disciplinskog predmeta)

- (1) Stranke imaju pravo pregledati i prepisivati odnosno kopirati spise disciplinskog postupka u kojem učestvuju.
- (2) Ostalim licima koja učine vjerovatnim svoj opravdani interes može se dopustiti pregledanje i prepisivanje odnosno kopiranje spisa disciplinskog postupka, na vlastiti trošak. Neće se dopustiti pregledanje i prepisivanje odnosno kopiranje spisa ili dijela spisa koji sadrži zakonom zaštićene podatke, kao i podatke čijim bi se pregledanjem i prepisivanjem odnosno kopiranjem mogla osujetiti svrha postupka, ili se to protivi javnom interesu ili opravdanom interesu stranke ili trećih lica.

- (3) Kad je disciplinski postupak u toku, dopuštenje za pregledanje i prepisivanje odnosno kopiranje spisa daje predsjedavajući postupajuće disciplinske komisije, a kad je postupak završen, dopuštenje daje predsjednik Vijeća.
- (4) Zapisnici o vijećanju i glasanju, nacrti odluka, referati i bilješke, te tonski zapis s ročišta, nisu dostupni te se prethodno izdvajaju iz spisa kojem se pristupa u skladu s odredbama ovog člana."

Član 63.

Iza člana 113f. dodaje se novi odjeljak koji glasi: "Odjeljak H – Pravila o obuci, praćenju i analiziranju disciplinske prakse", te članovi 113g. i 113h., koji glase:

"Član 113g.

(Obuka o disciplinskom postupku i praksi)

- (1) Članovi disciplinskih komisija koji su na tu dužnost imenovani prvi put, te lica s liste iz člana 61b. stav (4) Zakona i člana 76. stav (4) Poslovnika dužni su proći početnu obuku koju organizuje Vijeće.
- (2) Redovna obuka članova Vijeća i članova disciplinskih komisija o disciplinskom postupku i praksi organizuje se najmanje jednom u dvije godine.

Član 113h.

(Analiza disciplinske prakse)

Vijeće periodično, a najmanje jednom u dvije godine, na sjednici razmatra analizu disciplinske prakse, kao i ostala važna pitanja u vezi s disciplinskim postupkom i disciplinskim odlukama."

Član 64.

Član 114. se briše.

Član 65.

Član 115. mijenja se i glasi:

"Član 115.

(Postupak davanja mišljenja o spojivosti dodatnih aktivnosti s dužnostima sudije ili tužioca)

- (1) Sudija ili tužilac koji zatraži mišljenje Vijeća, u skladu s članom 85. stav (1) Zakona, dužan je u zahtjevu za davanje mišljenja navesti potpune informacije o dodatnoj aktivnosti koju obavlja ili namjerava obavljati.
- (2) Predsjednik suda ili glavni tužilac koji zatraži mišljenje Vijeća, u skladu s članom 85. stav (2) Zakona, dužan je u zahtjevu za davanje mišljenja navesti ime i prezime sudije odnosno tužioca na kojeg se zahtjev odnosi, informacije o aktivnosti za koju se mišljenje traži, te dokaz da sudija odnosno tužilac obavlja ili namjerava obavljati tu aktivnost.
- (3) Zahtjev prethodno razmatra stalna komisija Vijeća nadležna za pitanja spojivosti, koja Vijeću podnosi prijedlog za odlučivanje po zahtjevu.
- (4) U postupku davanja mišljenja po zahtjevu iz stava (2) ovog člana zatražit će se izjašnjenje sudije odnosno tužioca na kojeg se zahtjev odnosi.
- (5) Obavještenja iz člana 83. stav (3) Zakona razmatra stalna komisija Vijeća nadležna za pitanja spojivosti, koja može po službenoj dužnosti inicirati postupak davanja mišljenja o spojivosti dodatnih aktivnosti na koje se obavijest odnosi s funkcijom sudije odnosno tužioca."

Član 66.

U članu 118. tačka a) se briše.

Dosadašnje tačke b), c) d), e) i f) postaju tačke a), b), c), d) i e).

Iza dosadašnje tačke e) dodaje se nova tačka f) koja glasi: "f) u slučaju iz člana 88. stav (1) tačka g) Zakona".

Član 67.

Stupanjem na snagu ovog poslovnika poništavaju se rezultati razgovora s kandidatima za pozicije stručnih saradnika, radi

jednoobrazne primjene pravila bodovanja kriterija iz člana 72. Poslovnika.

Član 68.

- (1) Vijeće će najduže u roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ovog poslovnika osigurati tehničke uslove za objavu disciplinskih odluka na način koji omogućava njihovu pretraživanje, kako je propisano u članu 113e. Poslovnika.
- (2) Do osiguranja uslova iz stava (1) ovog člana, objava disciplinskih odluka na internet stranici Vijeća vršit će se na način koji je usklađen s postojećim tehničkim rješenjima.
- (3) U roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog poslovnika Vijeće će donijeti uputstvo iz člana 113e. stav (5) Poslovnika.

Član 69.

- (1) Stupanjem na snagu ovog poslovnika prestaje da važi Odluka o objavljivanju informacija o disciplinskim postupcima broj 08-02-6844/09, od 9. 9. 2009. godine i Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o objavljivanju informacija o disciplinskim postupcima, broj 04-02-1497-2011, od 20. 4. 2011. godine.
- (2) Stupanjem na snagu ovog poslovnika prestaje da važi Odluka o formiranju disciplinske komisije za utvrđivanje činjenica u vezi s povredom dužnosti člana Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH, broj 01-02-2-1844/2023 od 4. maja 2023. godine.

Član 70.

Ovaj poslovnik stupa na snagu osam dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 08-02-2-474-3/2024

9. aprila 2024. godine

Sarajevo

Predsjednik
Halil Lagumdžija

Na temelju članka 16. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 48/07, 63/23 i 9/24), Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 20. ožujka 2024. godine, usvojilo je

POSLOVNIK

O IZMJENAMA I DOPUNAMA POSLOVNIKA VISOKOG SUDBENOG I TUŽITELJSKOG VIJEĆA BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

U Poslovniku Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23 i 9/24) članak 5. mijenja se i glasi:

"Članak 5.

(Obavijest o isteku mandata i kriterijima za kandidaturu)

- (1) U obavijesti iz članka 8. Zakona Vijeće navodi etničku pripadnost i spol kandidata za izbor člana Vijeća, te rok u kojem se izbor treba izvršiti, koji ne može biti dulji od 45 dana od prijama obavijesti.
- (2) Obavijest iz članka 8. stavak (1) Zakona dostavlja se šest mjeseci prije isteka mandata pojedinog člana Vijeća."

Članak 2.

Članak 9. mijenja se i glasi:

"Članak 9.

(Početak mandata člana Vijeća)

- (1) Mandat novoizabranog člana Vijeća, u pravilu, počinje narednog dana od dana isteka mandata člana Vijeća umjesto kojeg je biran.

- (2) Ukoliko dodatna provjera iz članka 86d. stavak (7) Zakona ne bude okončana do isteka mandata člana Vijeća umjesto kojeg se bira novi član, ili izbor novog člana Vijeća nije završen do dana isteka ili prestanka mandata prethodnog člana Vijeća, preuzimanje dužnosti novoizabranog člana Vijeća odgađa se.
- (3) Mandat člana Vijeća u slučaju iz stavka (2) ovog članka počinje teći na dan kada Vijeće zaprimi obavijest o pozitivnom ishodu dodatne provjere iz članka 86d. stavak (7), sukladno Pravilniku iz članka 86i. Zakona.
- (4) O negativnom ishodu dodatne provjere iz članka 86d. stavak (7) Zakona obavješćuje se Vijeće, odmah po okončanju provjere, te se postupa sukladno članku 8. stavak (2) Zakona i članku 5. stavak (1) Poslovnika.
- (5) Odredbe ovog članka odnose se jednako na sve članove Vijeća, sukladno članku 86k. Zakona."

Članak 3.

Član 9a. briše se.

Članak 4.

U članku 10. stavak (2) iza točke b. dodaje se nova točka c. koja glasi:

"c. premještaja s mjesta predsjednika Vijeća na mjesto člana Vijeća, sukladno članku 59. stavak (1) točka e) Zakona."

Članak 5.

U članku 11. stavak (2) iza točke b) dodaje se nova točka c) koja glasi:

"c) premještaja s mjesta potpredsjednika Vijeća na mjesto člana Vijeća, sukladno članku 59. stavak (1) točka e) Zakona."

Članak 6.

Iza članka 11. dodaje se novi članak 11a. koji glasi:

"Članak 11a.

(Odgađanje stupanja na dužnost)

- (1) Ukoliko je na poziciju predsjednika ili potpredsjednika izabran član Vijeća čije izvješće za prethodnu godinu iz članka 86. Zakona nije provjereno, sukladno članku 86c. Zakona, stupanje na dužnost predsjednika ili potpredsjednika odgađa se do okončanja dodatne provjere s pozitivnim ishodom.
- (2) U slučaju iz stavka (1) ovog članka, dužnost predsjednika Vijeća do stjecanja uvjeta za stupanje na dužnost izabranog predsjednika vršit će jedan od prethodnih potpredsjednika Vijeća, i to onaj koji je ranije izabran u Vijeće."

Članak 7.

U članku 32f. iza riječi "za" interpunkcijski znak "zarez" briše se i dodaje riječ "i", a iza riječi "protiv", riječi "i suzdržan" brišu se.

Članak 8.

U članku 32j. stavak (3) iza riječi "razmatra" dodaju se riječi "informacije iz", riječ "evidenciju" mijenja se riječju "evidencije", a iza riječi "aktivnostima Vijeća" interpunkcijski znak "zarez" i riječi "te po potrebi pokreće postupak iz članka 32k. ovog Poslovnika" brišu se.

Iza stavka (3) dodaje se novi stavak (4), koji glasi:

- "(4) Predsjednik Vijeća, na temelju evidencija iz stavka (3) ovog članka, informira Vijeće o kontinuiranoj odsutnosti člana Vijeća koja predstavlja osnovu za razrješenje od dužnosti sukladno članku 6a. stavak (1) točka c) Zakona, te dostavlja prijedlog za pokretanje postupka razrješenja."
- Dosadašnji stavak (4) postaje stavak (5).

Članak 9.

Članak 32k. mijenja se i glasi:

"Чланак 32k.

(Postupanje po prijedlogu za pokretanje postupka razrješenja člana Vijeća)

- (1) Kada primi prijedlog za pokretanje postupka razrješenja člana Vijeća, Vijeće će, na prvoj narednoj sjednici, ispitati je li taj prijedlog podnesen od ovlaštene osobe i ukazuje li na razloge za razrješenje iz članka 6a. stavak (1) Zakona.
- (2) Ukoliko utvrdi da je prijedlog dopušten u smislu stavka (1) ovog članka, Vijeće će posebnom odlukom formirati povjerenstvo iz članka 6a. Zakona za utvrđivanje činjenica u svezi s razlozima za razrješenje. U odluci o formiranju povjerenstva Vijeće će imenovati predsjednika povjerenstva (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo).
- (3) Članovi Povjerenstva koji nisu članovi Vijeća biraju se s liste sudaca i tužitelja iz članka 76. stavak (3) Poslovnika."

Чланак 10.

Чланак 32l. mijenja se i glasi:

"Чланак 32l.

(Postupanje Povjerenstva)

- (1) Povjerenstvo ima zadatak prikupiti i razmotriti informacije koje su relevantne za utvrđivanje činjenica u svezi s razlozima za razrješenje na koje se odnosi prijedlog iz članka 6a. stavak (2) Zakona, te pripremiti izvješće i predložiti Vijeću donošenje odluke.
- (2) U prikupljanju informacija relevantnih za utvrđivanje činjenica u svezi s razlozima za izuzeće Povjerenstvo ima ovlaštenja iz članka 66. Zakona.
- (3) Povjerenstvo je dužno pružiti mogućnost članu Vijeća protiv kojeg je pokrenut postupak da se, pismeno ili usmeno na zapisnik, izjasni o činjenicama u svezi s razlozima za razrješenje koji mu se stavljaju na teret, te dostavi potrebne informacije i dokaze.
- (4) Postupak pred Povjerenstvom nije javan.
- (5) Povjerenstvo, većinom glasova, usvaja izvješće o provedenom postupku s detaljno obrazloženim prijedlogom Vijeću za donošenje odluke (u daljnjem tekstu: Izvješće).
- (6) Izvješće se, s prikupljenom dokumentacijom i izjašnjenjem člana Vijeća, ukoliko je dato, dostavlja Vijeću najkasnije 30 dana od dana formiranja Povjerenstva. Ukoliko je član Povjerenstva izdvojio svoje mišljenje, uz Izvješće će se dostaviti i to mišljenje.
- (7) Ukoliko Povjerenstvo nije u mogućnosti dostaviti Izvješće u roku iz stavka (6) ovog članka, o tome će dostaviti informaciju Vijeću, uz obrazloženje razloga koji su do toga doveli.
- (8) U slučaju iz stavka (7) ovog članka, Vijeće će odrediti rok u kojem je Povjerenstvo dužno dostaviti Izvješće.
- (9) Izvješće se, s prikupljenom dokumentacijom, istodobno dostavlja i članu Vijeća protiv kojeg je pokrenut postupak razrješenja."

Чланак 11.

Чланак 32m. mijenja se i glasi:

"Чланак 32m.

(Postupanje Vijeća po Izvješću Povjerenstva)

- (1) Vijeće je dužno razmotriti Izvješće te donijeti odluku na prvoj narednoj sjednici nakon dostavljanja Izvješća. Sukladno članku 32e. stavak (2) Poslovnika, sjednica na kojoj se razmatra Izvješće otvorena je za javnost.
- (2) Izvješće na sjednici Vijeća izlaže predsjednik Povjerenstva.
- (3) Članu Vijeća protiv kojeg je pokrenut postupak razrješenja mora se pružiti mogućnost izjašnjavanja, pismeno ili usmeno na sjednici Vijeća, o navodima iz Izvješća, odnosno o činjenicama u svezi s razlozima za razrješenje koji mu se stavljaju na teret, te dostavljanja potrebnih informacija i dokaza.

- (4) Nakon provedene rasprave, Vijeće prvo glasuje o prijedlogu Povjerenstva. Pri donošenju odluke Vijeće nije vezano prijedlogom Povjerenstva.

- (5) Rješenje o razrješenju člana Vijeća donosi se sukladno članku 6a. st. (7) i (8) Zakona.

- (6) U rješenju o razrješenju koje je Vijeće donijelo suprotno prijedlogu Povjerenstva, posebice će se obrazložiti razlozi zbog kojih Vijeće nije postupilo sukladno prijedlogu Povjerenstva.

- (7) Odluka Vijeća kojom se odbija prijedlog Povjerenstva za razrješenje dužnosti člana Vijeća, objavljuje se na mrežnoj stranici Vijeća i sadrži detaljno obrazloženje.

- (8) Odluka kojom se, na prijedlog Povjerenstva, utvrđuje da nema osnove za razrješenje člana Vijeća, objavljuje se na mrežnoj stranici Vijeća i sadrži detaljno obrazloženje."

Чланак 12.

Чланак 32n. mijenja se i glasi:

"Чланак 32n.

(Isključenje člana Vijeća protiv kojeg je pokrenut postupak razrješenja)

Члан Vijeća protiv kojeg je podnesen zahtjev za pokretanje postupka razrješenja ili je pokrenut postupak razrješenja ne može nazočiti, te sudjelovati u diskusiji i odlučivanju o bilo kojem pitanju koje se odnosi na taj postupak."

Чланак 13.

Iza članka 32n., u Odjeljku J. Prava, dužnosti i odgovornost članova Vijeća, dodaje se novi članak 32o. koji glasi:

"Чланак 32o.

(Privremeno udaljenje od vršenja dužnosti člana Vijeća)

- (1) Akt o privremenom udaljenju člana Vijeća iz članka 7. stavak (2) Zakona donosi se najkasnije u roku od tri dana od dana saznanja za okolnosti iz članka 7. stavak (1) Zakona i objavljuje na mrežnoj stranici Vijeća.
- (2) Privremeno udaljenje iz stavka (1) ovog članka traje dok se član Vijeća nalazi u pritvoru, odnosno do prestanka privremenog udaljenja s funkcije na temelju koje je imenovan ili biran za člana Vijeća.
- (3) Prijedlog za privremeno udaljenje člana Vijeća, sukladno članku 7. stavak (3) Zakona, može podnijeti svaki član Vijeća, Ured stegovnog tužitelja i Povjerenstvo.
- (4) Odluka o privremenom udaljenju člana Vijeća donosi se u roku od 15 dana od dana podnošenja prijedloga iz stavka (3) ovog članka za privremeno udaljenje člana Vijeća i stupa na snagu danom donošenja.
- (5) Odlukom iz stavka (4) ovog članka utvrđuje se razdoblje trajanja privremenog udaljenja, a razlozi za donošenje ovakve odluke moraju biti detaljno obrazloženi.
- (6) Vijeće može, po vlastitoj ocjeni, izmijeniti odluku o privremenom udaljenju člana Vijeća, ukoliko tijekom trajanja privremenog udaljenja dođe do promjene okolnosti na temelju kojih je ova odluka donesena.
- (7) Odluke iz st. (4) i (5) ovog članka objavljuju se na mrežnoj stranici Vijeća."

Чланак 14.

Raniji članak 32o. u Odjeljku K. Sprječavanje sukoba interesa i izuzeće briše se.

Чланак 15.

Чланак 32r. mijenja se i glasi:

"Чланак 32r.

(Privatni interes)

Pod "privatnim interesom" člana Vijeća u smislu članka 10a. Zakona podrazumijeva se bilo koja materijalna i nematerijalna korist za člana Vijeća, srodnika člana Vijeća, bračnog ili izvanbračnog druga i njegova srodnika, bez obzira na to jesu li

brak ili izvanbračna zajednica prestali ili ne, te interesno povezana fizička ili pravna osoba."

Članak 16.

Članak 32s. mijenja se i glasi:

"Članak 32s.

(Sukob interesa)

- (1) Pored situacija iz članka 10a. stavak (1) Zakona, sukob interesa člana Vijeća uvijek postoji u sljedećim situacijama:
 - a) u postupku predlaganja i donošenja odluka iz nadležnosti Vijeća u svezi s bračnim ili izvanbračnim drugom člana Vijeća, bez obzira na to jesu li brak ili izvanbračna zajednica prestali ili ne, te u svezi sa srodnikom člana Vijeća, te srodnikom bračnog ili izvanbračnog druga člana Vijeća;
 - b) u postupku predlaganja i donošenja odluka iz nadležnosti Vijeća u svezi s interesno povezanom osobom;
 - c) u postupku predlaganja i donošenja odluka iz nadležnosti Vijeća u svezi sa sucem odnosno tužiteljem iz istog suda ili tužiteljstva u kojem član Vijeća obavlja sudačku odnosno tužiteljsku funkciju;
 - d) u stegovnom postupku protiv suca ili tužitelja iz istog suda ili tužiteljstva u kojem član Vijeća obavlja sudačku odnosno tužiteljsku funkciju;
 - e) ako se na upražnjenu poziciju u pravosuđu prijavi kandidat koji radi u istoj instituciji u kojoj i član Vijeća obavlja svoju profesionalnu funkciju, odnosno kandidat koji je član iste regionalne odvjetničke komore, odnosno istog zbora odvjetnika kao i član Vijeća.
- (2) Pod srodnicima člana Vijeća podrazumijevaju se njegovi krvni srodnici u pravoj liniji do bilo kojeg stupnja, usvojitelj i usvojena djeca, te krvni srodnik u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja.
- (3) Pod srodnicima bračnog odnosno izvanbračnog druga člana Vijeća podrazumijevaju se njihovi srodnici do drugog stupnja, bez obzira na to jesu li brak odnosno izvanbračna zajednica prestali ili ne.
- (4) Pod interesno povezanom osobom, u smislu ovog članka, podrazumijeva se svaka osoba koja je s članom Vijeća u prijateljskoj, poslovnoj ili bilo kakvoj drugoj vezi koja bi mogla utjecati na zakonitost, nepristranost i transparentnost rada člana Vijeća.
- (5) Pod upražnjenom pozicijom u pravosuđu u smislu ovog članka podrazumijevaju se pozicije iz članka 17. točke 1) do 3) Zakona, kao i pozicije glavnog stegovnog tužitelja i zamjenika stegovnog tužitelja u Uredu stegovnog tužitelja, te ravnatelja i zamjenika ravnatelja Tajništva.
- (6) Član je Vijeća osobno odgovoran za identifikaciju sukoba interesa i dužan je poduzeti nužne korake za njegovo sprječavanje, što podrazumijeva odricanje od privatnog interesa, objavljivanje privatnog interesa, te izuzeće odnosno traženje izuzeća sukladno odredbama Poslovnika."

Članak 17.

Članak 32t. mijenja se i glasi:

"Članak 32t.

(Razlozi za izuzeće člana Vijeća)

- (1) Član Vijeća ne može sudjelovati u aktivnostima Vijeća te će biti izuzet:
 - a) ako je u sukobu interesa, sukladno članku 10a. Zakona i članku 32s. Poslovnika, osim u situacijama koje su Zakonom propisane kao razlog za prestanak mandata;
 - b) ako postoje druge okolnosti koje dovode u sumnju njegovu nepristranost.
- (2) Pravila o postupku izuzeća u stegovnom postupku regulirana su odredbama Poglavlja IV Poslovnika.

- (3) U ostalim se postupcima iz nadležnosti Vijeća član Vijeća izuzima po službenoj dužnosti ili po zahtjevu treće osobe."

Članak 18.

U članku 32u. stavak (1), iza riječi "imenovanja" i interpunkcijskog znaka "zarez", riječi "odnosno predsjedatelja stegovnog povjerenstva čiji je član, ukoliko se radi o stegovnom postupku protiv suca/tužitelja" mijenjaju se riječima "kao i predsjedatelja nadležnog stalnog povjerenstva".

Iza stavka (2) dodaje se novi stavak (3) koji glasi:

- "(3) Ukoliko se razlog za izuzeće člana Vijeća iz postupka imenovanja nositelja pravosudnih funkcija odnosi na okolnosti iz članka 32s. stavak (1) točke c) i e), član Vijeća izuzima se iz povjerenstva za obavljanje razgovora s tim kandidatom, te iz postupka predlaganja i imenovanja tog kandidata."

Dosadašnji stavak (3) postaje stavak (4).

U dosadašnjem stavku (4) koji postaje stavak (5) iza riječi "Ukoliko" riječ "se" briše se, a iza riječi "izuzeću", riječi "i pokrenuti postupak iz članka 32k. ovog Poslovnika" brišu se.

Članak 19.

Članak 68. mijenja se i glasi:

"Članak 68.

(Primjena odredaba na stručne suradnike)

- "(1) Ukoliko nije drugačije propisano, odredbe poglavlja IV i VI, te članka 115. Poslovnika koje se odnose na suce primjenjivat će se i na stručne suradnike koje imenuje Vijeće (u daljnjem tekstu: stručni suradnik).
- (2) Ukoliko nije drugačije propisano, na stručnog suradnika koji je kandidat u natječajnoj proceduri za upražnjenu poziciju suca ili tužitelja primjenjuju se odredbe Poslovnika koje se odnose na kandidate koji nisu nositelji pravosudne funkcije.
- (3) Iznimno od stavka (2) ovog članka, pravila iz čl. 35. stavak (5), 36a., 48. i 48a. Poslovnika, koji se odnose na nositelje pravosudnih funkcija, primjenjuju se i na stručnog suradnika koji je kandidat za poziciju u natječajnoj proceduri za upražnjeno mjesto suca ili tužitelja."

Članak 20.

Iza članka 68. dodaje se novi članak 68a. koji glasi:

"Članak 68a.

(Primjena odredaba u postupku imenovanja stručnih suradnika)

U postupku odabira i imenovanja stručnih suradnika primjenjuju se na odgovarajući način odredbe Poglavlja II Poslovnika, ukoliko nije drugačije propisano."

Članak 21.

U članku 70. iza riječi "sudovima" dodaju se riječi "u Federaciji".

Članak 22.

Iza članka 70. dodaje se novi članak 70a. koji glasi:

"Članak 70a.

(Oglašavanje upražnjenih pozicija)

Upražnjene pozicije stručnih suradnika oglašavaju se u okviru javnog natječaja iz članka 33. Poslovnika."

Članak 23.

U članku 71., iza riječi "stavak", riječi "(2) ovog Poslovnika" mijenjaju se riječima "(4) Poslovnika".

Članak 24.

Iza članka 71. dodaje se novi članak 71a. koji glasi:

"Članak 71a.

(Posebna pravila o natječajnoj proceduri)

- (1) Natječajna procedura za poziciju stručnog suradnika obuhvaća obavljanje razgovora s kandidatima, te rangiranje i predlaganje kandidata, a provodi je nadležno podvijeće i povjerenstvo za obavljanje razgovora.

- (2) Prilikom formiranja povjerenstva za obavljanje razgovora nadležno podvijeće može odstupiti od pravila propisanih u članku 41. stavak (7) točka a) Poslovnika, ukoliko je to potrebno kako bi se osigurala učinkovita provedba natječajne procedure.
- (3) Na razgovor se pozivaju svi kandidati koji zadovoljavaju uvjete za imenovanje, uz iznimke propisane u stavku (4) ovog članka.
- (4) Na razgovor se neće pozvati kandidat ukoliko je:
- a) s njim u posljednje dvije godine obavljen razgovor za poziciju stručnog suradnika, i u tom slučaju u obzir će se uzeti ranije ostvareni uspjeh;
 - b) u sudu za koji se prijavio na poziciji nositelja pravosudne funkcije uposlen njegov krvni srodnik u pravoj liniji bez ograničenja, u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja ili bračni odnosno izvanbračni drug ili srodnik po tazbini, odnosno srodnik izvanbračnog druga, do drugog stupnja.
- (5) Iznimno od odredbe stavka (4) točka a) ovog članka, kandidat može u prijavi podnijeti zahtjev da se s njim obavi novi razgovor, nakon proteka razdoblja od godinu dana od posljednjeg razgovora, računajući do dana isteka roka za podnošenje prijave."

Članak 25.

U članku 72. stavak (1) točka d) iza riječi "znanstveni" dodaju se riječi "i stručni".

Stavak (3) mijenja se i glasi:

- "(3) Povjerenstvo boduje uspjeh kandidata po svakom od kriterija iz stavka (1) ovog članka bodovima od 1 do 5. Bodovi za kriterije iz stavka (1) toč. c), d) i e) dodjeljuju se sukladno pravilima iz članka 72a. Poslovnika."

Iza stavka (3) dodaje se novi stavak (4) koji glasi:

- "(4) Na temelju bodova dodijeljenih po svakom od kriterija utvrđuje se konačna ocjena kandidata u rasponu od "1" do "5". Konačna ocjena kandidata predstavlja prosjek zbroja bodova dodijeljenih po pojedinačnim kriterijima."

U dosadašnjem stavku (4) koji postaje stavak (5), iza broja "1", riječi "znači nedovoljan, a ocjena "5" znači izvrstan" mijenjaju se riječima "je najniža, a ocjena "5" je najviša".

Dosadašnji stavci (5), (6) i (7) postaju stavci (6), (7) i (8).

Članak 26.

Iza članka 72. dodaje se novi članak 72a. koji glasi:

"Članak 72a.

(Pravila bodovanja)

- (1) Za kriterij iz članka 72. stavak (1) točka c) bodovi se dodjeljuju na sljedeći način:
- a) 1 bod za prosjek ocjena od 6 do 6,5, odnosno prosjek ocjena od 2 do 2,5;
 - b) 2 boda za prosjek ocjena od 6,5 do 7,5, odnosno prosjek ocjena od 2,5 do 3;
 - c) 3 boda za prosjek ocjena od 7,5 do 8,5, odnosno prosjek ocjena od 3 do 3,5;
 - d) 4 boda za prosjek ocjena od 8,5 do 9,5, odnosno prosjek ocjena od 3,5 do 4;
 - e) 5 bodova za prosjek ocjena preko 9,5, odnosno prosjek ocjena od 4 do 5.
- (2) Za kriterij iz članka 72. stavak (1) točka d) bodovi se dodjeljuju na sljedeći način:
- a) 1 bod ukoliko kandidat nema dodatnih aktivnosti u struci;
 - b) 2 boda za pohađanje seminara, radionica i drugih oblika stručnog usavršavanja u radu;
 - c) 3 boda za objavljeni stručni rad;
 - d) 4 boda za objavljeni znanstveni rad i stjecanje akademskog zvanja magistra prava ili pravnih znanosti;

- e) 5 bodova za stjecanje akademskog zvanja doktora znanosti.

- (3) Za kriterij iz članka 72. stavak (1) točka e) ocjena se dodjeljuje za radno iskustvo na pravnim poslovima stečeno nakon diplomiranja, i to na sljedeći način:

- a) 1 bod za radno iskustvo u trajanju do 2 godine;
- b) 2 boda za radno iskustvo u trajanju do 3 godine;
- c) 3 boda za radno iskustvo u trajanju do 4 godine;
- d) 4 boda za radno iskustvo u trajanju do 5 godina;
- e) 5 bodova za radno iskustvo u trajanju preko 5 godina."

Članak 27.

Članak 73. mijenja se i glasi:

"Članak 73.

(Rangiranje kandidata)

- (1) Na temelju ocjene razgovora povjerenstvo sačinjava rang-listu.
- (2) U slučaju da više kandidata koji su aplicirali na istu poziciju ima jednake ocjene, redoslijed kandidata na rang-listi utvrđuje se prema duljini radnog iskustva kandidata stečenog nakon diplomiranja.
- (3) Rang-lista kandidata nakon obavljenog razgovora dostavlja se nadležnom podvijeću i nadležnom odjelu Tajništva."

Članak 28.

Iza članka 73. dodaju se novi članci 73a. i 73b. koji glase:

"Članak 73a.

(Predlaganje i imenovanje kandidata)

- (1) Za stručnog suradnika može biti predložen, odnosno imenovan samo onaj kandidat koji je na razgovoru ocijenjen najmanje ocjenom 2,5.
- (2) Nadležno podvijeće dostavlja Vijeću rang-listu kandidata, s obrazloženim prijedlogom za imenovanje. Podvijeće će u prijedlogu za imenovanje posebno obrazložiti razloge zbog kojih je prednost dalo predloženom kandidatu u odnosu na kandidate s istom ili većom ocjenom.
- (3) Prilikom predlaganja kandidata podvijeće, pored ostvarene ocjene, vodi računa i o okolnostima koje su relevantne za procjenu podobnosti kandidata iz članka 48a. Poslovnika.
- (4) Vijeće odlučuje o svakom imenovanju pojedinačno, na temelju prijedloga nadležnog podvijeća.
- (5) Ukoliko Vijeće ne usvoji prijedlog podvijeća, a podvijeće ne predloži drugog kandidata, Vijeće može na obrazloženi prijedlog bilo kojeg člana Vijeća imenovati nekog od kandidata koji je na razgovoru ocijenjen najmanje ocjenom 2,5, vodeći računa o okolnostima koje su relevantne za procjenu podobnosti kandidata iz članka 48a. Poslovnika.
- (6) Prilikom imenovanja, Vijeće odlučuje i o datumu stupanja imenovanog stručnog suradnika na dužnost.
- (7) Odluka o imenovanju, bez obrazloženja, objavljuje se u "Službenom glasniku BiH", te se dostavlja imenovanom i sudu u koji se imenovanje vrši. Obrazložena odluka o imenovanju objavljuje se na mrežnoj stranici Vijeća.
- (8) Ako je Vijeće imenovalo kandidata koji je na razgovoru ostvario istu ili manju ocjenu u odnosu na druge kandidate, u odluci o imenovanju posebno će se obrazložiti razlozi zbog kojih je Vijeće prednost dalo imenovanom kandidatu u odnosu na kandidate s istom odnosno većom ocjenom.

Članak 73b.

(Ponavljanje natječaja za poziciju stručnog suradnika)

- (1) Natječaj za upražnjenu poziciju stručnog suradnika može se ponoviti ukoliko nijedan od predloženih kandidata ne dobije većinu glasova potrebnu za imenovanje, ili u slučaju da nitko od prijavljenih kandidata nije ostvario odgovarajući uspjeh u natječajnoj proceduri, ili u slučaju da između kandidata koji su ostvarili minimalan uspjeh potreban za imenovanje nema kandidata koji su podobni za imenovanje.

- (2) Informacija o ponavljanju natječaja objavljuje se na mrežnoj stranici Vijeća i sadrži obrazloženje razloga zbog kojih se natječaj ponavlja."

Članak 29.

U članku 74. stavak (3) iza riječi "rang-liste" dodaju se riječi "sukladno pravilu iz članka 73a. stavak (1) Poslovnika", riječ "mjesto" mijenja se riječju "poziciju", a riječ "upražnjeno" mijenja se riječju "upražnjenu".

Članak 30.

Članak 75. mijenja se i glasi:

"Članak 75.

(Stegovna tijela)

- (1) U stegovnom postupku koji se vodi protiv sudaca i tužitelja stegovna tijela su: Prvostupanjsko stegovno povjerenstvo, Drugostupanjsko stegovno povjerenstvo i Vijeće.
- (2) U stegovnom postupku koji se vodi protiv članova Vijeća stegovna tijela su Prvostupanjsko stegovno povjerenstvo i Drugostupanjsko stegovno povjerenstvo."

Članak 31.

U nazivu članka 76. iza riječi "povjerenstva" dodaju se riječi: "u postupku protiv suca i tužitelja".

U stavku (3) iza interpunkcijskog znaka "točka" dodaje se nova rečenica koja glasi: "Predloženi može biti sudac odnosno tužitelj protiv kojeg se ne vodi stegovni postupak i koji nije stegovno odgovarao u proteklih pet godina, koji ima najmanje pet godina radnog iskustva na poziciji suca ili tužitelja i koji ima posljednje tri ocjene rada "iznimno uspješno obavlja funkciju" ili "uspješno obavlja funkciju".

Stavak (4) mijenja se i glasi:

- "(4) Listu sudaca i tužitelja koji mogu biti imenovani za članove prvostupanjskih stegovnih povjerenstava utvrđuje predsjednik na temelju prijedloga dostavljenih od strane sudova i tužiteljstava."

Članak 32.

Iza članka 76. dodaju se novi članci 76a. i 76b. koji glase:

"Članak 76a.

(Stegovna povjerenstva u postupku protiv članova Vijeća)

Vijeće posebnom odlukom formira listu iz članka 61b. Zakona i imenuje članove:

- a) Prvostupanjskog i Drugostupanjskog stegovnog povjerenstva za članove Vijeća iz reda sudaca;
- b) Prvostupanjskog i Drugostupanjskog stegovnog povjerenstva za članove Vijeća iz reda tužitelja;
- c) Prvostupanjskog i Drugostupanjskog stegovnog povjerenstva za članove Vijeća koji se biraju sukladno članku 4. stavak (1) točke l) do o) Zakona.

Članak 76b.

(Pravila o izuzeću)

Na članove stegovnih povjerenstava koji nisu članovi Vijeća primjenjuju se, na odgovarajući način, razlozi za izuzeće propisani u članku 32t. Poslovnika, te članku 61b. stavak (5) Zakona."

Članak 33.

Članak 77. mijenja se i glasi:

"Članak 77.

(Izuzeće člana stegovnog povjerenstva)

- (1) Po saznanju za okolnosti koje ukazuju na postojanje razloga za izuzeće iz članka 32t. Poslovnika, član stegovnog povjerenstva dužan je odmah o tome pismenim putem obavijestiti predsjednika Vijeća, a ako se radi o predsjedniku Vijeća, obavijest će dostaviti Vijeću.
- (2) Stranka može podnijeti zahtjev za izuzeće člana stegovnog povjerenstva čim sazna za postojanje nekog od razloga za izuzeće iz članka 32t. Poslovnika, a najkasnije do završetka rasprave, a ako nije bilo rasprave, do donošenja odluke.

- (3) Stranka može u žalbi ili odgovoru na žalbu poimenično navesti člana Drugostupanjskog stegovnog povjerenstva, koji ne bi mogao sudjelovati u donošenju odluke zbog razloga iz članka 32t. Poslovnika.

- (4) Zahtjev za izuzeće podnosi se predsjedniku Vijeća i sadrži razlog zbog kojeg se izuzeće traži, okolnosti iz kojih proistječe da je prijedlog pravodobno podnesen i činjenice na kojima se temelji postojanje razloga za isključenje ili izuzeće.

- (5) Ako se zahtjev za izuzeće odnosi na predsjednika Vijeća, isti se podnosi Vijeću.

- (6) Nije dopušten zahtjev za izuzeće člana stegovnog povjerenstva u kojem:

- a) navedeni su isti razlozi za izuzeće kao u zahtjevu koji je već odbijen;
- b) nije obrazložen razlog zbog kojeg se izuzeće traži;
- c) ne traži se izuzeće poimenično određenog člana stegovnog povjerenstva;
- d) traži se izuzeće osobe koja nije član stegovnog povjerenstva.

- (7) Stranke mogu zatražiti informaciju o sastavu stegovnog povjerenstva."

Članak 34.

Iza članka 77. dodaju se novi članci 77a., 77b., 77c. i 77d. koji glase:

"Članak 77a.

(Odlučivanje o izuzeću)

- (1) O izuzeću člana stegovnog povjerenstva odlučuje predsjednik Vijeća.
- (2) U slučaju da se zahtjev za izuzeće odnosi na predsjednika Vijeća, o izuzeću odlučuje Vijeće.
- (3) Protiv rješenja kojim se zahtjev za izuzeće usvaja nije dopuštena žalba, a protiv rješenja kojim se zahtjev odbija nije dopuštena posebna žalba.

Članak 77b.

(Odbacivanje zahtjeva za izuzeće)

- (1) Nepravovremen, nepotpun i nedopušten zahtjev za izuzeće odbacit će predsjedatelj postupajućeg stegovnog povjerenstva.
- (2) Ako je zahtjev iz stavka (1) ovog članka podnesen na ročištu, predsjedatelj stegovnog povjerenstva odbacit će ga i nastaviti ročište.
- (3) Protiv rješenja iz stavka (1) ovog članka nije dozvoljena posebna žalba.

Članak 77c.

(Postupak izuzeća)

- (1) Predsjednik Vijeća bez odlaganja pisanim putem obavješćuje člana stegovnog povjerenstva čije se izuzeće traži o podnesenom zahtjevu za izuzeće.
- (2) Član stegovnog povjerenstva čije se izuzeće traži dužan je najkasnije u roku od tri dana od dana primitka obavijesti iz stavka (1) ovog članka dostaviti predsjedniku Vijeća izjašnjenje o navodima iz podnesenog zahtjeva.
- (3) Ukoliko se zahtjev za izuzeće odnosi na predsjednika Vijeća, izjašnjenje iz stavka (2) dostavlja se Vijeću.
- (4) Stegovni se postupak nastavlja bez odgađanja do donošenja odluke o izuzeću člana povjerenstva.

Članak 77d.

(Izuzeće iz Vijeća kao cjeline)

U stegovnom postupku protiv suca ili tužitelja odredbe čl. 77. do 77c. primjenjuju se i na izuzeće članova Vijeća, kada Vijeće postupka kao cjelina sukladno članku 60. stavak (6) Zakona o VSTV-u."

Članak 35.

Članak 78. mijenja se i glasi:

"Članak 78.

(Izuzeće glavnog stegovnog tužitelja)

- (1) Izuzeće glavnog stegovnog tužitelja može tražiti:
 - a) sudac, tužitelj ili član Vijeća protiv kojeg je pokrenuta stegovna istraga, ukoliko je službenim putem obaviješten da se protiv njega vodi istraga;
 - b) sudac, tužitelj ili član Vijeća protiv kojeg je pokrenut stegovni postupak odnosno njegov opunomoćenik;
 - c) podnositelj pritužbe.
- (2) Zahtjev za izuzeće iz stavka (1) točka b) ovog članka može se podnijeti do početka glavne rasprave, a zahtjev za izuzeće iz stavka (1) točka c) može se postaviti u pritužbi.
- (3) U zahtjevu su podnositelji dužni navesti okolnosti zbog kojih smatraju da postoje neki od razloga za izuzeće iz članka 32t. Poslovnika.
- (4) Nije dopušten zahtjev za izuzeće u kojem su navedeni isti razlozi za izuzeće kao u zahtjevu koji je već odbijen, odnosno zahtjev u kojem nije obrazložen razlog zbog kojeg se izuzeće traži.
- (5) Glavni stegovni tužitelj dužan je u pismenoj formi obavijestiti predsjednika Vijeća o svakom mogućem sukobu interesa koji može nastati tijekom njegova rada. U tom će se slučaju postupak nastaviti bez odgađanja do donošenja odluke o izuzeću."

Članak 36.

Članak 78a. mijenja se i glasi:

"Članak 78a.

(Odlučivanje o izuzeću glavnog stegovnog tužitelja)

- (1) O izuzeću glavnog stegovnog tužitelja odlučuje Vijeće. Nedopuštene zahtjeve za izuzeće, u smislu članka 78. stavak (4) Poslovnika, odbacit će predsjednik Vijeća.
- (2) Prije donošenja odluke Vijeća o izuzeću iz stavka (1) ovog članka uzet će se izjava od glavnog stegovnog tužitelja, a prema potrebi obaviti će se i druge potrebne radnje.
- (3) Protiv odluke kojom se usvaja zahtjev za izuzeće žalba nije dopuštena, a protiv odluke kojom se zahtjev odbija ili odbacuje nije dopuštena posebna žalba."

Članak 37.

Iza članka 78a. dodaju se novi članci 78b. i 78c. koji glase:

"Članak 78b.

(Postupanje u slučaju izuzeća glavnog stegovnog tužitelja)

- (1) U slučaju izuzeća glavnog stegovnog tužitelja, Vijeće određuje suca ili tužitelja koji će postupati u stegovnom predmetu, na temelju liste iz stavka (2) ovog članka, primjenjujući automatizirani sustav odabira.
- (2) Vijeće formira listu sudaca i tužitelja koji mogu biti određeni za postupanje u stegovnom predmetu u slučaju izuzeća glavnog stegovnog tužitelja.
- (3) Lista se formira na temelju poziva dostavljenog svim sucima i tužiteljima.
- (4) Na poziv se može prijaviti sudac odnosno tužitelj protiv kojeg se ne vodi stegovni postupak i koji nije stegovno odgovarao u proteklih pet godina, koji ima najmanje pet godina radnog iskustva na poziciji suca ili tužitelja i koji ima posljednje tri ocjene rada "iznimno uspješno obavlja funkciju" ili "uspješno obavlja funkciju".
- (5) Formirana lista traje dvije godine.
- (6) Vijeće posebnim aktom uređuje pravno-tehničke aspekte rada osobe angažirane sukladno stavku (1) ovog članka.

Članak 78c.

(Izuzeće uposlenika UDT-a)

Glavni stegovni tužitelj odlučuje o izuzeću uposlenika Ureda stegovnog tužitelja iz razloga za izuzeće iz članka 32t. Poslovnika i sukladno načelima iz čl. 78. i 78a. Poslovnika."

Članak 38.

U članku 81. stavak (4) iza riječi "anonimne" dodaju se riječi "i povučene".

Članak 39.

U članku 82. stavak (1) točka c) iza riječi "sua" dodaje se interpunkcijski znak "zarez", riječ "ili" se briše, a iza riječi "tužitelja" dodaju riječi "ili člana Vijeća".

Točke e) i f) mijenjaju se i glase:

- "e) se pritužba odnosi na nezadovoljstvo donesenom sudskom ili tužiteljskom odlukom, ili odlukom Vijeća;
- f) iz navoda pritužbe proistječe kako nema osnove za daljnju istragu;"

Iza točke g) dodaje se nova točka h), koja glasi:

"h) je podnositelj povukao pritužbu."

Članak 40.

U članku 83. stavak (2) točka b) u prvoj rečenici iza riječi "sua" dodaje se interpunkcijski znak "zarez", riječ "ili" se briše, a iza riječi "tužitelja" dodaju se riječi "ili člana Vijeća".

U drugoj rečenici iza riječi "ispitivanja, sudac" dodaje se interpunkcijski znak "zarez", riječ "ili" se briše, a iza riječi "tužitelj" dodaju se riječi "ili član Vijeća".

U stavku (4), iza riječi "člankom", riječi "30. stavak (3)" mijenjaju se riječima "25. stavak (2)", a iza riječi "tužitelja" dodaju se riječi "ili člana Vijeća".

Članak 41.

Članak 85. mijenja se i glasi:

"Članak 85.

(Dodjeljivanje predmeta)

- (1) Dodjela stegovnih predmeta na postupanje stegovnim povjerenstvima vrši se nasumično automatiziranim sustavom.
- (2) Ukoliko su sva tri člana povjerenstva kojem je dodijeljen predmet spriječena sudjelovati u radu povjerenstva, predmet će se dodijeliti drugom povjerenstvu na način propisan u stavku (1) ovog članka.
- (3) U ostalim slučajevima kada je član povjerenstva kojem je dodijeljen predmet spriječen sudjelovati u radu povjerenstva, predsjednik Vijeća određuje novog člana povjerenstva."

Članak 42.

Iza članka 85. dodaje se novi članak 85a. koji glasi:

"Članak 85a.

(Dodjeljivanje predmeta u stegovnom postupku protiv člana Vijeća)

- (1) Stegovni predmeti u postupku protiv člana Vijeća dodjeljuju se nadležnom stegovnom povjerenstvu.
- (2) U slučaju kada je netko od članova povjerenstva spriječen, iz razloga propisanih Zakonom i ovim Poslovnikom, sudjelovati u radu povjerenstva, zatražit će se od jedne ili više institucija iz članka 61b. stavci (1) i (2) Zakona da, u žurnom postupku a najkasnije u roku od 15 dana od dana prijama zahtjeva, ažurira svoj raniji prijedlog.
- (3) Po prijemu ažuriranog prijedloga, Vijeće će odrediti novog člana postupajućeg povjerenstva."

Članak 43.

U nazivu članka 86. riječi "sucu ili tužitelju" brišu se.

Iza riječi "sucu" dodaje se interpunkcijski znak "zarez", riječ "ili" briše se, a iza riječi "tužitelju" interpunkcijski znak "zarez" briše se i dodaju riječi "ili članu Vijeća".

Članak 44.

U članku 87. dodaje se novi stavak (6) koji glasi:

- "(6) Odredbe ovog članka odnose se i na člana Vijeća protiv kojeg se vodi stegovni postupak."

Članak 45.

Članak 88. mijenja se i glasi:

"Članak 88.

(Pripremno ročište)

- (1) Nakon isteka roka za davanje odgovora iz članka 87. stavak (2) ovog Poslovnika, predsjedatelj povjerenstva zakazuje pripremno ročište u pravilu u roku od 15 dana.
- (2) Na pripremnom ročištu stranke moraju predložiti sve dokaze koje žele izvesti tijekom postupka, navesti imena i adrese predloženih svjedoka i vještaka, te na pripremno ročište donijeti sve isprave i predmete koje žele upotrijebiti kao dokaz, osim onih za koje je potreban nalog ili odobrenje nadležnog tijela.
- (3) Povjerenstvo na pripremnom ročištu odlučuje o čemu će se raspravljati i koji će se dokazi izvesti na glavnoj raspravi.
- (4) Prijedloge koje ne smatra bitnim za donošenje odluke povjerenstvo će odbiti i u rješenju naznačiti razlog odbijanja.
- (5) Protiv rješenja iz stavka (4) ovog članka nije dopuštena posebna žalba. Povjerenstvo nije u daljnjem tijeku postupka vezano za svoja prijašnja rješenja iz stavka (4) ovog članka.
- (6) Nakon pripremnog ročišta novi se dokazi ne prihvaćaju, osim ako iz opravdanih razloga nisu mogli biti predloženi na pripremnom ročištu.
- (7) Na pripremnom ročištu odredit će se datum glavne rasprave."

Član 46.

U članku 89. riječ "Vijeća" mijenja se riječju "povjerenstva", a iza riječi "iskoristi", riječ "svoja" briše se.

Članak 47.

U članku 91. stavak (1) iza riječi "sudac" dodaje se interpunkcijski znak "zarež", riječ "ili" se briše, a iza riječi "tužitelj" dodaju se riječi "ili član Vijeća".

Članak 48.

U članku 92. stavak (5) iza riječi "sudac" dodaje se interpunkcijski znak "zarež", riječ "ili" briše se, a iza riječi "tužitelj" dodaju se riječi "ili član Vijeća".

U stavku (9), u prvoj rečenici, iza riječi "suca" dodaje se interpunkcijski znak "zarež", riječ "ili" briše se, a iza riječi "tužitelj" dodaju se riječi "ili člana Vijeća". U drugoj rečenici, iza riječi "sudac" dodaje se interpunkcijski znak "zarež", riječ "ili" briše se, a iza riječi "tužitelj" dodaju se riječi "ili član Vijeća".

Stavak (10) briše se.

U dosadašnjem stavku (11) koji postaje stavak (10) točka a) iza riječi "sudac" dodaje se interpunkcijski znak "zarež", riječ "ili" briše se, a iza riječi "tužitelj" dodaju se riječi "ili član Vijeća".

U točki c) iza riječi "sudac" dodaje se interpunkcijski znak "zarež", riječ "ili" briše se, a iza riječi "tužitelj" dodaju se riječi "ili član Vijeća".

U točki d) iza riječi "sudac" dodaje se interpunkcijski znak "zarež", riječ "ili" briše se, a iza riječi "tužitelj" dodaju se riječi "ili član Vijeća".

Stavak (12) briše se.

Članak 49.

Iza članka 92. dodaje se novi članak 92a. koji glasi:

"Članak 92a.

(Tonska snimka)

- (1) Ročišta se pred stegovnim povjerenstvima snimaju uređajima za tonsko snimanje.
- (2) Tonski zapis zamjenjuje zapisnik s ročišta. Prijepis se tonskog zapisa u pisani oblik ne izrađuje.
- (3) Stranka može zahtijevati da joj se dostavi tonski zapis s ročišta u roku od osam dana od dana kada je tonski zapis sačinjen. Tonski se zapis dostavlja stranci u roku od pet dana od dana podnošenja zahtjeva.
- (4) Tonski zapis s ročišta dio je spisa stegovnog predmeta. Način pohranjivanja i prijenosa tonskog zapisa, tehnički uvjeti i način snimanja uređuju se posebnim aktom."

Članak 50.

U članku 93. iza riječi "tužitelja" dodaje se interpunkcijski znak "zarež" i riječi "osim u slučaju propisanom u članku 86d. stavak (4) Zakona".

Članak 51.

U članku 94. stavak (1) riječi "u roku od 15" mijenjaju se riječima "najkasnije u roku od 30".

U stavku (2) rečenica "Danom stavljanja na raspolaganje odluke u prostorijama Vijeća smatra se da je izvršeno dostavljanje odluke strankama." briše se.

U stavku (4) riječ "tri" mijenja se riječju "osam".

Stavak (8) mijenja se i glasi:

"(8) Odluka Prvostupanskog stegovnog povjerenstva dostavlja se strankama na način predviđen odredbama Zakona o parničnom postupku koje reguliraju dostavu."

Iza stavka (8) dodaje se novi stavak (9) koji glasi:

"(9) Iznimno od stavka (8) ovog članka, odluka se može dostaviti stranci stavljanjem odluke na raspolaganje u prostorijama Vijeća, ukoliko se stranka na glavnoj raspravi opredijelila za takav način dostave."

Članak 52.

U članku 95. stavak (1) iza riječi "sudac" dodaje se interpunkcijski znak "zarež", riječ "ili" briše se, a iza riječi "tužitelj" dodaju se riječi "ili član Vijeća".

Članak 53.

U članku 96. stavak (2) riječi "ili se mogu sporazumjeti da se umjesto stegovnih prekršaja navedenih u tužbi utvrđuje stegovna odgovornost za drugi ili druge stegovne prekršaje" brišu se.

Iza stavka (5) dodaje se novi stavak (6), koji glasi:

"(6) Iznimno od st. (3) i (4) ovog članka, sporazum između Ureda stegovnog tužitelja i člana Vijeća dostavlja se na razmatranje nadležnom Drugostupanskom stegovnom povjerenstvu."

Dosadašnji stavak (6) postaje stavak (7).

U dosadašnjem stavku (7) koji postaje stavak (8) riječ "Vijeću" briše se, a iza riječi "stavka (4)" dodaju se riječi "i (6)".

U dosadašnjem stavku (8) koji postaje stavak (9) riječ "Vijeću" briše se, a iza riječi "stavka (4)" dodaju se riječi "i (6)".

Dosadašnji stavak (9) postaje stavak (10).

Članak 54.

U članku 98. stavak (1) riječ "osam" mijenja se riječju "15".

Članak 55.

U članku 102. stavak (3) riječ "glavne" briše se, a riječ "tri" mijenja se riječju "osam".

Iza stavka (3) dodaje se novi stavak (4) koji glasi:

"Odluka Drugostupanskog stegovnog povjerenstva mora biti izrađena u pismenoj formi najkasnije u roku od 30 dana od dana donošenja odluke."

Dosadašnji stavci (4), (5) i (6) postaju stavci (5), (6) i (7).

Dosadašnji stavci (7) i (8) koji postaju stavci (8) i (9) mijenjaju se i glase:

"(8) Odluka Drugostupanskog stegovnog povjerenstva dostavlja se strankama na način propisan člankom 94. st. (8) i (9) Poslovnika.

(9) Odluka Drugostupanskog stegovnog povjerenstva donesena u stegovnom postupku protiv člana Vijeća objavljuje se na mrežnoj stranici Vijeća najkasnije u roku od 8 dana od dana kada je izrađena, s naznakom datuma objave od kojeg počinje teći rok za podnošenje tužbe sukladno članku 61a. stavak (7) Zakona."

Članak 56.

Članak 103. stavak (1) mijenja se i glasi:

"(1) U stegovnom postupku koji se vodi protiv suca ili tužitelja, na odluku Drugostupanskog stegovnog povjerenstva može

se uložiti žalba Vijeću kao cjelini u pismenoj formi u roku od osam dana od dana dostavljanja."

Stavak (5) briše se.

Članak 57.

Članak 105. briše se.

Članak 58.

Članak 106. mijenja se i glasi:

"Članak 106.

(Izdaci, troškovi i naknade)

- (1) Svaka stranka snosi svoje troškove, uključujući i troškove svjedoka i vještaka koje je predložila.
- (2) Ako se stegovni postupak okonča odlukom kojom se utvrdi da stegovni prekršaj nije dokazan, na zahtjev suca ili tužitelja protiv kojeg je vođen stegovni postupak, Vijeće će nadoknaditi opravdane troškove postupka.
- (3) U slučaju obustave stegovnog postupka zbog stjecanja uvjeta za obvezan odlazak u mirovinu tuženog suca ili tužitelja, u smislu članka 88. stavak 1. točka a) Zakona ili zbog nastupanja drugih okolnosti na koje stranke nisu mogle utjecati, Vijeće će, na zahtjev suca ili tužitelja protiv kojeg je vođen stegovni postupak, nadoknaditi opravdane troškove postupka.
- (4) Stavak (3) ovog članka ne primjenjuje se u slučaju obustave stegovnog postupka zbog podnošenja ostavke od strane tuženog suca ili tužitelja.
- (5) O zahtjevu iz st. (2) i (3) ovog članka odlučuje Prvostupanjsko stegovno povjerenstvo.
- (6) Protiv odluke iz stavka (5) ovog članka dopuštena je žalba Drugostupanjskom stegovnom povjerenstvu u roku od osam dana od dana dostavljanja odluke."

Članak 59.

Članak 112. mijenja se i glasi:

"Članak 112.

(Pravila o izvršenju stegovnih mjera)

- (1) Izrečena stegovna mjera izvršava se kada postane konačna, odnosno kada se ne može pobijati pravnim lijekom pred stegovnim tijelima u stegovnom postupku.
- (2) Vijeće unosi podatke o izrečenim stegovnim mjerama u osobni dosje suca, tužitelja ili stručnog suradnika.
- (3) U slučaju kada stegovni tužitelj povuče tužbu ili kada povjerenstvo odbije tužbu, zabilješka o tužbi neće biti unesena u osobni dosje suca ili tužitelja.
- (4) Stegovna mjera iz članka 58. stavak (1) točka f) Zakona objavljuje se na mrežnoj stranici Vijeća i u "Službenom glasniku BiH".
- (5) Duljinu trajanja posebnih mjera iz članka 58. stavak (2) Zakona utvrđuje stegovno povjerenstvo u svakom pojedinačnom slučaju.
- (6) Konačna odluka o stegovnoj mjeri ili stegovnim mjerama iz članka 58. stavak (1), točke b) do f) i stavak (2) Zakona dostavlja se predsjedniku suda u kojem sudac obavlja dužnost, odnosno glavnom tužitelju tužiteljstva u kojem tužitelj obavlja dužnost."

Članak 60.

Članak 113. mijenja se i glasi:

"Članak 113.

- (Način izvršenja stegovnih mjera izrečenih sucu odnosno tužitelju)
- (1) Stegovna mjera pismene opomene, koja se ne objavljuje javno, izvršava se uručenjem tuženiku odluke koja sadrži izrečenu mjeru.
 - (2) Stegovna mjera javne opomene izvršava se objavljivanjem izreke odluke o izrečenoj mjeri na općoj sjednici suda odnosno kolegiju tužiteljstva. O provedenom izvršenju mjere predsjednik suda odnosno glavni tužitelj pisanim putem obavješćuje Vijeće u roku od 15 dana.

- (3) Stegovnu mjeru smanjenja plaće izvršava predsjednik suda odnosno glavni tužitelj suda ili tužiteljstva u kojem sudac ili tužitelj kojem je izrečena ova mjera obavlja pravosudnu funkciju, donošenjem posebnog rješenja kojim se utvrđuje razdoblje u kojem sudac odnosno tužitelj prima plaću sukladno mjeri izrečenoj konačnom stegovnom odlukom. O provedenom izvršenju mjere predsjednik suda odnosno glavni tužitelj pisanim putem obavješćuje Vijeće u roku od 15 dana.

- (4) Stegovna mjera privremenog ili trajnog upućivanja u drugi sud ili tužiteljstvo izvršava se stupanjem na dužnost u drugom sudu ili tužiteljstvu.

- (5) Stegovna mjera premještanja s mjesta predsjednika suda na mjesto suca, odnosno s mjesta glavnog tužitelja ili zamjenika glavnog tužitelja na mjesto tužitelja izvršava se stupanjem na dužnost suca odnosno tužitelja.

- (6) Na temelju odluke kojom se izriče stegovna mjera iz stavaka (4) i (5) ovog članka, Vijeće donosi posebnu odluku.

- (7) Stegovna mjera razrješenja od dužnosti izvršava se uručivanjem tuženiku konačne odluke koja sadrži mjeru razrješenja od dužnosti.

- (8) Predsjednik suda odnosno glavni tužitelj dužan je omogućiti sucu odnosno tužitelju sudjelovanje u programu rehabilitacije, savjetovanju ili stručnom usavršavanju na način koji je određen odlukom kojom je izrečena posebna mjera, sukladno članku 58. stavak (2) Zakona.

- (9) Predsjednik suda odnosno glavni tužitelj prati realizaciju posebne mjere koja je izrečena sucu ili tužitelju i o tome obavješćuje Vijeće."

Članak 61.

Iza članka 113. dodaju se novi članci 113a. i 113b., koji glase:

"Članak 113a.

(Izvršenje stegovnih mjera izrečenih članu Vijeća)

Stegovne mjere izrečene u stegovnom postupku protiv člana Vijeća izvršava Vijeće.

Članak 113b.

(Odlaganje izvršenja stegovne mjere)

- (1) Izvršenje stegovne mjere smanjenja plaće iz članka 58. stavak (1) točka c) Zakona može se odložiti ili zaustaviti na molbu suca ili tužitelja kojem je ova mjera izrečena, ako je to opravdano otežanom financijskom situacijom do koje je došlo uslijed:

- a) teže bolesti suca odnosno tužitelja ili člana obitelji s kojim živi u istom kućanstvu,
- b) veće materijalne štete na imovini suca ili tužitelja prouzročene elementarnim nepogodama, ili
- c) drugih objektivnih razloga koje Vijeće cijeni u svakom konkretnom slučaju.

- (2) Molba za odlaganje izvršenja podnosi se u roku od osam dana od dana uručenja sucu ili tužitelju odluke kojom mu je izrečena stegovna mjera smanjenja plaće.

- (3) U slučaju da su okolnosti iz stavka (1) ovog članka nastupile u razdoblju trajanja izvršenja, sudac ili tužitelj kojem je izrečena stegovna mjera smanjenja plaće može po nastanku okolnosti podnijeti molbu za zastoju izvršenja.

- (4) Molbu iz stavaka (2) i (3) sudac odnosno tužitelj dostavlja i predsjedniku suda odnosno glavnom tužitelju u svrhu informiranja.

- (5) O odlaganju ili zastoju izvršenja stegovne mjere smanjenja plaće odlučuje Vijeće. U odluci se određuje rok na koji se odlaganje ili zastoju vrši."

Članak 62.

Iza članka 113b. dodaje se novi odjeljak koji glasi: "Odjeljak G – Objavljivanje informacija o tijeku stegovnog postupka i

stegovnim odlukama", te članci 113c., 113d., 113e. i 113f., koji glase:

"Članak 113c.

(Objavljivanje rasporeda stegovnih ročišta)

Na mrežnoj stranici Vijeća objavljuje se raspored zakazanih stegovnih ročišta, koji sadrži broj stegovnog predmeta u kojem je ročište zakazano i inicijale tuženog suca odnosno tužitelja.

Članak 113d.

(Informacije o tijeku stegovnog postupka)

- (1) Saopćenje za javnost može se izdati u svezi sa stegovnim postupkom za koji postoji posebno izražen interes javnosti, ili u svezi s postupkom o kojem su u javnosti prezentirane pogrešne, netočne ili nepotpune informacije koje je potrebno demantirati ili ispraviti.
- (2) Izdavanje saopćenja za javnost iz stavka (1) ovog članka odobrava predsjedatelj postupajućeg stegovnog povjerenstva odnosno predsjednik Vijeća kada Vijeće postupa kao stegovno tijelo.
- (3) Objavljeno saopćenje za javnost dostupno je na mrežnoj stranici Vijeća do okončanja stegovnog postupka na koji se odnosi.
- (4) Ured stegovnog tužitelja objavljuje saopćenja za javnost kada je to potrebno sukladno članku 70. stavak (2) Zakona o VSTU-u BiH.

Članak 113e.

(Objavljivanje stegovnih odluka na mrežnoj stranici Vijeća)

- (1) U svrhu osiguranja dostupnosti informacija o praksi stegovnih tijela te jačanja integriteta pravosuđa, na mrežnoj stranici Vijeća objavljuju se odluke Prvostupanskog stegovnog povjerenstva, odluke Drugostupanskog stegovnog povjerenstva i odluke Vijeća kao cjeline, na način koji omogućuje njihovo pretraživanje prema parametrima utvrđenim posebnim nalogom.
- (2) Odluke iz stavka (1) ovog članka objavljuju se po donošenju konačne odluke u stegovnom predmetu, a najkasnije u roku od 60 dana od dana dostavljanja navedene odluke strankama u postupku.
- (3) Odluke se objavljuju u cijelosti, uz ispuštanje osobnih podataka o strankama, njihovim zastupnicima, opunomoćenicima i svjedocima, te ispuštanje onih informacija u odnosu na koje je tijekom stegovnog postupka bila isključena javnost.
- (4) Objavljivanje odluka je trajno.
- (5) Vijeće će posebnim nalogom regulirati postupak pripreme, anonimizacije i objavljivanja stegovnih odluka sukladno ovom članku.
- (6) Odredbe ovog članka ne utječu na objavljivanje odluke iz članka 61a. stavak (7) Zakona, a sukladno članku 102. stavak (9) Poslovnika.

Članak 113f.

(Pristup spisu stegovnog predmeta)

- (1) Stranke imaju pravo pregledati i prepisivati odnosno kopirati spise stegovnog postupka u kojem sudjeluju.
- (2) Ostalim osobama koje učine vjerojatnim svoj opravdani interes može se dopustiti pregledanje i prepisivanje odnosno kopiranje spisa stegovnog postupka, na vlastiti trošak. Neće se dopustiti pregledanje i prepisivanje odnosno kopiranje spisa ili dijela spisa koji sadrži zakonom zaštićene podatke, kao i podatke čijim bi se pregledanjem i prepisivanjem odnosno kopiranjem mogla osujetiti svrha postupka, ili se to protivi javnom interesu ili opravdanom interesu stranke ili trećih osoba.
- (3) Kad je stegovni postupak u tijeku, dopuštenje za pregledanje i prepisivanje odnosno kopiranje spisa daje predsjedatelj postupajućeg stegovnog povjerenstva, a kad je postupak završen, dopuštenje daje predsjednik Vijeća.

- (4) Zapisnici o vijećanju i glasovanju, nacrti odluka, referati i bilješke, te tonski zapis s ročišta, nisu dostupni te se prethodno izdvajaju iz spisa kojem se pristupa sukladno odredbama ovog članka."

Članak 63.

Iza članka 113f. dodaje se novi odjeljak koji glasi: "Odjeljak H – Pravila o obuci, praćenju i analiziranju stegovne prakse", te članci 113g. i 113h., koji glase:

"Članak 113h.

(Obuka o stegovnom postupku i praksi)

- (1) Članovi stegovnih povjerenstava koji su na tu dužnost imenovani prvi put, te osobe s liste iz članka 61b. stavak (4) Zakona i članka 76. stavak (4) Poslovnika dužni su proći početnu obuku koju organizira Vijeće.
- (2) Redovita obuka članova Vijeća i članova stegovnih povjerenstava o stegovnom postupku i praksi organizira se najmanje jednom u dvije godine.

Članak 113i.

(Analiza stegovne prakse)

Vijeće periodično, a najmanje jednom u dvije godine, na sjednici razmatra analizu stegovne prakse, kao i ostala važna pitanja u svezi sa stegovnim postupkom i stegovnim odlukama."

Članak 64.

Članak 114. briše se.

Članak 65.

Članak 115. mijenja se i glasi:

"Članak 115.

(Postupak davanja mišljenja o spojivosti dodatnih aktivnosti s dužnostima suca ili tužitelja)

- (1) Sudac ili tužitelj koji zatraži mišljenje Vijeća, sukladno članku 85. stavak (1) Zakona, dužan je u zahtjevu za davanje mišljenja navesti potpune informacije o dodatnoj aktivnosti koju obavlja ili namjerava obavljati.
- (2) Predsjednik suda ili glavni tužitelj koji zatraži mišljenje Vijeća, sukladno članku 85. stavak (2) Zakona, dužan je u zahtjevu za davanje mišljenja navesti ime i prezime suca odnosno tužitelja na kojeg se zahtjev odnosi, informacije o aktivnosti za koju se mišljenje traži, te dokaz da sudac odnosno tužitelj obavlja ili namjerava obavljati tu aktivnost.
- (3) Zahtjev prethodno razmatra stalno povjerenstvo Vijeća nadležno za pitanja spojivosti, koje Vijeću podnosi prijedlog za odlučivanje po zahtjevu.
- (4) U postupku davanja mišljenja po zahtjevu iz stavka (2) ovog članka zatražit će se izjašnjenje suca odnosno tužitelja na kojeg se zahtjev odnosi.
- (5) Obavještenja iz članka 83. stavak (3) Zakona razmatra stalno povjerenstvo Vijeća nadležno za pitanja spojivosti, koje može po službenoj dužnosti inicirati postupak davanja mišljenja o spojivosti dodatnih aktivnosti na koje se obavijest odnosi s funkcijom suca odnosno tužitelja."

Članak 66.

U članku 118. točka a) briše se.

Dosadašnje točke b), c) d), e) i f) postaju točke a), b), c), d) i e).

Iza dosadašnje točke e) dodaje se nova točka f) koja glasi: "f) u slučaju iz članka 88. stavak (1) točka g) Zakona".

Članak 67.

Stupanjem na snagu ovog Poslovnika poništavaju se rezultati razgovora s kandidatima za pozicije stručnih suradnika, radi jednoobrazne primjene pravila bodovanja kriterija iz članka 72. Poslovnika.

Članak 68.

- (1) Vijeće će najdulje u roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ovog Poslovnika osigurati tehničke uvjete za objavu

- stegovnih odluka na način koji omogućuje njihovo pretraživanje, kako je propisano u članku 113e. Poslovnika.
- (2) Do osiguranja uvjeta iz stavka (1) ovog članka, objava stegovnih odluka na mrežnoj stranici Vijeća vršit će se na način koji je usklađen s postojećim tehničkim rješenjima.
- (3) U roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog Poslovnika Vijeće će donijeti nalog iz članka 113e. stavak (5) Poslovnika.

Članak 69.

- (1) Stupanjem na snagu ovog Poslovnika prestaje važiti Odluka o objavljivanju informacija o stegovnim postupcima broj 08-02-6844/09, od 9. 9. 2009. godine i Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o objavljivanju informacija o stegovnim postupcima, broj 04-02-1497-2011, od 20. 4. 2011. godine.
- (2) Stupanjem na snagu ovog Poslovnika prestaje važiti Odluka o formiranju stegovnog povjerenstva za utvrđivanje činjenica u svezi s povredom dužnosti člana Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća BiH, broj 01-02-2-1844/2023 od 4. svibnja 2023. godine.

Članak 70.

Ovaj Poslovnik stupa na snagu osam dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 08-02-2-474-3/2024

9. travnja 2024. godine

Sarajevo

Predsjednik
Halil Lagumdžija

УСТАВНИ СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

298

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **АП-384/21**, рјешавајући апелацију **Е. Х.**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 94/14 и 47/23), у саставу:

Валерија Галић, председница
Мирсад Ћеман, потпредседник
Helen Keller, потпредседница
Сеада Палаврић, судија
Angelika Nußberger, судија
Леди Бианку, судија

на сједници одржаној 21. марта 2024. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Е. Х.**

Утврђује се повреда права на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Кантоналног суда у Бихаћу број 17 0 Мал 083993 20 Гж 2 од 4. децембра 2020. године.

Предмет се враћа Кантоналном суду у Бихаћу који је дужан да по хитном поступку донесе одлуку, у складу са чланом II/3х) Устава Босне и Херцеговине и чланом 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Кантоналном суду у Бихаћу да, у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и

"Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Е. Х. (у даљњем тексту: апелант) из Цазина, којег заступа Шериф Надаревић, адвокат из Цазина, поднио је 3. фебруара 2021. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Кантоналног суда у Бихаћу (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 17 0 Мал 083993 20 Гж 2 од 4. децембра 2020. године и Пресуде Општинског суда у Бихаћу (у даљњем тексту: Општински суд) број 17 0 Мал 083993 17 Мал 2 од 9. јула 2020. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 ст. (2) и (3) Правила Уставног суда, од Кантоналног суда, Општинског суда и тужитељице С. Ћ. (у даљњем тексту: тужитељица), коју заступа адвокат Алмир Смајић, затражено је 21. и 22. јула 2022. године да у року од осам дана од пријема дописа доставе одговоре на апелацију.

3. Кантонални суд је одговор на апелацију доставио 26. јула а Општински суд 10. августа 2022. године. Тужитељица у остављеном року није доставила одговор на апелацију.

4. Апеланту су 29. новембра 2022. године достављени пристигли одговори на евентуално изјашњење, али он у остављеном року није доставио изјашњење.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

Претходне напомене

6. Пресудом Општинског суда број 17 0 Мал 083993 17 Мал од 9. марта 2018. године одбијен је као неоснован тужитељин тужбени захтјев којим је тражила да се апелант обавезе да јој на име накнаде нематеријалне штете због повреде части и угледа исплати износ од 2.000,00 КМ.

7. У образложењу пресуде је наведено да је предмет тужбеног захтјева наводно апелантово изражавање у коментарима на вијест на порталу Bihac.net под насловом "Наставница биологије дилала speed". Наиме, тужитељица је навела да је у коментарима на тај чланак апелант навео: "Па није ни чудо кад је министрица пијаница и наркоманка. Па шта ако је мајка, пушила је траву и била пијаница ... прије него та наркоманка завршила факултет осам година је ишла на факултет и једва га завршила, који нема везе са образовањем и која нема радног дана стажа у школи. То ко да гинеколога запослиш у механичарској радњи. А она је морала знати да је јавна особа и да људи копају по прошлости. Можда муж не зна шта је радила. Ја сам АСДА срцем и душом, а не са Тодором Абдићем као она и њезини кокошари. Нек се стиде хиљаде Шехида и логораша који су били по њиховим казанима. Ето ја сам ископао, ископао сам да је она лично министрица Тодора Абдића по његовом приједлогу највећег издајника и убице Бошњачког народа. Е ово што си рекао да пуниш буџет то ти вјерујем. Госпођа министарка га пуни са 3.000,00 КМ од прилике мјесечно, а можда и више. Мора да стипендира дјецу демобилисаних бораца кад није дигла плату".

8. Кантонални суд је Рјешењем број 17 0 Мал 083993 18 Гж од 4. септембра 2019. године уважио тужитељину жалбу, укинуо првостепену пресуду и предмет вратио на поновно суђење. Кантонални суд је образложио да је погрешан закључак првостепеног суда да је тужитељица требала да докаже да су спорни текстови објављени на апелантовој Facebook страници и да је требала да предложи

информатичко вјештачење. Према томе, Кантонални суд је закључио да је апелант, у складу с одредбом члана 123 став 1 Закона о парничном поступку (у даљњем тексту: ЗПП), требао да докаже да се не ради о његовој Facebook страници, јер је он тако тврдио. Стога, Кантонални суд је навео да је потребно укинути оспорену пресуду и предмет вратити првостепеном суду на поновно суђење, у складу са чланом 227 став 1 тачка 2 ЗПП-а.

Поступак у којем су донесене оспорене одлуке

9. У поновљеном поступку апелантов заступник је на главној расправи од 10. јуна 2020. године предложио извођење доказа "Порука од подршке", који је, како је навео, апелант добио након што је послјије пријема другостепеног рјешења пријавио лажни профил са својим именом. При томе је навео да тај доказ раније није постојао и да није могао да га предложи након закључења припремног рочишта. Осим тога, апелантов заступник је предложио апелантово саслушање и спровођење информатичког вјештачења на околности детаљније наведене у спису.

10. Општински суд је на записнику с главне расправе од 10. јуна 2020. године донио рјешење којим је одбијен приједлог апелантовог заступника да се изврши информатичко вјештачење јер тај приједлог није био на припремном рочишту. Такође, донесено је рјешење којим је одбијен апелантов приједлог да се у својству свједока саслуша Н. С., те су одбијени сви остали апелантови доказни приједлози. Након тога је констатовано да је доказни поступак окончан.

11. Пресудом Општинског суда број 17 0 Мал 083993 17 Мал 2 од 9. јула 2020. године апелант је обавезан да тужитељици на име накнаде нематеријалне штете због повреде угледа и части исплати износ од 2.000,00 КМ са законском затезном каматом, те да јој плати трошкове поступка.

12. Општински суд је навео да је у "доказном поступку тужитељица извела доказ – цитирани коментар са портала Бићац.нет из којег јасно произлази да је [апелант] са свог Facebook профила писао увредљиве и неистините коментаре о тужитељици, а у вези са чланком који је портал Бићац.нет објавио под називом 'Наставница биологије дила speed'". Даље, Општински суд је навео да на те коментаре тужитељица није одговорила, али јесте њезин супруг, што апелант није оспорио. С обзиром на то, Општински суд је закључио да су се цитирани коментари односили на тужитељицу.

13. Општински суд је, одлучујући о апелантовим тврдњама да то није његов профил и да се ради о лажном профилу, чиме је оспоравао постојање пасивне легитимације, истакао да је у таквој ситуацији терет доказивања био на апеланту. Наиме, како је образложено, на спорном апелантовом Facebook профилу испод његове слике стоји и адреса на коју му је суд доставио тужбу, што апелант није оспорио. Током саслушања у својству парничне странке тужитељица је изјавила да је апелант одмах након запримања тужбе избрисао спorne чланке и да је "једна позната и угледна особа у јавном животу" тражила од ње да повуче тужбу против њега. У том контексту, Општински суд је навео да је примјеном правила о терету доказивања утврђена апелантова пасивна легитимација јер он, у смислу члана 123 став 1 ЗПП-а, није доказао да се у конкретном случају не ради о његовој Facebook страници. Општински суд је истакао да је апелант током поступка на главној расправи предложио нове доказе, и то доказ "Порука од подршке" (администратора Facebooka) те приједлог вјештачења из информатичке струке. У вези с тим, Општински суд је навео да је апелант био упознат с предметом тужбе и чињеницама на којима се заснива тужбени захтјев и могао је најкасније да на

припремном рочишту предложи спровођење тих доказа, како то прописује ЗПП, што је пропустио да учини. Такође је навео да апелант није, у смислу члана 102 ЗПП-а, доказао, односно учинио вјероватним да предложене доказе није био у могућности да изнесе односно предложи на припремном рочишту. Осим тога, како је образложено, из доказа "Порука од подршке" не може да се закључи којег датума је апелант пријавио лажни профил, када је добио одговор о својој пријави, односно није констатован датум, већ је само означено вријеме. Према томе, Општински суд је истакао да је апелант могао да пријави лажни профил било када, односно након што је примио тужбу, након окончања припремног рочишта, па чак и након доношења другостепене пресуде.

14. Пресудом Кантоналног суда број 17 0 Мал 083993 20 Гж 2 од 4. децембра 2020. године дјелимично је уважена апелантова жалба и првостепена пресуда је преиначена тако што је апелант обавезан да тужитељици на име накнаде нематеријалне штете исплати износ од 1.500,00 КМ, док је преко досуђеног износа тужбени захтјев одбијен. У преосталом дијелу одбијена је апелантова жалба и потврђена је првостепена пресуда. Кантонални суд је у образложењу навео да је првостепени суд правилно цијенио апелантов приговор непостојања пасивне легитимације, као и да је правилно одбио апелантов приједлог за извођење доказа читањем акта под називом "Порука од подршке" те приједлог за вјештачење. Такође је закључио да апелантова жалба није основана у дијелу у којем је првостепени суд усвојио тужитељин захтјев.

15. Кантонални суд је такође навео да је првостепени суд погрешно применио материјално право приликом одређивања висине правичне новчане накнаде нематеријалне штете због повреде тужитељиног угледа и части. У том погледу, указано је да би, с обзиром на садржај и последице изражавања и устаљену праксу судова, тужитељици требао да се одреди износ од 1.500,00 КМ који би представљао правичну новчану накнаду у смислу одредби Закона о заштити од клевете (у даљњем тексту: ЗЗК).

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

16. Апелант сматра да му је оспореним пресудама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, право на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције, право на недискриминацију из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције, право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције те члан 17 Европске конвенције.

17. У смислу тих навода, апелант сматра да, у складу с одредбама ЗПП-а, копија интернет странице коју је доставила тужена није могла да буде доказно средство. Такође, апелант истиче да је као доказ навео копију интернет странице на којој се наведени коментари нису налазили па је питање да ли су они уопште постојали, о чему редовни судови нису дали било какво образложење. Даље је наведено да је током поступка указивао да у спорним коментарима тужитељица нити једном ријечју није идентификована односно поменута, те да је она на основу субјективног мишљења и доживљаја сматрала да се ти наводни коментари односе на њу. Међутим, редовни судови ни о тим околностима нису дали било какве разлоге, већ по аутоматизму прихватају да су ти коментари настали и да се односе на тужитељицу. Апелант наводи и то да је на њега стављен претјеран терет доказивања тога да је

било ријечи о лажном профилу, посебно у ситуацији великог броја лажних Facebook профила. У вези с тиме, тврди да је предложио доказ да спорни Facebook профил не припада њему и да је тај профил прије главне расправе уклоњен, након што га је апелант пријавио по добијању другостепеног рјешења, због чега сматра да је суд требало да усвоји његов доказни приједлог. Осим тога, апелант наводи да судови нису направили разлику у томе да ли се у конкретном случају ради о захтјеву за накнаду штете због учињене клевете, у складу с одредбама ЗЗК, или је ријеч о накнади штете због повреде угледа и части, у складу с одредбом члана 200 Закона о облигационим односима. Осим наведеног, апелант сматра да оспорена одлука не садржи образложење о висини штете, односно разлоге због којих је суд дошао до износа од 1.500,00 КМ. С обзиром на наведено, апелант сматра да образложење оспорених одлука није јасно, прецизно, аргументовано, те да не може да се изведе закључак о доказаности одлучних чињеница за одлуку о тужбеном захтјеву, при чему другостепени суд уопште није разматрао наводе у складу са свим прописима који регулишу накнаду штете због повреде угледа и части.

б) Одговор на апелацију

18. Кантонални суд је навео да оспореном одлуком тог суда нису повријеђена права на која се апелант позвао јер је тај суд уз правилну примјену материјалног права извео правилан закључак да је тужбени захтјев дјелимично основан и да је апелант тужитељици дужан да надокнади штету у одређеном износу.

19. Општински суд је навео да је првостепена пресуда правилна и законита и да не постоје повреде права на које се апелант позвао.

V. Релевантни прописи

20. **Закон о парничном поступку** ("Службене новине ФБиХ" бр. 53/03, 73/05, 19/06 и 98/15)

За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду, који гласи:

Члан 2. став (3)

(3) Суд у поступку примјењује материјално право по властитој оцјени и није везан за наводе странака у погледу материјалног права.

Члан 8.

Које ће чињенице узети као доказане одлучује суд на основу слободне оцјене доказа. Суд ће савјесно и бржљиво оцјенити сваки доказ засебно и све доказе заједно.

Члан 102. став (2)

(2) Странке могу у току главне расправе износити нове чињенице и предлагати нове доказе само ако учине вјероватним да их без своје кривице нису били у могућности изнијети односно предложити на припремном рочишту.

Члан 123.

(1) Свака странка дужна је доказати чињенице на којима заснива свој захтјев.

(2) Суд ће слободном оцјеном доказа утврдити чињенице на основу којих ће донијети одлуку.

Члан 227. став (1) тачка 2)

(1) Другостепени суд ће у сједници вијећа или на основу одржане расправе рјешењем укинути првостепену пресуду и предмет вратити истом првостепеном суду ради одржавања нове главне расправе, ако утврди да постоји један од сљедећих разлога изнесених у жалби:

2) ако којој странци незаконитим поступањем, а посебно пропуштањем доставе није дата могућност да расправља пред судом, а то је поступање било од утицаја на доношење законите и правилне пресуде;

21. **Закон о заштити од клевете Федерације Босне и Херцеговине** ("Службене новине ФБиХ" бр. 59/02, 19/03 и 73/05), како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима, у релевантном дијелу гласи:

Тумачење

Члан 3.

Овај закон се тумачи на такав начин да се примјеном његових одредаби у највећој мјери обезбјеђује принцип слободе изражавања.

Значење назива који се користе у закону

Члан 4. тачка д)

Називи који се користе у овом закону имају сљедећа значења:

д) клевета - радња наношења штете угледу физичког или правног лица изношењем или проношењем изражавања неистинитих чињеница идентификовањем тог физичког или правног лица трећем лицу.

Одговорност за клевету

Члан 6. ст. (1) до (4)

(1) Свако лице које проузрокује штету угледу физичког или правног лица изношењем или проношењем изражавања неистините чињенице, идентифицирајући то правно односно физичко лице трећем лицу, одговорно је за клевету

(2) За клевету изнесену у средствима јавног информирања одговорни су аутор, одговорни уредник, издавач, као и лице које је на други начин вршило надзор над садржајем тог изражавања.

(3) Лице из ставова 1. и 2. овог члана (у даљем тексту: штетник) одговорно је за штету ако је намјерно или из непажње изнијело или пронијело изражавање неистините чињенице.

(4) Када се изражавање неистините чињенице односи на питања од политичког или јавног интереса, штетник је одговоран за штету изазвану изношењем или проношењем тог изражавања ако је знао да је изражавање неистинито или је непажњом занемарио неистинитост изражавања.

Изузеци од одговорности

Члан 7.

(1) Не постоји одговорност за клевету:

а) ако је изражавањем изнесено мишљење или ако је то изражавање у суштини истинито, а нетачно само у небитним елементима;

б) ако је штетник по закону обавезан да износи или проноси изражавање или је износио односно проносио изражавање у току законодавног, судског или управног поступка;

ц) ако је изношење односно проношење изражавања било разумно.

(2) Приликом доношења одлуке из разлога предвиђених у тачки ц) става 1. овог члана суд узима у обзир све околности случаја, а нарочито:

- начин, облик и вријеме изношења или проношења изражавања,

- природу и степен проузроковане штете,

- добронамјерност и придржавање штетника опће прихваћених професионалних стандарда,

- пристанак оштећеног,

- вјероватност настанка штете и у случају да изражавање није изнесено или пронесено,

- чињеницу да ли изражавање представља објективну и тачну информацију о изражавању других лица,

- те да ли се односи на питања из приватног живота оштећеног или на питања од политичког или јавног значаја.

Однос овог закона према другим законима

Члан 15.

У односу на питања која нису уређена овим законом, примјењују се одговарајуће одредбе закона којим су уређени облигациони односи, Закона о парничном поступку ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 42/98 и 3/99) и закона којим је уређен извршни поступак у Федерацији Босне и Херцеговине.

22. Закон о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89, "Службени лист РБиХ" бр. 2/92, 13/93 и 13/94 и "Службене новине ФБиХ" бр. 29/03 и 42/11)

За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст релевантних одредби сачињен у Уставном суду, како је објављиван у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима, који гласи:

Новчана накнада

Члан 200.

(1) За претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица као и за страх суд ће, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете као и у њеном одсуству.

(2) Приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и о висини њене накнаде, суд ће водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

VI. Допустивост и меритум

23. Уставни суд утврђује да апелација испуњава услове прописане чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине и чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, односно да је поднесена у року, да испуњава и остале услове допустивости из члана 18 став (3) Правила Уставног суда, те да није очигледно (*prima facie*) неоснована, у смислу одредбе члана 18 став (4) Правила Уставног суда.

24. Апелант сматра да му је оспореним одлукама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, право на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције, право на недискриминацију из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције, право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције те члан 17 Европске конвенције.

25. Имајући у виду суштину апелантових навода, Уставни суд ће у околностима конкретног предмета прво испитати његове наводе у вези с наводном повредом права из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције.

а) Право на слободу изражавања

26. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

х) Слободу изражавања.

27. Члан 10 Европске конвенције гласи:

1. Свако има право на слободу изражавања. Ово право обухвата слободу сопственог мишљења, примања и саопштавања информација и идеја без мијешања јавне

власти и без обзира на границе. Овај члан не спречава државе да захтијевају дозволе за рад радио, телевизијских и кинематографских предузећа.

2. Пошто остваривање ових слобода повлачи за собом дужности и одговорности, оно се може подвргнути формалностима, условима, ограничењима или казнама прописаним законом и неопходним у демократском друштву у интересу националне безбједности, територијалног интегритета или јавне безбједности, ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, заштите угледа или права других, спречавања откривања информација добијених у повјерењу, или ради очувања ауторитета и непристрасности судства.

28. Уставни суд подсјећа да се право на слободу изражавања из члана 10 Европске конвенције не односи само на "информације" или "идеје" које су примљене позитивно или се сматрају неувредљивим или према њима нема става, већ и на оне које vriјеђају, шокирају и узнемиравају (види Европски суд за људска права, у даљњем тексту: Европски суд, *Handzhiyski против Бугарске*, пресуда од 6. априла 2021. године, представка број 10783/14, тачка 58 са даљњим референцама, и Уставни суд, Одлука број АП-1890/20 од 26. јануара 2022. године, тачка 39). Та слобода, ипак, није апсолутна и може да буде ограничена због околности и под условима наведеним у члану 10 став 2 Европске конвенције, под којима јавна власт може да се мијеша у уживање слободе изражавања. Стога је кључна улога и задатак независног судства да у сваком појединачном случају јасно утврди границу између оправданих и потребних, те неоправданих и непотребних ограничења, која неки принцип потврђују као правило или га негирају као пуку декларацију.

29. Када се ради о ограничењима из члана 10 став 2 Европске конвенције, у пракси Европског суда, коју слиједи Уставни суд, примјењује се тзв. тест неопходности који одговара на следећа питања: да ли постоји мијешање у право на слободу изражавања, да ли је мијешање прописано законом, да ли тежи остварењу легитимног циља и, на крају, да ли је мијешање "неопходно у демократском друштву" (види, између осталих, Европски суд, *Меџлис Исламске заједнице Брчко и други против Босне и Херцеговине*, пресуда од 27. јуна 2017. године, представка број 17224/11, тачка 67).

30. Иако је суштинско спорно питање да ли је апелант објавио спорне изјаве или се радило о објави с лажног Facebook профила, Уставни суд прихвата да се у конкретном случају ради о мијешању у апелантово право на слободу изражавања јер је апелант оспореним одлукама обавезан на накнаду штете због изражавања за које је утврђено да га је он изнио о тужитељци. Уставни суд, такође, нема дилему да је наведено мијешање "прописано законом" јер се заснивало на релевантним одредбама чл. 5 и 6 ЗЗК и члана 200 Закона о облигационим односима и да је имало легитиман циљ – заштиту угледа или права другог. Следеће питање које Уставни суд треба да испита јест да ли је то мијешање било "неопходно у демократском друштву".

31. У односу на питање да ли је мијешање "неопходно у демократском друштву", Уставни суд указује да се апелацијом покреће питање заштите апелантовог права на слободу изражавања из члана 10 Европске конвенције, у вези са заштитом права тужилаца на углед из члана 8 Европске конвенције. У складу с наведеним, Уставни суд ће испитати да ли су редовни судови оспореним одлукама постигли правичну равнотежу између та два права једнаке важности (види, између осталих, *ор. cit.* пресуда *Меџлис Исламске заједнице Брчко*, тачка 77). Релевантни критеријуми за тест пропорционалности у таквим случајевима утврђени су у пракси Европског суда (види, између осталих, *Милосављевић против Србије (бр.2)*, пресуда од 21. септембра 2021. године,

представка број 47274/19, тачка 57 са референцама на другу релевантну праксу). Ти критеријуми су: допринос расправи од јавног интереса, колико је позната лице о којем је ријеч и шта је предмет извјештавања, понашање лица о којем је ријеч прије објављивања, садржај, облик и посљедице објављивања и, гдје је примјенимо, озбиљност санкције. При томе, треба имати у виду да неки од наведених критеријума могу да имају већу или мању релевантност с обзиром на посебне околности одређеног случаја. Такође, ти критеријуми нису исцрпни, већ у обзир могу да се узму и други релевантни критеријуми, зависно од ситуације.

32. Осим тога, Уставни суд подсјећа да је Европски суд у бројним предметима сматрао да ће недостатак "релевантног и довољног" образложења домаћих судова или пропуст да се узму у обзир примјениви стандарди у процјени спорног мијешања довести до повреде члана 10 Европске конвенције (види Европски суд, *Уј против Мађарске*, пресуда од 19. јула 2011. године, представка број 23954/10, тач. 19–26, те предмет *Mariya Alekhina и други против Русије*, пресуда од 17. јула 2018. године, представка број 38004/12, тачка 264).

33. У конкретном случају, Уставни суд најприје запажа да у образложењу оспорених пресуда уопште није наведен садржај спорног изражавања. У образложењу првостепене пресуде наведено је да је "у доказном поступку тужитељица извела доказ – цитирани коментар са портала Бића.нет из којег јасно произлази да је [апелант] са свог Facebook профила писао увредљиве и неистините коментаре о тужитељици, а у вези са чланком који је портал Бића.нет објавио под називом 'Наставница биологије дила speed'". Услијед тога, о наведеном садржају спорног изражавања може да се сазна тек увидом у садржај пресуде Општинског суда од 9. марта 2018. године, која је укинута рјешењем Кантоналног суда од 4. септембра 2019. године, и то у дијелу у којем се излажу тужитељцини наводи о садржају спорног изражавања.

34. Даље, Уставни суд запажа да се Општински суд у образложењу пресуде, које је прихватио и Кантонални суд, искључиво бавио питањем да ли су спорни коментари изнесени на апелантовом Facebook профилу или је, како је апелант тврдио, спорни профил био лажан. Међутим, редовни судови су о том питању донијели одлуку примјеном правила о терету доказивања, а да при томе Општински суд апеланту у поновљеном поступку није допустио извођење доказа због тога што их није предложио на припремном рочишту. При томе је занемарено да је према стању у спису припремно рочиште одржано у претходном стадијуму поступка, када апелант није знао за став из рјешења Кантоналног суда од 4. септембра 2019. године којим је предмет враћен у стадијум главне расправе. Према томе, полазећи од чињенице да питање да ли је апелант био власник профила представља заиста важно питање од којег зависи постојање објективне везе између спорних изјава и апеланта, Уставни суд сматра да без обзира на слободу процјене коју редовни судови имају, у смислу члана 102 став 2 ЗПП-а, такав став редовних судова не може да се сматра пропорционалним у контексту заштите апелантовог права на слободу изражавања.

35. Осим тога, Уставни суд запажа да се редовни судови уопште нису бавили садржајем спорног изражавања. Наиме, редовни судови су апелантову одговорност за клевету утврдили само на основу чињенице да је спорно изражавање објављено на апелантовом профилу. У том погледу, Уставни суд запажа да образложења оспорених одлука уопште не садрже анализу релевантних одредби из члана 6 ст. 2 и 3 ЗЗК којима је прописана одговорност за клевету и изузетака од те одговорности који су прописани у члану 7 ЗЗК, као и других

одредби наведеног закона који је *lex specialis* у односу на друге законе.

36. Такође, Уставни суд понавља да из праксе Европског суда, коју слиједи Уставни суд, произлази цијели дијапазон фактора који могу да буду релевантни приликом одмјеравања права и интереса при одлучивању о потенцијално супротстављеним правима, праву на углед и праву на слободу изражавања (види тачку 35 ове одлуке). У том контексту, Уставни суд запажа да редовни судови уопште нису разматрали питања да ли су наводи који се приписују апеланту изнесени као чињенице или вриједносни суд, да ли је постојао јавни интерес за њихово изношење, колико је тужитељица била позната у вријеме изражавања, њезино понашање прије објављивања и шта је био предмет наводних апелантових тврдњи. Поред тога, редовни судови се нису бавили ни контекстом у којем је спорно изражавање било наведено, нити су утврдили садржај, облик и посљедице објављивања. У том смислу, Уставни суд подсјећа да у својим одлукама у којима разматра наводе о повреди права на слободу изражавања, односно права на приватни живот континуирано понавља да је неопходна анализа свих наведених фактора у околностима сваког конкретног случаја, што произлази из члана II/2 Устава БиХ, којим је прописано да се у Босни и Херцеговини директно примјењују права и слободе гарантовани Европском конвенцијом и да ти акти имају приоритет над свим другим законима.

37. Стога, имајући у виду наведену праксу, као и успостављене релевантне критеријуме, Уставни суд сматра да редовни судови у конкретном случају нису дали "релевантне и довољне разлоге" на основу којих би могло да се закључи да је мијешање у апелантово право на слободу изражавања било "неопходно у демократском друштву", чиме је дошло до кршења апелантовог права на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције.

38. У контексту наведеног, Уставни суд сматра да је потребно, с циљем заштите апелантових уставних права, укинати оспорену пресуду Кантоналног суда те предмет вратити том суду како би донио нову одлуку у складу с гаранцијама из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције.

б) Остали наводи

39. С обзиром на закључке о повреди права из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције, Уставни суд сматра да нема потребе посебно испитивати наводе о повреди права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, права на недискриминацију из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције, права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције те члана 17 Европске конвенције.

VII. Закључак

40. Уставни суд закључује да је прекршено апелантово право на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције када редовни судови у оспореним одлукама нису дали "релевантне и довољне разлоге" на основу којих би могло да се закључи да је мијешање у апелантово право на слободу изражавања било "неопходно у демократском друштву".

41. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

42. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **AP-384/21**, рјешавајући апелацију **E. H.**, на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) таčka б), члана 59. ст. (1) и (2) и члана 62. став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – преčiшчени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 94/14 и 47/23), у саставу:

Valerija Galić, predsjednica
Mirsad Ćeman, potpredsjednik
Helen Keller, potpredsjednica
Seada Palavrić, sutkinja
Angelika Nußberger, sutkinja
Ledi Bianku, sudija
на сједници одржаној 21. марта 2024. године donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Усваја се апелација **E. H.**

Утврђује се повреда права на слободу изражавања из члана II/3.h) Устава Босне и Херцеговине и члана 10. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Кантоналног суда у Биhaћу број 17 0 Mal 083993 20 Gž 2 од 4. децембра 2020. године.

Предмет се враћа Кантоналном суду у Биhaћу који је дужан да по hitном поступку донесе одлуку, у складу са чланом II/3.h) Устава Босне и Херцеговине и чланом 10. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Кантоналном суду у Биhaћу да, у складу са чланом 72. став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. E. H. (у даљњем тексту: апелант) из Cazina, којег заступа Šerif Nadarević, адвокат из Cazina, подnio je 3. фебруара 2021. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Кантоналног суда у Биhaћу (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 17 0 Mal 083993 20 Gž 2 од 4. децембра 2020. године и Пресуде Опćинског суда у Биhaћу (у даљњем тексту: Опćински суд) број 17 0 Mal 083993 17 Mal 2 од 9. јула 2020. године.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. На основу члана 23. ст. (2) и (3) Правила Уставног суда, од Кантоналног суда, Опćинског суда и туџелјце S. Ć. (у даљњем тексту: туџелјца), коју заступа адвокат Almir Smajić, затражено је 21. и 22. јула 2022. године да у року од осам дана од пријема дoписа доставе одговоре на апелацију.

3. Кантонални суд је одговор на апелацију доставио 26. јула а Опćински суд 10. августа 2022. године. Туџелјца у остављеном року није доставила одговор на апелацију.

4. Апеланту су 29. новембра 2022. године достављени пристигли одговори на евентуално изjaшњење, али он у остављеном року није доставио изjaшњење.

III. Ćinjenično stanje

5. Ćinjenice predmeta које произлазе из апелантових навода и докумената предoчених Уставном суду могу се сумирати на слjedeћи начин.

Prethodne napomene

6. Пресудом Опćинског суда број 17 0 Mal 083993 17 Mal од 9. марта 2018. године одбијен је као неоснован туџелјцин туџбени заhtјев којим је тражила да се апелант обавезе да joj на име накнаде нематеријалне штете због повреде Ćасти и угледа исплати износ од 2.000,00 KM.

7. У образложењу пресуде је наведено да је предмет туџбеног заhtјева наводно апелантово изражавање у коментарима на вијест на portalу Bihać.net под насловом "Nastavnica biologije dilala speed". Наиме, туџелјца је навела да је у коментарима на тај Ćланак апелант навео: "Pa nije ni Ćudo kad je ministrica pijanica i narkomanka. Pa šta ako je majka, pušila je travu i bila pijanica ... prije nego ta narkomanka završila fakultet osam godina je išla na fakultet i jedva ga završila, koji nema veze sa obrazovanjem i koja nema radnog dana staža u školi. To ko da ginekologa zaposliš u mehaniĆarskoj radnji. A ona je morala znati da je javna osoba i da ljudi kopaju po prošlosti. Moųda muų ne zna šta je radila. Ja sam ASDA srcem i dušom, a ne sa Todorom Abdićem kao ona i njezini kokošari. Nek se stide hiljade Šehida i logoraša koji su bili po njihovim kazanima. Eto ja sam iskopao, iskopao sam da je ona liĆno ministrica Todora Abdića po njegovom prijedlogu najvećeg izdajnika i ubice BošnjaĆkog naroda. E ovo što si rekao da puniš budųet to ti vjerujem. Gospoda ministarka ga puni sa 3.000,00 KM od prilike mjeseĆno, a moųda i više. Mora da stipendira djecu demobilisanih boraca kad nije digla platu".

8. Кантонални суд је Рјешењем број 17 0 Mal 083993 18 Gž од 4. септембра 2019. године уваųио туџелјцину жалбу, укинуо првостепену пресуду и предмет вратио на поновно суђење. Кантонални суд је образложио да је погрешан закључак првостепеног суда да је туџелјца требала доказати да су спorni текстови објављени на апелантовој Facebook страници и да је требала предloжити информатиĆко вještaĆење. Према tome, Кантонални суд је закључио да је апелант, у складу с одредбом члана 123. став 1. Закона о парниĆном поступку (у даљњем тексту: ZPP), требао доказати да се не ради о његовој Facebook страници, јер је он тако тврдио. Stoga, Кантонални суд је навео да је потребно укинати оспорену пресуду и предмет вратио првостепеном суду на поновно суђење, у складу са чланом 227. став 1. таĆка 2. ZPP-a.

Postupak u kojem su donesene osporene odluke

9. У поновљеном поступку апелантов заступник је на главној расправи од 10. јуна 2020. године предloжио извођење доказа "Poruka od podrške", који је, како је навео, апелант добио након што је послје пријема другостепеног рјешења пријавио лаųни профил са својим именом. Pri tome је навео да тај доказ раније није постојао и да га није mogao predloжити након закључења припремног роĆишта. Osim toga, апелантов заступник је предloжио апелантово саслушање и provoђење информатиĆког вještaĆења на oколности detaljnije наведене у спису.

10. Опćински суд је на записнику с главне расправе од 10. јуна 2020. године donio рјешење којим је одбијен приједлог апелантовог заступника да се изврši информатиĆко вještaĆење јер тај приједлог није био на припремном роĆишту. Također, doneseno је рјешење којим је одбијен апелантов приједлог да се у својству свједока саслуша N. S., те су одбијени сви остали апелантови доказни приједлози. Након toga је констатирано да је доказни поступак oконĆан.

11. Пресудом Опćинског суда број 17 0 Mal 083993 17 Mal 2 од 9. јула 2020. године апелант је обавезан да туџелјци на име накнаде нематеријалне штете због повреде угледа и Ćасти исплати износ од 2.000,00 KM са законском зateзном каматом, те да joj плати трошкове поступка.

12. Općinski sud je naveo da je u "dokaznom postupku" tužiteljica izvela dokaz – citirani komentar sa portala Bihać.net iz kojeg jasno proizlazi da je [apelant] sa svog Facebook profila pisao uvredljive i neistinite komentare o tužiteljici, a u vezi sa člankom koji je portal Bihać.net objavio pod nazivom "Nastavnica biologije dila speed". Dalje, Općinski sud je naveo da na te komentare tužiteljica nije odgovorila, ali jeste njezin suprug, što apelant nije osporio. S obzirom na to, Općinski sud je zaključio da su se citirani komentari odnosili na tužiteljicu.

13. Općinski sud je, odlučujući o apelantovim tvrdnjama da to nije njegov profil i da se radi o lažnom profilu, čime je osporavao postojanje pasivne legitimacije, istakao da je u takvoj situaciji teret dokazivanja bio na apelantu. Naime, kako je obrazloženo, na spornom apelantovom Facebook profilu ispod njegove slike stoji i adresa na koju mu je sud dostavio tužbu, što apelant nije osporio. Tokom saslušanja u svojstvu pamične stranke tužiteljica je izjavila da je apelant odmah nakon zaprimanja tužbe izbrisao sporne članke i da je "jedna poznata i ugledna osoba u javnom životu" tražila od nje da povuče tužbu protiv njega. U tom kontekstu, Općinski sud je naveo da je primjenom pravila o teretu dokazivanja utvrđena apelantova pasivna legitimacija jer on, u smislu člana 123. stav 1. ZPP-a, nije dokazao da se u konkretnom slučaju ne radi o njegovoj Facebook stranici. Općinski sud je istakao da je apelant tokom postupka na glavnoj raspravi predložio nove dokaze, i to dokaz "Poruka od podrške" (administratora Facebooka) te prijedlog vještačenja iz informatičke struke. U vezi s tim, Općinski sud je naveo da je apelant bio upoznat s predmetom tužbe i činjenicama na kojima se zasniva tužbeni zahtjev i mogao je najkasnije da na pripremnom ročištu predloži provođenje tih dokaza, kako to propisuje ZPP, što je propustio da učini. Također je naveo da apelant nije, u smislu člana 102. ZPP-a, dokazao, odnosno učinio vjerovatnim da predložene dokaze nije bio u mogućnosti iznijeti odnosno predložiti na pripremnom ročištu. Osim toga, kako je obrazloženo, iz dokaza "Poruka od podrške" ne može se zaključiti kojeg datuma je apelant prijavio lažni profil, kada je dobio odgovor o svojoj prijavi, odnosno nije konstatiran datum, već je samo označeno vrijeme. Prema tome, Općinski sud je istakao da je apelant mogao prijaviti lažni profil bilo kada, odnosno nakon što je primio tužbu, nakon okončanja pripremnog ročišta, pa čak i nakon donošenja drugostepene presude.

14. Presudom Kantonalnog suda broj 17 0 Mal 083993 20 Gž 2 od 4. decembra 2020. godine djelimično je uvažena apelantova žalba i prvostepena presuda je preinačena tako što je apelant obavezan da tužiteljici na ime naknade nematerijalne štete isplati iznos od 1.500,00 KM, dok je preko dosuđenog iznosa tužbeni zahtjev odbijen. U preostalom dijelu odbijena je apelantova žalba i potvrđena je prvostepena presuda. Kantonalni sud je u obrazloženju naveo da je prvostepeni sud pravilno cijenio apelantov prigovor nepostojanja pasivne legitimacije, kao i da je pravilno odbio apelantov prijedlog za izvođenje dokaza čitanjem akta pod nazivom "Poruka od podrške" te prijedlog za vještačenje. Također je zaključio da apelantova žalba nije osnovana u dijelu u kojem je prvostepeni sud usvojio tužiteljicin zahtjev.

15. Kantonalni sud je također naveo da je prvostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo prilikom određivanja visine pravične novčane naknade nematerijalne štete zbog povrede tužiteljicinog ugleda i časti. U tom pogledu, ukazano je da bi, s obzirom na sadržaj i posljedice izražavanja i ustaljenu praksu sudova, tužiteljici trebalo odrediti iznos od 1.500,00 KM koji bi predstavljao pravičnu novčanu naknadu u smislu odredaba Zakona o zaštiti od klevete (u daljnjem tekstu: ZZK).

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

16. Apelant smatra da mu je osporenim presudama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije za zaštitu

ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, pravo na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije, pravo na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije, pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije te član 17. Evropske konvencije.

17. U smislu tih navoda, apelant smatra da, u skladu s odredbama ZPP-a, kopija internetske stranice koju je dostavila tužena nije mogla biti dokazno sredstvo. Također, apelant ističe da je kao dokaz naveo kopiju internetske stranice na kojoj se navedeni komentari nisu nalazili pa je pitanje da li su oni uopće postojali, o čemu redovni sudovi nisu dali bilo kakvo obrazloženje. Dalje je navedeno da je tokom postupka ukazivao da u spornim komentarima tužiteljica niti jednom riječju nije identificirana odnosno spomenuta, te da je ona na osnovu subjektivnog mišljenja i doživljaja smatrala da se ti navodni komentari odnose na nju. Međutim, redovni sudovi ni o tim okolnostima nisu dali bilo kakve razloge, već po automatizmu prihvataju da su ti komentari nastali i da se odnose na tužiteljicu. Apelant navodi i to da je na njega stavljen pretjeran teret dokazivanja toga da je bilo riječi o lažnom profilu, posebno u situaciji velikog broja lažnih Facebook profila. U vezi s time, tvrdi da je predložio dokaz da sporni Facebook profil ne pripada njemu i da je taj profil prije glavne rasprave uklonjen, nakon što ga je apelant prijavio po dobijanju drugostepenog rješenja, zbog čega smatra da je sud trebao da usvoji njegov dokazni prijedlog. Osim toga, apelant navodi da sudovi nisu napravili razliku u tome da li se u konkretnom slučaju radi o zahtjevu za naknadu štete zbog učinjene klevete, u skladu s odredbama ZZK, ili je riječ o naknadi štete zbog povrede ugleda i časti, u skladu s odredbom člana 200. Zakona o obligacionim odnosima. Osim navedenog, apelant smatra da osporena odluka ne sadrži obrazloženje o visini štete, odnosno razloge zbog kojih je sud došao do iznosa od 1.500,00 KM. S obzirom na navedeno, apelant smatra da obrazloženje osporenih odluka nije jasno, precizno, argumentirano, te da se ne može izvesti zaključak o dokazanosti odlučnih činjenica za odluku o tužbenom zahtjevu, pri čemu drugostepeni sud uopće nije razmatrao navode u skladu sa svim propisima koji reguliraju naknadu štete zbog povrede ugleda i časti.

b) Odgovor na apelaciju

18. Kantonalni sud je naveo da osporenim odlukom tog suda nisu povrijeđena prava na koja se apelant pozvao jer je taj sud uz pravilnu primjenu materijalnog prava izveo pravilan zaključak da je tužbeni zahtjev djelimično osnovan i da je apelant tužiteljici dužan da nadoknadi štetu u određenom iznosu.

19. Općinski sud je naveo da je prvostepena presuda pravilna i zakonita i da ne postoje povrede prava na koje se apelant pozvao.

V. Relevantni propisi

20. **Zakon o parničnom postupku** ("Službene novine FBiH" br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu, koji glasi:

Član 2. stav (3)

(3) Sud u postupku primjenjuje materijalno pravo po vlastitoj ocjeni i nije vezan za navode stranaka u pogledu materijalnog prava.

Član 8.

Koje će činjenice uzeti kao dokazane odlučuje sud na osnovu slobodne ocjene dokaza. Sud će savjesno i brižljivo cijiniti svaki dokaz posebno i sve dokaze zajedno.

Član 102. stav (2)

(2) Stranke mogu tokom glavne rasprave iznositi nove činjenice i predlagati nove dokaze samo ako učine vjerovatnim da ih bez svoje krivice nisu bili u mogućnosti iznijeti odnosno predložiti na pripremnom ročištu.

Član 123.

(1) Svaka stranka dužna je dokazati činjenice na kojima zasniva svoj zahtjev.

(2) Sud će slobodnom ocjenom dokaza utvrditi činjenice na osnovu kojih će donijeti odluku.

Član 227. stav (1) tačka 2)

(1) Drugostepeni sud će u sjednici vijeća ili na osnovu održane rasprave rješenjem ukinuti prvostepenu presudu i predmet vratiti istom prvostepenom sudu radi održavanja nove glavne rasprave ako utvrdi da postoji jedan od sljedećih razloga iznesenih u žalbi:

2) ako kojoj stranci nezakonitim postupanjem, a posebno propuštanjem dostave nije data mogućnost da raspravlja pred sudom, a to je postupanje bilo od uticaja na donošenje zakonite i pravilne presude;

21. **Zakon o zaštiti od klevete Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine FBiH" br. 59/02, 19/03 i 73/05) u relevantnom dijelu glasi:

Tumačenje

Član 3.

Ovaj zakon se tumači na takav način da se primjenom njegovih odredbi u najvećoj mjeri obezbjeđuje princip slobode izražavanja.

Značenje naziva koji se koriste u zakonu

Član 4. tačka d)

Nazivi koji se koriste u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

d) kleveta - radnja nanošenja štete ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistinitih činjenica identifikovanjem tog fizičkog ili pravnog lica trećem licu.

Odgovornost za klevetu

Član 6. st. (1) do (4)

(1) Svako lice koje prouzrokuje štetu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistinite činjenice, identifikirajući to pravno odnosno fizičko lice trećem licu, odgovorno je za klevetu.

(2) Za klevetu iznesenu u sredstvima javnog informiranja odgovorni su autor, odgovorni urednik, izdavač, kao i lice koje je na drugi način vršilo nadzor nad sadržajem tog izražavanja.

(3) Lice iz stavova 1. i 2. ovog člana (u daljem tekstu: štetnik) odgovorno je za štetu ako je namjerno ili iz nepažnje iznijelo ili pronijelo izražavanje neistinite činjenice.

(4) Kada se izražavanje neistinite činjenice odnosi na pitanja od političkog ili javnog interesa, štetnik je odgovoran za štetu izazvanu iznošenjem ili pronošenjem tog izražavanja ako je znao da je izražavanje neistinito ili je nepažnjom zanemario neistinitost izražavanja.

Izuzeci od odgovornosti

Član 7.

(1) Ne postoji odgovornost za klevetu:

a) ako je izražavanjem izneseno mišljenje ili ako je to izražavanje u suštini istinito, a netačno samo u nebitnim elementima;

b) ako je štetnik po zakonu obavezan da iznosi ili pronosi izražavanje ili je iznosio odnosno pronosio izražavanje u toku zakonodavnog, sudskog ili upravnog postupka;

(c) ako je iznošenje odnosno pronošenje izražavanja bilo razumno.

(2) Prilikom donošenja odluke iz razloga predviđenih u tački c) stava 1. ovog člana sud uzima u obzir sve okolnosti slučaja, a naročito:

- način, oblik i vrijeme iznošenja ili pronošenja izražavanja,
- prirodu i stepen prouzrokovane štete,
- dobronamjernost i pridržavanje štetnika opće prihvaćenih profesionalnih standarda,
- pristanak oštećenog,
- vjerovatnost nastanka štete i u slučaju da izražavanje nije izneseno ili proneseno,
- činjenicu da li izražavanje predstavlja objektivnu i tačnu informaciju o izražavanju drugih lica,
- te da li se odnosi na pitanja iz privatnog života oštećenog ili na pitanja od političkog ili javnog značaja.

Odnos ovog zakona prema drugim zakonima

Član 15.

U odnosu na pitanja koja nisu uređena ovim zakonom, primjenjuju se odgovarajuće odredbe zakona kojim su uređeni obligacioni odnosi, Zakona o parničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br. 42/98 i 3/99) i zakona kojim je uređen izvršni postupak u Federaciji Bosne i Hercegovine.

22. **Zakon o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, "Službeni list RBiH" br. 2/92, 13/93 i 13/94 i "Službene novine FBiH" br. 29/03 i 42/11)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst relevantnih odredaba sačinjen u Ustavnom sudu, kako je objavljivao u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, koji glasi:

Novčana naknada

Član 200.

(1) Za pretrpljene fizičke bolove, za pretrpljene duševne bolove zbog umanjavanja životne aktivnosti, naruženosti, povrede ugleda, časti, slobode ili prava ličnosti, smrti bliskog lica kao i za strah sud će, ako nađe da okolnosti slučaja, a naročito jačina bolova i straha i njihovo trajanje to opravdava, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade materijalne štete kao i u njenom odsustvu.

(2) Prilikom odlučivanja o zahtevu za naknadu nematerijalne štete, kao i o visini njene naknade, sud će voditi računa o značaju povređenog dobra i cilju kome služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom.

VI. Dopustivost i meritum

23. Ustavni sud utvrđuje da apelacija ispunjava uvjete propisane članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, odnosno da je podnesena u roku, da ispunjava i ostale uvjete dopustivosti iz člana 18. stav (3) Pravila Ustavnog suda, te da nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, u smislu odredbe člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda.

24. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, pravo na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije, pravo na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije, pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije te član 17. Evropske konvencije.

25. Imajući u vidu suštinu apelantovih navoda, Ustavni sud će u okolnostima konkretnog predmeta prvo ispitati njegove navode u vezi s navodnom povredom prava iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije.

a) Pravo na slobodu izražavanja

26. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

h) Slobodu izražavanja.

27. Član 10. Evropske konvencije glasi:

1. *Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo obuhvaća slobodu vlastitog mišljenja, primanja i saopćavanja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprečava države da zahtijevaju dozvole za rad radio, televizijskih i kinematografskih preduzeća.*

2. *Pošto ostvarivanje ovih sloboda povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, ono se može podvrgnuti formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom i neophodnim u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, radi sprečavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, zaštite ugleda ili prava drugih, sprečavanja otkrivanja informacija dobivenih u povjerenju, ili radi očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.*

28. Ustavni sud podsjeća da se pravo na slobodu izražavanja iz člana 10. Evropske konvencije ne odnosi samo na "informacije" ili "ideje" koje su primljene pozitivno ili se smatraju neuvredljivim ili prema njima nema stava, već i na one koje vrijeđaju, šokiraju i uznemiravaju (vidi Evropski sud za ljudska prava, u daljnjem tekstu: Evropski sud, *Handzhiyski protiv Bugarske*, presuda od 6. aprila 2021. godine, predstavka broj 10783/14, tačka 58. sa daljnjim referencama, i Ustavni sud, Odluka broj AP-1890/20 od 26. januara 2022. godine, tačka 39). Ta sloboda, ipak, nije apsolutna i može biti ograničena zbog okolnosti i pod uvjetima navedenim u članu 10. stav 2. Evropske konvencije, pod kojima se javna vlast može miješati u uživanje slobode izražavanja. Stoga je ključna uloga i zadatak nezavisnog sudstva da u svakom pojedinačnom slučaju jasno utvrdi granicu između opravdanih i potrebnih, te neopravdanih i nepotrebnih ograničenja, koja neko načelo potvrđuju kao pravilo ili ga negiraju kao puku deklaraciju.

29. Kada se radi o ograničenjima iz člana 10. stav 2. Evropske konvencije, u praksi Evropskog suda, koju slijedi Ustavni sud, primjenjuje se tzv. test neophodnosti koji odgovara na sljedeća pitanja: da li postoji miješanje u pravo na slobodu izražavanja, da li je miješanje propisano zakonom, da li teži ostvarenju legitimnog cilja i, na kraju, da li je miješanje "neophodno u demokratskom društvu" (vidi, između ostalih, Evropski sud, *Medžlis Islamske zajednice Brčko i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, presuda od 27. juna 2017. godine, predstavka broj 17224/11, tačka 67).

30. Iako je suštinsko sporno pitanje da li je apelant objavio sporne izjave ili se radilo o objavi s lažnog Facebook profila, Ustavni sud prihvata da se u konkretnom slučaju radi o miješanju u apelantovo pravo na slobodu izražavanja jer je apelant osporenim odlukama obavezan na naknadu štete zbog izražavanja za koje je utvrđeno da ga je on iznio o tužiteljici. Ustavni sud, također, nema dilemu da je navedeno miješanje "propisano zakonom" jer se zasnivalo na relevantnim odredbama čl. 5. i 6. ZZK i člana 200. Zakona o obligacionim odnosima i da je imalo legitiman cilj – zaštitu ugleda ili prava drugog. Sljedeće pitanje koje Ustavni sud treba ispitati jest da li je to miješanje bilo "neophodno u demokratskom društvu".

31. U odnosu na pitanje da li je miješanje "neophodno u demokratskom društvu", Ustavni sud ukazuje da se apelacijom pokreće pitanje zaštite apelantovog prava na slobodu izražavanja iz člana 10. Evropske konvencije, u vezi sa zaštitom prava tužilaca na ugled iz člana 8. Evropske konvencije. U skladu s navedenim, Ustavni sud će ispitati da li su redovni sudovi osporenim odlukama postigli pravičnu ravnotežu između ta dva prava jednake važnosti (vidi, između ostalih, *op. cit.* presuda *Medžlis*

Islamske zajednice Brčko, tačka 77). Relevantni kriteriji za test proporcionalnosti u takvim slučajevima utvrđeni su u praksi Evropskog suda (vidi, između ostalih, *Milosavljević protiv Srbije* (br.2), presuda od 21. septembra 2021. godine, predstavka broj 47274/19, tačka 57. sa referencama na drugu relevantnu praksu). Ti kriteriji su: doprinos raspravi od javnog interesa, koliko je poznato lice o kojem je riječ i šta je predmet izvještavanja, ponašanje lica o kojem je riječ prije objavljivanja, sadržaj, oblik i posljedice objavljivanja i, gdje je primjenjivo, ozbiljnost sankcije. Pri tome, treba imati u vidu da neki od navedenih kriterija mogu imati veću ili manju relevantnost s obzirom na posebne okolnosti određenog slučaja. Također, ti kriteriji nisu iscrpni, već se u obzir mogu uzeti i drugi relevantni kriteriji, zavisno od situacije.

32. Osim toga, Ustavni sud podsjeća da je Evropski sud u brojnim predmetima smatrao da će nedostatak "relevantnog i dovoljnog" obrazloženja domaćih sudova ili propust da se uzmu u obzir primjenjivi standardi u procjeni spornog miješanja dovesti do povrede člana 10. Evropske konvencije (vidi Evropski sud, *Uj protiv Mađarske*, presuda od 19. jula 2011. godine, predstavka broj 23954/10, tač. 19–26, te predmet *Mariya Alekhina i drugi protiv Rusije*, presuda od 17. jula 2018. godine, predstavka broj 38004/12, tačka 264).

33. U konkretnom slučaju, Ustavni sud najprije zapaža da u obrazloženju osporenih presuda uopće nije naveden sadržaj spornog izražavanja. U obrazloženju prvostepene presude navedeno je da je "u dokaznom postupku tužiteljica izvela dokaz – citirani komentar sa portala Bihać.net iz kojeg jasno proizlazi da je [apelant] sa svog Facebook profila pisao uvredljive i neistinite komentare o tužiteljici, a u vezi sa člankom koji je portal Bihać.net objavio pod nazivom 'Nastavnica biologije dila speed'". Uslijed toga, o navodnom sadržaju spornog izražavanja se može saznati tek uvidom u sadržaj presude Općinskog suda od 9. marta 2018. godine, koja je ukinuta rješenjem Kantonalnog suda od 4. septembra 2019. godine, i to u dijelu u kojem se izlažu tužiteljici navodi o sadržaju spornog izražavanja.

34. Dalje, Ustavni sud zapaža da se Općinski sud u obrazloženju presude, koje je prihvatio i Kantonalni sud, isključivo bavio pitanjem da li su sporni komentari izneseni na apelantovom Facebook profilu ili je, kako je apelant tvrdio, sporni profil bio lažan. Međutim, redovni sudovi su o tom pitanju donijeli odluku primjenom pravila o teretu dokazivanja, a da pri tome Općinski sud apelantu u ponovljenom postupku nije dopustio izvođenje dokaza zbog toga što ih nije predložio na pripremnom ročištu. Pri tome je zanemareno da je prema stanju u spisu pripremno ročište održano u prethodnom stadiju postupka, kada apelant nije znao za stav iz rješenja Kantonalnog suda od 4. septembra 2019. godine kojim je predmet vraćen u stadij glavne rasprave. Prema tome, polazeći od činjenice da pitanje da li je apelant bio vlasnik profila predstavlja zaista važno pitanje od kojeg zavisi postojanje objektivne veze između spornih izjava i apelanta, Ustavni sud smatra da bez obzira na slobodu procjene koju redovni sudovi imaju, u smislu člana 102. stav 2. ZPP-a, takav stav redovnih sudova se ne može smatrati proporcionalnim u kontekstu zaštite apelantovog prava na slobodu izražavanja.

35. Osim toga, Ustavni sud zapaža da se redovni sudovi uopće nisu bavili sadržajem spornog izražavanja. Naime, redovni sudovi su apelantovu odgovornost za klevetu utvrdili samo na osnovu činjenice da je sporno izražavanje objavljeno na apelantovom profilu. U tom pogledu, Ustavni sud zapaža da obrazloženja osporenih odluka uopće ne sadrže analizu relevantnih odredaba iz člana 6. st. 2. i 3. ZZK kojima je propisana odgovornost za klevetu i izuzetaka od te odgovornosti koji su propisani u članu 7. ZZK, kao i drugih odredaba navedenog zakona koji je *lex specialis* u odnosu na druge zakone.

36. Također, Ustavni sud ponavlja da iz prakse Evropskog suda, koju slijedi Ustavni sud, proizlazi cijeli dijapazon faktora koji mogu biti relevantni prilikom odmjerenja prava i interesa

pri odlučivanju o potencijalno suprotstavljenim pravima, pravu na ugled i pravu na slobodu izražavanja (vidi tačku 35. ove odluke). U tom kontekstu, Ustavni sud zapaža da redovni sudovi uopće nisu razmatrali pitanja da li su navodi koji se pripisuju apelantu izneseni kao činjenice ili vrijednosni sud, da li je postojao javni interes za njihovo iznošenje, koliko je tužiteljica bila poznata u vrijeme izražavanja, njezino ponašanje prije objavljivanja i šta je bio predmet navodnih apelantovih tvrdnji. Pored toga, redovni sudovi se nisu bavili ni kontekstom u kojem je sporno izražavanje bilo navedeno, niti su utvrdili sadržaj, oblik i posljedice objavljivanja. U tom smislu, Ustavni sud podsjeća da u svojim odlukama u kojima razmatra navode o povredi prava na slobodu izražavanja, odnosno prava na privatni život kontinuirano ponavlja da je neophodna analiza svih navedenih faktora u okolnostima svakog konkretnog slučaja, što proizlazi iz člana II/2. Ustava BiH, kojim je propisano da se u Bosni i Hercegovini direktno primjenjuju prava i slobode garantirani Evropskom konvencijom i da ti akti imaju prioritet nad svim drugim zakonima.

37. Stoga, imajući u vidu navedenu praksu, kao i uspostavljene relevantne kriterije, Ustavni sud smatra da redovni sudovi u konkretnom slučaju nisu dali "relevantne i dovoljne razloge" na osnovu kojih bi se moglo zaključiti da je miješanje u apelantovo pravo na slobodu izražavanja bilo "neophodno u demokratskom društvu", čime je došlo do kršenja apelantovog prava na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije.

38. U kontekstu navedenog, Ustavni sud smatra da je potrebno, s ciljem zaštite apelantovih ustavnih prava, ukinuti osporenu presudu Kantonalnog suda te predmet vratiti tom sudu kako bi donio novu odluku u skladu s garancijama iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije.

b) Ostali navodi

39. S obzirom na zaključke o povredi prava iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nema potrebe posebno ispitivati navode o povredi prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, prava na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije, prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije te člana 17. Evropske konvencije.

VII. Zaključak

40. Ustavni sud zaključuje da je prekršeno apelantovo pravo na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije kada redovni sudovi u osporenim odlukama nisu dali "relevantne i dovoljne razloge" na osnovu kojih bi se moglo zaključiti da je miješanje u apelantovo pravo na slobodu izražavanja bilo "neophodno u demokratskom društvu".

41. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

42. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **AP-384/21**, rješavajući apelaciju **E. H.**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 94/14 i 47/23), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Mirsad Čeman, dopredsjednik
Helen Keller, dopredsjednica
Seada Palavrić, sutkinja
Angelika Nußberger, sutkinja
Ledi Bianku, sudac

na sjednici održanoj 21. ožujka 2024. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **E. H.**

Utvrđuje se povreda prava na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Kantonalnog suda u Bihaću broj 17 0 Mal 083993 20 Gž 2 od 4. prosinca 2020. godine.

Predmet se vraća Kantonalnom sudu u Bihaću koji je dužan po hitnom postupku donijeti odluku, sukladno članku II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 10. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Bihaću da, sukladno članku 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. E. H. (u daljnjem tekstu: apelant) iz Cazina, kojeg zastupa Šerif Nadarević, odvjetnik iz Cazina, podnio je 3. veljače 2021. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Bihaću (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 17 0 Mal 083993 20 Gž 2 od 4. prosinca 2020. godine i Presude Općinskog suda u Bihaću (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 17 0 Mal 083993 17 Mal 2 od 9. srpnja 2020. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda, Općinskog suda i tužiteljice S. Č. (u daljnjem tekstu: tužiteljica), koju zastupa odvjetnik Almir Smajić, zatraženo je 21. i 22. srpnja 2022. godine da u roku od osam dana od prijema dopisa dostave odgovore na apelaciju.

3. Kantonalni sud je odgovor na apelaciju dostavio 26. srpnja a Općinski sud 10. kolovoza 2022. godine. Tužiteljica u ostavljenom roku nije dostavila odgovor na apelaciju.

4. Apelantu su 29. studenog 2022. godine dostavljeni pristigli odgovori na eventualno izjašnjenje, ali on u ostavljenom roku nije dostavio izjašnjenje.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

Prethodne napomene

6. Presudom Općinskog suda broj 17 0 Mal 083993 17 Mal od 9. ožujka 2018. godine odbijen je kao neutemeljen tužbeni zahtjev kojim je tražila da se apelant obveže da joj na ime naknade nematerijalne štete zbog povrede časti i ugleda isplati iznos od 2.000,00 KM.

7. U obrazloženju presude je navedeno da je predmet tužbenog zahtjeva navodno apelantovo izražavanje u komentarima na vijest na portalu Bihać.net pod naslovom "Nastavnica biologije dilala speed". Naime, tužiteljica je navela da je u komentarima na taj članak apelant naveo: "Pa nije ni čudo kad je ministrica

pijanica i narkomanka. Pa šta ako je majka, pušila je travu i bila pijanica ... prije nego ta narkomanka završila fakultet osam godina je išla na fakultet i jedva ga završila, koji nema veze sa obrazovanjem i koja nema radnog dana staža u školi. To ko da ginekologa zaposliš u mehaničarskoj radnji. A ona je morala znati da je javna osoba i da ljudi kopaju po prošlosti. Možda muž ne zna šta je radila. Ja sam ASDA srcem i dušom, a ne sa Todorom Abdićem kao ona i njezini kokošari. Nek se stide hiljade Šehida i logoraša koji su bili po njihovim kazanim. Eto ja sam iskopao, iskopao sam da je ona lično ministrica Todora Abdića po njegovom prijedlogu najvećeg izdajnika i ubice Bošnjačkog naroda. E ovo što si rekao da puniš budžet to ti vjerujem. Gospoda ministarka ga puni sa 3.000,00 KM od prilike mjesečno, a možda i više. Mora da stipendira djecu demobilisanih boraca kad nije digla platu".

8. Kantonalni sud je Rješenjem broj 17 0 Mal 083993 18 Gž od 4. rujna 2019. godine uvažio tužiteljinu žalbu, ukinuo prvostupanjsku presudu i predmet vratio na ponovno suđenje. Kantonalni sud je obrazložio da je pogrešan zaključak prvostupanjskog suda da je tužiteljica trebala dokazati da su sporni tekstovi objavljeni na apelantovoj Facebook stranici i da je trebala predložiti informatičko vještačenje. Prema tome, Kantonalni sud je zaključio da je apelant, sukladno odredbi članka 123. stavak 1. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP), trebao dokazati da se ne radi o njegovoj Facebook stranici, jer je on tako tvrdio. Stoga, Kantonalni sud je naveo da je potrebno ukinuti osporenu presudu i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje, sukladno članku 227. stavak 1. točka 2. ZPP-a.

Postupak u kojem su donesene osporene odluke

9. U ponovljenom postupku apelantov zastupnik je na glavnoj raspravi od 10. lipnja 2020. godine predložio izvođenje dokaza "Poruka od podrške", koji je, kako je naveo, apelant dobio nakon što je poslije prijema drugostupanjskog rješenja prijavio lažni profil sa svojim imenom. Pri tome je naveo da taj dokaz ranije nije postojao i da ga nije mogao predložiti nakon zaključenja pripremnog ročišta. Osim toga, apelantov zastupnik je predložio apelantovo saslušanje i provođenje informatičkog vještačenja na okolnosti detaljnije navedene u spisu.

10. Općinski sud je na zapisniku s glavne rasprave od 10. lipnja 2020. godine donio rješenje kojim je odbijen prijedlog apelantovog zastupnika da se izvrši informatičko vještačenje jer taj prijedlog nije bio na pripremnom ročištu. Također, doneseno je rješenje kojim je odbijen apelantov prijedlog da se u svojstvu svjedoka sasluša N. S., te su odbijeni svi ostali apelantovi dokazni prijedlozi. Nakon toga je konstatirano da je dokazni postupak okončan.

11. Presudom Općinskog suda broj 17 0 Mal 083993 17 Mal 2 od 9. srpnja 2020. godine apelant je obavezan tužiteljici na ime naknade nematerijalne štete zbog povrede ugleda i časti isplatiti iznos od 2.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom, te joj platiti troškove postupka.

12. Općinski sud je naveo da je u "dokaznom postupku tužiteljica izvela dokaz – citirani komentar sa portala Bihać.net iz kojeg jasno proizlazi da je [apelant] sa svog Facebook profila pisao uvredljive i neistinite komentare o tužiteljici, a u vezi sa člankom koji je portal Bihać.net objavio pod nazivom 'Nastavnica biologije dila speed'". Dalje, Općinski sud je naveo da na te komentare tužiteljica nije odgovorila, ali jeste njezin suprug, što apelant nije osporio. S obzirom na to, Općinski sud je zaključio da su se citirani komentari odnosili na tužiteljicu.

13. Općinski sud je, odlučujući o apelantovim tvrdnjama da to nije njegov profil i da se radi o lažnom profilu, čime je osporavao postojanje pasivne legitimacije, istaknuo da je u takvoj situaciji teret dokazivanja bio na apelantu. Naime, kako je obrazloženo, na spornom apelantovom Facebook profilu ispod njegove slike stoji i adresa na koju mu je sud dostavio tužbu, što apelant nije osporio. Tijekom saslušanja u svojstvu parnične

stranke tužiteljica je izjavila da je apelant odmah nakon zaprimanja tužbe izbrisao sporne članke i da je "jedna poznata i ugledna osoba u javnom životu" tražila od nje da povuče tužbu protiv njega. U tom kontekstu, Općinski sud je naveo da je primjenom pravila o teretu dokazivanja utvrđena apelantova pasivna legitimacija jer on, u smislu članka 123. stavak 1. ZPP-a, nije dokazao da se u konkretnom slučaju ne radi o njegovoj Facebook stranici. Općinski sud je istaknuo da je apelant tijekom postupka na glavnoj raspravi predložio nove dokaze, i to dokaz "Poruka od podrške" (administratora Facebooka) te prijedlog vještačenja iz informatičke struke. U svezi s time, Općinski sud je naveo da je apelant bio upoznat s predmetom tužbe i činjenicama na kojima se temelji tužbeni zahtjev i mogao je najkasnije na pripremnom ročištu predložiti provođenje tih dokaza, kako to propisuje ZPP, što je propustio učiniti. Također je naveo da apelant nije, u smislu članka 102. ZPP-a, dokazao, odnosno učinio vjerovatnim da predložene dokaze nije bio u mogućnosti iznijeti odnosno predložiti na pripremnom ročištu. Osim toga, kako je obrazloženo, iz dokaza "Poruka od podrške" ne može se zaključiti kojeg datuma je apelant prijavio lažni profil, kada je dobio odgovor o svojoj prijavi, odnosno nije konstatiran datum, već je samo označeno vrijeme. Prema tome, Općinski sud je istaknuo da je apelant mogao prijaviti lažni profil bilo kada, odnosno nakon što je primio tužbu, nakon okončanja pripremnog ročišta, pa čak i nakon donošenja drugostupanjske presude.

14. Presudom Kantonalnog suda broj 17 0 Mal 083993 20 Gž 2 od 4. prosinca 2020. godine djelomično je uvažena apelantova žalba i prvostupanjska presuda je preinačena tako što je apelant obavezan tužiteljici na ime naknade nematerijalne štete isplatiti iznos od 1.500,00 KM, dok je preko dosuđenog iznosa tužbeni zahtjev odbijen. U preostalom dijelu odbijena je apelantova žalba i potvrđena je prvostupanjska presuda. Kantonalni sud je u obrazloženju naveo da je prvostupanjski sud pravilno cijenio apelantov prigovor nepostojanja pasivne legitimacije, kao i da je pravilno odbio apelantov prijedlog za izvođenje dokaza čitanjem akta pod nazivom "Poruka od podrške" te prijedlog za vještačenje. Također je zaključio da apelantova žalba nije utemeljena u dijelu u kojem je prvostupanjski sud usvojio tužiteljin zahtjev.

15. Kantonalni sud je također naveo da je prvostupanjski sud pogrešno primijenio materijalno pravo prilikom određivanja visine pravične novčane naknade nematerijalne štete zbog povrede tužiteljinog ugleda i časti. U tom pogledu, ukazano je da bi, s obzirom na sadržaj i posljedice izražavanja i ustaljenu praksu sudova, tužiteljici trebalo odrediti iznos od 1.500,00 KM koji bi predstavljao pravičnu novčanu naknadu u smislu odredaba Zakona o zaštiti od klevete (u daljnjem tekstu: ZZK).

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

16. Apelant smatra da mu je osporenim presudama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, pravo na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije, pravo na nediskriminaciju iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije, pravo na djelotvoran pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije te članak 17. Europske konvencije.

17. U smislu tih navoda, apelant smatra da, sukladno odredbama ZPP-a, preslika internetske stranice koju je dostavila tužena nije mogla biti dokazno sredstvo. Također, apelant ističe da je kao dokaz naveo presliku internetske stranice na kojoj se navedeni komentari nisu nalazili pa je pitanje jesu li oni uopće postojali, o čemu redovni sudovi nisu dali bilo kakvo

obrazloženje. Dalje je navedeno da je tijekom postupka ukazivao da u spornim komentarima tužiteljica niti jednom riječju nije identificirana odnosno spomenuta, te da je ona na temelju subjektivnog mišljenja i doživljaja smatrala da se ti navodni komentari odnose na nju. Međutim, redovni sudovi ni o tim okolnostima nisu dali bilo kakve razloge, već po automatizmu prihvaćaju da su ti komentari nastali i da se odnose na tužiteljicu. Apelant navodi i to da je na njega stavljen pretjeran teret dokazivanja toga da je bilo riječi o lažnom profilu, posebno u situaciji velikog broja lažnih Facebook profila. U svezi s time, tvrdi da je predložio dokaz da sporni Facebook profil ne pripada njemu i da je taj profil prije glavne rasprave uklonjen, nakon što ga je apelant prijavio po dobivanju drugostupanjskog rješenja, zbog čega smatra da je sud trebao usvojiti njegov dokazni prijedlog. Osim toga, apelant navodi da sudovi nisu napravili razliku u tome radi li se u konkretnom slučaju o zahtjevu za naknadu štete zbog učinjene klevete, sukladno odredbama ZZK, ili je riječ o naknadi štete zbog povrede ugleda i časti, sukladno odredbi članka 200. Zakona o obligacijskim odnosima. Osim navedenog, apelant smatra da osporena odluka ne sadrži obrazloženje o visini štete, odnosno razloge zbog kojih je sud došao do iznosa od 1.500,00 KM. S obzirom na navedeno, apelant smatra da obrazloženje osporenih odluka nije jasno, precizno, argumentirano, te da se ne može izvesti zaključak o dokazanosti odlučnih činjenica za odluku o tužbenom zahtjevu, pri čemu drugostupanjski sud uopće nije razmatrao navode sukladno svim propisima koji reguliraju naknadu štete zbog povrede ugleda i časti.

b) Odgovor na apelaciju

18. Kantonalni sud je naveo da osporenom odlukom tog suda nisu povrijeđena prava na koja se apelant pozvao jer je taj sud uz pravilnu primjenu materijalnog prava izveo pravilan zaključak da je tužbeni zahtjev djelomično utemeljen i da je apelant tužiteljici dužan nadoknaditi štetu u određenom iznosu.

19. Općinski sud je naveo da je prvostupanjska presuda pravilna i zakonita i da ne postoje povrede prava na koje se apelant pozvao.

V. Relevantni propisi

20. **Zakon o parničnom postupku** ("Službene novine FBiH" br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu, koji glasi:

Članak 2. stavak (3)

(3) Sud u postupku primjenjuje materijalno pravo po vlastitoj ocjeni i nije vezan za navode stranaka glede materijalnog prava.

Članak 8.

Koje će činjenice uzeti kao dokazane odlučuje sud na temelju slobodne ocjene dokaza. Sud će savjesno i pozorno ocijeniti svaki dokaz posebno i sve dokaze zajedno.

Članak 102. stavak (2)

(2) Stranke mogu tijekom glavne rasprave iznositi nove činjenice i predlagati nove dokaze samo ako učine vjerojatnim da ih bez svoje krivnje nisu bili u mogućnosti iznijeti odnosno predložiti na pripremnom ročištu.

Članak 123.

(1) Svaka stranka dužna je dokazati činjenice na kojima temelji svoj zahtjev.

(2) Sud će slobodnom ocjenom dokaza ustanoviti činjenice na temelju kojih će donijeti odluku.

Članak 227. stavak (1) točka 2)

(1) Drugostupanjski sud će u sjednici vijeća ili na temelju održane rasprave rješenjem ukinuti prvostupanjsku presudu i predmet vratiti istom prvostupanjskom sudu radi održavanja nove

glavne rasprave ako utvrdi da postoji jedan od sljedećih razloga iznesenih u žalbi:

2) ako kojoj stranci nezakonitim postupanjem, a posebice propuštanjem dostave nije data mogućnost da raspravlja pred sudom, a to je postupanje bilo od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne presude;

21. **Zakon o zaštiti od klevete Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine FBiH" br. 59/02, 19/03 i 73/05) u relevantnom dijelu glasi:

Tumačenje

Članak 3.

Ovaj zakon se tumači na takav način da se primjenom njegovih odredbi u najvećoj mjeri osigurava načelo slobode izražavanja.

Značenje naziva koji se koriste u zakonu

Članak 4. točka d)

Nazivi koji se koriste u ovom zakonu imaju slijedeća značenja:

d) kleveta - nanošenje štete ugledu fizičke ili pravne osobe iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistinitih činjenica identificiranjem te fizičke ili pravne osobe trećoj osobi.

Odgovornost za klevetu

Članak 6. st. (1) do (4)

(1) Svaka osoba koja prouzrokuje štetu ugledu fizičke ili pravne osobe iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistinite činjenice, identificirajući tu pravnu odnosno fizičku osobu trećoj osobi, odgovorna je za klevetu.

(2) Za klevetu iznesenu u sredstvima javnog priopćavanja odgovorni su autor, odgovorni urednik, izdavač, kao i osoba koja je na drugi način vršila nadzor nad sadržajem tog izražavanja.

(3) Osoba iz stavaka 1. i 2. ovog članka (u daljnjem tekstu: štetnik) odgovorna je za štetu ako je namjerno ili iz nepažnje iznijela ili pronijela izražavanje neistinite činjenice.

(4) Kada se izražavanje neistinite činjenice odnosi na pitanja od političkog ili javnog interesa, štetnik je odgovoran za štetu izazvanu iznošenjem ili pronošenjem tog izražavanja ako je znao da je izražavanje neistinito ili je svojom neoprežnošću zanemario neistinitost izražavanja.

Izuzeci od odgovornosti

Članak 7.

(1) Ne postoji odgovornost za klevetu:

a) ako je izražavanjem izneseno mišljenje ili ako je to izražavanje u suštini istinito, a netočno samo u nebitnim elementima;

b) ako je štetnik zakonski obavezan da iznosi ili pronosi izražavanja ili je iznosio odnosno pronosio izražavanje tijekom zakonodavnog, sudskog ili upravnog postupka;

(c) ako je iznošenje odnosno pronošenje izražavanja bilo razumno.

(2) Prilikom donošenja odluke iz razloga predviđenih točkom c) stavka 1. ovog članka sud uzima u obzir sve okolnosti slučaja, a posebno:

- način, oblik i vrijeme iznošenja ili pronošenja izražavanja,
- prirodu i stupanj prouzrokovane štete,
- dobronamjernost i pridržavanje štetnika opće prihvaćenih profesionalnih standarda,
- pristanak oštećenog,
- vjerojatnost nastanka štete i u slučaju da izražavanje nije izneseno ili proneseno,
- činjenicu da li izražavanje predstavlja objektivnu i točnu informaciju o izražavanju drugih osoba,
- te da li se odnosi na pitanja iz privatnog života oštećenog ili na pitanja od političkog ili javnog značaja.

*Odnos ovog zakona prema drugim zakonima**Članak 15.*

U odnosu na pitanja koja nisu uređena ovim zakonom, primjenjuju se odgovarajuće odredbe zakona kojim su uređeni obligacioni odnosi, Zakona o parničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br. 42/98 i 3/99) i zakona kojim je uređen izvršni postupak u Federaciji Bosne i Hercegovine.

22. Zakon o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, "Službeni list RBiH" br. 2/92, 13/93 i 13/94 i "Službene novine FBiH" br. 29/03 i 42/11)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst relevantnih odredaba sačinjen u Ustavnom sudu, kako je objavljivao u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, koji glasi:

*Novčana naknada**Član 200.*

(1) Za pretrpljene fizičke bolove, za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti, naruženosti, povrede ugleda, časti, slobode ili prava ličnosti, smrti bliskog lica kao i za strah sud će, ako nađe da okolnosti slučaja, a naročito jačina bolova i straha i njihovo trajanje to opravdava, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade materijalne štete kao i u njenom odsustvu.

(2) Prilikom odlučivanja o zahtevu za naknadu nematerijalne štete, kao i o visini njene naknade, sud će voditi računa o značaju povređenog dobra i cilju kome služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom.

VI. Dopustivost i meritum

23. Ustavni sud utvrđuje da apelacija ispunjava uvjete propisane člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, odnosno da je podnesena u roku, da ispunjava i ostale uvjete dopustivosti iz članka 18. stavak (3) Pravila Ustavnog suda, te da nije očigledno (*prima facie*) neutemeljena, u smislu odredbe članka 18. stavak (4) Pravila Ustavnog suda.

24. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, pravo na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije, pravo na nediskriminaciju iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije, pravo na djelotvoran pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije te članak 17. Europske konvencije.

25. Imajući u vidu suštinu apelantovih navoda, Ustavni sud će u okolnostima konkretnog predmeta prvo ispitati njegove navode u svezi s navodnom povredom prava iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije.

a) Pravo na slobodu izražavanja

26. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

h) Slobodu izražavanja.

27. Članak 10. Europske konvencije glasi:

1. Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo obuhvaća slobodu vlastitog mišljenja, primanja i priopćavanja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj članak ne sprječava države da zahtijevaju dozvole za rad radio, televizijskih i kinematografskih poduzeća.

2. Pošto ostvarivanje ovih sloboda povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, ono se može podvrgnuti formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom i neophodnim u demokratskom društvu u interesu nacionalne

sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, radi sprječavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, zaštite ugleda ili prava drugih, sprječavanja otkrivanja informacija dobivenih u povjerenju, ili radi očuvanja autoriteta i nepristranosti sudstva.

28. Ustavni sud podsjeća da se pravo na slobodu izražavanja iz članka 10. Europske konvencije ne odnosi samo na "informacije" ili "ideje" koje su primljene pozitivno ili se smatraju neuvredljivim ili prema njima nema stava, već i na one koje vrijeđaju, šokiraju i uznemiravaju (vidi Europski sud za ljudska prava, u daljnjem tekstu: Europski sud, *Handzhiyski protiv Bugarske*, presuda od 6. travnja 2021. godine, predstavka broj 10783/14, točka 58. sa daljnjim referencama, i Ustavni sud, Odluka broj AP-1890/20 od 26. siječnja 2022. godine, točka 39.). Ta sloboda, ipak, nije apsolutna i može biti ograničena zbog okolnosti i pod uvjetima navedenim u članku 10. stavak 2. Europske konvencije, pod kojima se javna vlast može miješati u uživanje slobode izražavanja. Stoga je ključna uloga i zadatak neovisnog sudstva da u svakom pojedinačnom slučaju jasno utvrdi granicu između opravdanih i potrebnih, te neopravdanih i nepotrebnih ograničenja, koja neko načelo potvrđuju kao pravilo ili ga negiraju kao puku deklaraciju.

29. Kada se radi o ograničenjima iz članka 10. stavak 2. Europske konvencije, u praksi Europskog suda, koju slijedi Ustavni sud, primjenjuje se tzv. test nužnosti koji odgovara na sljedeća pitanja: postoji li miješanje u pravo na slobodu izražavanja, je li miješanje propisano zakonom, teži li ostvarenju legitimnog cilja i, na kraju, je li miješanje "nužno u demokratskom društvu" (vidi, između ostalih, Europski sud, *Medžlis Islamske zajednice Brčko i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, presuda od 27. lipnja 2017. godine, predstavka broj 17224/11, točka 67.).

30. Iako je suštinsko sporno pitanje je li apelant objavio sporne izjave ili se radilo o objavi s lažnog Facebook profila, Ustavni sud prihvata da se u konkretnom slučaju radi o miješanju u apelantovo pravo na slobodu izražavanja jer je apelant osporenim odlukama obavezan na naknadu štete zbog izražavanja za koje je utvrđeno da ga je on iznio o tužiteljici. Ustavni sud, također, nema dilemu da je navedeno miješanje "propisano zakonom" jer se temeljilo na relevantnim odredbama čl. 5. i 6. ZZK i članka 200. Zakona o obligacijskim odnosima i da je imalo legitiman cilj – zaštitu ugleda ili prava drugog. Sljedeće pitanje koje Ustavni sud treba ispitati jest je li to miješanje bilo "nužno u demokratskom društvu".

31. U odnosu na pitanje je li miješanje "nužno u demokratskom društvu", Ustavni sud ukazuje da se apelacijom pokreće pitanje zaštite apelantovog prava na slobodu izražavanja iz članka 10. Europske konvencije, u svezi sa zaštitom prava tužitelja na ugled iz članka 8. Europske konvencije. Sukladno navedenom, Ustavni sud će ispitati jesu li redovni sudovi osporenim odlukama postigli pravičnu ravnotežu između ta dva prava jednake važnosti (vidi, između ostalih, *op. cit.* presuda *Medžlis Islamske zajednice Brčko*, točka 77.). Relevantni kriteriji za test proporcionalnosti u takvim slučajevima utvrđeni su u praksi Europskog suda (vidi, između ostalih, *Milosavljević protiv Srbije (br.2)*, presuda od 21. rujna 2021. godine, predstavka broj 47274/19, točka 57. sa referencama na drugu relevantnu praksu). Ti kriteriji su: doprinos raspravi o javnog interesa, koliko je poznata osoba o kojoj je riječ i šta je predmet izvješćivanja, ponašanje osobe o kojoj je riječ prije objave, sadržaj, oblik i posljedice objave i, gdje je primjenjivo, ozbiljnost sankcije. Pri tome, treba imati u vidu da neki od navedenih kriterija mogu imati veću ili manju relevantnost s obzirom na posebne okolnosti određenog slučaja. Također, ti kriteriji nisu iscrpni, već se u obzir mogu uzeti i drugi relevantni kriteriji, ovisno o situaciji.

32. Osim toga, Ustavni sud podsjeća da je Europski sud u brojnim predmetima smatrao da će nedostatak "relevantnog i dovoljnog" obrazloženja domaćih sudova ili propust da se uzmu u

obzir primjenjivi standardi u procjeni spornog miješanja dovesti do povrede članka 10. Europske konvencije (vidi Europski sud, *Uj protiv Mađarske*, presuda od 19. srpnja 2011. godine, predstavka broj 23954/10, toč. 19–26., te predmet *Mariya Alekhina i drugi protiv Rusije*, presuda od 17. srpnja 2018. godine, predstavka broj 38004/12, točka 264.).

33. U konkretnom slučaju, Ustavni sud najprije zapaža da u obrazloženju osporenih presuda uopće nije naveden sadržaj spornog izražavanja. U obrazloženju prvostupajnske presude navedeno je da je "u dokaznom postupku tužiteljica izvela dokaz – citirani komentar sa portala Bihać.net iz kojeg jasno proizlazi da je [apelant] sa svog Facebook profila pisao uvredljive i neistinite komentare o tužiteljici, a u vezi sa člankom koji je portal Bihać.net objavio pod nazivom 'Nastavnica biologije dila speed'". Usljed toga, o navodnom sadržaju spornog izražavanja se može saznati tek uvidom u sadržaj presude Općinskog suda od 9. ožujka 2018. godine, koja je ukinuta rješenjem Kantonalnog suda od 4. rujna 2019. godine, i to u dijelu u kojem se izlažu tužiteljčini navodi o sadržaju spornog izražavanja.

34. Dalje, Ustavni sud zapaža da se Općinski sud u obrazloženju presude, koje je prihvatio i Kantonalni sud, isključivo bavio pitanjem jesu li sporni komentari izneseni na apelantom Facebook profilu ili je, kako je apelant tvrdio, sporni profil bio lažan. Međutim, redovni sudovi su o tom pitanju donijeli odluku primjenom pravila o teretu dokazivanja, a da pri tome Općinski sud apelantu u ponovljenom postupku nije dopustio izvođenje dokaza zbog toga što ih nije predložio na pripremnom ročištu. Pri tome je zanemareno da je prema stanju u spisu pripremnog ročište održano u prethodnom stadiju postupka, kada apelant nije znao za stav iz rješenja Kantonalnog suda od 4. rujna 2019. godine kojim je predmet vraćen u stadij glavne rasprave. Prema tome, polazeći od činjenice da pitanje je li apelant bio vlasnik profila predstavlja zaista važno pitanje o kojem ovisi postojanje objektivne veze između spornih izjava i apelanta, Ustavni sud smatra da bez obzira na slobodu procjene koju redovni sudovi imaju, u smislu članka 102. stavak 2. ZPP-a, takav stav redovnih sudova se ne može smatrati proporcionalnim u kontekstu zaštite apelantovog prava na slobodu izražavanja.

35. Osim toga, Ustavni sud zapaža da se redovni sudovi uopće nisu bavili sadržajem spornog izražavanja. Naime, redovni sudovi su apelantovu odgovornost za klevetu utvrdili samo na temelju činjenice da je sporno izražavanje objavljeno na apelantovom profilu. U tom pogledu, Ustavni sud zapaža da obrazloženja osporenih odluka uopće ne sadrže analizu relevantnih odredaba iz članka 6. st. 2. i 3. ZZK kojima je propisana odgovornost za klevetu i iznimaka od te odgovornosti koje su propisane u članku 7. ZZK, kao i drugih odredaba navedenog zakona koji je *lex specialis* u odnosu na druge zakone.

36. Također, Ustavni sud ponavlja da iz prakse Europskog suda, koju slijedi Ustavni sud, proizlazi cijeli dijapazon čimbenika koji mogu biti relevantni prilikom odmjerenja prava i interesa pri odlučivanju o potencijalno suprotstavljenim pravima, pravu na ugled i pravu na slobodu izražavanja (vidi točku 35. ove odluke). U tom kontekstu, Ustavni sud zapaža da redovni sudovi uopće nisu razmatrali pitanja jesu li navodi koji se pripisuju apelantu izneseni kao činjenice ili vrijednosni sud, je li postojao javni interes za njihovo iznošenje, koliko je tužiteljica bila poznata u vrijeme izražavanja, njezino ponašanje prije objave i što je bio predmet navodnih apelantovih tvrdnji. Pored toga, redovni sudovi se nisu bavili ni kontekstom u kojem je sporno izražavanje bilo navedeno, niti su utvrdili sadržaj, oblik i posljedice objave. U tom smislu, Ustavni sud podsjeća da u svojim odlukama u kojima razmatra navode o povredi prava na slobodu izražavanja, odnosno prava na privatni život kontinuirano ponavlja da je nužna analiza svih navedenih čimbenika u okolnostima svakog konkretnog slučaja, što proizlazi iz članka II/2. Ustava BiH, kojim je propisano da se u Bosni i Hercegovini izravno primjenjuju prava i

slobode garantirani Europskom konvencijom i da ti akti imaju prioritet nad svim drugim zakonima.

37. Stoga, imajući u vidu navedenu praksu, kao i uspostavljene relevantne kriterije, Ustavni sud smatra da redovni sudovi u konkretnom slučaju nisu dali "relevantne i dovoljne razloge" na temelju kojih bi se moglo zaključiti da je miješanje u apelantovo pravo na slobodu izražavanja bilo "nužno u demokratskom društvu", čime je došlo do kršenja apelantovog prava na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije.

38. U kontekstu navedenog, Ustavni sud smatra da je potrebno, s ciljem zaštite apelantovih ustavnih prava, ukinuti osporenu presudu Kantonalnog suda te predmet vratiti tom sudu kako bi donio novu odluku sukladno garancijama iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije.

b) Ostali navodi

39. S obzirom na zaključke o povredi prava iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije, Ustavni sud smatra da nema potrebe posebno ispitivati navode o povredi prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, prava na nediskriminaciju iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije, prava na djelotvoran pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije te članka 17. Europske konvencije.

VII. Zaključak

40. Ustavni sud zaključuje da je prekršeno apelantovo pravo na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije kada redovni sudovi u osporenim odlukama nisu dali "relevantne i dovoljne razloge" na temelju kojih bi se moglo zaključiti da je miješanje u apelantovo pravo na slobodu izražavanja bilo "nužno u demokratskom društvu".

41. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

42. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, v. r.

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

299

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **АП-12/22**, рјешавајући апелацију **Даније Тубин-Радуловић**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 94/14 и 47/23), у саставу:

Валерија Ѓалић, предсједница
Мирсад Ћеман, потпредсједник
Helen Keller, потпредсједница
Сеада Палаврић, судија
Angelika Nußberger, судија
Леди Бианку, судија

na sjednici održanoj 21. marta 2024. godine donio je

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација **Данице Тубин-Радуловић** поднесена против Пресуде Врховног суда Републике Српске број 77 0 П 069748 20 Рев од 8. октобра 2021. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Даница Тубин-Радуловић (у даљњем тексту: апеланткиња) из Козарске Дубице, коју заступа Заједничка адвокатска канцеларија Миодраг Деретић и Драшко Зеџ из Приједора, поднјела је 31. децембра 2021. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Републике Српске број 77 0 П 069748 20 Рев од 8. октобра 2021. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Врховног суда, Окружног суда у Приједору (у даљњем тексту: Окружни суд), Основног суда у Приједору (у даљњем тексту: Основни суд) и туженог Д. Р. (у даљњем тексту: тужени) затражено је да доставе одговоре на апелацију.

3. Позвани су доставили одговоре на апелацију, који су достављени апеланткињи на евентуално изјашњење. Апеланткиња у остављеном року није доставила изјашњење.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произлазе из апеланткињиних навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

Уводне напомене

5. Р. Р. (у даљњем тексту: отац туженог) је сачинио тестамент 5. јуна 2012. године у адвокатској канцеларији адвоката С. Б. којим је за насљедника на имовини одредио своју сестру, то јест апеланткињу. Истовремено, отац туженог је тестаментом искључио туженог из наслијеђа, а као разлог је наведено да се тужени "тешко морално огријешо о њега, није га обилазио, није звао телефоном посљедњих 21 годину, истјерао га је из дворишта куће у Бањалуци гдје тужени живи, није желио контактирати с њим јер му је рекао да му он није отац и да он има свог 'тајка' мислећи на очуха".

6. Отац туженог је преминуо 21. фебруара 2013. године. У оставинском поступку који се водио након његове смрти Основни суд је донио Рјешење број 77 0 О 047567 13 О од 16. маја 2015. године којим је апеланткиња упућена на парнични поступак ради утврђења основаности искључења туженог из наслијеђа и утврђења да је тужени недостојан за насљеђивање заоставштине свога оца.

Оспорени поступак

7. Пресудом Основног суда број 77 0 П 069748 15 П од 15. јуна 2018. године одбијен је апеланткињин тужбени захтјев којим је тражила да се утврди основаност искључења туженог као нужног насљедника иза његовог оца, као и да се утврди да је тужени као нужни насљедник недостојан за насљеђивање. У образложењу, Основни суд је навео да је на основу изведених доказа утврђено да је брак између оца и мајке туженог разведен 10. априла 1991. године, те да је тужени повјерен на чување и васпитавање мајци, док је отац обавезан да доприноси за његово издржавање. Даље је утврђено да тужени, након што је 1995. године са мајком одселио у Бањалуку, није посјеђивао оца у Козарској Дубици. Основни суд је навео да искључење из насљедства из разлога предвиђених одредбама чл. 47 и 48 Закона о насљеђивању (у даљњем тексту: ЗОН) има карактер грађанскоправне санкције због скривљеног понашања насљедника које би требало да достигне степен тежег занемаривања било законске, било моралне обавезе према оставиоцу. При томе је истакнуто да

су разлози за искључење таксативно наведени у ЗОН-у. Основни суд је указао да понашање туженог приликом очеве посјете и догађаја у дворишту куће, посматрано изоловано, свакако представља повреду моралне обавезе.

8. Међутим, Основни суд је истакао да се приликом оцјене овог и других разлога за искључење туженог из наслијеђа мора узети у обзир субјективни однос туженог према властитим поступцима с циљем сагледавања природе односа између туженог и оца. У вези с тим је указано да је на основу исказа апеланткиње, туженог и саслушаних свједока утврђено да туженог за период живота с оцем прије развода његових родитеља везују тешко поремећени односи, свађе и физички сукоби његових родитеља. У односу на каснији период, како је утврђено, константно је било очево приговарање туженом због бриге коју је пружао полубрату који је имао здравствене проблеме, а којег је мајка туженог родила у другом браку. Осим тога, тај период је, како је наведено, обиљежило и очево вријећање очуха туженог с којим је тужени имао однос пун разумијевања и пажње. Такође је утврђено да отац није доприносио издржавању туженог нити да се на било који начин бринуо о њему. Да су њихови односи били оптерећени неразумијевањем, како је суд навео, произлази из писма које је тужени прочитао на очевој сахрани у којем је указао на недостатак очинске љубави и пажње у дјетињству, што је тужени све вријеме искрено желио. Наведене чињенице, како је суд истакао, апеланткиња није довела у питање. Основни суд је такође истакао да је утврђено да су тужени и отац ипак контактирали.

9. Према оцјени суда, понашање туженог из догађаја које је његов отац навео као разлог за искључење из наслијеђа, посматрано у цјелини њихових односа, не може се сматрати тежим огрешењем о моралну обавезу која би оправдала грађанскоправну санкцију искључења туженог из наслијеђа. Образложено је такође да осим термина "отјерао", који је употребљен у тестаменту, суд на основу изведених доказа није могао да утврди на који начин се тужени тешко морално огријешо у односу на оца. Суд је навео и да апеланткиња није доказала да је отац туженог био у стању потребе за издржавањем или да му је требала нужна помоћ и њега док је био болестан а да тужени те обавезе није извршавао. При томе је наведено да тужени није ни знао да му је отац болестан јер му он то никада није рекао. Стога је, према оцјени суда, искључен разлог из члана 149 став 1 тачка г) ЗОН-а који треба да буде испуњен за утврђење недостојности на наслијеђе, а подразумијева теже огрешење о обавезу издржавања као и неукazujeвање нужне помоћи оставиоцу. Основни суд је навео да у односу на остале разлоге за недостојност на насљеђивање из члана 149 ЗОН-а апеланткиња није ни наводила чињенице које би представљале разлог за недостојност на насљеђивање.

10. Пресудом Окружног суда број 77 0 П 069748 18 Гж од 5. децембра 2019. године апеланткињина жалба је одбијена и првостепена пресуда је потврђена. У образложењу, Окружни суд је навео да из релевантних одредби ЗОН-а произлази да разлог за искључење из насљедства и недостојности за насљеђивање мора да буде поуздано утврђен. У вези с тим је указано да је првостепени суд, брижљивом и савјесном оцјеном доказа у смислу члана 8 Закона о парничном поступку (у даљњем тексту: ЗПП), правилно утврдио да се однос туженог према оцу, који није био присан и срдчан, већ уздржан и хладан, не може третирати као теже кршење моралних обавеза. Правилна је оцјена, како је суд истакао, да је однос туженог према оцу био условљен успоменама из дјетињства када је тужени био лишен родитељске љубави и пажње, што нарочито произлази из писма које је тужени прочитао на очевој сахрани.

11. Пресудом Врховног суда број 77 0 П 069748 20 Рев од 8. октобра 2021. године апеланткињина ревизија је одбијена. У образложењу, Врховни суд је навео да апеланткиња није доказала да су испуњени услови из одредби чл. 47 и 149 ЗОН-а који су неопходни за утврђење основаности искључења нужног наслєдника из наслијеђа и проглашења недостојним на наслијеђе. Врховни суд је образложио да је било неопходно доказати да се ради о тако грубој непажњи и понашању наслєдника према оставиоцу да му доводи у питање достојанствен живот или живот уопште, као и живот његових најближих. Према оцјени Врховног суда, апеланткиња није доказала да се тужени тако понашао према свом оцу, па сходно одредбама чл. 7 и 123 ЗПП-а није доказала основаност тужбеног захтјева. Даље је наведено да је апеланткиња приговарала да нижестепени судови нису у довољној мјери цијенили да је отац туженог субјективно доживљавао поступке туженог као изузетно тешке и да се они могу изједначити са условима прописаним чл. 47 и 149 ЗОН-а. У вези с тим, суд је образложио да је за правилну одлуку о постављеном тужбеном захтјеву важно да постоје објективне чињенице које се могу идентификовати с условима које прописују релевантне законске одредбе, без обзира на то како их је отац туженог доживљавао.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

12. Апеланткиња се позива на повреду права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) и права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. У вези с тим, апеланткиња наводи да је правни основ за тужбени захтјев заснивала на одредби члана 47 ЗОН-а, односно институту искључења нужног наслєдника из наслијеђа, а не на институту недостојности на наслијеђе из члана 149 ЗОН-а. Сматра да је произвољан закључак да је морала да докаже да је тужени према оцу показао тако грубу непажњу и понашање да му је довео у питање достојанствен живот или пак живот уопште, као и живот његових најближих, јер то не произлази из члана 47 ЗОН-а. Даље наводи да је тужени теже повриједио моралну обавезу јер се грубо и увредљиво односио према оцу, што је он несумњиво изразио у тестаменту. Затим истиче да је доказала да се тужени према свом оцу односио управо онако како је то наведено у тестаменту, односно да је доказала да су објективно постојале чињенице које се могу идентификовати с условима прописаним чланом 47 ЗОН-а. За апеланткињу је неприхватљива констатација суда да понашање туженог не може да се третира као кршење моралних обавеза према оцу јер је то понашање условљено успоменама из дјетињства када је био лишен родитељске љубави и пажње. Понашање туженог према оцу је узрочно-последично повезано јер се ради о имовини којом отац као оставилац може располагати по својој вољи и коју тужени као нужни наслєдник мора заслужити испуњењем моралних обавеза према оцу.

б) Одговори на апелацију

13. Врховни суд указује да апеланткињим наводима није доведена у питање законитост одлуке тог суда, те да сходно томе нису повријеђена права на која се позвала.

14. Окружни суд наводи да нису повријеђена апеланткињина права. Указује да су апеланткињини наводи били предмет одлучивања, па је стога непотребно понављати образложења из судских одлука. Предлаже да Уставни суд апелацију одбије као неосновану.

15. Основни суд у цијелости остаје код чињеничних и правних навода датих у првостепеној пресуди. Сматра да су

апеланткињини наводи неосновани, те предлаже да Уставни суд апелацију одбије као неосновану.

16. Тужени наводи да су правилне и законите одлуке редовних судова и да није дошло до повреде апеланткињиних уставних права.

V. Релевантни прописи

17. **Закон о насљеђивању** ("Службени гласник Републике Српске" бр. 1/09, 55/09 – исправка, 91/16 и 82/19). У конкретном случају примјењује се неслужбени пречишћени текст Закона о насљеђивању ("Службени гласник Републике Српске" бр. 1/09, 55/09 – исправка и 91/16) сачињен у Уставном суду БиХ, који је важио у вријеме доношења оспорених одлука, а који у релевантном дијелу гласи:

Члан 47.

Искључење нужних наслєдника

(1) *Завјешталац може искључити из насљеђа наслєдника који има право на нужни дио ако се повредом неке законске или моралне обавезе теже огријешио према оставиоцу (ако се увредљиво или грубо односио према завјештаоцу, ако је умишљајно учинио кривично дјело према завјештаоцу, његовом дјетету, усвојенику, супружнику или родитељу, ако се одао нераду и непоштену животу).*

(2) *Искључење из насљеђа може бити потпуно или дјелимично.*

Члан 48.

Услови за пуноважност искључења

(1) *Завјешталац који жели да искључи наслєдника мора то да изрази у тестаменту на несумњив начин, а корисно је да наведе и основ за искључење.*

(2) *Основ за искључење мора постојати у вријеме састављања тестаментна.*

(3) *У случају спора о основаности искључења дужност доказивања да је искључење основано је на ономе ко се на искључење позива.*

Члан 149.

Недостојност за насљеђивање

Недостојан је да наслиједи, на основу закона али и на основу тестаментна, као и да добије ма шта на основу тестаментна:

а) *ко је с умишљајем лишио или покушао да лиши оставиоца живота,*

б) *ако је принудом или пријетњом натјерао или преваром навео оставиоца да сачини или опозове тестамент или неку одредбу тестаментна или га је спријечио да то учини,*

в) *ко је уништио или сакрио тестамент оставиоцев у намјери да спријечи остварење посљедње воље оставиоцеве, као и онај ко је фалсификовао тестамент оставиоцев,*

г) *ко се теже огријешио о обавезу издржавања према оставиоцу према коме је имао законску обавезу издржавања, као и онај ко није хтио указати оставиоцу нужну помоћ и*

д) *онај који је умишљајно довео оставиоца у стање сталне неспособности за сачињавање тестаментна.*

VI. Допустивост и меритум

18. Уставни суд утврђује да апелација испуњава услове прописане чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине и чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, као и да је поднесена у року, да испуњава и остале услове допустивости из члана 18 став (3) Правила Уставног суда, те да није очигледно (*prima facie*) неоснована у смислу одредбе члана 18 став (4) Правила Уставног суда.

19. Апеланткиња сматра да јој је повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције и право на имовину из

члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

20. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

21. Члан 6 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом.

22. Уставни суд запажа да се апеланткињини приговори у суштини односе на тврдње о произвољно утврђеном чињеничном стању и произвољној примјени права. У вези с тим, Уставни суд указује да је, према пракси Европског суда, првенствено на домаћим органима, нарочито судовима, да рјешавају проблеме тумачења домаћих закона. Европски суд не треба да поступа као суд "четврте инстанце", те стога неће, према члану 6 став 1 Европске конвенције, доводити у питање оцјену домаћих судова, осим ако се њихова утврђења могу сматрати произвољним или очигледно неразумним (види Европски суд, *Аићерић против Босне и Херцеговине*, одлука од 17. децембра 2019. године, представка број 52871/13, тачка 23 с даљњим референцама). Овакву праксу досљедно прати и Уставни суд у односу на одлуке редовних судова (види, између осталих, Одлуку о допустивости и меритуму број АП-4033/20 од 22. јуна 2022. године, тач. 42–45 с даљњим референцама, објављена на www.ustavnisud.ba).

23. Доводећи наведено у везу с чињеницама конкретног предмета, Уставни суд запажа да су редовни судови имали јединствен став о питању основаности апеланткињиног тужбеног захтјева. У вези с тим, Уставни суд запажа да су на основу изведених доказа у поступку утврђене чињенице које су, према оцјени суда, биле кључне за одлучење и да су примијенили одредбе материјалног права којима је уређена конкретна област, то јест релевантне одредбе ЗОН-а којима је регулисано искључење нужних наслједника из наслијеђа и услови за пуноважност искључења, као и недостојност на наслјеђивање (види тач. 8 и 10 ове одлуке). Такође, Уставни суд запажа да су судови испитали приговоре које апеланткиња понавља у апелацији те да су јасно образложили зашто такви приговори нису основани и не могу да утичу на другачије одлучење у овом парничном поступку. Уставни суд наглашава да незадовољство оспореним одлукама само по себи не покреће питање кршења права на правично суђење, а у околностима конкретног случаја произлази да су апеланткињини приговори управо мотивисани незадовољством исходом парничног поступка. Такође, Уставни суд запажа да апеланткињи није ускраћена било каква процесна гаранција права на правично суђење. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да су редовни судови, супротно апеланткињиним наводима, у образложењима својих одлука навели јасне и релевантне разлоге како у погледу утврђеног чињеничног стања тако и у погледу примјене релевантних законских одредби, које Уставни суд не сматра произвољним нити очигледно неразумним.

24. С обзиром на наведено, Уставни суд закључује да у конкретном случају нема кршења права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Право на имовину

25. Апеланткиња сматра да јој је у конкретном поступку повријеђено и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. У вези с тим, Уставни суд запажа да тврдње о кршењу тога права апеланткиња, у суштини, заснива на истим наводима које је истакла у вези с правом на правично суђење, а које је Уставни суд већ елаборирао у претходним тачкама ове одлуке и закључио да су неосновани. Стога Уставни суд сматра да у конкретном предмету нема ничега из чега би могло да се закључи да је право на имовину дошло у питање на начин који би водио потреби да Уставни суд то право посебно испита према стандардима из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, нити су у апелацији пружени докази из којих би могло да се закључи супротно. С обзиром на то, Уставни суд сматра да су наводи о кршењу права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију такође неосновани.

VII. Закључак

26. Уставни суд закључује да нема кршења права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када су судови у оспореним одлукама дали јасна и релевантна образложења како у погледу утврђеног чињеничног стања тако и у погледу примјене релевантних одредби ЗОН-а.

27. Уставни суд такође закључује да није дошло до повреде права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, јер је тврдње о повреди овог права апеланткиња засновала на истим наводима које је истакла у вези с правом на правично суђење које је Уставни суд оцијенио неоснованим, а у оспореним одлукама нема ничега из чега би Уставни суд могао да закључи да је до мијешања у право на имовину дошло на начин који би водио кршењу тог права.

28. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

29. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj AP-12/22, rješavajući apelaciju **Danice Tubin-Radulović**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 94/14 i 47/23), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Mirsad Čeman, potpredsjednik
Helen Keller, potpredsjednica
Seada Palavrić, sutkinja
Angelika Nußberger, sutkinja
Ledi Bianku, sudija
na sjednici održanoj 21. marta 2024. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija **Danice Tubin-Radulović** podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 77 0 P 069748 20 Rev od 8. oktobra 2021. godine.

Odluku objavit u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE**I. Uvod**

1. Danica Tubin-Radulović (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Kozarske Dubice, koju zastupa Zajednička advokatska kancelarija Miodrag Deretić i Draško Zec iz Prijedora, podnijela je 31. decembra 2021. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 77 0 P 069748 20 Rev od 8. oktobra 2021. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, Okružnog suda u Prijedoru (u daljnjem tekstu: Okružni sud), Osnovnog suda u Prijedoru (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) i tuženog D. R. (u daljnjem tekstu: tuženi) zatraženo je da dostave odgovore na apelaciju.

3. Pozvani su dostavili odgovore na apelaciju, koji su dostavljeni apelantici na eventualno izjašnjenje. Apelantica u ostavljenom roku nije dostavila izjašnjenje.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantinih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

Uvodne napomene

5. R. R. (u daljnjem tekstu: otac tuženog) je sačinio testament 5. juna 2012. godine u advokatskoj kancelariji advokata S. B. kojim je za nasljednika na imovini odredio svoju sestru, to jest apelanticu. Istovremeno, otac tuženog je testamentom isključio tuženog iz naslijeđa, a kao razlog je navedeno da se tuženi "teško moralno ogriješio o njega, nije ga obilazio, nije zvao telefonom posljednjih 21 godinu, istjerao ga je iz dvorišta kuće u Banjaluci gdje tuženi živi, nije želio kontaktirati s njim jer mu je rekao da mu on nije otac i da on ima svog 'tajka' misleći na očuha".

6. Otac tuženog je preminuo 21. februara 2013. godine. U ostavinskom postupku koji se vodio nakon njegove smrti Osnovni sud je donio Rješenje broj 77 0 O 047567 13 O od 16. maja 2015. godine kojim je apelantica upućena na parnični postupak radi utvrđenja osnovanosti isključenja tuženog iz naslijeđa i utvrđenja da je tuženi nedostojan za nasljeđivanje zaostavštine njegovog oca.

Osporeni postupak

7. Presudom Osnovnog suda broj 77 0 P 069748 15 P od 15. juna 2018. godine odbijen je apelantčin tužbeni zahtjev kojim je tražila da se utvrdi osnovanost isključenja tuženog kao nužnog nasljednika iza njegovog oca, kao i da se utvrdi da je tuženi kao nužni nasljednik nedostojan za nasljeđivanje. U obrazloženju, Osnovni sud je naveo da je na osnovu izvedenih dokaza utvrđeno da je brak između oca i majke tuženog razveden 10. aprila 1991. godine, te da je tuženi povjeren na čuvanje i odgajanje majci, dok je otac obavezan da doprinosi za njegovo izdržavanje. Dalje je utvrđeno da tuženi, nakon što je 1995. godine s majkom odselio u Banjaluku, nije posjećivao oca u Kozarskoj Dubici. Osnovni sud je naveo da isključenje iz nasljedstva iz razloga predviđenih odredbama čl. 47. i 48. Zakona o nasljeđivanju (u daljnjem tekstu: ZON) ima karakter građanskopravne sankcije zbog skrivljenog ponašanja nasljednika koje bi trebalo da dostigne stepen težeg zanemarivanja bilo zakonske, bilo moralne obaveze prema ostaviocu. Pri tome je istaknuto da su razlozi za isključenje taksativno navedeni u ZON-u. Osnovni sud je ukazao da ponašanje tuženog prilikom očeve posjete i događaja u dvorištu kuće, posmatrano izolirano, svakako predstavlja povredu moralne obaveze.

8. Međutim, Osnovni sud je istakao da se prilikom ocjene ovog i drugih razloga za isključenje tuženog iz naslijeđa mora uzeti u obzir subjektivni odnos tuženog prema vlastitim

postupcima s ciljem sagledavanja prirode odnosa između tuženog i oca. U vezi s tim je ukazano da je na osnovu iskaza apelantice, tuženog i saslušanih svjedoka utvrđeno da tuženog za period života s ocem prije razvoda njegovih roditelja vezuju teško poremećeni odnosi, svade i fizički sukobi njegovih roditelja. U odnosu na kasniji period, kako je utvrđeno, konstantno je bilo očevo prigovaraje tuženom zbog brige koju je pružao polubratu koji je imao zdravstvene probleme, a kojeg je majka tuženog rodila u drugom braku. Osim toga, taj period je, kako je navedeno, obilježilo i očevo vrijeđanje očuha tuženog s kojim je tuženi imao odnos pun razumijevanja i pažnje. Također je utvrđeno da otac nije doprinosio izdržavanju tuženog niti da se na bilo koji način brinuo o njemu. Da su njihovi odnosi bili opterećeni nerazumijevanjem, kako je sud naveo, proizlazi iz pisma koje je tuženi pročitao na očevoj sahrani u kojem je ukazao na nedostatak očinske ljubavi i pažnje u djetinjstvu, što je tuženi sve vrijeme iskreno želio. Navedene činjenice, kako je sud istakao, apelantica nije dovela u pitanje. Osnovni sud je također istakao da je utvrđeno da su tuženi i otac ipak kontaktirali.

9. Prema ocjeni suda, ponašanje tuženog iz događaja koje je njegov otac naveo kao razlog za isključenje iz naslijeđa, posmatrano u cjelini njihovih odnosa, ne može se smatrati težim ogrešenjem o moralnu obavezu koja bi opravdala građanskopravnu sankciju isključenja tuženog iz naslijeđa. Obrazloženo je također da osim termina "otjerao", koji je upotrijebljen u testamentu, sud na osnovu izvedenih dokaza nije mogao utvrditi na koji način se tuženi teško moralno ogriješio u odnosu na oca. Sud je naveo i da apelantica nije dokazala da je otac tuženog bio u stanju potrebe za izdržavanjem ili da mu je trebala nužna pomoć i njega dok je bio bolestan a da tuženi te obaveze nije izvršavao. Pri tome je navedeno da tuženi nije ni znao da mu je otac bolestan jer mu on to nikada nije rekao. Stoga je, prema ocjeni suda, isključen razlog iz člana 149. stav 1. tačka g) ZON-a koji treba da bude ispunjen za utvrđenje nedostojnosti na naslijeđe, a podrazumijeva teže ogrešenje o obavezu izdržavanja kao i neukazivanje nužne pomoći ostaviocu. Osnovni sud je naveo da u odnosu na ostale razloge za nedostojnost na nasljeđivanje iz člana 149. ZON-a apelantica nije ni navodila činjenice koje bi predstavljale razlog za nedostojnost na nasljeđivanje.

10. Presudom Okružnog suda broj 77 0 P 069748 18 Gž od 5. decembra 2019. godine apelantčina žalba je odbijena i prvostepena presuda je potvrđena. U obrazloženju, Okružni sud je naveo da iz relevantnih odredbi ZON-a proizlazi da razlog za isključenje iz nasljedstva i nedostojnosti za nasljeđivanje mora biti pouzdan utvrđen. U vezi s tim je ukazano da je prvostepeni sud, brižljivo i savjesnom ocjenom dokaza u smislu člana 8. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP), pravilno utvrdio da se odnos tuženog prema ocu, koji nije bio prislan i srdačan, već uzdržan i hladan, ne može tretirati kao teže kršenje moralnih obaveza. Pravilna je ocjena, kako je sud istakao, da je odnos tuženog prema ocu bio uvjetovan uspomenu na djetinjstva kada je tuženi bio lišen roditeljske ljubavi i pažnje, što naročito proizlazi iz pisma koje je tuženi pročitao na očevoj sahrani.

11. Presudom Vrhovnog suda broj 77 0 P 069748 20 Rev od 8 oktobra 2021. godine apelantčina revizija je odbijena. U obrazloženju, Vrhovni sud je naveo da apelantica nije dokazala da su ispunjeni uvjeti iz odredbi čl. 47. i 149. ZON-a koji su neophodni za utvrđenje osnovanosti isključenja nužnog nasljednika iz naslijeđa i proglašenja nedostojnim na naslijeđe. Vrhovni sud je obrazložio da je bilo neophodno dokazati da se radi o tako gruboj nepažnji i ponašanju nasljednika prema ostaviocu da mu dovodi u pitanje dostojanstven život ili život uopće, kao i život njegovih najbližih. Prema ocjeni Vrhovnog suda, apelantica nije dokazala da se tuženi tako ponašao prema svom ocu, pa shodno odredbama čl. 7. i 123. ZPP-a, nije dokazala osnovanost tužbenog zahtjeva. Dalje je navedeno da je apelantica

prigovarala da nižestepeni sudovi nisu u dovoljnoj mjeri cijenili da je otac tuženog subjektivno doživljavao postupke tuženog kao izuzetno teške i da se oni mogu izjednačiti s uvjetima propisanim čl. 47. i 149. ZON-a. U vezi s tim, sud je obrazložio da je za pravilnu odluku o postavljenom tužbenom zahtjevu važno da postoje objektivne činjenice koje se mogu identificirati s uvjetima koje propisuju relevantne zakonske odredbe, bez obzira na to kako ih je otac tuženog doživljavao.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Apelantica se poziva na povredu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. U vezi s tim, apelantica navodi da je pravni osnov za tužbeni zahtjev temeljila na odredbi člana 47. ZON-a, odnosno institutu isključenja nužnog nasljednika iz naslijeđa, a ne na institutu nedostojnosti na naslijeđe iz člana 149. ZON-a. Smatra da je proizvoljan zaključak da je morala dokazati da je tuženi prema ocu pokazao tako grubu nepažnju i ponašanje da mu je doveo u pitanje dostojanstven život ili pak život uopće, kao i život njegovih najbližih, jer to ne proizlazi iz člana 47. ZON-a. Dalje navodi da je tuženi teže povrijedio moralnu obavezu jer se grubo i uvredljivo odnosio prema ocu, što je on nesumnjivo izrazio u testamentu. Zatim ističe da je dokazala da se tuženi prema svom ocu odnosio upravo onako kako je to navedeno u testamentu, odnosno da je dokazala da su objektivno postojale činjenice koje se mogu identificirati s uvjetima propisanim članom 47. ZON-a. Za apelanticu je neprihvatljiva konstatacija suda da se ponašanje tuženog ne može tretirati kao kršenje moralnih obaveza prema ocu jer je to ponašanje uvjetovano uspomenama iz djetinjstva kada je bio lišen roditeljske ljubavi i pažnje. Ponašanje tuženog prema ocu je uzročno-posljedično povezano jer se radi o imovini kojom otac kao ostavilac može raspolagati po svojoj volji i koju tuženi kao nužni nasljednik mora zaslužiti ispunjenjem moralnih obaveza prema ocu.

b) Odgovori na apelaciju

13. Vrhovni sud ukazuje da apelanticinim navodima nije dovedena u pitanje zakonitost odluke tog suda, te da shodno tome nisu povrijeđena prava na koja se pozvala.

14. Okružni sud navodi da nisu povrijeđena apelanticina prava. Ukazuje da su apelanticini navodi bili predmet odlučivanja, pa je stoga nepotrebno ponavljati obrazloženja iz sudskih odluka. Predlaže da Ustavni sud apelaciju odbije kao neosnovanu.

15. Osnovni sud u cijelosti ostaje kod činjeničnih i pravnih navoda datih u prvostepenoj presudi. Smatra da su apelanticini navodi neosnovani, te predlaže da Ustavni sud apelaciju odbije kao neosnovanu.

16. Tuženi navodi da su pravilne i zakonite odluke redovnih sudova i da nije došlo do povrede apelanticinih ustavnih prava.

V. Relevantni propisi

17. **Zakon o nasljeđivanju** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 1/09, 55/09 – ispravka, 91/16 i 82/19). U konkretnom slučaju primjenjuje se neslužbeni prečišćeni tekst Zakona o nasljeđivanju ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 1/09, 55/09 – ispravka i 91/16) sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji je važio u vrijeme donošenja osporenih odluka, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 47.

Isključenje nužnih nasljednika

(1) *Zavještalcu može isključiti iz naslijeđa nasljednika koji ima pravo na nužni dio ako se povredom neke zakonske ili moralne obaveze teže ogriješio prema ostaviocu (ako se uvredljivo*

ili grubo odnosio prema zavještaocu, ako je umišljajno učinio krivično djelo prema zavještaocu, njegovom djetetu, usvojeniku, supružniku ili roditelju, ako se odao neradu i nepoštenom životu).

(2) *Isključenje iz naslijeđa može biti potpuno ili djelimično.*

Član 48.

Uvjeti za punovažnost isključenja

(1) *Zavještalcu koji želi isključiti nasljednika mora to izraziti u testamentu na nesumnjiv način, a korisno je da navede i osnov za isključenje.*

(2) *Osnov za isključenje mora postojati u vrijeme sastavljanja testamenta.*

(3) *U slučaju spora o osnovanosti isključenja dužnost dokazivanja da je isključenje osnovano je na onome ko se na isključenje poziva.*

Član 149.

Nedostojnost za nasljeđivanje

Nedostojan je da naslijedi, na osnovu zakona ali i na osnovu testamenta, kao i da dobije ma šta na osnovu testamenta:

a) *ko je s umišljajem lišio ili pokušao da liši ostavioca života,*

b) *ako je prinudom ili prijetnjom natjerao ili prevarom naveo ostavioca da sačini ili opozove testament ili neku odredbu testamentu ili ga je spriječio da to učini,*

v) *ko je uništio ili sakrio testament ostaviočev u namjeri da spriječi ostvarenje posljednje volje ostaviočeve, kao i onaj ko je falsifikovao testament ostaviočev,*

g) *ko se teže ogriješio o obavezu izdržavanja prema ostaviocu prema kome je imao zakonsku obavezu izdržavanja, kao i onaj ko nije htio ukazati ostaviocu nužnu pomoć i*

d) *onaj koji je umišljajno doveo ostavioca u stanje stalne nesposobnosti za sačinjavanje testamenta.*

VI. Dopustivost i meritum

18. Ustavni sud utvrđuje da apelacija ispunjava uvjete propisane članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, kao i da je podnesena u roku, da ispunjava i ostale uvjete dopustivosti iz člana 18. stav (3) Pravila Ustavnog suda, te da nije očigledno (*prima facie*) neosnovana u smislu odredbe člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda.

19. Apelantica smatra da joj je povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

20. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) *Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.*

21. Član 6. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom.

22. Ustavni sud zapaža da se apelanticini prigovori u suštini odnose na tvrdnje o proizvoljno utvrđenom činjeničnom stanju i proizvoljnoj primjeni prava. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da je, prema praksi Evropskog suda, prvenstveno na domaćim organima, naročito sudovima, da rješavaju probleme tumačenja domaćih zakona. Evropski sud ne treba da postupa kao sud "četvrt instance", te stoga neće, prema članu 6. stav 1. Evropske konvencije, dovoditi u pitanje ocjenu domaćih sudova, osim ako se njihova utvrđenja mogu smatrati proizvoljnim ili očigledno

nerazumnim (vidi Evropski sud, *Ašćerić protiv Bosne i Hercegovine*, odluka od 17. decembra 2019. godine, predstavlja broj 52871/13, tačka 23. s daljnjim referencama). Ovakvu praksu dosljedno prati i Ustavni sud u odnosu na odluke redovnih sudova (vidi, između ostalih, Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP-4033/20 od 22. juna 2022. godine, tač. 42–45. s daljnjim referencama, objavljena na www.ustavnisud.ba).

23. Dovodeći navedeno u vezu s činjenicama konkretnog predmeta, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi imali jedinstven stav o pitanju osnovanosti apelantičinog tužbenog zahtjeva. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da su na osnovu izvedenih dokaza u postupku utvrđene činjenice koje su, prema ocjeni suda, bile ključne za odlučenje i da su primijenili odredbe materijalnog prava kojima je uređena konkretna oblast, to jest relevantne odredbe ZON-a kojima je regulirano isključenje nužnih nasljednika iz naslijeđa te uvjeti za punovažnost isključenja, kao i nedostojnost na nasljeđivanje (vidi tač. 8. i 10. ove odluke). Također, Ustavni sud zapaža da su sudovi ispitali prigovore koje apelantica ponavlja u apelaciji te da su jasno obrazložili zašto takvi prigovori nisu osnovani i ne mogu utjecati na drugačije odlučenje u ovom parničnom postupku. Ustavni sud naglašava da nezadovoljstvo osporenim odlukama samo po sebi ne pokreće pitanje kršenja prava na pravično suđenje, a u okolnostima konkretnog slučaja proizlazi da su apelantičini prigovori upravo motivirani nezadovoljstvom ishodom parničnog postupka. Također, Ustavni sud zapaža da apelantici nije uskraćena bilo kakva procesna garancija prava na pravično suđenje. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da su redovni sudovi, suprotno apelantičinih navodima, u obrazloženjima svojih odluka naveli jasne i relevantne razloge, kako u pogledu utvrđenog činjeničnog stanja tako i u pogledu primjene relevantnih zakonskih odredbi, koje Ustavni sud ne smatra proizvoljnim niti očigledno nerazumnim.

24. S obzirom na navedeno, Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Pravo na imovinu

25. Apelantica smatra da joj je u konkretnom postupku povrijeđeno i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da tvrdnje o kršenju toga prava apelantica, u suštini, zasniva na istim navodima koje je istakla u vezi s pravom na pravično suđenje, a koje je Ustavni sud već elaborirao u prethodnim tačkama ove odluke i zaključio da su neosnovani. Stoga Ustavni sud smatra da u konkretnom predmetu nema ničega iz čega bi se moglo zaključiti da je pravo na imovinu došlo u pitanje na način koji bi vodio potrebi da Ustavni sud to pravo posebno ispita prema standardima iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, niti su u apelaciji pruženi dokazi iz kojih bi se moglo zaključiti suprotno. S obzirom na to, Ustavni sud smatra da su navodi o kršenju prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju također neosnovani.

VII. Zaključak

26. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada su sudovi u osporenim odlukama dali jasna i relevantna obrazloženja kako u pogledu utvrđenog činjeničnog stanja tako i u pogledu primjene relevantnih odredbi ZON-a.

27. Ustavni sud također zaključuje da nije došlo do povrede prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, jer je tvrdnje o povredi ovog prava apelantica zasnovala na istim navodima koje je istakla u vezi s pravom na pravično suđenje koje je Ustavni sud

ocijenio neosnovanim, a u osporenim odlukama nema ničega iz čega bi Ustavni sud mogao zaključiti da je do miješanja u pravo na imovinu došlo na način koji bi vodio kršenju tog prava.

28. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

29. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj AP-12/22, rješavajući apelaciju **Danice Tubin-Radulović**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 94/14 i 47/23), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Mirsad Čeman, dopredsjednik
Helen Keller, dopredsjednica
Seada Palavrić, sutkinja
Angelika Nußberger, sutkinja
Ledi Bianku, sudac

na sjednici održanoj 21. ožujka 2024. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija **Danice Tubin-Radulović** podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 77 0 P 069748 20 Rev od 8. listopada 2021. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Danica Tubin-Radulović (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Kozarske Dubice, koju zastupa Zajednički odvjetnički ured Miodrag Deretić i Draško Zec iz Prijedora, podnijela je 31. prosinca 2021. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 77 0 P 069748 20 Rev od 8. listopada 2021. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, Okružnog suda u Prijedoru (u daljnjem tekstu: Okružni sud), Osnovnog suda u Prijedoru (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) i tuženog D. R. (u daljnjem tekstu: tuženi) zatraženo je da dostave odgovore na apelaciju.

3. Pozvani su dostavili odgovore na apelaciju, koji su dostavljeni apelantici na eventualno izjašnjenje. Apelantica u ostavljenom roku nije dostavila izjašnjenje.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantičinih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

Uvodne napomene

5. R. R. (u daljnjem tekstu: otac tuženog) je sačinio testament 5. lipnja 2012. godine u odvjetničkom uredu odvjetnika S. B. kojim je za nasljednika na imovini odredio svoju sestru, to jest apelanticu. Istovremeno, otac tuženog je testamentom isključio tuženog iz naslijeđa, a kao razlog je navedeno da se tuženi "teško moralno ogriješio o njega, nije ga obilazio, nije zvao telefonom posljednjih 21 godinu, istjerao ga je iz dvorišta kuće u

Banjaluci gdje tuženi živi, nije želio kontaktirati s njim jer mu je rekao da mu on nije otac i da on ima svog 'tajka' misleći na očuha".

6. Otac tuženog je preminuo 21. veljače 2013. godine. U ostavinskom postupku koji se vodio nakon njegove smrti Osnovni sud je donio Rješenje broj 77 0 O 047567 13 O od 16. svibnja 2015. godine kojim je apelantica upućena na parnični postupak radi utvrđenja utemeljenosti isključenja tuženog iz naslijeđa i utvrđenja da je tuženi nedostojan za nasljeđivanje zaostavštine svoga oca.

Osporeni postupak

7. Presudom Osnovnog suda broj 77 0 P 069748 15 P od 15. lipnja 2018. godine odbijen je apelantičin tužbeni zahtjev kojim je tražila da se utvrdi utemeljenost isključenja tuženog kao nužnog nasljednika iz njegova oca, kao i da se utvrdi da je tuženi kao nužni nasljednik nedostojan za nasljeđivanje. U obrazloženju, Osnovni sud je naveo da je na temelju izvedenih dokaza utvrđeno da je brak između oca i majke tuženog razveden 10. travnja 1991. godine, te da je tuženi povjeren na čuvanje i odgajanje majci, dok je otac obavezan doprinositi za njegovo izdržavanje. Dalje je utvrđeno da tuženi, nakon što je 1995. godine s majkom odselio u Banjaluku, nije posjećivao oca u Kozarskoj Dubici. Osnovni sud je naveo da isključenje iz nasljedstva iz razloga predviđenih odredbama čl. 47. i 48. Zakona o nasljeđivanju (u daljnjem tekstu: ZON) ima karakter građanskopravne sankcije zbog skrivljenog ponašanja nasljednika koje bi trebalo dostići stupanj težeg zanemarivanja bilo zakonske, bilo moralne obveze prema ostavitelju. Pri tome je istaknuto da su razlozi za isključenje taksativno navedeni u ZON-u. Osnovni sud je ukazao da ponašanje tuženog prilikom očeve posjete i događaja u dvorištu kuće, promatrano izolirano, svakako predstavlja povredu moralne obveze.

8. Međutim, Osnovni sud je istaknuo da se prilikom ocjene ovog i drugih razloga za isključenje tuženog iz naslijeđa mora uzeti u obzir subjektivni odnos tuženog prema vlastitim postupcima s ciljem sagledavanja prirode odnosa između tuženog i oca. U svezi s tim je ukazano da je na temelju iskaza apelantice, tuženog i saslušanih svjedoka utvrđeno da tuženog za razdoblje života s ocem prije razvoda njegovih roditelja vezuju teško poremećeni odnosi, svade i fizički sukobi njegovih roditelja. U odnosu na kasnije razdoblje, kako je utvrđeno, konstantno je bilo očevu prigovaranje tuženom zbog brige koju je pružao polubratu koji je imao zdravstvene probleme, a kojeg je majka tuženog rodila u drugom braku. Osim toga, to razdoblje je, kako je navedeno, obilježilo i očevu vrijeđanje očuha tuženog s kojim je tuženi imao odnos pun razumijevanja i pažnje. Također je utvrđeno da otac nije doprinosio izdržavanju tuženog niti da se na bilo koji način brinuo o njemu. Da su njihovi odnosi bili opterećeni nerazumijevanjem, kako je sud naveo, proizlazi iz pisma koje je tuženi pročitao na očevoj sahrani u kojem je ukazao na nedostatak očinske ljubavi i pažnje u djetinjstvu, što je tuženi sve vrijeme iskreno želio. Navedene činjenice, kako je sud istaknuo, apelantica nije dovela u pitanje. Osnovni sud je također istaknuo da je utvrđeno da su tuženi i otac ipak kontaktirali.

9. Prema ocjeni suda, ponašanje tuženog iz događaja koje je njegov otac naveo kao razlog za isključenje iz naslijeđa, promatrano u cjelini njihovih odnosa, ne može se smatrati težim ogrešenjem o moralnu obvezu koja bi opravdala građanskopravnu sankciju isključenja tuženog iz naslijeđa. Obrazloženo je također da osim termina "otjerao", koji je upotrijebljen u testamentu, sud na temelju izvedenih dokaza nije mogao utvrditi na koji način se tuženi teško moralno ogriješio u odnosu na oca. Sud je naveo i da apelantica nije dokazala da je otac tuženog bio u stanju potrebe za izdržavanjem ili da mu je trebala nužna pomoć i njega dok je bio bolestan a da tuženi te obveze nije izvršavao. Pri tome je navedeno da tuženi nije ni znao da mu je otac bolestan jer mu on to nikada nije rekao. Stoga je, prema ocjeni suda, isključen razlog iz članka

149. stavak 1. točka g) ZON-a koji treba biti ispunjen za utvrđenje nedostojnosti na naslijeđe, a podrazumijeva teže ogrešenje o obvezu izdržavanja kao i neukazivanje nužne pomoći ostavitelju. Osnovni sud je naveo da u odnosu na ostale razloge za nedostojnost na nasljeđivanje iz članka 149. ZON-a apelantica nije ni navodila činjenice koje bi predstavljale razlog za nedostojnost na nasljeđivanje.

10. Presudom Okružnog suda broj 77 0 P 069748 18 Gž od 5. prosinca 2019. godine apelantičina žalba je odbijena i prvostupajnska presuda je potvrđena. U obrazloženju, Okružni sud je naveo da iz relevantnih odredaba ZON-a proizlazi da razlog za isključenje iz nasljedstva i nedostojnosti za nasljeđivanje mora biti pouzdano utvrđen. U svezi s tim je ukazano da je prvostupajnski sud, brižljivom i savjesnom ocjenom dokaza u smislu članka 8. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP), pravilno utvrdio da se odnos tuženog prema ocu, koji nije bio prisran i srdačan, već uzdržan i hladan, ne može tretirati kao teže kršenje moralnih obveza. Pravilna je ocjena, kako je sud istaknuo, da je odnos tuženog prema ocu bio uvjetovan uspomenama iz djetinjstva kada je tuženi bio lišen roditeljske ljubavi i pažnje, što naročito proizlazi iz pisma koje je tuženi pročitao na očevoj sahrani.

11. Presudom Vrhovnog suda broj 77 0 P 069748 20 Rev od 8. listopada 2021. godine apelantičina revizija je odbijena. U obrazloženju, Vrhovni sud je naveo da apelantica nije dokazala da su ispunjeni uvjeti iz odredaba čl. 47. i 149. ZON-a koji su neophodni za utvrđenje utemeljenosti isključenja nužnog nasljednika iz naslijeđa i proglašenja nedostojnim na naslijeđe. Vrhovni sud je obrazložio da je bilo neophodno dokazati da se radi o tako gruboj nepažnji i ponašanju nasljednika prema ostavitelju da mu dovodi u pitanje dostojanstven život ili život uopće, kao i život njegovih najbližih. Prema ocjeni Vrhovnog suda, apelantica nije dokazala da se tuženi tako ponašao prema svome ocu, pa sukladno odredbama čl. 7. i 123. ZPP-a, nije dokazala utemeljenost tužbenog zahtjeva. Dalje je navedeno da je apelantica prigovarala da nižestupajnski sudovi nisu u dovoljnoj mjeri cijenili da je otac tuženog subjektivno doživljavao postupke tuženog kao izuzetno teške i da se oni mogu izjednačiti s uvjetima propisanim čl. 47. i 149. ZON-a. U svezi s tim, sud je obrazložio da je za pravilnu odluku o postavljenom tužbenom zahtjevu važno da postoje objektivne činjenice koje se mogu identificirati s uvjetima koje propisuju relevantne zakonske odredbe, bez obzira na to kako ih je otac tuženog doživljavao.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Apelantica se poziva na povredu prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) i prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. U svezi s tim, apelantica navodi da je pravnu osnovu za tužbeni zahtjev temeljila na odredbama članka 47. ZON-a, odnosno institutu isključenja nužnog nasljednika iz naslijeđa, a ne na institutu nedostojnosti na naslijeđe iz članka 149. ZON-a. Smatra da je proizvoljan zaključak da je morala dokazati da je tuženi prema ocu pokazao tako grubu nepažnju i ponašanje da mu je doveo u pitanje dostojanstven život ili pak život uopće, kao i život njegovih najbližih, jer to ne proizlazi iz članka 47. ZON-a. Dalje navodi da je tuženi teže povrijedio moralnu obvezu jer se grubo i uvredljivo odnosio prema ocu, što je on nesumnjivo izrazio u testamentu. Zatim ističe da je dokazala da se tuženi prema svom ocu odnosio upravo onako kako je to navedeno u testamentu, odnosno da je dokazala da su objektivno postojale činjenice koje se mogu identificirati s uvjetima propisanim člankom 47. ZON-a. Za apelanticu je neprihvatljiva konstatacija suda da se ponašanje tuženog ne može tretirati kao kršenje moralnih obveza prema ocu

jer je to ponašanje uvjetovano uspomenama iz djetinjstva kada je bio lišen roditeljske ljubavi i pažnje. Ponašanje tuženog prema ocu je uzročno-posljedično povezano jer se radi o imovini kojom otac kao ostavitelj može raspolagati po svojoj volji i koju tuženi kao nužni nasljednik mora zaslužiti ispunjenjem moralnih obveza prema ocu.

b) Odgovori na apelaciju

13. Vrhovni sud ukazuje da apelantičnim navodima nije dovedena u pitanje zakonitost odluke tog suda, te da sukladno tome nisu povrijeđena prava na koja se pozvala.

14. Okružni sud navodi da nisu povrijeđena apelantičina prava. Ukazuje da su apelantičini navodi bili predmet odlučivanja, pa je stoga nepotrebno ponavljati obrazloženja iz sudskih odluka. Predlaže da Ustavni sud apelaciju odbije kao neutemeljenu.

15. Osnovni sud u cijelosti ostaje kod činjeničnih i pravnih navoda danih u prvostupanjskoj presudi. Smatra da su apelantičini navodi neutemeljeni, te predlaže da Ustavni sud apelaciju odbije kao neutemeljenu.

16. Tuženi navodi da su pravilne i zakonite odluke redovnih sudova i da nije došlo do povrede apelantičinih ustavnih prava.

V. Relevantni propisi

17. **Zakon o nasljeđivanju** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 1/09, 55/09 – ispravak, 91/16 i 82/19). U konkretnom slučaju primjenjuje se neslužbeni prečišćeni tekst Zakona o nasljeđivanju ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 1/09, 55/09 – ispravak i 91/16) sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji je važio u vrijeme donošenja osporenih odluka, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Članak 47.

Isključenje nužnih nasljednika

(1) *Zavještatelj može isključiti iz nasljeđa nasljednika koji ima pravo na nužni dio ako se povredom neke zakonske ili moralne obveze teže ogriješio prema ostavitelju (ako se uvjerljivo ili grubo odnosio prema zavještatelju, ako je umišljajno učinio krivično djelo prema zavještatelju, njegovom djetetu, usvojeniku, supružniku ili roditelju, ako se odao neradu i nepoštenom životu).*

(2) *Isključenje iz nasljeđa može biti potpuno ili djelomice.*

Članak 48.

Uvjeti za punovažnost isključenja

(1) *Zavještatelj koji želi isključiti nasljednika mora to izraziti u testamentu na nesumnjiv način, a korisno je da navede i temelj za isključenje.*

(2) *Temelj za isključenje mora postojati u vrijeme sastavljanja testamenta.*

(3) *U slučaju prijetnje o utemeljenosti isključenja dužnost dokazivanja da je isključenje utemeljeno je na onome tko se na isključenje poziva.*

Članak 149.

Nedostojnost za nasljeđivanje

Nedostojan je da naslijedi, na temelju zakona ali i na temelju testamenta, kao i da dobije ma šta na temelju testamenta:

a) *tko je s umišljajem lišio ili pokušao da liši ostavitelja života,*

b) *ako je prinudom ili prijetnjom natjerao ili prevarom naveo ostavitelja da sačini ili opozove testament ili neku odredbu testamenta ili ga je spriječio da to učini,*

v) *tko je uništio ili sakrio testament ostaviteljev u namjeri da spriječi ostvarenje posljednje volje ostaviteljeve, kao i onaj tko je falsifikovao testament ostaviteljev,*

g) *tko se teže ogriješio o obvezu izdržavanja prema ostavitelju prema kojemu je imao zakonsku obvezu izdržavanja, kao i onaj tko nije htio ukazati ostavitelju nužnu pomoć i*

d) *onaj koji je umišljajno doveo ostavitelja u stanje stalne nesposobnosti za sačinjavanje testamenta.*

VI. Dopustivost i meritum

18. Ustavni sud utvrđuje da apelacija ispunjava uvjete propisane člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, kao i da je podnesena u roku, da ispunjava i ostale uvjete dopustivosti iz članka 18. stavak (3) Pravila Ustavnog suda, te da nije očigledno (*prima facie*) neutemeljena u smislu odredbe članka 18. stavak (4) Pravila Ustavnog suda.

19. Apelantica smatra da joj je povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

20. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) *Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.*

21. Članak 6. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom.

22. Ustavni sud zapaža da se apelantičini prigovori u suštini odnose na tvrdnje o proizvoljno utvrđenom činjeničnom stanju i proizvoljnoj primjeni prava. U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje da je, prema praksi Europskog suda, prvenstveno na domaćim organima, naročito sudovima, da rješavaju probleme tumačenja domaćih zakona. Europski sud ne treba postupati kao sud "četvrte instance", te stoga neće, prema članku 6. stavak 1. Europske konvencije, dovoditi u pitanje ocjenu domaćih sudova, osim ako se njihova utvrđenja mogu smatrati proizvoljnim ili očigledno nerazumnim (vidi Europski sud, *Aščerić protiv Bosne i Hercegovine*, odluka od 17. prosinca 2019. godine, predstavka broj 52871/13, točka 23. s daljnjim referencama). Ovakvu praksu dosljedno prati i Ustavni sud u odnosu na odluke redovnih sudova (vidi, između ostalih, Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP-4033/20 od 22. lipnja 2022. godine, toč. 42.–45. s daljnjim referencama, objavljena na www.ustavnisud.ba).

23. Dovodeći navedeno u svezu s činjenicama konkretnog predmeta, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi imali jedinstven stav o pitanju utemeljenosti apelantičinog tužbenog zahtjeva. U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da su na temelju izvedenih dokaza u postupku utvrđene činjenice koje su, prema ocjeni suda, bile ključne za odlučivanje i da su primijenili odredbe materijalnog prava kojima je uređena konkretna oblast, to jest relevantne odredbe ZON-a kojima je regulirano isključenje nužnih nasljednika iz nasljeđa te uvjeti za punovažnost isključenja, kao i nedostojnost na nasljeđivanje (vidi toč. 8. i 10. ove odluke). Također, Ustavni sud zapaža da su sudovi ispitali prigovore koje apelantica ponavlja u apelaciji te da su jasno obrazložili zašto takvi prigovori nisu utemeljeni i ne mogu utjecati na drugačije odlučivanje u ovom pamičnom postupku. Ustavni sud naglašava da nezadovoljstvo osporenim odlukama samo po sebi ne pokreće pitanje kršenja prava na pravično suđenje, a u okolnostima konkretnog slučaja proizlazi da su apelantičini prigovori upravo motivirani nezadovoljstvom ishodom pamičnog postupka. Također, Ustavni sud zapaža da apelantici nije uskraćena bilo kakva procesna garancija prava na pravično suđenje. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da su redovni sudovi, suprotno apelantičnim navodima, u obrazloženjima svojih odluka naveli jasne i relevantne razloge, kako glede utvrđenog činjeničnog

stanja tako i glede primjene relevantnih zakonskih odredaba, koje Ustavni sud ne smatra proizvoljnim niti očigledno nerazumnim.

24. S obzirom na navedeno, Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju nema kršenja prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Pravo na imovinu

25. Apelantica smatra da joj je u konkretnom postupku povrijeđeno i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da tvrdnje o kršenju toga prava apelantica, u biti, temelji na istim navodima koje je istaknula u svezi s pravom na pravično suđenje, a koje je Ustavni sud već elaborirao u prethodnim točkama ove odluke i zaključio da su neutemeljeni. Stoga Ustavni sud smatra da u konkretnom predmetu nema ničega iz čega bi se moglo zaključiti da je pravo na imovinu došlo u pitanje na način koji bi vodio potrebi da Ustavni sud to pravo posebno ispita prema standardima iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju niti su u apelaciji pruženi dokazi iz kojih bi se moglo zaključiti suprotno. S obzirom na to, Ustavni sud smatra da su navodi o kršenju prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju također neutemeljeni.

VII. Zaključak

26. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada su sudovi u osporenim odlukama dali jasna i relevantna obrazloženja kako glede utvrđenog činjeničnog stanja tako i glede primjene relevantnih odredaba ZON-a.

27. Ustavni sud također zaključuje da nije došlo do povrede prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, jer je tvrdnje o povredi ovog prava apelantica utemeljila na istim navodima koje je istaknula u svezi s pravom na pravično suđenje koje je Ustavni sud ocijenio neutemeljenim, a u osporenim odlukama nema ničega iz čega bi Ustavni sud mogao zaključiti da je do mijешanja u pravo na imovinu došlo na način koji bi vodio kršenju tog prava.

28. Na temelju članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

29. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, v. r.

300

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **У-28/22**, рјешавајући захтјев **седам делегата Вијећа народа Републике Српске**, на основу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – преочишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14 и 47/23), у саставу:

Валерија Галић, председница
Мирсад Ћеман, потпредседник
Helen Keller, потпредседница
Сеада Палаврић, судија
Angelika Nußberger, судија
Леди Бианку, судија

на сједници одржаној 21. марта 2024. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одлучујући о захтјеву **седам делегата Вијећа народа Републике Српске** за оцјену уставности члана 2 ст. 2 и 3 и чл. 5, 12 и 18 Закона о узурпацијама и добровољачким

компетенцијама ("Службени гласник Републике Српске" број 8/20)

утврђује се да су члан 2 ст. 2 и 3 и чл. 5, 12 и 18 Закона о узурпацијама и добровољачким компетенцијама ("Службени гласник Републике Српске" број 8/20) у складу са чл. I/1, III/36) и IV/4e) Устава Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Михнет Окић, Алија Табаковић, Фарук Ћозић, Џемалудин Шабановић, Мурис Чиркић, Иво Камењашовић и Самир Баћевац, седам делегата Вијећа народа Републике Српске (у даљњем тексту: подносиоци захтјева), поднијели су 12. октобра 2022. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) захтјев за оцјену компатибилности члана 2 ст. 2 и 3 и чл. 5, 12 и 18 Закона о узурпацијама и добровољачким компетенцијама ("Службени гласник Републике Српске" број 8/20; у даљњем тексту: спорни закон) са чл. I/1, III/36) и IV/4e) Устава Босне и Херцеговине. Истовремено, подносиоци захтјева су затражили да Уставни суд донесе привремену мјеру којом би забранио примјену спорног закона до доношења коначне одлуке о захтјеву.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Народне скупштине Републике Српске (у даљњем тексту: Народна скупштина РС) затражено је 28. октобра 2022. године да достави одговор на захтјев.

3. Народна скупштина РС је 3. марта 2023. године доставила одговор на захтјев.

III. Захтјев

а) Наводи из захтјева

5. Подносиоци захтјева указују да је, историјски гледано, узурпација земљишта уско повезана с процесом унутрашње колонизације из периода Краљевине Југославије. Од 1918. године значајан дио колонизације одвијао се узурпацијом, односно незаконитим насељавањем земљишта у државној својини. Управо зато је држава морала, како наводе подносиоци, да легализује такав начин стицања имовине. Међу првим прописима била је Уредба са законском снагом о додјеливању државног шумског земљишта и ликвидацији узурпација у БиХ од 10. јуна 1936. године. На основу те уредбе донесен је Правилник који је одредио објекте који могу да буду предмет узурпације, а то су узурпације које су биле извршене до 1. јануара 1936. године.

6. Даље, подносиоци наводе да су након завршетка Другог свјетског рата, на основу одредби чл. 4 и 7 Закона о аграрној реформи и колонизацији у Народној Републици Босни и Херцеговини (на који се позива оспорени члан 2 став 3 спорног закона), огромне површине земљишта одузете и, како се у закону каже, "дате у руке држави". На тај начин одузето земљиште постало је својина државе.

7. Даље, подносиоци наводе да је Законом о узурпацијама из 1978. године ("Службени лист Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине" број 6/78) јасно дефинисан појам узурпације. Према том закону, на земљишту које је узурпирано прије 6. априла 1941. године могло се признати право својине узурпанту, осим на шумама на којима није било могуће признати право својине. Закон о узурпацијама из 1978. године је прописивао услове за стицање права својине на узурпираном земљишту. Међутим, како наводе подносиоци, тај закон, за разлику од спорног

закона, нити једном одредбом није одређивао носиоца права својине над тим земљиштем у случају да се узурпantu не призна право својине. Наиме, подносиоци захтјева истичу да је Закон из 1978. године само утврђивао рокове у којима је узурпант морао да напусти узурпирано земљиште и његово право на надокнаду.

8. Осим наведеног, подносиоци захтјева се позивају и на Закон о претворби друштвене својине из 1994. године ("Службени лист Републике Босне и Херцеговине" број 33/94; у даљњем тексту: Закон о претворби), који је и данас на правној снази и у којем је прописано да "Република Босна и Херцеговина постаје носилац својине на имовини у друштвеној својини на којој право располагања нема Федерација Босне и Херцеговине". Позивање на овај закон подносиоци нису посебно елаборирали, осим што су навели да је и то закон који је донио високи представник и да то показује "да се ради о питању које је у искључивој надлежности државе БиХ и њених органа". Такође, у захтјеву се тврди да земљиште из Закона о узурпацијама и добровољачким компетенцијама подлијеже одредбама Споразума о питањима сукцесије између бивших југославенских република ("Службени гласник Босне и Херцеговине – Међународни уговори" број 10/2001, у даљњем тексту: Споразум о сукцесији), као и одредбама Закона о привременој забрани располагања државном имовином Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 18/05, 29/06, 85/06, 32/07, 41/07, 74/07, 99/07, 58/08 и 22/22; у даљњем тексту: Закон о забрани располагања).

9. У свјетлу истакнутог, подносиоци захтјева сматрају да су оспорене одредбе спорног закона неуставне из више разлога. Прво, њима се крше одредбе члана I/1 Устава Босне и Херцеговине којим је утврђен континуитет и идентитет државе, што подразумева да Босна и Херцеговина има право да регулише "државну имовину" чији је титулар. Друго, њима се крше одредбе члана III/36) Устава Босне и Херцеговине које изражавају принцип уставности у смислу да су ентитети у обавези да се придржавају Устава Босне и Херцеговине и "одлука институција БиХ". Треће, оспорене одредбе спорног закона крше и одредбе члана IV/4е) Устава Босне и Херцеговине којима се Парламентарној скупштини БиХ даје надлежност у осталим питањима укључујући и искључиву надлежност када је ријеч о "државној имовини".

10. С обзиром на наведено, подносиоци захтјева предлажу да Уставни суд усвоји захтјев, утврди да оспорене одредбе спорног закона нису у сагласности са чл. I/1, III/36) и IV/4е) Устава Босне и Херцеговине, да оспорене одредбе престају да важе од наредног дана од дана објављивања одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", као и да се одлука о захтјеву објави у другим службеним гласилима у Босни и Херцеговини.

б) Одговор на захтјев

11. Народна скупштина РС је у одговору на захтјев детаљно образложила зашто сматра да питање рјешавања државне имовине није у надлежности државе него ентитета. Наиме, како је наведено у одговору, Устав БиХ нигдје, "нити у назници, не помиње било шта што би се односило на питање државне имовине". Даље је наведено да материја која је прописана спорним законом спада у надлежност ентитета и да Устав Босне и Херцеговине нити једном својом одредбом не даје држави право да својим одлукама интервенише у овој области. Земљиште које је предмет спорног закона, према тврдњама из одговора, није "имовина" која је обухваћена Законом о забрани располагања нити се на ово земљиште могу примјенити одредбе Споразума о сукцесији. Такође, Народна скупштина РС сматра да се на овај случај не могу примјенити ни одредбе Закона о претворби друштвене

својине из 1994. године, с обзиром на то да је Парламентарна скупштина БиХ 19. јула 1999. године усвојила Оквирни закон о приватизацији предузећа и банака у БиХ, према којем се приватизација врши у оквиру територије ентитета. Народна скупштина РС сматра да би се у конкретном случају требала примјенити пракса из Одлуке Уставног суда број У-4/20 од 26. марта 2021. године у којој је Уставни суд закључио да су одредбе Закона о стварним правима РС које се односе на приватизацију градског грађевинског земљишта у складу с Уставом БиХ.

IV. Релевантни прописи

12. Устав Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Члан I/1

Босна и Херцеговина

1. Континуитет

Република Босна и Херцеговина, чије је званично име од сада "Босна и Херцеговина", наставља своје правно постојање по међународном праву као држава, са унутрашњом структуром модификованом овим Уставом и са постојећим међународно признатим границама. [...]

Члан III/3а) и б)

3. Правни поредак и надлежности институција

а) Све владине функције и овлашћења која нису овим Уставом изричито повјерена институцијама Босне и Херцеговине припадају ентитетима.

б) Ентитети и њихове ниже јединице у потпуности ће поштовати овај Устав, којим се стављају ван снаге одредбе закона Босне и Херцеговине и одредбе устава и закона ентитета које су у супротности с њим, као и одлуке институција Босне и Херцеговине. Општи принципи међународног права представљају интегрални дио правног поретка Босне и Херцеговине и ентитета.

Члан IV/4е)

Парламентарна скупштина

4. Овлашћења

Парламентарна скупштина је надлежна за:

е) Друга питања потребна за извршавање њезиних дужности или оних обавеза које су јој узајамним споразумом додијелили ентитети.

13. Закон о узурпацијама и добровољачким компетенцијама ("Службени гласник Републике Српске" број 8/20) у релевантном дијелу гласи:

Члан 1.

Овим законом прописују се услови и поступак за расправљање имовинскоправних односа насталих узурпацијом земљишта које је до 6. априла 1941. године било државна својина (бивши ерар) у својини носилаца својине јавног права и на добровољачким компетенцијама.

Члан 2.

(1) Узурпацијом, у смислу овог закона, сматра се свако самовласно заузимање, односно бесправно држање пољопривредног или шумског земљишта у својини носилаца својине јавног права.

(2) Узурпацијом, у смислу овог закона, сматра се и свако самовласно заузимање, односно бесправно држање пољопривредног или шумског земљишта у својини носилаца својине јавног права на коме су расправљени спорни имовинскоправни односи по раније важећим прописима, а тадашњи органи управе и носиоци права на друштвеној, односно државној својини нису извршили депосједирање узурпаната у складу са донесеним правоснажним рјешењима, већ су узурпанте оставили у посједу узурпираног земљишта до доношења овог закона.

(3) Неће се сматрати узурпацијом заузимање пољопривредног или шумског земљишта прије 31. децембра

1955. године, које је јавно добро, као и заузимање земљишта у својини носилаца својине јавног права, ако су носиоци својине јавног права то право стекли по аграрним прописима после Другог свјетског рата од физичких и тадашњих приватно-правних лица, осим права стечених у складу са чланом 7. тачка а) Закона о аграрној реформи и колонизацији ("Службени лист Народне Републике Босне и Херцеговине" бр. 2/46, 18/46, 20/47, 29/47, 37/49, 14/51 и 41/67).

Члан 3.

Носиоци својине јавног права су лица из члана 22. Закона о стварним правима ("Службени гласник Републике Српске" бр. 124/08, 3/09, 58/09, 95/11 и 60/15).

Члан 4.

Под добровољачким компетенцијама сматра се земљиште које је из државне својине дато у својину добровољцима ратова од 1912. до 1918. године, у складу са прописима којима су регулисане наведене компетенције.

Члан 5.

(1) На земљишту које је узурпирано прије 31. децембра 1955. године може се признати право својине узурпанту, уколико одредбама овог закона није другачије одређено.

(2) На земљишту које је узурпирано после рока из става 1. овог члана не признаје се право својине узурпанту.

Члан 7.

Право својине које се признаје узурпанту на узурпираном земљишту уписује се у јавну евиденцију о непокретностима (у даљем тексту: јавна евиденција) у корист узурпанта.

Члан 12.

(1) По одредбама овог закона расправиће се и односи из закупа државног земљишта који су настали прије 6. априла 1941. године на основу рјешења тадашњих шумарских и аграрних органа, донесених у сврху спровођења унутрашње колонизације или у сврху претварања криша и голети у шумску културу, као и ради подизања стамбених зграда, под условима да таква земљишта и данас држе закупци, односно њихови правни сљедници.

(2) По одредбама овог закона расправиће се и односи настали из додјеливања у својину државног земљишта прије 6. априла 1941. године, на основу одлуке тадашњих шумарских и аграрних органа.

(3) Ако лица из става 1. овог члана, односно њихови правни сљедници и сада држе земљиште које им је раније дато у својину правоснажним одлукама бивших шумарских и аграрних органа које није спроведено у јавним евиденцијама а, по њиховом захтјеву или по службеној дужности, надлежни орган управе за имовинскоправне послове (у даљем тексту: надлежни орган) доноси рјешење којим се налаже упис права својине на том земљишту у јавним евиденцијама у њихову корист.

Члан 18.

(1) Рјешењем којим се узурпанту не признаје право својине на узурпираном земљишту одређује се носилац својине јавног права на том земљишту, налаже упис у јавне евиденције и узурпанту налаже напуштање тог земљишта у року од шест мјесеци од дана правоснажности рјешења.

(2) У случају да се на узурпираном земљишту на којем се не признаје право својине узурпанту налази изграђен објекат, надлежни орган доноси рјешење којим се не признаје право својине узурпанту и које садржи налог да, по правоснажности тог рјешења, надлежни орган по службеној дужности покрене поступак за утврђивање земљишта које служи за редовну употребу изграђеног објекта, да би била извршена легализација тог објекта у

складу са важећим прописима којима се регулише ова област.

(3) Трошкове поступка утврђивања земљишта које служи за редовну употребу објекта из става 2. овог члана сноси узурпант као градитељ тог објекта.

Члан 19. ст. (1) и (2)

(1) Узурпанту, којем није признато право својине на узурпираном земљишту, дозволиће се да побере плодове са узурпираног земљишта [...]

(2) За трајне културе (воћњаке, винограде и сл.) подижене на узурпираном земљишту, узурпанту припада накнада [...]

Члан 21. став (1)

(1) Укњижба права својине у јавне евиденције врши се по службеној дужности на основу правоснажног рјешења којим се узурпанту признаје право својине на узурпираном земљишту.

Члан 24.

Поступак за расправљање узурпација и спровођење извршења рјешења врши се по одредбама Закона о општем управном поступку ("Службени гласник Републике Српске" бр. 13/02, 87/07, 50/10 и 66/18) уколико овим законом није другачије одређено

Члан 25.

(1) Својство добровољца стекло је свако физичко лице које је у току ратова од 1912. до 1918. године својеволјно ступило у српску или црногорску војску, закључно до 5. новембра 1918. године и остало на војној дужности до демобилизације или је од војне дужности раније било ослобођено као неспособно, због државних потреба, као и свако физичко лице које је до рата 1912. године или у ратовима 1912. године добровољно, активним учешћем у вези са пожртвовањем помагало остварењу народног ослобођења и уједињења.

(2) Неборачке парцеле од три хектара и борачке парцеле од пет хектара остављају се као својина добровољцима из става 1. овог члана, које су им раније, на основу прописа Краљевине Југославије (Закон о добровољцима из 1921. године, односно 1928. године) додијељене.

Члан 26. ст. (1) и (2)

(1) Поступак из члана 25. став 2. овог закона покрене се на захтјев добровољца или његових правних сљедника и у том поступку се утврђује постојање својства добровољца и врши додјела добровољачког земљишта.

(2) Поступак из става 1. овог члана спроводи надлежни орган и уколико су испуњени сви услови прописани овим законом, доноси рјешење којим се налаже упис права својине добровољца или његових правних сљедника и упис у јавне евиденције.

14. Закон о аграрној реформи и колонизацији у Народној Републици Босни и Херцеговини ("Службени лист Народне Републике Босне и Херцеговине" бр. 2/46, 18/46, 20/47, 29/47, 37/49, 14/51 и "Службени лист Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине" број 41/67) како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима, у релевантном дијелу гласи:

Члан 4.

Ради додјеливања земље ствара се земљишни фонд аграрне реформе и колонизације у који улазе:

а) обрадиве земље, које се путем експропријације по члану 7. овог закона одузму од власника и пређу у руке државе,

б) обрадива земља држављана Њемачког Рајха и лица њемачке народности конфискована према одлуци

Антифашистичког вијећа народног ослобођења Југославије од 21. новембра 1944. године,

ц) обрадива земља припадника страних народности, који су се иселили или који се буду иселили,

д) обрадива земља народних непријатеља и других лица, која је конфискована на основу судске пресуде,

е) земља коју држава издвоји из свог власништва у циљу додјеливања сиромашним земљорадницима,

ф) земљишни посједи који су у току рата ма из ког разлога остали без сопственика, и без правног наследника;

г) земљишта, која остављају колонисти, који су се преселили у други крај, уколико се у року од двије године дана не врате на своје старо мјесто.

Члан 7.

Експропријацијом се одузимају од садашњих власника и прелазе у руке државе:

а) велики посједи тј. таква пољопривредна и шумска добра чија укупна површина прелази 450 дунума или 250 дунума обрадиве земље, ако се ове земље искоришћавају путем закупа или најамном радном снагом;

б) земљишни посједи у својини банака, предузећа, акционарских друштава и других приватно-правних лица и других правних лица одређених законом, изузев оне дијелове тих посједа који ће се власницима оставити за индустријске, грађевинске, научне, културне и друге друштвено корисне сврхе;

ц) земљишни посједи свих врста задужбина свјетовних и вјерских, те појединих богомоља, манастира, текија, вјерских установа и вакуфа;

[...]

д) вишаи обрадиве земље земљорадничких посједа изнад максимума одређених по члану 11. овог закона.

[...]

15. Закон о узурпацијама Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине ("Службени лист Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине" број 6/78) како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима, у релевантном дијелу гласи:

Члан 5.

Право својине које се признаје на узурпираном земљишту уписује се у земљишне књиге у корист узурпанта.

Ако је узурпант породица или породична задруга, или ако се оне у смислу претходног члана сматрају узурпантом, право својине уписаће се према извршеној диоби или према споразуму.

Ако диобе односно споразума није било право својине уписаће се на све чланове породице који су се затекли на узурпираном земљишту 6. априла 1941. године, уколико стално живе на том земљишту, односно, по праву наслеђа, на њихове наследнике који стално живе на узурпираном земљишту или су привремено одсутни.

Право из претходног става припада и оним члановима уже породице који су рођени послје 6. априла 1941. године, ако стално живе на узурпираном земљишту или су привремено одсутни.

Одредбе претходних ставова примјењуваће се и у случајевима када је узурпанту на име накнаде дато друго земљиште.

Члан 19.

Поступак за расправљање имовинских односа насталих узурпацијом земљишта у друштвеној својини покреће се на захтјев узурпанта, заинтересоване организације удруженог рада, општине (у даљем тексту: корисник) или по службеној дужности.

Члан 24.

У рјешењу којим се узурпанту не признаје право својине на узурпираном земљишту, одредиће се рок у коме је узурпант дужан напустити узурпирано земљиште.

У случају када је утврђено да узурпант нема право на накнаду, рок за напуштање узурпираног земљишта не може бити краћи од три ни дужи од девет мјесеци, рачунајући од дана када је узурпанту предато у вријеме исплате накнаде.

Рок за напуштање узурпираног земљишта за које је узурпанту одређена накнада у новцу или другом земљишту не може бити краћи од три мјесеца ни дужи од једне године, рачунајући од дана извршене исплате накнаде, односно од дана када је узурпанту предато у вријеме исплате накнаде.

Ако се на узурпираном земљишту на коме није признато право својине налазе подигнути објекти за чији пренос је одређена накнада, рок за напуштање земљишта и уклањање објеката не може бити краћи од дванаест ни дужи од осамнаест мјесеци, рачунајући од дана исплате накнаде.

Узурпирано земљиште под ишумом на којем није признато право својине узурпант је дужан напустити наредног дана по правоснажности рјешења.

16. Закон о узурпацији ("Службени гласник Републике Српске" 70/06) у релевантном дијелу гласи:

Члан 5.

(1) Право својине које се признаје на узурпираном земљишту уписује се у корист узурпанта у јавне књиге о евиденцији некретнина.

(2) Ако су узурпанти више физичких лица, или ако се они у смислу члана 4. сматрају узурпантима, право својине уписаће се према извршеној диоби или према споразуму.

(3) Ако диобе односно споразума није било, право својине уписује се на сва физичка лица која су се затекла на узурпираном земљишту 8. јула 1955. године, уколико стално живе на том земљишту, односно по основу наслеђа на њихове наследнике који стално живе на узурпираном земљишту, са одређеним идеалним дијеловима.

(4) Право из става 3. припада и оним члановима уже породице који су рођени послје 8. јула 1955. године, ако стално живе на узурпираном земљишту.

(5) Одредбе ст. 3. и 4. овог члана примјењују се и у случајевима када је узурпанту на име накнаде дато друго земљиште.

Члан 10.

(1) Пољопривреднику коме се не призна право својине на земљишту из члана 6. став 1. т. а), б), в) и г) овог закона, а његово домаћинство је без земље или је нема довољно, даће се на име накнаде у својину првенствено друго обрадиво земљиште, водећи рачуна о класи земљишта, броју чланова домаћинства и његовом општем економском стању.

(2) Ако се узурпанту не може дати накнада у другом обрадивом земљишту, одредиће му се накнада у новцу.

(3) Накнада у случају из става 2. одредиће се по прометној вриједности земљишта на том подручју.

(4) Независно од одредби ст. 2. и 3. узурпант и будући корисник узурпираног земљишта могу се пред органом управе надлежним за имовинско-правне послове споразумјети о висини и облику накнаде, с тим да накнада не може битно одступати од утврђене прометне у конкретной катастарској општини.

Члан 24.

(1) Рјешењем којим се узурпанту не признаје право својине на узурпираном земљишту одредиће се рок у коме је узурпант дужан напустити узурпирано земљиште.

(2) У случају када је утврђено да узурпант нема право на накнаду, рок за напуштање узурпираног земљишта не

може бити краћи од три нити дужи од девет мјесеци, рачунајући од дана правоснажности рјешења.

(3) Рок за напуштање узурпираног земљишта за које је узурпantu одређена накнада у новцу или другом земљишту не може бити краћи од три мјесеца нити дужи од једне године, рачунајући од дана извршене исплате накнаде, односно од дана када је узурпantu предато у посјед друго земљиште.

(4) Ако се на узурпираном земљишту на коме није признато право својине налазе подигнути објекти за чији пренос је одређена накнада, рок за напуштање земљишта и уклањање објекта не може бити краћи од дванаест ни дужи од осамнаест мјесеци, рачунајући од дана уплаћене накнаде.

Члан 28.

(1) Правоснажно рјешење надлежног органа управе којим се узурпantu признаје право својине или право коришћења на узурпираном земљишту служи као основ за укњижење у јавним књигама.

(2) Органи управе ће свако правоснажно рјешење из претходног става доставити надлежном основном суду и одјељењу за катастар ради спровођења одговарајућих уписа, односно промјена.

(3) Укњижење се спроводи по службеној дужности.

17. **Споразум о питањима сукцесије** ("Службени гласник Босне и Херцеговине – Међународни уговори" број 10/01) у релевантном дијелу гласи:

Анекс А

Покретна и непокретна државна имовина

Члан 2. став (1)

(1) **Непокретна државна имовина** бивше СФРЈ која се налазила на територији бивше СФРЈ ће припасти државама насљедицама на чијој се територији та имовина налази.

18. **Закон о привременој забрани располагања државном имовином Босне и Херцеговине** ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 18/05, 29/06, 85/06, 32/07, 41/07, 74/07, 99/07, 58/08 и 22/22). За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ који гласи:

Члан 1.

Овим законом се забрањује располагање државном имовином.

У смислу овог Закона, под државном имовином подразумијева се:

1. **непокретна имовина** која припада држави Босни и Херцеговини на основу међународног Споразума о питањима сукцесије, који су 29. јуна 2001. год. потписале државе Босна и Херцеговина, Хрватска, Бивша Југословенска Република Македонија, Словенија и Савезна Република Југославија;

2. **непокретна имовина** на којој је право располагања и управљања имала бивша Социјалистичка Република Босна и Херцеговина до 31. децембра 1991. године;

3. **пољопривредно земљиште**, за које је Уставни суд Босне и Херцеговине утврдио да представља државну имовину у својој одлуци у предмету бр. У-8/19;

4. **ријеке, шуме и шумско земљиште**, за које је Уставни суд Босне и Херцеговине утврдио да представљају државну имовину у својим одлукама у предметима бр. У-9/19 и бр. У-4/21.

У смислу овог закона, под располагањем наведене имовине сматра се директни или индиректни пренос власништва.

Члан 2.

Без обзира на одредбе било којег другог закона или прописа, државном имовином може располагати искључиво држава Босна и Херцеговина, као њен титулар, у складу с одредбама овог закона.

Свака одлука, акт, уговор или било који други правни инструмент којим се располаже имовином из члана 1. овог закона супротно одредбама овог закона, ништав је.

19. **Закон о претворби друштвене својине** ("Службени лист Републике Босне и Херцеговине" број 33/94) како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима, у релевантном дијелу гласи:

Члан 1. тач. 1. и 4.

Даном ступања на снагу овог закона Република Босна и Херцеговине (у даљњем тексту: Република) постаје носилац права својине на имовини у друштвеној својини на којој право располагања нема Федерација Босне и Херцеговине и то:

1. природним богатствима и добрима у општој употреби;

4. некретнинама које су изграђене или по другом основу стечене из средстава буџета, средстава за финансирање заједничких потреба те средства самодоприноса грађана и донација без обзира да ли се код друштвеног правног лица као корисника воде или не воде у пословним књигама, односно да ли су уписане у земљишне књиге.

V. Допустивост

20. При испитивању допустивости захтјева, Уставни суд је пошао од одредби члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине.

21. Члан VI/3а) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Уставни суд ће подржавати овај Устав.

а) Уставни суд има искључиву надлежност да одлучује у споровима који по овом Уставу настају између ентитета, или између Босне и Херцеговине и једног или оба ентитета, или између институција Босне и Херцеговине, укључујући, али се не ограничавајући само на то:

- Да ли је одлука неког ентитета да устави специјални паралелни однос са неком од сусједних држава сагласна овом Уставу, укључујући и одредбе које се односе на суверенитет и територијални интегритет Босне и Херцеговине.

- Да ли је неки члан устава или закона ентитета у сагласности са овим Уставом.

Спорове могу покретати само чланови Предсједништва, предсједавајући Министарског савјета, предсједавајући или замјеник предсједавајућег било којег вијећа Парламентарне скупштине, једна четвртина чланова било којег вијећа Парламентарне скупштине или једна четвртина било ког законодавног вијећа неког ентитета.

22. Захтјев за оцјену уставности поднијело је седам делегата Вијећа народа Републике Српске, које укупно броји 28 делегата, што чини једну четвртину чланова било којег законодавног органа ентитета, што значи (супротно наводима из одговора на захтјев) да је захтјев поднио овлашћени субјекат у смислу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број У-15/21 од 14. јула 2022. године, тачка 23 с даљњим референцама, доступна на www.ustavnisud.ba).

23. Имајући у виду одредбе члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине и члана 19 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да је захтјев допустив зато што га је поднио овлашћени субјекат, те да не постоји ниједан формални разлог из члана 19 став (1) Правила Уставног суда због којег захтјев није допустив.

VI. Меритум

24. Уставни суд указује да конкретни захтјев покреће питање уставности одређених одредби Закона о узурпацијама и добровољачким компетенцијама с аспекта државне имовине. Уставни суд се у више својих одлука бавио питањем регулисања државне имовине. Први пут Уставни суд се бавио тим питањем у Одлуци број У-1/11 од 13. јула 2012. године, када је испитивао уставност Закона о статусу државне имовине која се налази на територији Републике

Српске и под забраном је располагања. Након тога, Уставни суд је у Одлуци број У-8/19 од 6. фебруара 2020. године испитивао уставност Закона о пољопривредном земљишту Републике Српске, док је у Одлуци број У-4/21 од 23. септембра 2021. године испитивао уставност Закона о шумама Републике Српске. Даље, у Одлуци број У-10/22 од 22. септембра 2022. године Уставни суд је оцијенио уставност Закона о непокретној имовини која се користи за функционисање јавне власти у Републици Српској.

25. У одговору на захтјев Народна скупштина је нагласила да се овај предмет треба ријешити у складу с праксом Уставног суда из Одлуке У-4/20. Супротно томе, из навода подносиоца захтјева произлази да се о уставности Закона о узурпацијама и добровољачким компетенцијама треба ријешити у складу с праксом из одлука бр. У-1/11, У-8/9, У-4/21 и У-10/22.

26. У вези с овим наводима, Уставни суд указује да је у одлукама у предметима бр. У-1/11, У-8/9, У-4/21 и У-10/22 оцјењивао уставност закона у којима је било прописано да се ранија државна својина мијења у корист РС, тј. да некретнине, пољопривредно земљиште или шуме у државној или друштвеној својини, уколико на њима до сада право својине нису стекла физичка или правна лица, по сили закона постају својина РС. Уставни суд је у Одлуци У-1/11, у којој је разматрао закон РС који је рјешавао питање статуса државне имовине која се налази на територији РС и под забраном је располагања, на сљедећи начин објаснио шта се сматра "државном имовином": "Државна имовина, иако је то облик својине који је по својој структури сличан грађанскоправној приватној својини, представља посебан правни концепт, те, из тог разлога, ужива посебан статус. Државна имовина је карактеристична по јавноправној природи односа субјеката и коришћења те имовине, као и њеног титулара. Она обухвата, с једне стране, покретне и непокретне ствари које су у рукама јавне власти и које јој служе ради вршења те власти, с друге стране, она може да обухвати 'јавно добро' (морска вода и морско дно, ријечна вода и ријечна корита, језера, планине и друга природна богатства, јавна саобраћајна мрежа, саобраћајна инфраструктура, итд.). Оно, по својој природи, приоритетно служи свим људима у држави. Као такво, 'јавно добро' може да буде издвојено из правног промета (*res extra commercium*) због свог значаја јер је то једини начин да буде сачувано и заштићено. Другим ријечима, државна имовина је средство спровођења јавне власти и стога је уско повезана с територијалним и материјалним надлежностима органа јавне власти, наиме, с територијалним интегритетом и суверенитетом државе" (види Одлуку о допуствости и меритуму број У-1/11 од 13. јула 2012. године, објављена у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине" број 73/12, тач. 62 и 63).

27. У вези с тим, Уставни суд је у тој и другим наведеним одлукама нагласио да се само на државном нивоу може одлучити коме ће да припадне својина над државном имовином која је припала држави Босни и Херцеговини Споразумом о сукцесији или је под забраном располагања.

28. Међутим, Уставни суд у конкретном случају указује и на Одлуку о допуствости и меритуму број У-4/20 од 26. марта 2021. године (доступна на www.ustavnisud.ba), у којој је испитивана уставност одредби Закона о стварним правима РС, у дијелу који се односи на приватизацију градског грађевинског земљишта. У овом предмету, за разлику од осталих наведених предмета, Уставни суд је закључио да су оспорене одредбе Закона о стварним правима РС у складу с Уставом Босне и Херцеговине јер се "њима регулишу питања претворбе друштвене/државне својине која није под забраном располагања". Такође је закључено да "Република Српска има надлежност да регулише претворбу друштвене/државне

имовине која није обухваћена Законом о забрани располагања сходно прелазним одредбама Закона о стварним правима РС" (види тач. 54 и 58 наведене одлуке).

29. У конкретном случају, Уставни суд сматра да је *ratio legis* спорног закона прописивање услова и поступка у којем се утврђује да ли се узурпанту или добровољцу, односно његовом правном сљеднику, може да призна право својине на узурпираном земљишту или земљишту које се сматра добровољачком компетенцијом. Уставни суд подсјећа да се спорним законом (члан 1) прописују услови и поступак за расправљање имовинскоправних односа насталих узурпацијом земљишта које је до 6. априла 1941. године било "државна својина (бивши ерар)" као и на добровољачким компетенцијама. Дакле, оспореним одредбама спорног закона јавна власт РС рјешава правни статус лица која су у вишедценијском посједу узурпираног земљишта или добровољачких компетенција, односно испуњава своју позитивну обавезу да ријеша њихов правни статус. Само оно узурпирано земљиште на којем се према одредбама спорног закона не признаје право власништва узурпанту, уписаће се према одредби члана 18 став 1 спорног закона у корист носиоца својине јавног права на том земљишту.

30. Уставни суд запажа да, супротно наводима из захтјева, узурпирано земљиште и добровољачке компетенције неспорно не улазе у државну имовину коју је БиХ добила по основу Споразума о сукцесији јер узурпације нису "[н]епокретна државна имовина бивше СФРЈ" нити се на њих примјењује Закон о забрани располагања (види члан 1 ст. 2, 3 и 4 наведеног закона), као ни Закон о претворби (види члан 1 став 4 наведеног закона). Имајући то у виду, Уставни суд сматра да се имовина која је предмет спорног закона може да доведе у везу с праксом Уставног суда из предмета број У-4/20 (види тачку 28 ове одлуке). Стога, Уставни суд сматра да Република Српска има надлежност да регулише претворбу друштвене/државне имовине која није предмет Споразума о сукцесији нити је обухваћена Законом о забрани располагања или Законом о претворби, нити је оваква имовина у пракси Уставног суда У-1/11, У-8/9, У-4/21 и У-10/22 означена као државна имовина чији се титулар може одредити само законом који се треба донијети на државном нивоу. У контексту оспорених одредби спорног закона, то подразумеива да, након спроведеног поступка који спорни закон прописује и уколико узурпант не буде испуњавао услове за упис права својине, РС може одредити и евидентирати на том земљишту носиоца својине јавног права из члана 22 Закона о стварним правима, како је то прописано чланом 3 спорног закона.

31. Уставни суд сматра да на другачије одлучење не може да утиче то што такво рјешење није било садржано у ранијим прописима бивше СРБиХ или РС, па се неће посебно бавити одредбама тих закона.

32. С обзиром на све наведено, Уставни суд сматра да су одредбе члана 2 ст. 2 и 3, те чл. 5, 12 и 18 спорног закона у складу са чл. I/1, III/36) и IV/4е) Устава Босне и Херцеговине.

VII. Закључак

33. Уставни суд закључује да су оспорене одредбе Закона о узурпацијама и добровољачким компетенцијама које регулишу питање државне имовине која није предмет Споразума о сукцесији нити је под забраном располагања, у складу са чл. I/1, III/36) и IV/4е) Устава Босне и Херцеговине и да Република Српска има надлежност да пропише да државно земљиште, на којем не постоје услови да се узурпанту призна право својине на узурпацији или добровољачкој компетенцији, одреди и евидентира на том земљишту носиоца својине јавног права на начин како то спорни закон прописује.

34. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

35. С обзиром на одлуку у овом предмету, Уставни суд неће посебно разматрати приједлог за доношење привремене мјере.

36. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **U-28/22**, рјешавајући захтјев **седам делегата Вјећа народа Републике Српске**, на основу члана VI/3.a) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) таčka б) и члана 59. ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – преишчени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14 и 47/23), у саставу:

Valerija Galić, predsjednica
Mirsad Ćeman, potpredsjednik
Helen Keller, potpredsjednica
Seada Palavrić, sutkinja
Angelika Nußberger, sutkinja
Ledi Bianku, sudija

на сједници одржаној 21. марта 2024. године donio је

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Одлучујући о захтјеву **седам делегата Вјећа народа Републике Српске** за оцјену уставности члана 2. ст. 2. и 3. и чл. 5, 12. и 18. Закона о узурпацијама и добровољаčким компетенцијама ("Службени гласник Републике Српске" број 8/20)

утврђује се да су члан 2. ст. 2. и 3. и чл. 5, 12. и 18. Закона о узурпацијама и добровољаčким компетенцијама ("Службени гласник Републике Српске" број 8/20) у складу са чл. I/1, III/3.b) и IV/4.e) Устава Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Mihnet Okić, Alija Tabaković, Faruk Dozić, Džemaludin Šabanović, Muris Ćirkić, Ivo Kamenjašević i Samir Bačević, sedam delegata Vijeća naroda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: podnosioci zahtjeva), podnijeli su 12. oktobra 2022. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu kompatibilnosti člana 2. st. 2. i 3. i čl. 5, 12. i 18. Zakona o uzurpacijama i dobrovoljačkim kompetencijama ("Службени гласник Републике Српске" број 8/20; у даљњем тексту: спорни закон) са чл. I/1, III/3.b) и IV/4.e) Устава Босне и Херцеговине. Istovremeno, podnosioci zahtjeva su zatražili да Ustavni sud donese privremenu mjerу kojom bi zabranio primjenu spornog zakona до donošenja konačne odluke о zahtjevu.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. На основу члана 23. Правила Уставног суда, од Народне скупштине Републике Српске (у даљњем тексту: Народна скупштина RS) затражено је 28. октобра 2022. године да достави одговор на захтјев.

3. Народна скупштина RS је 3. марта 2023. године доставила одговор на захтјев.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

4. У захтјеву за оцјену уставности наводи се да је, поред јасног става из Одлуке Уставног суда број U-1/11 да је питање државне имовине у искључивој надлежности институција Босне и

Hercegovine (у даљњем тексту: БиХ), Народна скупштина RS donijela sporni zakon kojim је jednostrano riješila pitanje jednog dijela државне имовине. Osporenim odredbama ovog zakona propisuje се да у случају да се узурпantu не призна право власништва на узурпираном земљишту, на том земљишту се одређује носилац власништва јавног права и налаже његов упис у јавне евиденције. Међутим, према члану 3. спорног закона, носиоци власништва јавног права су лица из члана 22. Закона о стварним правима ("Службени гласник Републике Српске" br. 124/08, 3/09, 58/09, 95/11 и 60/15) и то: Република Српска, јединица локалне самоуправе, јавно предузеће, јавна установа и друге службе под ingerencijom entiteta. Dakle, како navode podnosioci zahtjeva, entitet Republika Srpska (у даљњем тексту: RS) raspolaze imovinom nad kojom nema право raspolaganja i та imovina postaje власništvo entiteta. Podnosioci smatraju да је на ovaj начин spornim zakonom omogućeno да dio државне имовине bude pretvoren у entitetsku imovinu, odnosno да "lica из члана 22. Zakona о стварним правима" steknu државну imovinu.

5. Podnosioci zahtjeva ukazuju да је, historijski gledano, uzurpacija zemljišta usko povezana s procesom unutrašnje kolonizacije iz perioda Kraljevine Jugoslavije. Od 1918. godine značajan dio kolonizacije odvijao се uzurpacijom, odnosno nezakonitim naseljavanjem zemljišta у државном власништву. Upravo zato је држава morala, како navode podnosioci, legalizirati takav način stjecanja imovine. Među prvim propisima bila је Uredba sa zakonskom snagom о dodjeljivanju државног шумског земљишта и likvidaciji uzurpacija у БиХ од 10. јуна 1936. године. На основу те uredbe donesen је Pravilnik koji је одредио objekte koji mogu biti предмет uzurpacije, а то су uzurpacije koje су биле izvršene до 1. јануара 1936. године.

6. Dalje, podnosioci navode да су nakon završetka Drugog svjetskog rata, на основу одредби чл. 4. и 7. Zakona о agrarnoj reformi и kolonizaciji у Narodnoj Republici Bosni и Hercegovini (на који се позива osporeni члан 2. став 3. spornog zakona), ogromne površine zemljišta oduzete и, како се у zakonu каже, "date у руке држави". На тај начин oduzeto zemljište postalo је власništvo државе.

7. Dalje, podnosioci navode да је Zakonom о uzurpacijama из 1978. године ("Службени list Socijalističke Republike Bosne и Hercegovine" број 6/78) јасно definiran појам uzurpacije. Prema ovom zakonu, на земљишту које је узурпирано prije 6. aprila 1941. године moglo се prizнати право власništva uzurpantu, osim на шумама на којима nije било moguće prizнати право власništva. Zakon о uzurpacijama из 1978. године је propisивao uvjete за stjecanje права власništva на узурпираном земљишту. Међутим, како navode podnosioci, тај zakon, за разлику од spornog zakona, niti једном одредбом nije određивao nosioca права власništva над тим земљиштем у случају да се узурпantu не призна право власništva. Naime, podnosioci zahtjeva ističu да је Zakon из 1978. године samo utvrđивao roкове у којима је uzurpant morao napустити uzurpirano zemljište и његово право на nadoknadу.

8. Osim navedenog, podnosioci zahtjeva се позивају и на Zakon о pretvorbi друштвене својине из 1994. године ("Службени list Republike Bosne и Hercegovine" број 33/94; у даљњем тексту: Zakon о pretvorbi), који је и данас на правној snazi и у којем је propisано да "Republika Bosna и Hercegovina postaje nosilac својине на imovini у друштвеној својини на којој право raspolaganja nema Federacija Bosne и Hercegovine". Pozivanje на ovaj zakon podnosioci nisu posebno elaborirali, osim što су naveli да је и то zakon који је donio visoki predstavnik и да то pokazuje "да се radi о pitanju које је у isključivoј nadležnosti државе БиХ и njenih organa". Također, у zahtjevu се tvrdи да zemljište из Zakona о uzurpacijama и dobrovoljačким kompetencijama podliježe одредбама Sporazuma о pitanjima sukcesije između bivših jugoslavenskih republika ("Службени гласник Босне и Херцеговине – Међународни уговори" број 10/2001, у даљњем тексту: Sporazum о sukcesiji), као и одредбама Zakona о

privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 18/05, 29/06, 85/06, 32/07, 41/07, 74/07, 99/07, 58/08 i 22/22; u daljnjem tekstu: Zakon o zabrani raspolaganja).

9. U svjetlu istaknutog, podnosioci zahtjeva smatraju da su osporene odredbe spornog zakona neustavne iz više razloga. Prvo, njima se krše odredbe člana I/1. Ustava Bosne i Hercegovine kojim je utvrđen kontinuitet i identitet države, što podrazumijeva da Bosna i Hercegovina ima pravo da regulira "državnu imovinu" čiji je titular. Drugo, njima se krše odredbe člana III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine koje izražavaju princip ustavnosti u smislu da su entiteti u obavezi da se pridržavaju Ustava Bosne i Hercegovine i "odluka institucija BiH". Treće, osporene odredbe spornog zakona krše i odredbe člana IV/4.e) Ustava Bosne i Hercegovine kojima se Parlamentarnoj skupštini BiH daje nadležnost u ostalim pitanjima, uključujući i isključivu nadležnost kada je riječ o "državnoj imovini".

10. S obzirom na navedeno, podnosioci zahtjeva predlažu da Ustavni sud usvoji zahtjev, utvrdi da osporene odredbe spornog zakona nisu u saglasnosti sa čl. I/1, III/3.b) i IV/4.e) Ustava Bosne i Hercegovine, da osporene odredbe prestaju važiti od narednog dana od dana objavljivanja odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", kao i da se odluka o zahtjevu objavi u drugim službenim glasilima u Bosni i Hercegovini.

b) Odgovor na zahtjev

11. Narodna skupština RS je u odgovoru na zahtjev detaljno obrazložila zašto smatra da pitanje rješavanja državne imovine nije u nadležnosti države nego entiteta. Naime, kako je navedeno u odgovoru, Ustav BiH nigdje, "niti u naznaci, ne spominje bilo šta što bi se odnosilo na pitanje državne imovine". Dalje je navedeno da materija koja je propisana spornim zakonom spada u nadležnost entiteta i da Ustav Bosne i Hercegovine niti jednom svojom odredbom ne daje državi pravo da svojim odlukama intervenira u ovoj oblasti. Zemljište koje je predmet spornog zakona, prema tvrdnjama iz odgovora, nije "imovina" koja je obuhvaćena Zakonom o zabrani raspolaganja niti se na ovo zemljište mogu primijeniti odredbe Sporazuma o sukcesiji. Također, Narodna skupština RS smatra da se na ovaj slučaj ne mogu primijeniti ni odredbe Zakona o pretvorbi društvenog vlasništva iz 1994. godine, s obzirom na to da je Parlamentarna skupština BiH 19. jula 1999. godine usvojila Okvirni zakon o privatizaciji preduzeća i banaka u BiH, prema kojem se privatizacija vrši u okviru teritorije entiteta. Narodna skupština RS smatra da bi u konkretnom slučaju trebalo primijeniti praksu iz Odluke Ustavnog suda broj U-4/20 od 26. marta 2021. godine u kojoj je Ustavni sud zaključio da su odredbe Zakona o stvarnim pravima RS koje se odnose na privatizaciju gradskog građevinskog zemljišta u skladu s Ustavom BiH.

IV. Relevantni propisi

12. Ustav Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Član I/1.

Bosna i Hercegovina

1. Kontinuitet

Republika Bosna i Hercegovina, čije je zvanično ime od sada "Bosna i Hercegovina", nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država, sa unutrašnjom strukturom modificiranom ovim Ustavom, i sa postojećim međunarodno priznatim granicama. [...]

Član III/3.a) i b)

3. Pravni poredak i nadležnosti institucija

a) Sve vladine funkcije i ovlaštenja koja nisu ovim Ustavom izričito povjerena institucijama Bosne i Hercegovine pripadaju entitetima.

b) Entiteti i sve njihove administrativne jedinice će se u potpunosti pridržavati ovog Ustava, kojim se stavljaju van snage zakonske odredbe Bosne i Hercegovine i ustavne i zakonske

odredbe entiteta koje mu nisu saglasne, kao i odluka institucija Bosne i Hercegovine. Opšta načela međunarodnog prava su sastavni dio pravnog poretka Bosne i Hercegovine i entiteta.

Član IV/4.e)

Parlamentarna skupština

4. Ovlaštenja

Parlamentarna skupština je nadležna za:

e) Ostala pitanja koja su potrebna da se provedu njene dužnosti, ili koja su joj dodijeljena zajedničkim sporazumom entiteta.

13. Zakon o uzurpacijama i dobrovoljačkim kompetencijama ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 8/20) u relevantnom dijelu glasi:

Član 2. st. (1), (2) i (3)

(1) Uzurpacijom, u smislu ovog zakona, smatra se svako samovlasno zauzimanje, odnosno bespravno držanje poljoprivrednog ili šumskog zemljišta u svojini nosilaca svojine javnog prava.

(2) Uzurpacijom, u smislu ovog zakona, smatra se i svako samovlasno zauzimanje, odnosno bespravno držanje poljoprivrednog ili šumskog zemljišta u svojini nosilaca svojine javnog prava na kome su raspravljani sporni imovinsko-pravni odnosi po ranije važećim propisima, a tadašnji organi uprave i nosioci prava na društvenoj, odnosno državnoj svojini nisu izvršili deposjediranje uzurpanata u skladu sa donesenim pravosnažnim rješenjima, već su uzurpante ostavili u posjedu uzurpiranog zemljišta do donošenja ovog zakona.

(3) Neće se smatrati uzurpacijom zauzimanje poljoprivrednog ili šumskog zemljišta prije 31. decembra 1955. godine, koje je javno dobro, kao i zauzimanje zemljišta u svojini nosilaca svojine javnog prava, ako su nosioci svojine javnog prava to pravo stekli po agrarnim propisima poslije Drugog svjetskog rata od fizičkih i tadašnjih privatno-pravnih lica, osim prava stečenih u skladu sa članom 7. tačka a) Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji ("Službeni list Narodne Republike Bosne i Hercegovine" br. 2/46, 18/46, 20/47, 29/47, 37/49, 14/51 i 41/67).

Član 3.

Nosioci svojine javnog prava su lica iz člana 22. Zakona o stvarnim pravima ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 124/08, 3/09, 58/09, 95/11 i 60/15).

Član 4.

Pod dobrovoljačkim kompetencijama smatra se zemljište koje je iz državne svojine dato u svojinu dobrovoljcima ratova od 1912. do 1918. godine, u skladu sa propisima kojima su regulirane navedene kompetencije.

Član 5.

(1) Na zemljištu koje je uzurpirano prije 31. decembra 1955. godine može se priznati pravo svojine uzurpantu, ukoliko odredbama ovog zakona nije drugačije određeno.

(2) Na zemljištu koje je uzurpirano poslije roka iz stava 1. ovog člana ne priznaje se pravo svojine uzurpantu.

Član 7.

Pravo svojine koje se priznaje uzurpantu na uzurpiranom zemljištu upisuje se u javnu evidenciju o nepokretnostima (u daljem tekstu: javna evidencija) u korist uzurpanta.

Član 12.

(1) Po odredbama ovog zakona raspraviti će se i odnosi iz zakupa državnog zemljišta koji su nastali prije 6. aprila 1941. godine na osnovu rješenja tadašnjih šumarskih i agrarnih organa, donesenih u svrhu provođenja unutrašnje kolonizacije ili u svrhu pretvaranja krša i goleti u šumsku kulturu, kao i radi podizanja stambenih zgrada, pod uvjetima da takva zemljišta i danas drže zakupci, odnosno njihovi pravni sljednici.

(2) Po odredbama ovog zakona raspraviti će se i odnosi nastali iz dodjeljivanja u svojinu državnog zemljišta prije 6. aprila

1941. godine, na osnovu odluke tadašnjih šumskih i agrarnih organa.

(3) Ako lica iz stava 1. ovog člana, odnosno njihovi pravni sljednici i sada drže zemljište koje im je ranije dato u svojinu pravosnažnim odlukama bivših šumarskih i agrarnih organa koje nije provedeno u javnim evidencijama a, po njihovom zahtjevu ili po službenoj dužnosti, nadležni organ uprave za imovinskopравne poslove (u daljem tekstu: nadležni organ) donosi rješenje kojim se nalaže upis prava svojine na tom zemljištu u javnim evidencijama u njihovu korist.

Član 18.

(1) Rješenjem kojim se uzurpantu ne priznaje pravo svojine na uzurpiranom zemljištu određuje se nosilac svojine javnog prava na tom zemljištu, nalaže upis u javne evidencije i uzurpantu nalaže napuštanje tog zemljišta u roku od šest mjeseci od dana pravosnažnosti rješenja.

(2) U slučaju da se na uzurpiranom zemljištu na kojem se ne priznaje pravo svojine uzurpantu nalazi izgrađen objekat, nadležni organ donosi rješenje kojim se ne priznaje pravo svojine uzurpantu i koje sadrži nalog da, po pravosnažnosti tog rješenja, nadležni organ po službenoj dužnosti pokreće postupak za utvrđivanje zemljišta koje služi za redovnu upotrebu izgrađenog objekta, da bi bila izvršena legalizacija tog objekta u skladu sa važećim propisima kojima se regulira ova oblast.

(3) Troškove postupka utvrđivanja zemljišta koje služi za redovnu upotrebu objekta iz stava 2. ovog člana snosi uzurpant kao graditelj tog objekta.

Član 19. st. (1) i (2)

(1) Uzurpantu, kojem nije priznato pravo svojine na uzurpiranom zemljištu, dozvolit će se da pobere plodove sa uzurpiranog zemljišta [...]

(2) Za trajne kulture (voćnjake, vinograde i sl.) podignute na uzurpiranom zemljištu, uzurpantu pripada naknada [...]

Član 21. stav (1)

(1) Uknjižba prava svojine u javne evidencije vrši se po službenoj dužnosti na osnovu pravosnažnog rješenja kojim se uzurpantu priznaje pravo svojine na uzurpiranom zemljištu.

Član 24.

Postupak za raspravljanje uzurpacija i provođenje izvršenja rješenja vrši se po odredbama Zakona o općem upravnom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 13/02, 87/07, 50/10 i 66/18) ukoliko ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 25.

(1) Svojestvo dobrovoljca steklo je svako fizičko lice koje je u toku ratova od 1912. do 1918. godine svojestvoljno stupilo u srpsku ili crnogorsku vojsku, zaključno do 5. novembra 1918. godine i ostalo na vojnoj dužnosti do demobilizacije ili je od vojne dužnosti ranije bilo oslobođeno kao nesposobno, zbog državnih potreba, kao i svako fizičko lice koje je do rata 1912. godine ili u ratovima 1912. godine dobrovoljno, aktivnim učešćem u vezi sa poštivovanjem pomagalo ostvarenju narodnog oslobođenja i ujedinjenja.

(2) Neboračke parcele od tri hektra i boračke parcele od pet hektara ostavljaju se kao svojina dobrovoljcima iz stava 1. ovog člana, koje su im ranije, na osnovu propisa Kraljevine Jugoslavije (Zakon o dobrovoljcima iz 1921. godine, odnosno 1928. godine) dodijeljene.

Član 26. st. (1) i (2)

(1) Postupak iz člana 25. stav 2. ovog zakona pokreće se na zahtjev dobrovoljca ili njegovih pravnih sljednika i u tom postupku se utvrđuje postojanje svojstva dobrovoljca i vrši dodjela dobrovoljačkog zemljišta.

(2) Postupak iz stava 1. ovog člana provodi nadležni organ i ukoliko su ispunjeni svi uvjeti propisani ovim zakonom, donosi

rješenje kojim se nalaže upis prava svojine dobrovoljca ili njegovih pravnih sljednika i upis u javne evidencije.

14. Zakon o agrarnoj reformi i kolonizaciji u Narodnoj Republici Bosni i Hercegovini ("Službeni list Narodne Republike Bosne i Hercegovine" br. 2/46, 18/46, 20/47, 29/47, 37/49, 14/51 i "Službeni list Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine" broj 41/67), kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, u relevantnom dijelu glasi:

Član 4.

Radi dodjeljivanja zemlje stvara se zemljišni fond agrarne reforme i kolonizacije u koji ulaze:

a) obradive zemlje, koje se putem eksproprijacije po članu 7. ovog zakona oduzmu od vlasnika i pređu u ruke države,

b) obradiva zemlja državljana Njemačkog Rajha i lica njemačke narodnosti konfiskovana prema odluci Antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Jugoslavije od 21. novembra 1944. godine,

c) obradiva zemlja pripadnika stranih narodnosti, koji su se iselili ili koji se budu iselili,

d) obradiva zemlja narodnih neprijatelja i drugih lica, koja je konfiskovana na osnovu sudske presude,

e) zemlja koju država izdvoji iz svog vlasništva u cilju dodjeljivanja siromašnim zemljoradnicima,

f) zemljišni posjedi koji su u toku rata ma iz kog razloga ostali bez sopstvenika, i bez pravnog nasljednika;

g) zemljišta, koja ostavljaju kolonisti, koji su se preselili u drugi kraj, ukoliko se u roku od dvije godine dana ne vrate na svoje staro mjesto.

Član 7.

Eksproprijacijom se oduzimaju od sadašnjih vlasnika i prelaze u ruke države:

a) veliki posjedi tj. takva poljoprivredna i šumska dobra čija ukupna površina prelazi 450 dunuma ili 250 dunuma obradive zemlje, ako se ove zemlje iskorišćavaju putem zakupa ili najamnom radnom snagom;

b) zemljišni posjedi u svojini banaka, preduzeća, akcionarskih društava i drugih privatno-pravnih lica i drugih pravnih lica određenih zakonom, izuzev one dijelove tih posjeda koji će se vlasnicima ostaviti za industrijske, građevinske, naučne, kulturne i druge društveno korisne svrhe;

c) zemljišni posjedi svih vrsta zadužbina svjetovnih i vjerskih, te pojedinih bogomolja, manastira, tekija, vjerskih ustanova i vakufa;

[...]

d) višak obradive zemlje zemljoradničkih posjeda iznad maksimuma određenih po članu 11. ovog zakona.

[...]

15. Zakon o uzurpacijama Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine ("Službeni list Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine" broj 6/78) kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, u relevantnom dijelu glasi:

Član 5.

Pravo svojine koje se priznaje na uzurpiranom zemljištu upisuje se u zemljišne knjige u korist uzurpanta.

Ako je uzurpant porodica ili porodična zadruga, ili ako se one u smislu prethodnog člana smatraju uzurpantom, pravo svojine upisaće se prema izvršenoj diobi ili prema sporazumu.

Ako diobe odnosno sporazuma nije bilo pravo svojine upisaće se na sve članove porodice koji su se zatekli na uzurpiranom zemljištu 6. aprila 1941. godine, ukoliko stalno žive na tom zemljištu, odnosno, po pravu nasljeđa, na njihove nasljednike koji stalno žive na uzurpiranom zemljištu ili su privremeno odsutni.

Pravo iz prethodnog stava pripada i onim članovima uže porodice koji su rođeni poslije 6. aprila 1941. godine, ako stalno žive na uzurpiranom zemljištu ili su privremeno odsutni.

Odredbe prethodnih stavova primjenjivaće se i u slučajevima kada je uzurpantu na ime naknade dato drugo zemljište.

Član 19.

Postupak za raspravljanje imovinskih odnosa nastalih uzurpacijom zemljišta u društvenoj svojini pokreće se na zahtjev uzurpanta, zainteresovane organizacije udruženog rada, opštine (u daljem tekstu: korisnik) ili po službenoj dužnosti.

Član 24.

U rješenju kojim se uzurpantu ne priznaje pravo svojine na uzurpiranom zemljištu, određiće se rok u kome je uzurpant dužan napustiti uzurpirano zemljište.

U slučaju kada je utvrđeno da uzurpant nema pravo na naknadu, rok za napuštanje uzurpiranog zemljišta ne može biti kraći od tri ni duži od devet mjeseci, računajući od dana pravosnažnosti rješenja.

Rok za napuštanje uzurpiranog zemljišta za koje je uzurpantu određena naknada u novcu ili drugom zemljištu ne može biti kraći od tri mjeseca ni duži od jedne godine, računajući od dana izvršene isplate naknade, odnosno od dana kada je uzurpantu predato u posjed drugo zemljište.

Ako se na uzurpiranom zemljištu na kome nije priznato pravo svojine nalaze podignuti objekti za čiji prenos je određena naknada, rok za napuštanje zemljišta i uklanjanje objekata ne može biti kraći od dvanaest ni duži od osamnaest mjeseci, računajući od dana isplaćene naknade.

Uzurpirano zemljište pod šumom na kojem nije priznato pravo svojine uzurpant je dužan napustiti narednog dana po pravosnažnosti rješenja.

16. **Zakon o uzurpaciji** ("Službeni glasnik Republike Srpske" 70/06) u relevantnom dijelu glasi:

Član 5.

(1) Pravo svojine koje se priznaje na uzurpiranom zemljištu upisuje se u korist uzurpanta u javne knjige o evidenciji nekretnina.

(2) Ako su uzurpanti više fizičkih lica, ili ako se oni u smislu člana 4. smatraju uzurpantima, pravo svojine upisat će se prema izvršenoj diobi ili prema sporazumu.

(3) Ako diobe, odnosno sporazuma nije bilo, pravo svojine upisuje se na sva fizička lica koja su se zatekla na uzurpiranom zemljištu 8. jula 1955. godine, ukoliko stalno žive na tom zemljištu, odnosno po osnovu naslijeđa na njihove nasljednike koji stalno žive na uzurpiranom zemljištu, sa određenim idealnim dijelovima.

(4) Pravo iz stava 3. pripada i onim članovima uže porodice koji su rođeni poslije 8. jula 1955. godine, ako stalno žive na uzurpiranom zemljištu.

(5) Odredbe st. 3. i 4. ovog člana primjenjuju se i u slučajevima kada je uzurpantu na ime naknade dato drugo zemljište.

Član 10.

(1) Poljoprivredniku kome se ne prizna pravo svojine na zemljištu iz člana 6. stav 1. t. a), b), v). i g). ovog zakona, a njegovo domaćinstvo je bez zemlje ili je nema dovoljno, dat će se na ime naknade u svojinu prvenstveno drugo obradivo zemljište, vodeći računa o klasi zemljišta, broju članova domaćinstva i njegovom općem ekonomskom stanju.

(2) Ako se uzurpantu ne može dati naknada u drugom obradivom zemljištu, odredit će mu se naknada u novcu.

(3) Naknada u slučaju iz stava 2. odredit će se po prometnoj vrijednosti zemljišta na tom području.

(4) Nezavisno od odredbi st. 2. i 3, uzurpant i budući korisnik uzurpiranog zemljišta mogu se pred organom uprave

nadležnim za imovinsko-pravne poslove sporazumje ti o visini i obliku naknade, s tim da naknada ne može bitno odstupati od utvrđene prometne vrijednosti u konkretnoj katastarskoj općini.

Član 24.

(1) Rješenjem kojim se uzurpantu ne priznaje pravo svojine na uzurpiranom zemljištu odredit će se rok u kome je uzurpant dužan napustiti uzurpirano zemljište.

(2) U slučaju kada je utvrđeno da uzurpant nema pravo na naknadu, rok za napuštanje uzurpiranog zemljišta ne može biti kraći od tri ni duži od devet mjeseci, računajući od dana pravosnažnosti rješenja.

(3) Rok za napuštanje uzurpiranog zemljišta za koje je uzurpantu određena naknada u novcu ili drugom zemljištu ne može biti kraći od tri mjeseca ni duži od jedne godine, računajući od dana izvršene isplate naknade, odnosno od dana kada je uzurpantu predato u posjed drugo zemljište.

(4) Ako se na uzurpiranom zemljištu na kome nije priznato pravo svojine nalaze podignuti objekti za čiji prenos je određena naknada, rok za napuštanje zemljišta i uklanjanje objekata ne može biti kraći od dvanaest ni duži od osamnaest mjeseci, računajući od dana uplaćene naknade.

Član 28.

(1) Pravosnažno rješenje nadležnog organa uprave kojim se uzurpantu priznaje pravo svojine ili pravo korištenja na uzurpiranom zemljištu služi kao osnov za uknjiženje u javnim knjigama.

(2) Organ uprave će svako pravosnažno rješenje iz prethodnog stava dostaviti nadležnom osnovnom sudu i odjelenju za katastar radi provođenja odgovarajućih upisa, odnosno promjena.

(3) Uknjiženje se provodi po službenoj dužnosti.

17. **Sporazum o pitanjima sukcesije** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine – Međunarodni ugovori" broj 10/01) u relevantnom dijelu glasi:

Aneks A

Pokretna i nepokretna državna imovina

Član 2. stav (1)

(1) Nepokretna državna imovina bivše SFRJ koja se nalazila na teritoriji bivše SFRJ će pripasti državama nasljednicama na čijoj se teritoriji ta imovina nalazi

18. **Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 18/05, 29/06, 85/06, 32/07, 41/07, 74/07, 99/07, 58/08 i 22/22). Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH koji glasi:

Član 1.

Ovim zakonom se zabranjuje raspolaganje državnom imovinom.

U smislu ovog Zakona, pod državnom imovinom podrazumijeva se:

1. nepokretna imovina koja pripada državi Bosni i Hercegovini na osnovu međunarodnog Sporazuma o pitanjima sukcesije, koji su 29. juna 2001. god. potpisale države Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Slovenija i Savezna Republika Jugoslavija;

2. nepokretna imovina na kojoj je pravo raspolaganja i upravljanja imala bivša Socijalistička Republika Bosna i Hercegovina do 31. decembra 1991. godine;

3. poljoprivredno zemljište, za koje je Ustavni sud Bosne i Hercegovine utvrdio da predstavlja državnu imovinu u svojoj odluci u predmetu br. U-8/19;

4. rijeke, šume i šumsko zemljište, za koje je Ustavni sud Bosne i Hercegovine utvrdio da predstavljaju državnu imovinu u svojim odlukama u predmetima br. U-9/19 i br. U-4/21.

U smislu ovog zakona, pod raspolaganjem navedene imovine smatra se direktni ili indirektni prenos vlasništva.

Član 2.

Bez obzira na odredbe bilo kojeg drugog zakona ili propisa, državnom imovinom može raspolagati isključivo Bosna i Hercegovina, kao njen titular, u skladu s odredbama ovog zakona.

Svaka odluka, akt, ugovor ili bilo koji drugi pravni instrument kojim se raspolaze imovinom iz člana 1. ovog zakona suprotno odredbama ovog zakona, ništav je.

19. Zakon o pretvorbi društvene svojine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine" broj 33/94) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1. tač. 1. i 4.

Danom stupanja na snagu ovog zakona Republika Bosna i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Republika) postaje nosilac prava svojine na imovini u društvenoj svojini na kojoj pravo raspolaganja nema Federacija Bosne i Hercegovine i to:

1. prirodnim bogatstvima i dobrima u općoj upotrebi;

4. nekretninama koje su izgrađene ili po drugom osnovu stečene iz sredstava budžeta, sredstava za finansiranje zajedničkih potreba te sredstva samodoprinosu građana i donacija bez obzira da li se kod društvenog pravnog lica kao korisnika vode ili ne vode u poslovnim knjigama, odnosno da li su upisane u zemljišne knjige

Član 1.

Danom stupanja na snagu ovog zakona Republika Bosna i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Republika) postaje nosilac prava svojine na imovini u društvenoj svojini na kojoj pravo raspolaganja nema Federacija Bosne i Hercegovine i to:

1. prirodnim bogatstvima i dobrima u općoj upotrebi;

[...]

4. nekretninama koje su izgrađene ili po drugom osnovu stečene iz sredstava budžeta, sredstava za finansiranje zajedničkih potreba te sredstva samodoprinosu građana i donacija bez obzira da li se kod društvenog pravnog lica kao korisnika vode ili ne vode u poslovnim knjigama, odnosno da li su upisane u zemljišne knjige.

V. Dopustivost

20. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva, Ustavni sud je pošao od odredbi člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine.

21. Član VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud će podržavati ovaj Ustav.

a) Ustavni sud je jedini nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja po ovom Ustavu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući ali ne ograničavajući se na to:

- Da li je odluka entiteta da uspostavi poseban paralelan odnos sa susjednom državom u skladu sa ovim Ustavom, uključujući i odredbe koje se odnose na suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine.

- Da li je bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta u skladu sa ovim Ustavom.

Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta.

22. Zahtjev za ocjenu ustavnosti podnijelo je sedam delegata Vijeća naroda Republike Srpske, koje ukupno broji 28 delegata, što čini jednu četvrtinu članova bilo kojeg zakonodavnog organa entiteta, što znači (suprotno navodima iz odgovora na zahtjev) da je zahtjev podnio ovlašteni subjekt u smislu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i

meritumu broj U-15/21 od 14. jula 2022. godine, tačka 23. s daljnjim referencama, dostupna na www.ustavnisud.ba).

23. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 19. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da je zahtjev dopustiv zato što ga je podnio ovlašteni subjekt, te da ne postoji nijedan formalni razlog iz člana 19. stav (1) Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjev nije dopustiv.

VI. Meritum

24. Ustavni sud ukazuje da konkretni zahtjev pokreće pitanje ustavnosti određenih odredbi Zakona o uzurpacijama i dobrovoljačkim kompetencijama s aspekta državne imovine. Ustavni sud se u više svojih odluka bavio pitanjem reguliranja državne imovine. Prvi put Ustavni sud se bavio tim pitanjem u Odluci broj U-1/11 od 13. jula 2012. godine, kada je ispitivao ustavnost Zakona o statusu državne imovine koja se nalazi na teritoriji Republike Srpske i pod zabranom je raspolaganja. Nakon toga, Ustavni sud je u Odluci broj U-8/19 od 6. februara 2020. godine ispitivao ustavnost Zakona o poljoprivrednom zemljištu Republike Srpske, dok je u Odluci broj U-4/21 od 23. septembra 2021. godine ispitivao ustavnost Zakona o šumama Republike Srpske. Dalje, u Odluci broj U-10/22 od 22. septembra 2022. godine Ustavni sud je ocijenio ustavnost Zakona o nepokretnoj imovini koja se koristi za funkcioniranje javne vlasti u Republici Srpskoj.

25. U odgovoru na zahtjev Narodna skupština je naglasila da ovaj predmet treba riješiti u skladu s praksom Ustavnog suda iz Odluke U-4/20. Suprotno tome, iz navoda podnosioca zahtjeva proizlazi da o ustavnosti Zakona o uzurpacijama i dobrovoljačkim kompetencijama treba riješiti u skladu s praksom iz odluka br. U-1/11, U-8/9, U-4/21 i U-10/22.

26. U vezi s ovim navodima, Ustavni sud ukazuje da je u odlukama u predmetima br. U-1/11, U-8/9, U-4/21 i U-10/22 ocjenjivao ustavnost zakona u kojima je bilo propisano da se ranije državno vlasništvo mijenja u korist RS, tj. da nekretnine, poljoprivredno zemljište ili šume u državnom ili društvenom vlasništvu, ukoliko na njima do sada pravo vlasništva nisu stekla fizička ili pravna lica, po sili zakona postaju vlasništvo RS. Ustavni sud je u Odluci U-1/11, u kojoj je razmatrao zakon RS koji je rješavao pitanje statusa državne imovine koja se nalazi na teritoriji RS i pod zabranom je raspolaganja, na sljedeći način objasnio šta se smatra "državnom imovinom": "Državna imovina, iako je to oblik vlasništva koji je po svojoj strukturi sličan građanskopravnom privatnom vlasništvu, predstavlja poseban pravni koncept, te, iz tog razloga, uživa poseban status. Državna imovina je karakteristična po javnopravnoj prirodi odnosa subjekata i korištenja te imovine, kao i njezinog titulara. Ona obuhvata, s jedne strane, pokretne i nepokretne stvari koje su u rukama javne vlasti i koje joj služe radi vršenja te vlasti, s druge strane, ona može obuhvatiti 'javno dobro' (morska voda i morsko dno, riječna voda i riječna korita, jezera, planine i druga prirodna bogatstva, javna saobraćajna mreža, saobraćajna infrastruktura itd.). Ono, po svojoj prirodi, prioritarno služi svim ljudima u državi. Kao takvo, 'javno dobro' može biti izuzeto iz pravnog prometa (*res extra commercium*) zbog svog značaja jer je to jedini način da bude sačuvano i zaštićeno. Drugim riječima, državna imovina je sredstvo provođenja javne vlasti i stoga je usko povezana s teritorijalnim i materijalnim nadležnostima organa javne vlasti, naime, s teritorijalnim integritetom i suverenitetom države" (vidi Odluku o dopustivosti i meritumu broj U-1/11 od 13. jula 2012. godine, objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 73/12, tač. 62. i 63).

27. U vezi s tim, Ustavni sud je u toj i drugim navedenim odlukama naglasio da se samo na državnom nivou može odlučiti kome će pripasti vlasništvo nad državnom imovinom koja je pripala državi Bosni i Hercegovini Sporazumom o sukcesiji ili je pod zabranom raspolaganja.

28. Međutim, Ustavni sud u konkretnom slučaju ukazuje i na Odluku o dopustivosti i meritumu broj U-4/20 od 26. marta 2021. godine (dostupna na www.ustavisud.ba), u kojoj je ispitivana ustavnost odredbi Zakona o stvarnim pravima RS, u dijelu koji se odnosi na privatizaciju gradskog građevinskog zemljišta. U ovom predmetu, za razliku od ostalih navedenih predmeta, Ustavni sud je zaključio da su osporene odredbe Zakona o stvarnim pravima RS u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine jer se "njima reguliraju pitanja pretvorbe društvenog/državnog vlasništva koje nije pod zabranom raspolaganja". Također je zaključeno da "Republika Srpska ima nadležnost da regulira pretvorbu društvene/državne imovine koja nije obuhvaćena Zakonom o zabrani raspolaganja shodno prijelaznim odredbama Zakona o stvarnim pravima RS" (vidi tač. 54. i 58. navedene odluke).

29. U konkretnom slučaju, Ustavni sud smatra da je *ratio legis* spornog zakona propisivanje uvjeta i postupka u kojem se utvrđuje da li se uzurpantu ili dobrovoljcu, odnosno njegovom pravnom sljedniku, može priznati pravo vlasništva na uzurpiranom zemljištu ili zemljištu koje se smatra dobrovoljačkom kompetencijom. Ustavni sud podsjeća da se spornim zakonom (član 1) propisuju uvjeti i postupak za raspravljanje imovinskopravnih odnosa nastalih uzurpacijom zemljišta koje je do 6. aprila 1941. godine bilo "državna svojina (bivši erar)" kao i na dobrovoljačkim kompetencijama. Dakle, osporenim odredbama spornog zakona javna vlast RS rješava pravni status lica koja su u višedecenijskom posjedu uzurpiranog zemljišta ili dobrovoljačkih kompetencija, odnosno ispunjava svoju pozitivnu obavezu da riješi njihov pravni status. Samo ono uzurpirano zemljište na kojem se prema odredbama spornog zakona ne priznaje pravo vlasništva uzurpantu, upisat će se prema odredbi člana 18. stav 1. spornog zakona u korist nosioca vlasništva javnog prava na tom zemljištu.

30. Ustavni sud zapaža da, suprotno navodima iz zahtjeva, uzurpirano zemljište i dobrovoljačke kompetencije nesporno ne ulaze u državnu imovinu koju je BiH dobila po osnovu Sporazuma o sukcesiji jer uzurpacije nisu "[n]epokretna državna imovina bivše SFRJ" niti se na njih primjenjuje Zakon o zabrani raspolaganja (vidi član 1. st. 2, 3. i 4. navedenog zakona), kao ni Zakon o pretvorbi (vidi član 1. stav 4. navedenog zakona). Imajući to u vidu, Ustavni sud smatra da se imovina koja je predmet spornog zakona može dovesti u vezu s praksom Ustavnog suda iz predmeta broj U-4/20 (vidi tačku 28. ove odluke). Stoga, Ustavni sud smatra da Republika Srpska ima nadležnost da regulira pretvorbu društvene/državne imovine koja nije predmet Sporazuma o sukcesiji niti je obuhvaćena Zakonom o zabrani raspolaganja ili Zakonom o pretvorbi, niti je ovakva imovina u praksi Ustavnog suda U-1/11, U-8/9, U-4/21 i U-10/22 označena kao državna imovina čiji se titular može odrediti samo zakonom koji se treba donijeti na državnom nivou. U kontekstu osporenih odredbi spornog zakona, to podrazumijeva da, nakon provedenog postupka koji sporni zakon propisuje i ukoliko uzurpant ne bude ispunjavao uvjete za upis prava vlasništva, RS može odrediti i evidentirati na tom zemljištu nosioca vlasništva javnog prava iz člana 22. Zakona o stvarnim pravima, kako je to propisano članom 3. spornog zakona.

31. Ustavni sud smatra da na drugačije odlučivanje ne može utjecati to što ovakvo rješenje nije bilo sadržano u ranijim propisima bivše SRBiH ili RS, pa se neće posebno baviti odredbama tih zakona.

32. S obzirom na sve navedeno, Ustavni sud smatra da su odredbe člana 2. st. 2. i 3, te čl. 5, 12. i 18. spornog zakona u skladu sa čl. I/1, III/3.b) i IV/4.e) Ustava Bosne i Hercegovine.

VII. Zaključak

33. Ustavni sud zaključuje da su osporene odredbe Zakona o uzurpacijama i dobrovoljačkim kompetencijama koje reguliraju pitanje državne imovine koja nije predmet Sporazuma o sukcesiji niti je pod zabranom raspolaganja, u skladu sa čl. I/1, III/3.b) i

IV/4.e) Ustava Bosne i Hercegovine i da Republika Srpska ima nadležnost da propiše da državno zemljište, na kojem ne postoje uvjeti da se uzurpantu prizna pravo vlasništva na uzurpaciji ili dobrovoljačkoj kompetenciji, odredi i evidentira na tom zemljištu nosioca vlasništva javnog prava na način kako to sporni zakon propisuje.

34. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

35. S obzirom na odluku u ovom predmetu, Ustavni sud neće posebno razmatrati prijedlog za donošenje privremene mjere.

36. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **U-28/22**, rješavajući zahtjev **sedam delegata Vijeća naroda Republike Srpske**, na temelju članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14 i 47/23), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Mirsad Čeman, dopredsjednik
Helen Keller, dopredsjednica
Seada Palavrić, sutkinja
Angelika Nußberger, sutkinja
Ledi Bianku, sudac

na sjednici održanoj 21. ožujka 2024. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odlučujući o zahtjevu **sedam delegata Vijeća naroda Republike Srpske** za ocjenu ustavnosti članka 2. st. 2. i 3. i čl. 5., 12. i 18. Zakona o uzurpacijama i dobrovoljačkim kompetencijama ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 8/20) utvrđuje se da su članak 2. st. 2. i 3. i čl. 5., 12. i 18. Zakona o uzurpacijama i dobrovoljačkim kompetencijama ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 8/20) u skladu sa čl. I/1., III/3.(b) i IV/4.(e) Ustava Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Mihnet Okić, Alija Tabaković, Faruk Đozić, Džemaludin Šabanović, Muris Ćirkić, Ivo Kamenjašević i Samir Bačević, sedam delegata Vijeća naroda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: podnositelji zahtjeva), podnijeli su 12. listopada 2022. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu kompatibilnosti članka 2. st. 2. i 3. i čl. 5., 12. i 18. Zakona o uzurpacijama i dobrovoljačkim kompetencijama ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 8/20; u daljnjem tekstu: sporni zakon) sa čl. I/1., III/3.(b) i IV/4.(e) Ustava Bosne i Hercegovine. Istovremeno, podnositelji zahtjeva su zatražili da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom bi zabranio primjenu spornog zakona do donošenja konačne odluke o zahtjevu.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Narodne skupštine Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Narodna skupština RS) zatraženo je 28. listopada 2022. godine da dostavi odgovor na zahtjev.

3. Narodna skupština RS je 3. ožujka 2023. godine dostavila odgovor na zahtjev.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

4. U zahtjevu za ocjenu ustavnosti navodi se da je, pored jasnog stava iz Odluke Ustavnog suda broj U-1/11 da je pitanje državne imovine u isključivoj nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BiH), Narodna skupština RS donijela sporni zakon kojim je jednostrano riješila pitanje jednog dijela državne imovine. Osporenim odredbama tog zakona propisuje se da u slučaju da se uzurpantu ne prizna pravo vlasništva na uzurpiranom zemljištu, na tom zemljištu se određuje nositelj vlasništva javnog prava i nalaže njegov upis u javne evidencije. Međutim, prema članku 3. spornog zakona, nositelji vlasništva javnog prava su osobe iz članka 22. Zakona o stvarnim pravima ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 124/08, 3/09, 58/09, 95/11 i 60/15) i to: Republika Srpska, jedinica lokalne samouprave, javno poduzeće, javna ustanova i druge službe pod ingerencijom entiteta. Dakle, kako navode podnositelji zahtjeva, entitet Republika Srpska (u daljnjem tekstu: RS) raspolaže imovinom nad kojom nema pravo raspolaganja i ta imovina postaje vlasništvo entiteta. Podnositelji smatraju da je na ovaj način spornim zakonom omogućeno da dio državne imovine bude pretvoren u entitetsku imovinu, odnosno da "osobe iz članka 22. Zakona o stvarnim pravima" steknu državnu imovinu.

5. Podnositelji zahtjeva ukazuju da je, historijski gledano, uzurpacija zemljišta usko povezana s procesom unutarnje kolonizacije iz razdoblja Kraljevine Jugoslavije. Od 1918. godine značajan dio kolonizacije odvijao se uzurpacijom, odnosno nezakonitim naseljavanjem zemljišta u državnom vlasništvu. Upravo zato je država morala, kako navode podnositelji, legalizirati takav način stjecanja imovine. Među prvim propisima bila je Uredba sa zakonskom snagom o dodjeljivanju državnog šumskog zemljišta i likvidaciji uzurpacija u BiH od 10. lipnja 1936. godine. Na temelju te uredbe donesen je Pravilnik koji je odredio objekte koji mogu biti predmet uzurpacije, a to su uzurpacije koje su bile izvršene do 1. siječnja 1936. godine.

6. Dalje, podnositelji navode da su nakon završetka Drugog svjetskog rata, na temelju odredaba čl. 4. i 7. Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji u Narodnoj Republici Bosni i Hercegovini (na koji se poziva osporeni članak 2. stavak 3. spornog zakona), ogromne površine zemljišta oduzete i, kako se u zakonu kaže, "date u ruke državi". Na taj način oduzeto zemljište postalo je vlasništvo države.

7. Dalje, podnositelji navode da je Zakonom o uzurpacijama iz 1978. godine ("Službeni list Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine" broj 6/78) jasno definiran pojam uzurpacije. Prema ovom zakonu, na zemljištu koje je uzurpirano prije 6. travnja 1941. godine moglo se priznati pravo vlasništva uzurpantu, osim na šumama na kojima nije bilo moguće priznati pravo vlasništva. Zakon o uzurpacijama iz 1978. godine je propisivao uvjete za stjecanje prava vlasništva na uzurpiranom zemljištu. Međutim, kako navode podnositelji, taj zakon, za razliku od spornog zakona, niti jednom odredbom nije određivao nositelja prava vlasništva nad tim zemljištem u slučaju da se uzurpantu ne prizna pravo vlasništva. Naime, podnositelji zahtjeva ističu da je Zakon iz 1978. godine samo utvrđivao roкове u kojima je uzurpant morao napustiti uzurpirano zemljište i njegovo pravo na nadoknadu.

8. Osim navedenog, podnositelji zahtjeva se pozivaju i na Zakon o pretvorbi društvene svojine iz 1994. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine" broj 33/94; u daljnjem tekstu: Zakon o pretvorbi), koji je i danas na pravnoj snazi i u kojem je propisano da "Republika Bosna i Hercegovina postaje nosilac svojine na imovini u društvenoj svojini na kojoj pravo raspolaganja nema Federacija Bosne i Hercegovine". Pozivanje na ovaj zakon podnositelji nisu posebno elaborirali, osim što su naveli da je i to zakon koji je donio visoki predstavnik i da to

pokazuje "da se radi o pitanju koje je u isključivoj nadležnosti države BiH i njezinih organa". Također, u zahtjevu se tvrdi da zemljište iz Zakona o uzurpacijama i dobrovoljačkim kompetencijama podliježe odredbama Sporazuma o pitanjima sukcesije između bivših jugoslavenskih republika ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine – Međunarodni ugovori" broj 10/2001, u daljnjem tekstu: Sporazum o sukcesiji), kao i odredbama Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnim imovinom Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 18/05, 29/06, 85/06, 32/07, 41/07, 74/07, 99/07, 58/08 i 22/22; u daljnjem tekstu: Zakon o zabrani raspolaganja).

9. U svjetlu istaknutog, podnositelji zahtjeva smatraju da su osporene odredbe spornog zakona neustavne iz više razloga. Prvo, njima se krše odredbe članka I/1. Ustava Bosne i Hercegovine kojim je utvrđen kontinuitet i identitet države, što podrazumijeva da Bosna i Hercegovina ima pravo regulirati "državnu imovinu" čiji je titular. Drugo, njima se krše odredbe članka III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine koje izražavaju načelo ustavnosti u smislu da su entiteti u obvezi da se pridržavaju Ustava Bosne i Hercegovine i "odluka institucija BiH". Treće, osporene odredbe spornog zakona krše i odredbe članka IV/4.(e) Ustava Bosne i Hercegovine kojima se Parlamentarnoj skupštini BiH daje nadležnost u ostalim pitanjima, uključujući i isključivu nadležnost kada je riječ o "državnoj imovini".

10. S obzirom na navedeno, podnositelji zahtjeva predlažu da Ustavni sud usvoji zahtjev, utvrdi da osporene odredbe spornog zakona nisu u suglasnosti sa čl. I/1., III/3.(b) i IV/4.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, da osporene odredbe prestaju važiti od narednog dana od dana objavljivanja odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", kao i da se odluka o zahtjevu objavi u drugim službenim glasilima u Bosni i Hercegovini.

b) Odgovor na zahtjev

11. Narodna skupština RS je u odgovoru na zahtjev detaljno obrazložila zašto smatra da pitanje rješavanja državne imovine nije u nadležnosti države nego entiteta. Naime, kako je navedeno u odgovoru, Ustav BiH nigdje, "niti u naznaci, ne spominje bilo šta što bi se odnosilo na pitanje državne imovine". Dalje je navedeno da materija koja je propisana spornim zakonom spada u nadležnost entiteta i da Ustav Bosne i Hercegovine niti jednom svojom odredbom ne daje državi pravo da svojim odlukama intervenira u ovoj oblasti. Zemljište koje je predmet spornog zakona, prema tvrdnjama iz odgovora, nije "imovina" koja je obuhvaćena Zakonom o zabrani raspolaganja niti se na ovo zemljište mogu primijeniti odredbe Sporazuma o sukcesiji. Također, Narodna skupština RS smatra da se na ovaj slučaj ne mogu primijeniti ni odredbe Zakona o pretvorbi društvenog vlasništva iz 1994. godine, s obzirom na to da je Parlamentarna skupština BiH 19. srpnja 1999. godine usvojila Okvirni zakon o privatizaciji poduzeća i banaka u BiH, prema kojem se privatizacija vrši u okviru teritorija entiteta. Narodna skupština RS smatra da bi u konkretnom slučaju trebalo primijeniti praksu iz Odluke Ustavnog suda broj U-4/20 od 26. ožujka 2021. godine u kojoj je Ustavni sud zaključio da su odredbe Zakona o stvarnim pravima RS koje se odnose na privatizaciju gradskog građevinskog zemljišta u skladu s Ustavom BiH.

IV. Relevantni propisi

12. Ustav Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Članak I/1.

Bosna i Hercegovina

1. Kontinuitet

Republika Bosna i Hercegovina, čiji je oficijelni naslov od sada "Bosna i Hercegovina", nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država, sa svojim unutarnjim ustrojem izmijenjenim kako je to predviđeno ovim Ustavom, sa svojim sadašnjim međunarodno priznatim granicama. [...]

Članak III/3.(a) i b)

3. Pravni sustav i nadležnosti entiteta i institucija

a) Sve vladine funkcije i ovlasti, koje po ovom Ustavu nisu izričito dodijeljene institucijama Bosne i Hercegovine, pripadaju entitetima.

b) Entiteti i sve njihove niže jedinice u potpunosti će se pokoravati ovome Ustavu, koji dokida one odredbe zakona Bosne i Hercegovine i ustava i zakona entiteta koje su protivne Ustavu, kao i odlukama institucija Bosne i Hercegovine. Opća načela međunarodnog prava su sastavni dio pravnog sustava Bosne i Hercegovine i entiteta.

Članak IV/4.(e)

Parlamentarna skupština

4. Ovlaсти

Parlamentarna skupština je nadležna za:

e) Ostale stvari potrebite za izvršavanje njezinih dužnosti ili one koje su joj dodijeljene uzajamnim sporazumom entiteta.

13. Zakon o uzurpacijama i dobrovoljačkim kompetencijama ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 8/20) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 1.

Ovim zakonom propisuju se uvjeti i postupak za raspravljanje imovinskopravnih odnosa nastalih uzurpacijom zemljišta koje je do 6. travnja 1941. godine bilo državna svojina (bivši erar) u svojini nosilaca svojine javnog prava i na dobrovoljačkim kompetencijama.

Članak 2. st. (1), (2) i (3)

(1) Uzurpacijom, u smislu ovog zakona, smatra se svako samovlasno zauzimanje, odnosno bespravno držanje poljoprivrednog ili šumskog zemljišta u svojini nosilaca svojine javnog prava.

(2) Uzurpacijom, u smislu ovog zakona, smatra se i svako samovlasno zauzimanje, odnosno bespravno držanje poljoprivrednog ili šumskog zemljišta u svojini nosilaca svojine javnog prava na kome su raspravljani sporni imovinsko-pravni odnosi po ranije važećim propisima, a tadašnji organi uprave i nosioci prava na društvenoj, odnosno državnoj svojini nisu izvršili deposjediranje uzurpanata u skladu sa donesenim pravosnažnim rješenjima, već su uzurpante ostavili u posjedu uzurpiranog zemljišta do donošenja ovog zakona.

(3) Neće se smatrati uzurpacijom zauzimanje poljoprivrednog ili šumskog zemljišta prije 31. prosinca 1955. godine, koje je javno dobro, kao i zauzimanje zemljišta u svojini nosilaca svojine javnog prava, ako su nosioci svojine javnog prava to pravo stekli po agrarnim propisima poslije Drugog svjetskog rata od fizičkih i tadašnjih privatno-pravnih lica, osim prava stečenih sukladno članku 7. točka a) Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji ("Službeni list Narodne Republike Bosne i Hercegovine" br. 2/46, 18/46, 20/47, 29/47, 37/49, 14/51 i 41/67).

Članak 3.

Nosioci svojine javnog prava su lica iz članka 22. Zakona o stvarnim pravima ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 124/08, 3/09, 58/09, 95/11 i 60/15).

Članak 4.

Pod dobrovoljačkim kompetencijama smatra se zemljište koje je iz državne svojine dato u svojinu dobrovoljcima ratova od 1912. do 1918. godine, u skladu sa propisima kojima su regulirane navedene kompetencije.

Članak 5.

(1) Na zemljištu koje je uzurpirano prije 31. prosinca 1955. godine može se priznati pravo svojine uzurpantu, ukoliko odredbama ovog zakona nije drugačije određeno.

(2) Na zemljištu koje je uzurpirano poslije roka iz stavka 1. ovoga članka ne priznaje se pravo svojine uzurpantu.

Članak 7.

Pravo svojine koje se priznaje uzurpantu na uzurpiranom zemljištu upisuje se u javnu evidenciju o nepokretnostima (u daljnjem tekstu: javna evidencija) u korist uzurpanta.

Članak 12.

(1) Po odredbama ovog zakona raspravit će se i odnosi iz zakupa državnog zemljišta koji su nastali prije 6. travnja 1941. godine na osnovu rješenja tadašnjih šumarskih i agrarnih organa, donesenih u svrhu provođenja unutrašnje kolonizacije ili u svrhu pretvaranja krša i goleti u šumsku kulturu, kao i radi podizanja stambenih zgrada, pod uvjetima da takva zemljišta i danas drže zakupci, odnosno njihovi pravni sljednici.

(2) Po odredbama ovog zakona raspravit će se i odnosi nastali iz dodjeljivanja u svojinu državnog zemljišta prije 6. travnja 1941. godine, na osnovu odluke tadašnjih šumskih i agrarnih organa.

(3) Ako lica iz stavka 1. ovoga članka, odnosno njihovi pravni sljednici i sada drže zemljište koje im je ranije dato u svojinu pravosnažnim odlukama bivših šumarskih i agrarnih organa koje nije provedeno u javnim evidencijama a, po njihovom zahtjevu ili po službenoj dužnosti, nadležni organ uprave za imovinskopravne poslove (u daljnjem tekstu: nadležni organ) donosi rješenje kojim se nalaže upis prava svojine na tom zemljištu u javnim evidencijama u njihovu korist.

Članak 18.

(1) Rješenjem kojim se uzurpantu ne priznaje pravo svojine na uzurpiranom zemljištu određuje se nosilac svojine javnog prava na tom zemljištu, nalaže upis u javne evidencije i uzurpantu nalaže napuštanje tog zemljišta u roku od šest mjeseci od dana pravosnažnosti rješenja.

(2) U slučaju da se na uzurpiranom zemljištu na kojem se ne priznaje pravo svojine uzurpantu nalazi izgrađen objekat, nadležni organ donosi rješenje kojim se ne priznaje pravo svojine uzurpantu i koje sadrži nalog da, po pravosnažnosti tog rješenja, nadležni organ po službenoj dužnosti pokreće postupak za utvrđivanje zemljišta koje služi za redovnu upotrebu izgrađenog objekta, da bi bila izvršena legalizacija tog objekta u skladu sa važećim propisima kojima se regulira ova oblast.

(3) Troškove postupka utvrđivanja zemljišta koje služi za redovnu upotrebu objekta iz stavka 2. ovoga članka snosi uzurpant kao graditelj tog objekta.

Članak 19. st. (1) i (2)

(1) Uzurpantu, kojem nije priznato pravo svojine na uzurpiranom zemljištu, dozvolit će se da pobere plodove sa uzurpiranog zemljišta [...]

(2) Za trajne kulture (voćnjake, vinograde i sl.) podignute na uzurpiranom zemljištu, uzurpantu pripada naknada [...]

Članak 21. stavak (1)

(1) Uknjižba prava svojine u javne evidencije vrši se po službenoj dužnosti na osnovu pravosnažnog rješenja kojim se uzurpantu priznaje pravo svojine na uzurpiranom zemljištu.

Članak 24.

Postupak za raspravljanje uzurpacija i provođenje izvršenja rješenja vrši se po odredbama Zakona o općem upravnom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 13/02, 87/07, 50/10 i 66/18) ukoliko ovim zakonom nije drugačije određeno.

Članak 25.

(1) Svojstvo dobrovoljca steklo je svako fizičko lice koje je u toku ratova od 1912. do 1918. godine svojevoljno stupilo u srpsku ili crnogorsku vojsku, zaključno do 5. studenoga 1918. godine i ostalo na vojnoj dužnosti do demobilizacije ili je od vojne dužnosti ranije bilo oslobođeno kao nesposobno, zbog državnih potreba, kao i svako fizičko lice koje je do rata 1912. godine ili u ratovima 1912. godine dobrovoljno, aktivnim učešćem u vezi sa

požrtvovanjem pomagalo ostvarenju narodnog oslobođenja i ujedinjenja.

(2) Neboračke parcele od tri hektara i boračke parcele od pet hektara ostavljaju se kao svojina dobrovoljcima iz stavka 1. ovoga članka, koje su im ranije, na osnovu propisa Kraljevine Jugoslavije (Zakon o dobrovoljcima iz 1921. godine, odnosno 1928. godine) dodijeljene.

Članak 26. st. (1) i (2)

(1) Postupak iz članka 25. stavak 2. ovog zakona pokreće se na zahtjev dobrovoljca ili njegovih pravnih sljednika i u tom postupku se utvrđuje postojanje svojstva dobrovoljca i vrši dodjela dobrovoljačkog zemljišta.

(2) Postupak iz stavka 1. ovoga članka provodi nadležni organ i ukoliko su ispunjeni svi uvjeti propisani ovim zakonom, donosi rješenje kojim se nalaže upis prava svojine dobrovoljca ili njegovih pravnih sljednika i upis u javne evidencije.

(3) Troškove postupka iz stavka 1. ovoga članka snosi podnosilac zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka.

14. Zakon o agrarnoj reformi i kolonizaciji u Narodnoj Republici Bosni i Hercegovini ("Službeni list Narodne Republike Bosne i Hercegovine" br. 2/46, 18/46, 20/47, 29/47, 37/49, 14/51 i "Službeni list Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine" broj 41/67) kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, u relevantnom dijelu glasi:

Član 4.

Radi dodjeljivanja zemlje stvara se zemljišni fond agrarne reforme i kolonizacije u koji ulaze:

a) obradive zemlje, koje se putem eksproprijacije po članu 7. ovog zakona oduzmu od vlasnika i pređu u ruke države,

b) obradiva zemlja državljana Njemačkog Rajha i lica njemačke narodnosti konfiskovana prema odluci Antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Jugoslavije od 21. novembra 1944. godine,

c) obradiva zemlja pripadnika stranih narodnosti, koji su se iselili ili koji se budu iselili,

d) obradiva zemlja narodnih neprijatelja i drugih lica, koja je konfiskovana na osnovu sudske presude,

e) zemlja koju država izdvoji iz svog vlasništva u cilju dodjeljivanja siromašnim zemljoradnicima,

f) zemljišni posjedi koji su u toku rata ma iz kog razloga ostali bez sopstvenika, i bez pravnog nasljednika;

g) zemljišta, koja ostavljaju kolonisti, koji su se preselili u drugi kraj, ukoliko se u roku od dvije godine dana ne vrate na svoje staro mjesto.

Član 7.

Eksproprijacijom se oduzimaju od sadašnjih vlasnika i prelaze u ruke države:

a) veliki posjedi tj. takva poljoprivredna i šumska dobra čija ukupna površina prelazi 450 dunuma ili 250 dunuma obradive zemlje, ako se ove zemlje iskorišćavaju putem zakupa ili najamnom radnom snagom;

b) zemljišni posjedi u svojini banaka, preduzeća, akcionarskih društava i drugih privatno-pravnih lica i drugih pravnih lica određenih zakonom, izuzev one dijelove tih posjeda koji će se vlasnicima ostaviti za industrijske, građevinske, naučne, kulturne i druge društveno korisne svrhe;

c) zemljišni posjedi svih vrsta zadužbina svjetovnih i vjerskih, te pojedinih bogomolja, manastira, tekija, vjerskih ustanova i vakufa;

[...]

d) višak obradive zemlje zemljoradničkih posjeda iznad maksimuma određenih po članu 11. ovog zakona.

[...]

15. Zakon o uzurpacijama Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine ("Službeni list Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine" broj 6/78) kako je objavljen u službenim

glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, u relevantnom dijelu glasi:

Član 5.

Pravo svojine koje se priznaje na uzurpiranom zemljištu upisuje se u zemljišne knjige u korist uzurpanta.

Ako je uzurpant porodica ili porodična zadruga, ili ako se one u smislu prethodnog člana smatraju uzurpantom, pravo svojine upisaće se prema izvršenoj diobi ili prema sporazumu.

Ako diobe odnosno sporazuma nije bilo pravo svojine upisaće se na sve članove porodice koji su se zatekli na uzurpiranom zemljištu 6. aprila 1941. godine, ukoliko stalno žive na tom zemljištu, odnosno, po pravu nasljeđa, na njihove nasljednike koji stalno žive na uzurpiranom zemljištu ili su privremeno odsutni.

Pravo iz prethodnog stava pripada i onim članovima uže porodice koji su rođeni poslije 6. aprila 1941. godine, ako stalno žive na uzurpiranom zemljištu ili su privremeno odsutni.

Odredbe prethodnih stavova primjenjivaće se i u slučajevima kada je uzurpantu na ime naknade dato drugo zemljište.

Član 19.

Postupak za raspravljanje imovinskih odnosa nastalih uzurpacijom zemljišta u društvenoj svojini pokreće se na zahtjev uzurpanta, zainteresovane organizacije udruženog rada, opštine (u daljem tekstu: korisnik) ili po službenoj dužnosti.

Član 24.

U rješenju kojim se uzurpantu ne priznaje pravo svojine na uzurpiranom zemljištu, određiće se rok u kome je uzurpant dužan napustiti uzurpirano zemljište.

U slučaju kada je utvrđeno da uzurpant nema pravo na naknadu, rok za napuštanje uzurpiranog zemljišta ne može biti kraći od tri mjeseca ni duži od jedne godine, računajući od dana izvršene isplate naknade, odnosno od dana kada je uzurpantu predato u posjed drugo zemljište.

Rok za napuštanje uzurpiranog zemljišta za koje je uzurpantu određena naknada u novcu ili drugom zemljištu ne može biti kraći od tri mjeseca ni duži od jedne godine, računajući od dana izvršene isplate naknade, odnosno od dana kada je uzurpantu predato u posjed drugo zemljište.

Ako se na uzurpiranom zemljištu na kome nije priznato pravo svojine nalaze podignuti objekti za čiji prenos je određena naknada, rok za napuštanje zemljišta i uklanjanje objekata ne može biti kraći od dvanaest ni duži od osamnaest mjeseci, računajući od dana isplaćene naknade.

Uzurpirano zemljište pod šumom na kojem nije priznato pravo svojine uzurpant je dužan napustiti narednog dana po pravosnažnosti rješenja.

16. Zakon o uzurpaciji ("Službeni glasnik Republike Srpske" 70/06) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 5.

(1) Pravo svojine koje se priznaje na uzurpiranom zemljištu upisuje se u korist uzurpanta u javne knjige o evidenciji nekretnina.

(2) Ako su uzurpanti više fizičkih osoba, ili ako se oni u smislu članka 4. smatraju uzurpantima, pravo svojine upisat će se prema izvršenoj diobi ili prema sporazumu.

(3) Ako diobe, odnosno sporazuma nije bilo, pravo svojine upisuje se na sve fizičke osobe koje su se zatele na uzurpiranom zemljištu 8. srpnja 1955. godine, ukoliko stalno žive na tom zemljištu, odnosno po temelju naslijeđa na njihove nasljednike koji stalno žive na uzurpiranom zemljištu, sa određenim idealnim dijelovima.

(4) Pravo iz stavka 3. pripada i onim članovima uže obitelji koji su rođeni poslije 8. srpnja 1955. godine, ako stalno žive na uzurpiranom zemljištu.

(5) *Odredbe st. 3. i 4. ovog članka primjenjuju se i u slučajevima kada je uzurpantu na ime naknade dano drugo zemljište.*

Članak 10.

(1) Poljoprivredniku kome se ne prizna pravo svojine na zemljištu iz članka 6. stavak 1. t. a), b), v). i g). ovog zakona, a njegovo kućanstvo je bez zemlje ili je nema dostatno, dat će se na ime naknade u svojinu prvenstveno drugo obradivo zemljište, vodeći računa o klasi zemljišta, broju članova kućanstva i njegovom općem ekonomskom stanju.

(2) Ako se uzurpantu ne može dati naknada u drugom obradivom zemljištu, odredit će mu se naknada u novcu.

(3) Naknada u slučaju iz stavka 2. odredit će se po prometnoj vrijednosti zemljišta na tom području.

(4) Neovisno od odredbi st. 2. i 3, uzurpant i budući rabljenik uzurpiranog zemljišta mogu se pred organom uprave mjerodavnim za imovinsko-pravne poslove sporazumjeti o visini i obliku naknade, s tim da naknada ne može bitno odstupati od utvrđene prometne vrijednosti u konkretnoj katastarskoj općini.

Članak 24.

(1) Rješenjem kojim se uzurpantu ne priznaje pravo svojine na uzurpiranom zemljištu odredit će se rok u kome je uzurpant dužan napustiti uzurpirano zemljište.

(2) U slučaju kada je utvrđeno da uzurpant nema pravo na naknadu, rok za napuštanje uzurpiranog zemljišta ne može biti kraći od tri ni dulji od devet mjeseci, računajući od dana pravomoćnosti rješenja.

(3) Rok za napuštanje uzurpiranog zemljišta za koje je uzurpantu određena naknada u novcu ili drugom zemljištu ne može biti kraći od tri mjeseca ni dulji od jedne godine, računajući od dana izvršene isplate naknade, odnosno od dana kada je uzurpantu predano u posjed drugo zemljište.

(4) Ako se na uzurpiranom zemljištu na kome nije priznato pravo svojine nalaze podignuti objekti za čiji prijenos je određena naknada, rok za napuštanje zemljišta i uklanjanje objekta ne može biti kraći od dvanaest ni dulji od osamnaest mjeseci, računajući od dana uplaćene naknade.

Članak 28.

(1) Pravomoćno rješenje mjerodavnog organa uprave kojim se uzurpantu priznaje pravo svojine ili pravo rabljenja na uzurpiranom zemljištu služi kao temelj za uknjižbu u javnim knjigama.

(2) Organ uprave će svako pravomoćno rješenje iz prethodnog stavka dostaviti mjerodavnom osnovnom sudu i odjelu za katastar radi sprovedbe odgovarajućih upisa, odnosno promjena.

(3) Uknjižba se provodi po službenoj dužnosti.

17. **Sporazum o pitanjima sukcesije** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine – Međunarodni ugovori" broj 10/01) u relevantnom dijelu glasi:

Aneks A

Pokretna i nepokretna državna imovina

Članak 2. stavak (1)

(1) Nepokretna će državna imovina bivše SFRJ, koja se nalazila na teritoriju bivše SFRJ, pripasti državama sljednicama na čijem se teritoriju ta imovina nalazi

18. **Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 18/05, 29/06, 85/06, 32/07, 41/07, 74/07, 99/07, 58/08 i 22/22). Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni pročišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH koji glasi:

Članak 1.

Ovim zakonom se zabranjuje raspolaganje državnom imovinom.

U smislu ovog Zakona, pod državnom imovinom podrazumijeva se:

1. nepokretna imovina koja pripada državi Bosni i Hercegovini na osnovi međunarodnog Sporazuma o pitanjima sukcesije, koji su 29. lipnja 2001. god. potpisale države Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija, Slovenija i Savezna Republika Jugoslavija;

2. nepokretna imovina na kojoj je pravo raspolaganja i upravljanja imala bivša Socijalistička Republika Bosna i Hercegovina do 31. prosinca 1991. godine;

3. poljoprivredno zemljište, za koje je Ustavni sud Bosne i Hercegovine utvrdio da predstavlja državnu imovinu u svojoj odluci u predmetu br. U-8/19;

4. rijeke, šume i šumsko zemljište, za koje je Ustavni sud Bosne i Hercegovine utvrdio da predstavljaju državnu imovinu u svojim odlukama u predmetima br. U-9/19 i br. U-4/21.

U smislu ovog zakona, pod raspolaganjem navedene imovine smatra se izravni ili neizravni prijenos vlasništva.

Članak 2.

Bez obzira na odredbe bilo kojeg drugog zakona ili propisa, državnom imovinom može raspolagati isključivo država Bosna i Hercegovina, kao njen titular, u skladu s odredbama ovog zakona.

Svaka odluka, akt, ugovor ili bilo koji drugi pravni instrument kojim se raspolaze imovinom iz članka 1. ovog zakona suprotno odredbama ovog zakona, ništav je.

19. **Zakon o pretvorbi društvene svojine** ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine" broj 33/94) kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, u relevantnom dijelu glasi:

Član 1. tač. 1. i 4.

Danom stupanja na snagu ovog zakona Republika Bosna i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Republika) postaje nosilac prava svojine na imovini u društvenoj svojini na kojoj pravo raspolaganja nema Federacija Bosne i Hercegovine i to:

1. prirodnim bogatstvima i dobrima u općoj upotrebi;

4. nekretninama koje su izgrađene ili po drugom osnovu stečene iz sredstava budžeta, sredstava za finansiranje zajedničkih potreba te sredstva samodoprinosu građana i donacija bez obzira da li se kod društvenog pravnog lica kao korisnika vode ili ne vode u poslovnim knjigama, odnosno da li su upisane u zemljišne knjige.

V. Dopustivost

20. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva, Ustavni sud je pošao od odredaba članka VI/3.(a) Ustava Bosne Hercegovine.

21. Članak VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud će podržavati ovaj Ustav.

a) Ustavni sud ima isključivu nadležnost odlučivanja o svim sporovima koji proisteknu iz ovog Ustava između entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, ili između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući, ali ne ograničavajući se na to:

Je li odluka nekog entiteta da uspostavi posebne paralelne odnose sa susjednom državom sukladna ovom Ustavu, uključujući i odredbe koje se tiču suvereniteta i teritorijalnog integriteta Bosne i Hercegovine.

Je li neka odredba ustava ili zakona jednog entiteta sukladna ovom Ustavu.

Spor može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući ili dopredsjedavajući jednog od domova Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata jednog od domova Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina jednog od domova zakonodavnog tijela jednog entiteta.

22. Zahtjev za ocjenu ustavnosti podnijelo je sedam delegata Vijeća naroda Republike Srpske, koje ukupno broji 28 delegata, što čini jednu četvrtinu članova bilo kojeg zakonodavnog organa

entiteta, što znači (suprotno navodima iz odgovora na zahtjev) da je zahtjev podnio ovlašteni subjekt u smislu članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj U-15/21 od 14. srpnja 2022. godine, točka 23. s daljnjim referencama, dostupna na www.ustavisud.ba).

23. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 19. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da je zahtjev dopustiv zato što ga je podnio ovlašteni subjekt, te da ne postoji nijedan formalni razlog iz članka 19. stavak (1) Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjev nije dopustiv.

VI. Meritum

24. Ustavni sud ukazuje da konkretni zahtjev pokreće pitanje ustavnosti određenih odredaba Zakona o uzurpacijama i dobrovoljačkim kompetencijama s aspekta državne imovine. Ustavni sud se u više svojih odluka bavio pitanjem reguliranja državne imovine. Prvi put Ustavni sud se bavio tim pitanjem u Odluci broj U-1/11 od 13. srpnja 2012. godine, kada je ispitivao ustavnost Zakona o statusu državne imovine koja se nalazi na teritoriju Republike Srpske i pod zabranom je raspolaganja. Nakon toga, Ustavni sud je u Odluci broj U-8/19 od 6. veljače 2020. godine ispitivao ustavnost Zakona o poljoprivrednom zemljištu Republike Srpske, dok je u Odluci broj U-4/21 od 23. rujna 2021. godine ispitivao ustavnost Zakona o šumama Republike Srpske. Dalje, u Odluci broj U-10/22 od 22. rujna 2022. godine Ustavni sud je ocijenio ustavnost Zakona o nepokretnoj imovini koja se koristi za funkcioniranje javne vlasti u Republici Srpskoj.

25. U odgovoru na zahtjev Narodna skupština je naglasila da taj predmet treba riješiti u skladu s praksom Ustavnog suda iz Odluke U-4/20. Suprotno tome, iz navoda podnositelja zahtjeva proizlazi da o ustavnosti Zakona o uzurpacijama i dobrovoljačkim kompetencijama treba riješiti u skladu s praksom iz odluka br. U-1/11, U-8/9, U-4/21 i U-10/22.

26. U svezi s ovim navodima, Ustavni sud ukazuje da je u odlukama u predmetima br. U-1/11, U-8/9, U-4/21 i U-10/22 ocjenjivao ustavnost zakona u kojima je bilo propisano da se ranije državno vlasništvo mijenja u korist RS, tj. da nekretnine, poljoprivredno zemljište ili šume u državnom ili društvenom vlasništvu, ukoliko na njima do sada pravo vlasništva nisu stekle fizičke ili pravne osobe, po sili zakona postaju vlasništvo RS. Ustavni sud je u Odluci U-1/11, u kojoj je razmatrao zakon RS koji je rješavao pitanje statusa državne imovine koja se nalazi na teritoriju RS i pod zabranom je raspolaganja, na sljedeći način objasnio što se smatra "državnom imovinom": "Državna imovina, iako je to oblik vlasništva koji je po svojoj strukturi sličan građanskopravnom privatnom vlasništvu, predstavlja poseban pravni koncept, te, iz tog razloga, uživa poseban status. Državna imovina je karakteristična po javnopravnoj prirodi odnosa subjekata i korištenja te imovine, kao i njezinog titulara. Ona obuhvata, s jedne strane, pokretne i nepokretne stvari koje su u rukama javne vlasti i koje joj služe radi vršenja te vlasti, s druge strane, ona može obuhvatiti 'javno dobro' (morska voda i morsko dno, riječna voda i riječna korita, jezera, planine i druga prirodna bogatstva, javna saobraćajna mreža, saobraćajna infrastruktura itd.). Ono, po svojoj prirodi, prioritarno služi svim ljudima u državi. Kao takvo, 'javno dobro' može biti izuzeto iz pravnog prometa (*res extra commercium*) zbog svog značaja jer je to jedini način da bude sačuvano i zaštićeno. Drugim riječima, državna imovina je sredstvo provođenja javne vlasti i stoga je usko povezana s teritorijalnim i materijalnim nadležnostima organa javne vlasti, naime, s teritorijalnim integritetom i suverenitetom države" (vidi Odluku o dopustivosti i meritumu broj U-1/11 od 13. srpnja 2012. godine, objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 73/12, toč. 62. i 63.).

27. U svezi s tim, Ustavni sud je u toj i drugim navedenim odlukama naglasio da se samo na državnoj razini može odlučiti

kome će pripasti vlasništvo nad državnom imovinom koja je pripala državi Bosni i Hercegovini Sporazumom o sukcesiji ili je pod zabranom raspolaganja.

28. Međutim, Ustavni sud u konkretnom slučaju ukazuje i na Odluku o dopustivosti i meritumu broj U-4/20 od 26. ožujka 2021. godine (dostupna na www.ustavisud.ba), u kojoj je ispitivana ustavnost odredaba Zakona o stvarnim pravima RS, u dijelu koji se odnosi na privatizaciju gradskog građevinskog zemljišta. U ovom predmetu, za razliku od ostalih navedenih predmeta, Ustavni sud je zaključio da su osporene odredbe Zakona o stvarnim pravima RS u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine jer se "njima reguliraju pitanja pretvorbe društvenog/državnog vlasništva koje nije pod zabranom raspolaganja". Također je zaključeno da "Republika Srpska ima nadležnost da regulira pretvorbu društvene/državne imovine koja nije obuhvaćena Zakonom o zabrani raspolaganja shodno prijelaznim odredbama Zakona o stvarnim pravima RS" (vidi toč. 54. i 58. navedene odluke).

29. U konkretnom slučaju, Ustavni sud smatra da je *ratio legis* spornog zakona propisivanje uvjeta i postupka u kojem se utvrđuje može li se uzurpantu ili dobrovoljcu, odnosno njegovom pravnom sljedniku, priznati pravo vlasništva na uzurpiranom zemljištu ili zemljištu koje se smatra dobrovoljačkom kompetencijom. Ustavni sud podsjeća da se spornim zakonom (članak 1.) propisuju uvjeti i postupak za raspravljanje imovinskopravnih odnosa nastalih uzurpacijom zemljišta koje je do 6. travnja 1941. godine bilo "državna svojina (bivši erar)", kao i na dobrovoljačkim kompetencijama. Dakle, osporenim odredbama spornog zakona javna vlast RS rješava pravni status osoba koje su u višedecenijskom posjedu uzurpiranog zemljišta ili dobrovoljačkih kompetencija, odnosno ispunjava svoju pozitivnu obvezu da riješi njihov pravni status. Samo ono uzurpirano zemljište na kojem se prema odredbama spornog zakona ne priznaje pravo vlasništva uzurpantu, upisat će se, prema odredbama članka 18. stavak 1. spornog zakona, u korist nositelja vlasništva javnog prava na tom zemljištu.

30. Ustavni sud zapaža da, suprotno navodima iz zahtjeva, uzurpirano zemljište i dobrovoljačke kompetencije nesporno ne ulaze u državnu imovinu koju je BiH dobila na temelju Sporazuma o sukcesiji jer uzurpacije nisu "[n]epokretna državna imovina bivše SFRJ" niti se na njih primjenjuje Zakon o zabrani raspolaganja (vidi članak 1. st. 2., 3. i 4. navedenog zakona), kao ni Zakon o pretvorbi (vidi članak 1. stavak 4. navedenog zakona). Imajući to u vidu, Ustavni sud smatra da se imovina koja je predmet spornog zakona može dovesti u vezu s praksom Ustavnog suda iz predmeta broj U-4/20 (vidi točku 28. ove odluke). Stoga, Ustavni sud smatra da Republika Srpska ima nadležnost da regulira pretvorbu društvene/državne imovine koja nije predmet Sporazuma o sukcesiji niti je obuhvaćena Zakonom o zabrani raspolaganja ili Zakonom o pretvorbi, niti je takva imovina u praksi Ustavnog suda U-1/11, U-8/9, U-4/21 i U-10/22 označena kao državna imovina čiji se titular može odrediti samo zakonom koji treba donijeti na državnoj razini. U kontekstu osporenih odredaba spornog zakona to podrazumijeva da, nakon provedenog postupka koji sporni zakon propisuje i ukoliko uzurpant ne bude ispunjavao uvjete za upis prava vlasništva, RS može odrediti i evidentirati na tom zemljištu nositelja vlasništva javnog prava iz članka 22. Zakona o stvarnim pravima, kako je to propisano člankom 3. spornog zakona.

31. Ustavni sud smatra da na drugačije odlučenje ne može utjecati to što takvo rješenje nije bilo sadržano u ranijim propisima bivše SRBiH ili RS, pa se neće posebno baviti odredbama tih zakona.

32. S obzirom na sve navedeno, Ustavni sud smatra da su odredbe članka 2. st. 2. i 3., te čl. 5., 12. i 18. spornog zakona u skladu sa čl. I/1., III/3.(b) i IV/4.(e) Ustava Bosne i Hercegovine.

VII. Zaključak

33. Ustavni sud zaključuje da su osporene odredbe Zakona o uzurpacijama i dobrovoljačkim kompetencijama koje reguliraju pitanje državne imovine koja nije predmet Sporazuma o sukcesiji niti je pod zabranom raspolaganja, u skladu sa čl. I/1., III/3.(b) i IV/4.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i da Republika Srpska ima nadležnost propisati da državno zemljište, na kojem ne postoje uvjeti da se uzurpantu prizna pravo vlasništva na uzurpaciji ili dobrovoljačkoj kompetenciji, odredi i evidentira na tom zemljištu nositelja vlasništva javnog prava na način kako to sporni zakon propisuje.

34. Na temelju članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

35. S obzirom na odluku u ovom predmetu, Ustavni sud neće posebno razmatrati prijedlog za donošenje privremene mjere.

36. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, v. r.

САДРЖАЈ**ДРЖАВНА РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА ЗА
ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГИЈУ - ДЕРК**

- 295 Одлука о одобравању Правила за обуставу и поновно покретање тржишних активности (српски језик) 1
Одлука о одобравању Правила за обуставу и поновно покретање тржишних активности (bosanski jezik) 1
Одлука о одобравању Правила за обуставу и поновно покретање тржишних активности (hrvatski jezik) 1

**ЦЕНТРАЛНА БАНКА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 296 Одлука о повлачењу из оптицаја новчаница апоена 10, 20, 50 и 100 конвертибилних марака пуштених у оптицај у периоду од 1998. до 2009. године (српски језик) 2
Одлука о повлачењу из оптицаја новчаница апоена 10, 20, 50 и 100 конвертибилних марака пуштених у оптицај у периоду од 1998. до 2009. године (bosanski jezik) 2
Одлука о повлачењу из оптицаја новчаница апоена 10, 20, 50 и 100 конвертибилних марака пуштених у оптицај у раздобљу од 1998. до 2009. године (hrvatski jezik) 3

**ВИСОКИ СУДСКИ И ТУЖИЛАЧКИ САВЈЕТ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 297 Пословник о измјенама и допунама Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине (српски језик) 4
Пословник о измјенама и допунама Пословника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине (bosanski jezik) 14
Пословник о измјенама и допунама Пословника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине (hrvatski jezik) 23

**УСТАВНИ СУД
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 298 Одлука број АП-384/21 (српски језик) 32
Одлука број АП-384/21 (bosanski jezik) 37
Одлука број АП-384/21 (hrvatski jezik) 41
299 Одлука број АП-12/22 (српски језик) 45
Одлука број АП-12/22 (bosanski jezik) 48
Одлука број АП-12/22 (hrvatski jezik) 51
300 Одлука број У-28/22 (српски језик) 54
Одлука број У-28/22 (bosanski jezik) 60
Одлука број У-28/22 (hrvatski jezik) 65

SLUŽBENI GLASNIK
BOSNE I HERCEGOVINE
Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Издање на босанском, хрватском и српском језику

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Издавач: ЈП НИО Службени лист БиХ
Ц. Биједића 39/III, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина
Директор и одговорни уредник: Драган Прусина
Техничка припрема:
Уредништво ЈП НИО Службени лист БиХ
Штампа: УНИОНИНВЕСТПЛАСТИКА д. д. Сарајево
За штампарију: Мухамед Мирвић
Телефони:
Централа: 033 72 20 30
Директор: 033 72 20 61
Уредништво: 033 72 20 38
Рачуноводство: 033 72 20 48
Служба за правне и опште послове: 033 72 20 51
Претплата: 033 72 20 54
Огласни одјел: 033 72 20 49 и 72 20 50
Комерцијала са
пословницом и продајом: 033 72 20 43
Претплата се утврђује полугодишње, а уплата се врши
УНАПРИЈЕД у корист рачуна:

UNICREDIT BANK ДД 338-320-22000052-11
ASA BANKA ДД Сарајево 134-470-10067655-09
ADDIKO BANK АД
Бања Лука, филијала Брчко 552-000-00000017-12
RAIFFEISEN BANK DD BiH Сарајево
161-000-00071700-57
Рекламације за непримљене бројеве примају се 20 дана од
изласка листа.
Идентификацијски број 4200226120002
Порески број 01071019
ПДВ број 200226120002
Претплата за I полугодиште 2024. године на
"Службени гласник Босне и Херцеговине", 120,00 КМ.
Web издање: <http://www.sluzbenilist.ba>
Годишња претплата 240,00 КМ по кориснику
e-mail: redakcija@sllist.ba - oglasl@sllist.ba - pretplata@sllist.ba -
racunovodstvo@sllist.ba - jnb.komercijala@sllist.ba